

โครงการพัฒนาตนเอง

โครงการ การวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตเกษตร และ วิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง
สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)



ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ และคณะเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กันยายน 2551

คณะวิจัย

หัวหน้าโครงการ	รศ.ดร.อารี วิบูลย์พงศ์	ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
นักวิจัย	รศ.ดร.ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
	อาจารย์นันทมน ชีระกุล	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
	นายกฤษฎา แก่นมณี	สถาบันเพื่อการวิจัยและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยนักวิจัย	นายพีรพงษ์ ปราบรูปู	สถาบันเพื่อการวิจัยและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
	นางสาวรัตนา แก้วเสน	ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
	นางสาวสุพรรณิการ์ สิทธิไตรย์	ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
	นางสาวดวงฤทัย พันธุ์กาหลง	ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
	นางสาวทรงสุดา ยนต์นิยม	ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
	นางสาวพนิตนาถ ทันใจ	ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
	นางสาวรัชนก วิริยะอารีธรรม	ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยบริหาร	นางสาวพิมพ์พิมล แก้วมณี	ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เลขานุการโครงการ	นางสาวฐานิดา ถุงแก้ว	ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
	นางสาวรัตนชนู อนุบัน	ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
	นางสาวสุวิมล ทองนอก	ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
	นางสาวนารีรัตน์ ทนดี	ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คำนำ

การจัดทำโครงการพัฒนาตนเองในครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของ “โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิต เกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งมีกลุ่ม/สหกรณ์เข้าร่วมโครงการ จำนวน 18 กลุ่ม/สหกรณ์ จัดทำโครงการ จำนวน 19 โครงการ จาก 6 ระบบการผลิต คือ 1) ระบบการผลิตส้ม 2) ระบบการผลิตลำไย 3) ระบบการผลิตข้าว 4) ระบบการผลิตโคนม 5) ระบบการผลิตวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน และ 6) ระบบการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน โดยมุ่งหวังให้ สมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์ และนักวิจัยท้องถิ่น ได้ทำโครงการพัฒนาตนเองร่วมกัน เพื่อค้นหาคำตอบและเรียนรู้การทำงานวิจัยที่เกิดจากการปฏิบัติจริง ซึ่งสะท้อนให้เห็นกระบวนการดำเนินงาน ที่สร้างประโยชน์โดยตรงกับสมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์ ชุมชน บนพื้นฐานของการดำรงงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ทำยนี้ คณะวิจัยขอขอบคุณ สมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์ นักวิจัยท้องถิ่นทุกท่านตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน ที่มีความตั้งใจในการช่วยกันดำเนินกิจกรรมในโครงการพัฒนาตนเองและเขียนรายงาน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์โครงการวิจัยฯ เสมอมา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้ จะช่วยขยายผลองค์ความรู้ และนำไปถ่ายทอดให้เกิดการพัฒนาต่อไป

คณะวิจัย

กันยายน 2551

บทคัดย่อ

โครงการพัฒนาตนเองเป็นส่วนหนึ่งของ “โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อนำเสนอ ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาตนเอง จำนวน 19 โครงการ ของ 18 กลุ่มตัวอย่าง จาก 6 ระบบการผลิต ที่มีการแสดงให้เห็นศักยภาพในการพัฒนาตนเองตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีการปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

โครงการพัฒนาตนเอง สามารถจำแนกประเภทตามแผนกิจกรรม และวัตถุประสงค์ได้ดังนี้ 1) โครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิต 2) โครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและต่อยอดองค์ความรู้เพื่อขยายผล และ 3) โครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและการจัดการองค์กร ซึ่งแต่ละกลุ่ม/สหกรณ์ เลือกดำเนินการเพื่อลดจุดอ่อนหรือปัญหาหลักของตนเอง และโครงการทั้ง 3 ประเภท ได้รับการสนับสนุนในด้านความรู้ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และทุนที่ใช้ในการดำเนินงาน ทั้งนี้กลุ่ม/สหกรณ์ได้ร่วมลงทุนตามกำลังความสามารถของตนเอง

ผลการดำเนินงาน พบว่า มีโครงการที่ดำเนินงานได้เสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว 6 โครงการ ที่เหลืออยู่ระหว่างการดำเนินงาน 13 โครงการ โดยทุกโครงการมุ่งหวังว่าการจัดทำโครงการจะเอื้อประโยชน์ในการประกอบอาชีพหลักของสมาชิก ได้แก่ (1) ระบบการผลิตส้ม จัดทำโครงการเพื่อลดต้นทุนในการผลิต ด้วยการผลิตปุ๋ยหมักสำหรับทดแทนการใช้สารเคมี และปรับปรุงดินให้มีอินทรีย์วัตถุเพิ่มขึ้น (2) ระบบการผลิตลำไย จัดทำโครงการเพื่อลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ ด้วยการสร้างอาชีพเสริม จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร (3) ระบบการผลิตข้าว จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาและสนับสนุนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกต้องของการผลิตระบบเกษตรอินทรีย์ (4) ระบบการผลิตโคนม จัดทำโครงการเพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพ ให้มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพขึ้น (5) ระบบการผลิตวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้เป็นที่ต้องการของตลาด และมีช่องทางในการจำหน่ายเพิ่มขึ้น และ (6) ระบบการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรในองค์กร ให้มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากกิจกรรมในโครงการได้อย่างถึง

จากการพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนากลุ่มตัวอย่างตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การดำเนินงาน ทำให้สมาชิกส่วนใหญ่ มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการและเงื่อนไขของเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับที่สามารถนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับกิจกรรมในโครงการได้อย่างเป็นรูปธรรม และแสดงให้เห็นถึงกระบวนการดำเนินงานที่สร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการโครงการได้อย่างยั่งยืน ซึ่งมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้ (1) ปัจจัยด้านการเรียนรู้ ที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตระหนักถึงคุณค่าของการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self directed learning) และมีการพัฒนาความสามารถของบุคลากร ในด้านการบริหารจัดการที่ดีเพิ่มขึ้น ได้แก่ การบริหารจัดการด้านการผลิตโดยกลุ่ม/สหกรณ์ส่วนใหญ่ได้รับการเรียนรู้แนวทางการผลิตให้มีความสอดคล้องและสนับสนุนกับการประกอบอาชีพ การบริหารจัดการด้านวัตถุดิบ เพื่อพึ่งพาตนเองและสามารถจัดสรรวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตได้อย่างยั่งยืน การบริหารจัดการด้านการตลาดเพื่อให้การผลิตมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาด การบริหารจัดการด้านองค์กร เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและโครงการสร้างขององค์กรให้เข้มแข็งขึ้น การบริหารจัดการด้านการเงินเพื่อให้มีทุนหมุนเวียนสำหรับการดำเนินงานอย่างยั่งยืน และการบริหารจัดการสวัสดิการชุมชนในลักษณะของการถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อบริการด้านวิชาการให้กับชุมชน (2) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการดำเนินงาน ตามขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วม และร่วมพัฒนาสมาชิกให้มีบทบาทในการดำเนินงาน และ (3) ปัจจัยด้าน

การพึ่งพาตนเอง กลุ่มตัวอย่างได้รับความช่วยเหลือ ด้านองค์ความรู้ ทักษะ และปัจจัยการผลิต ที่นำไปต่อยอดกิจกรรมในองค์กร เพื่อพัฒนาศักยภาพสมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการพัฒนาบนฐานความรู้ ที่ทำให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้อย่างบูรณาการ

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่า การดำเนินงานของกลุ่ม/สหกรณ์ในบางโครงการยังขาดความกระตือรือร้น ทำให้การดำเนินงานตามแผนกิจกรรมมีความล่าช้า ทั้งนี้เกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิต มีค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น ปัจจัยด้านการเรียนรู้ในลักษณะของการทดลอง วิเคราะห์ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัย โดยการเก็บข้อมูลด้วยการจดบันทึก การสังเกต ที่ได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น สมาชิกส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในวิธีการปฏิบัติซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญ สำหรับการเรียนรู้กระบวนการวิจัย ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ที่ยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมกิจกรรม จึงไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร และ ปัจจัยด้านการพึ่งพาตนเอง เห็นได้จากบางโครงการยังรอความช่วยเหลือจากภายนอกเพียงอย่างเดียว ทั้งที่การดำเนินโครงการได้สร้างประโยชน์ให้กับสมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์โดยตรง ดังนั้นควรสนับสนุนแนวทางการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของกลุ่ม/สหกรณ์ ให้มีการคิดที่เป็นระบบมากขึ้น ด้วยวิธีการจัดการความรู้ (Knowledge management)) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการพึ่งพาตนเอง ซึ่งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสมาชิกต่อไป

สารบัญ

	หน้า
คณะวิจัย	ก
คำนำ	ข
บทคัดย่อ	ค
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภาพรวมของการจัดทำโครงการพัฒนาดตนเอง	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการจัดทำโครงการพัฒนาดตนเอง	2
1.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.4 กรอบแนวคิดการจัดทำโครงการพัฒนาดตนเอง	3
1.5 แนวทางในการจัดทำโครงการพัฒนาดตนเอง	3
1.6 ขอบเขตการจัดทำโครงการพัฒนาดตนเอง	4
1.7 ขั้นตอนการจัดทำโครงการพัฒนาดตนเอง	5
1.8 ข้อสรุปและเงื่อนไขของการอนุมัติโครงการพัฒนาดตนเอง	11
บทที่ 2 ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาดตนเองรายงานโดยนักวิจัยท้องถิ่น	13
2.1 โครงการพัฒนาดตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตส้ม	13
2.1.1 สหกรณ์เกษตรอินทรีย์ศรีเมืองฝาง จำกัด	13
2.1.2 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มส้มสีทอง	28
2.1.3 วิสาหกิจชุมชนเกษตรออร์แกนิก	34
2.1.4 วิสาหกิจชุมชนพืชไร่สารพิษบ้านสันมะม่วง	45
2.2 โครงการพัฒนาดตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตลำไย	54
2.2.1 สหกรณ์ผู้ผลิตและตลาดกลางการเกษตรดอยเต่า จำกัด	54
2.2.2 กลุ่มปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพ (พัฒนาหนองโป่ง)	62
2.2.3 กลุ่มปุ๋ยหมักอินทรีย์ฟอสเฟตบ้านแคว	69
2.3 โครงการพัฒนาดตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตข้าว	79
2.3.1 กลุ่มข้าวอินทรีย์ใหม่ราษฎร์บำรุง	79
2.3.2 กลุ่มเกษตรกรรมยั่งยืนห้วยทราย	91
2.4 โครงการพัฒนาดตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตโคนม	103
2.4.1 สหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด	103
2.4.2 สหกรณ์โคนมแม่วาง จำกัด	116
2.4.3 สหกรณ์โคนมบ้านโฮ้งสัมพันธ์ ๑ จำกัด	123
2.5 โครงการพัฒนาดตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิต	
วิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน	130
2.5.1 กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านต้นผึ้ง	130

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.5.2 กลุ่มแปรรูปมะไฟเงินบ้านกอก	137
2.5.3 วิสาหกิจชุมชนข้าวแต่น้ำแดงโม่งอำพัน	143
2.5.4 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเกาะคา	150
2.6 โครงการพัฒนาดตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน	155
2.6.1 กลุ่มผ้าปักชาวเขาปางค่า	155
2.6.2 กลุ่มผ้าทอไทลื้อบ้านเฮี้ย	167
บทที่ 3 ผลการวิเคราะห์โครงการพัฒนาดตนเอง	175
3.1 ผลการวิเคราะห์โครงการพัฒนาดตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตส้ม	175
3.2 ผลการวิเคราะห์โครงการพัฒนาดตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตลำไย	181
3.3 ผลการวิเคราะห์โครงการพัฒนาดตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตข้าว	186
3.4 ผลการวิเคราะห์โครงการพัฒนาดตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตโคนม	191
3.5 ผลการวิเคราะห์โครงการพัฒนาดตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิต วิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน	197
3.6 ผลการวิเคราะห์โครงการพัฒนาดตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิต หัตถกรรมพื้นบ้าน	203
3.7 ภาพรวมผลการวิเคราะห์โครงการพัฒนาดตนเองของกลุ่ม/สหกรณ์	207
3.8 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน	211
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะในการจัดทำโครงการพัฒนาดตนเอง	213
4.1 ปัจจัยที่ผลต่อการพัฒนากลุ่ม/สหกรณ์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	214
4.2 ข้อเสนอแนะจากการจัดทำโครงการพัฒนาดตนเอง	217
เอกสารอ้างอิง	219
ภาคผนวก	221

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ 3.1.1	โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตส้ม	176
ตารางที่ 3.1.2	การมีส่วนร่วมด้านเงินลงทุนของโครงการในระบบการผลิตส้ม	180
ตารางที่ 3.2.1	โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตลำไย	182
ตารางที่ 3.2.2	การมีส่วนร่วมด้านเงินลงทุนของโครงการในระบบการผลิตลำไย	185
ตารางที่ 3.3.1	โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตข้าว	187
ตารางที่ 3.3.2	การมีส่วนร่วมด้านเงินลงทุนของโครงการในระบบการผลิตข้าว	190
ตารางที่ 3.4.1	โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตโคนม	192
ตารางที่ 3.4.2	การมีส่วนร่วมด้านเงินลงทุนของโครงการในระบบการผลิตโคนม	196
ตารางที่ 3.5.1	โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตวิสาหกิจชุมชน อาหารแปรรูปพื้นบ้าน	198
ตารางที่ 3.5.2	การมีส่วนร่วมด้านเงินลงทุนของโครงการในระบบการผลิตวิสาหกิจชุมชน อาหารแปรรูปพื้นบ้าน	202
ตารางที่ 3.6.1	โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน	204
ตารางที่ 3.6.2	การมีส่วนร่วมด้านเงินลงทุนของโครงการในระบบการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน	207

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
แผนภาพที่ 1.1	กรอบแนวคิดของโครงการพัฒนาดนเอง	3
แผนภาพที่ 1.2	กิจกรรมการติดตามโครงการพัฒนาดนเองของกลุ่ม/สหกรณ์	6
แผนภาพที่ 1.3	ขั้นตอนในการจัดทำโครงการพัฒนาดนเอง	10
แผนภาพที่ 1.4	การจำแนกประเภทโครงการที่นำไปสู่การบริหารจัดการอย่างยั่งยืน	12
แผนภาพที่ 2.1.1(ก)	กิจกรรมโครงการศึกษาผลของความหลากหลายทางชีวภาพที่มีต่อสวนส้ม	20
แผนภาพที่ 2.1.1(ข)	กิจกรรมโครงการธนาคารสุกร	27
แผนภาพที่ 2.1.2	กิจกรรมโครงการทำปุ๋ยหมักเพื่อการเกษตร	34
แผนภาพที่ 2.1.3	กิจกรรมโครงการจัดการดินให้สมดุลในสวนส้ม	43
แผนภาพที่ 2.1.4	กิจกรรมโครงการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ ทดแทนสารเคมี	52
แผนภาพที่ 2.2.1	กิจกรรมโครงการสร้างนวัตกรรมการแปรรูปจากลำไย	60
แผนภาพที่ 2.2.2	กิจกรรมโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพสู่มาตรฐานและการตลาดที่ยั่งยืน	68
แผนภาพที่ 2.2.3	กิจกรรมโครงการเพิ่มรายได้เพื่อลดปัญหาความยากจน โดยเรียนรู้การเพาะเห็ดและเลี้ยงปลา	77
แผนภาพที่ 2.3.1	กิจกรรมโครงการพัฒนาระบบการดำเนินงานกลุ่มชาวอินทรีย์ใหม่ราษฎร์ บำรุงสู่เศรษฐกิจพอเพียง	91
แผนภาพที่ 3.1.2	กิจกรรมโครงการพัฒนาระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ ทดลอง สาธิตการผลิตปุ๋ยหมัก ชีวภาพจากการเลี้ยงหมูหลุม ด้วยจุลินทรีย์	102
แผนภาพที่ 2.4.1	กิจกรรมโครงการทำบัญชีฟาร์มสำหรับกลุ่มตัวอย่างทดลอง	115
แผนภาพที่ 2.4.2	กิจกรรมโครงการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการปลูกพืชอาหารสัตว์	121
แผนภาพที่ 2.4.3	กิจกรรมโครงการโคสาวทดแทนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคนม	128
แผนภาพที่ 2.5.1	กิจกรรมโครงการเพิ่มศักยภาพต่อยอดพัฒนากลุ่มสานใจไปกับ เศรษฐกิจพอเพียง ปี 2550	136
แผนภาพที่ 2.5.2	กิจกรรมโครงการพัฒนาผลผลิต เพื่อเศรษฐกิจที่ยั่งยืน	142
แผนภาพที่ 2.5.3	กิจกรรมโครงการพัฒนาระบบการผลิตตามระบบมาตรฐาน GMP	149
แผนภาพที่ 2.5.4	กิจกรรมโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวแต่น้ำฮาลาล	154
แผนภาพที่ 2.6.1	กิจกรรมโครงการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กรเชิงระบบ	166
แผนภาพที่ 2.6.2	กิจกรรมโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร	172
แผนภาพที่ 3.1	ประเภทโครงการพัฒนาดนเอง	208
แผนภาพที่ 3.2	ผลการเปลี่ยนแปลงของกลุ่ม/สหกรณ์ที่เกิดจากการจัดทำโครงการพัฒนาดนเอง	210

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภาพรวมของการจัดทำโครงการพัฒนาตนเอง

โครงการพัฒนาตนเองเป็นโครงการที่ต้องการให้กลุ่ม/สหกรณ์ ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรของตนเองในรูปของการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย มีแนวคิดในการพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นแนวคิดของการพัฒนาที่ใช้ชุมชนเป็นฐานการพัฒนา (Community-based development approach) โดยการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในทุกมิติ เน้นการอยู่ร่วมกันอย่างประสานกลมเกลียวเป็นไปอย่างสมดุล ทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ในทุกด้านมีลักษณะการตัดสินใจดำเนินการโดยสถาบันของชุมชน หรือองค์กรชุมชนที่มีความเข้มแข็งเพื่อประโยชน์ของชุมชนทั้งในด้านการแก้ปัญหาและด้านการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน (ภมรรัตน์ สุธรรม, 2546)

การพัฒนาที่ยั่งยืนและมั่นคงในแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาในระยะยาวโดยมีกระบวนการความเข้าใจและการพัฒนากรอบแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ของ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” จาก “แนวคิด” สู่ “ปรัชญา” ที่จำแนกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงออกเป็น 5 ส่วน คือกรอบแนวคิด คุณลักษณะ นิยาม เงื่อนไข แนวทางการปฏิบัติ และผลที่คาดว่าจะได้รับการนำหลักปรัชญาไปใช้ โดยมีองค์ประกอบออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล 3) การมีภูมิคุ้มกันในตัว ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ต้องเกิดพร้อมกันและพร้อมกันกับเงื่อนไขที่สำคัญ 2 ประการได้แก่ความรู้และคุณธรรม (สศช, 2543 อ้างในอภิชาติ พันธเสน, 2549:55-56) ทั้งนี้เพราะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่เสนอแนะแนวทางและการกระทำที่เหมาะสม บนพื้นฐานการสร้างเสริมจิตใจและการกระทำเพื่อเป็นวิถีปฏิบัติให้เกิดความพอเพียงและสามารถประยุกต์ใช้ได้ทุกภาคส่วนของการพัฒนา

การให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเองโดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแกนกลางในการพัฒนามิได้หมายถึงการพัฒนาที่เป็นการพึ่งตนเองเพียงอย่างเดียว แต่หมายถึงการพัฒนาโดยรวม ที่มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนหลัก เพื่อให้เกิดเป็นทุนชุมชน ตลอดจนเป็นการเพิ่มศักยภาพของระบบเศรษฐกิจระดับชุมชน ที่มีองค์กร สถาบันของชุมชน รวมอยู่ด้วย เพื่อให้การพัฒนาความสามารถในการจัดการตรงตามความต้องการอันเป็นหลักการที่นำไปสู่รากฐานที่มั่นคงยั่งยืนของระดับประเทศอย่างแท้จริง

การจัดทำโครงการพัฒนาตนเองให้กับกลุ่ม/สหกรณ์จึงมีเป้าหมายเพื่อต้องการให้กลุ่ม/สหกรณ์ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะของบุคลากรในองค์กร ตลอดจนสนับสนุนให้นำความรู้ไปบริหารจัดการองค์กร ชุมชนได้อย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคาดหวังว่ากลุ่ม/สหกรณ์จะเล็งเห็นความสำคัญของการจัดทำโครงการพัฒนาตนเองที่มีการพัฒนาองค์กร ชุมชน ไปพร้อมๆกัน และนำเอาความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ ถ่ายทอด ให้กับผู้ที่สนใจและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่ม/สหกรณ์ได้มองเห็นประโยชน์ของการจัดทำโครงการพัฒนาตนเอง

ดังนั้นการจัดทำโครงการพัฒนาตนเองในครั้งนี้มีกลุ่ม/สหกรณ์และนักวิจัยท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินงานหลัก ในขณะที่คณะวิจัยจากโครงการวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลิตทางการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จะเป็นผู้ประสานงานและอำนวยความสะดวก ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาและส่งเสริมสนับสนุนให้กับกลุ่ม/สหกรณ์ ได้จัดทำโครงการด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่นำไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

เนื่องจาก “โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง” มีระยะเวลาดำเนินงาน 2 ปี และโครงการพัฒนาตนเอง ซึ่งอยู่ในช่วงปีที่ 2 ของโครงการวิจัยฯ จึงถูกออกแบบมาให้กลุ่ม/สหกรณ์ เลือกทำโครงการขนาดเล็กและใช้เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ โดยหวังให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าโครงการวิจัยฯ จะจบลงแล้ว ดังนั้นทุกโครงการจึงมีโครงสร้างที่แสดงถึงกระบวนการที่จะมีกิจกรรมต่อเนื่องไปในอนาคตได้ ซึ่งหากมีการดำเนินงานต่อไปได้จริง ย่อมเป็นสัญลักษณ์ของความสำเร็จในการพัฒนาสู่ความยั่งยืนในระดับที่น่าพอใจได้

1.2 วัตถุประสงค์ในการจัดทำโครงการพัฒนาตนเอง

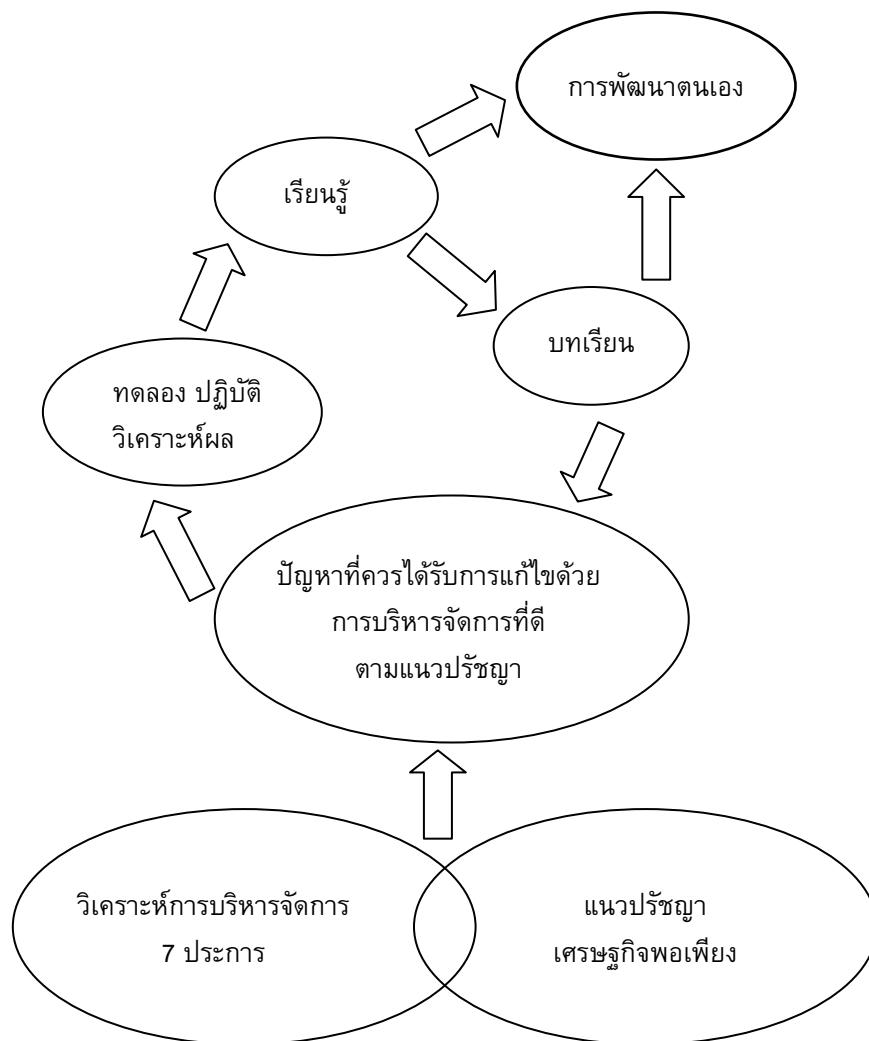
1. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่ม/สหกรณ์ได้เรียนรู้กระบวนการพัฒนาศักยภาพตนเอง ผ่านการจัดทำโครงการพัฒนาตนเอง ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการในการแก้ปัญหาหรือเสริมศักยภาพประเด็นใดประเด็นหนึ่งของกลุ่ม/สหกรณ์ โดยมีแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. เพื่อเสนอแนะ นโยบาย แนวทาง ในการจัดทำโครงการพัฒนาตนเองที่เป็นการเพิ่มขีดความสามารถของกลุ่ม/สหกรณ์ในการจัดทำโครงการ กับหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง

1.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รายงานการดำเนินโครงการพัฒนาตนเอง ที่มีการนำเสนอผลการดำเนินงานโดยกลุ่ม/สหกรณ์ และชี้ให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

2. ได้วิธีการและแนวทางในการดำเนินงานด้านการจัดทำโครงการพัฒนาตนเองของกลุ่ม/สหกรณ์ ที่มีการปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม



แผนภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของโครงการพัฒนาตนเอง

1.4 กรอบแนวคิดการจัดทำโครงการพัฒนาตนเอง

จากกรอบแนวคิดของโครงการพัฒนาตนเองของกลุ่ม/สหกรณ์ คณะวิจัยมีเป้าหมายในการจัดทำโครงการในครั้งนี้คือ การดำเนินโครงการจะก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และมีความสามารถวิเคราะห์ตนเอง ภายใต้หลักของการนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่ม/สหกรณ์ และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาด้วยการทดลอง ปฏิบัติ วิเคราะห์ผล เพื่อให้เป็นบทเรียนที่ได้จากโครงการและส่งเสริมให้น้องๆความรู้ไปถ่ายทอดให้กับชุมชน ทำให้เกิดเป็นการพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน

1.5 แนวทางในการจัดทำโครงการพัฒนาตนเอง

เนื่องจากโครงการพัฒนาตนเอง เป็นโครงการที่เน้นความต้องการของกลุ่ม/สหกรณ์ และการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และอยู่ในขอบเขตของการดำเนินการไปในแนวทางของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาจึงนำวิธีการวิจัยปฏิบัติการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม (Participation Learning

Action Research-PLAR) มาใช้ในการจัดทำโครงการ ซึ่งเป็นวิธีการที่จะช่วยให้กลุ่ม/สหกรณ์ เรียนรู้กระบวนการในการทำงานวิจัยด้วยตนเอง ซึ่งวิธีการวิจัยปฏิบัติการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม นั้น ไม่เพียงแต่เปิดโอกาสให้กลุ่ม/สหกรณ์ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในกระบวนการวิจัย หรือกิจกรรมหลักตามแผนของโครงการเพื่อให้ได้ผลจากการวิจัยเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการเน้นให้สมาชิก/กลุ่ม/สหกรณ์ได้เรียนรู้กระบวนการของระบบการทำงานวิจัย ที่มีวิธีการสังเกต การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การจัดเวทีเสวนา การจดบันทึกข้อมูล เพื่อให้กลุ่ม/สหกรณ์นำไปเขียนรายงาน สรุปและประเมินผลโครงการ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์รู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง ค้นหาแนวทางในกระบวนการดำเนินงานในโครงการร่วมกันโดยส่งเสริมให้กลุ่ม/สหกรณ์เป็นผู้มีบทบาทในทุกขั้นตอนของการดำเนินโครงการ

การนำวิธีการวิจัยปฏิบัติการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม (Participation Learning Action Research - PLAR) ไปศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น “โครงการบ่มเพาะนวัตกรรมกรรมการเกษตรชุมชน : กรณีศึกษาภาคเหนือ” ได้ทำการศึกษาดำเนินงานการบ่มเพาะนวัตกรรมให้แก่ชุมชน โดยมีนักวิชาการเป็นพี่เลี้ยง ให้แนวคิดเชิงวิชาการ และจัดหาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านสำหรับแต่ละกิจกรรม และดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามความพร้อมของแต่ละกลุ่ม ให้ผลที่น่าพอใจในด้านผลที่ได้ (output) และผลลัพธ์ (outcome) ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้ให้เห็นแนวโน้มความสามารถในการพัฒนาตนเองของกลุ่มในอนาคต (อารี วิบูลย์พงศ์และคณะ ,2548)

ดังนั้นรูปแบบการทำงานของโครงการพัฒนาตนเอง จึงมีเป้าหมายอยู่ที่การส่งเสริมให้เกิดการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของบุคลากรและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อให้เกิดการพัฒนาให้มากที่สุด มีคณะวิจัยเป็นผู้ประสานงานและสนับสนุนองค์ความรู้และเทคนิคต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทักษะให้กับกลุ่ม/สหกรณ์ ตามความต้องการ โดยคณะวิจัยสามารถเสนอความคิดเห็น หรือให้คำชี้แนะได้ในกรณีที่เห็นว่าการวิเคราะห์ และการตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆของกลุ่ม ไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหา หรือการพัฒนาของกลุ่มอย่างแท้จริง

1.6 ขอบเขตการจัดทำโครงการพัฒนาตนเอง

การจัดทำโครงการพัฒนาตนเองในครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตของกลุ่ม/สหกรณ์ที่นำเสนอและเข้าร่วมโครงการไว้ว่าจะต้องเป็นกลุ่ม/สหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีกลุ่ม/สหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 18 กลุ่ม/สหกรณ์และนำเสนอ 19 โครงการดังนี้คือ

1. ระบบการผลิตส้ม มีกลุ่ม/สหกรณ์เข้าร่วมโครงการจำนวน 4 กลุ่ม/สหกรณ์ นำเสนอ 5 โครงการ ดังนี้

1.1 สหกรณ์เกษตรอินทรีย์ศรีเมืองฝาง นำเสนอ 2 โครงการ ได้แก่

- โครงการศึกษาผลของความหลากหลายทางชีวภาพที่มีต่อส้ม
- โครงการธนาคารสุกร

1.2 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มส้มสีทอง นำเสนอโครงการทำปุ๋ยหมักเพื่อการเกษตร

1.3 วิสาหกิจชุมชนเกษตรออร์แกนิก นำเสนอโครงการจัดการดินให้สมดุลในสวนส้ม

1.4 วิสาหกิจชุมชนพืชไร่สารพิชบ้านสันมะม่วง นำเสนอโครงการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมัก

ชีวภาพทดแทนสารเคมี

2. ระบบการผลิตลำไย มีกลุ่ม/สหกรณ์เข้าร่วมโครงการจำนวน 3 กลุ่ม/สหกรณ์ นำเสนอ 3 โครงการ ดังนี้

2.1 สหกรณ์ผู้ผลิตและตลาดกลางการเกษตรโดยเต่า จำกัด นำเสนอโครงการสร้างนวัตกรรมการแปรรูปจากลำไย

2.2 กลุ่มปทุมอินทรีย์ชีวภาพ (พัฒนาหนองโป่ง) นำเสนอโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพปทุมอินทรีย์ชีวภาพสู่มาตรฐานและการตลาดที่ยั่งยืน

2.3 กลุ่มปทุมอินทรีย์ฟอสเฟต บ้านแคว นำเสนอโครงการเพิ่มรายได้เพื่อลดปัญหาความยากจน โดยเรียนรู้การเพาะเห็ดเลี้ยงปลา

3. ระบบการผลิตข้าว มีกลุ่มเข้าร่วมโครงการ 2 กลุ่ม นำเสนอ 2 โครงการดังนี้

3.1 กลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านใหม่ราษฎร์บำรุง นำเสนอโครงการพัฒนาระบบการดำเนินงานกลุ่มข้าวอินทรีย์ใหม่ราษฎร์บำรุงสู่เศรษฐกิจพอเพียง

3.2 กลุ่มเกษตรกรรมยั่งยืนห้วยทราย นำเสนอโครงการพัฒนาระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ ทดลอง สาธิต การผลิตปทุมอินทรีย์ชีวภาพจากการเลี้ยงหมูลุมด้วยจุลินทรีย์

4. โคนม มีสหกรณ์เข้าร่วมโครงการ 3 โครงการ นำเสนอ 3 โครงการดังนี้

4.1 สหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด นำเสนอโครงการทำบัญชีฟาร์มสำหรับสมาชิกตัวอย่างทดลอง สหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด

4.2 สหกรณ์โคนมแม่วาง จำกัด นำเสนอโครงการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการปลูกพืชอาหารสัตว์ สหกรณ์โคนมแม่วางจำกัด

4.3 สหกรณ์โคนมบ้านโฮ้งสัมพันธ์ ๑ จำกัด นำเสนอโครงการโคสาวทดแทนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคนม สหกรณ์โคนมบ้านโฮ้งสัมพันธ์ ๑ จำกัด

5. ระบบการผลิตวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูป มีกลุ่มเข้าร่วมโครงการ 4 กลุ่ม นำเสนอ 4 โครงการดังนี้

5.1 กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านต้นผึ้ง นำเสนอโครงการเพิ่มศักยภาพต่อยอดพัฒนากลุ่มสานใจไปกับเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2550

5.2 กลุ่มแปรรูปมะไฟจีนบ้านกอก นำเสนอโครงการพัฒนาผลผลิตเพื่อเศรษฐกิจที่ยั่งยืน

5.3 วิสาหกิจชุมชนข้าวแต่น้ำแดงโมอ่าพัน นำเสนอโครงการพัฒนาระบบการผลิตตามระบบมาตรฐาน GMP

5.4 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเกาะคา นำเสนอโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวแต่น้ำฮาลาล

6. ระบบการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน มีกลุ่มเข้าร่วมโครงการ 2 กลุ่ม นำเสนอ 2 โครงการ ดังนี้

6.1 กลุ่มผ้าปักปางคำ นำเสนอโครงการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กรเชิงระบบ

6.2 กลุ่มผ้าทอไถลื้อบ้านเฮี้ย นำเสนอโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร

1.7 ขั้นตอนการจัดทำโครงการพัฒนาตนเอง

คณะวิจัยมีเป้าหมายคือทางกลุ่ม/สหกรณ์ต้องเป็นผู้ดำเนินการเขียนโครงการด้วยตนเอง โดยมีรายละเอียด คือ โครงการต้องระบุจุดอ่อน ปัญหาและต้องการในการจัดทำโครงการเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงให้กับสมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์ จึงต้องมีนักวิจัยที่เลี้ยงของแต่ละกลุ่ม/สหกรณ์เป็นผู้เข้าไปชี้แจงถึงความสำคัญของการจัดทำโครงการพัฒนาตนเองของกลุ่ม/สหกรณ์ ที่มีการรวบรวมเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ทำให้การเขียนโครงการในครั้งแรก ต้องมีการทบทวน ปรับปรุง แก้ไข หรือเขียนโครงการใหม่ เพื่อให้เนื้อหา

การเขียนโครงการแสดงถึงความสามารถในการบริหารจัดการโครงการได้อย่างยั่งยืน และชี้ให้เห็นความสำคัญของการเลือกทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรมในโครงการให้มีตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อให้คณะวิจัยได้เห็นภาพว่า กิจกรรมที่นำเสนอมา มีลักษณะตามที่กลุ่ม/สหกรณ์ต้องการ โดยมีความมุ่งมั่นและศักยภาพที่จะดำเนินงานกิจกรรมในโครงการได้อย่างต่อเนื่อง ภายใต้เงื่อนไขของการลงทุนร่วมกัน และการจัดทำโครงการต้องแสดงให้เห็นถึงการเปิดโอกาสให้ สมาชิก/กลุ่ม/สหกรณ์ ได้ลองทำการนำเสนอโครงการและให้เป็นผู้รับผิดชอบโครงการหลักหรือผู้รับผิดชอบโครงการร่วมกันในโครงการที่นำเสนอมา

ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกได้มีการเรียนรู้กระบวนการในการทำวิจัยและแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ โดยมีคณะวิจัยเป็นผู้พิจารณาโครงการร่วมกับทางกลุ่ม/สหกรณ์ เพื่อให้โครงการสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์และสร้างประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง และสร้างความพอใจให้กับทุกฝ่าย ซึ่งกลุ่ม/สหกรณ์ต้องตอบโจทย์ และวิเคราะห์โครงการได้ว่ามีประโยชน์กับกลุ่ม/สหกรณ์ในด้านใด รวมถึงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ถ้ากรณีมีปัญหาเกิดในระหว่างการจัดโครงการ เพื่อให้คณะวิจัยได้เห็นถึงศักยภาพในการบริหารจัดการและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

หลังจากโครงการพัฒนาตนเองของกลุ่ม / สหกรณ์ได้ข้อสรุปในการจัดทำโครงการแล้ว การเดินทางไปเยี่ยมเยียนและติดตามความก้าวหน้าโครงการของคณะนักวิจัย เป็นกิจกรรมขั้นต่อไปที่ทำให้เห็นสภาพจริงในแต่ละโครงการ เพื่อให้คำปรึกษา คำแนะนำ ด้านการดำเนินโครงการ ซึ่งหากโครงการสามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง สามารถเป็นข้อพิสูจน์ถึงความสำเร็จของโครงการได้

การติดตามโครงการของคณะวิจัย นอกจากจะเป็นการสร้างความเข้าใจในระบบการทำงานวิจัยและเสริมความรู้ในเชิงวิชาการแล้ว การเข้าไปพบปะยังเป็นการสร้างสัมพันธ์ไมตรีและความคุ้นเคยระหว่างสมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์และคณะวิจัย ที่ส่งเสริมให้เกิดการประสานงานในโครงการเป็นไปด้วยความราบรื่น และก่อให้เกิดความร่วมมือกันในโครงการพัฒนาตนเองของกลุ่ม/สหกรณ์ต่อไป (ภาพที่ 1.1)

แผนภาพที่ 1.2 กิจกรรมการติดตามโครงการพัฒนาตนเองของกลุ่ม/สหกรณ์



1. กลุ่มสหกรณ์เกษตรอินทรีย์ศรีเมืองฝาง

แผนภาพที่ 1.2 (ต่อ)



2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส้มสีทอง



3. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรออร์แกนิก



4. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนพืชไร่สารพิษบ้านสันมะม่วง



5. สหกรณ์ผู้ผลิตและตลาดกลางการเกษตร
ดอยเต่า จำกัด



6. กลุ่มปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพ(พัฒนาหนองโป่ง)



7. กลุ่มปุ๋ยหมักอินทรีย์ฟอสเฟตบ้านแคว

แผนภาพที่ 1.2 (ต่อ)



8. กลุ่มข้าวอินทรีย์ใหม่ราษฎร์บำรุง



9. กลุ่มเกษตรกรรมยั่งยืนห้วยทราย



10. สหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด



11. สหกรณ์โคนมแม่วาง จำกัด



12. สหกรณ์โคนมบ้านโฮ้งสัมพันธ์ จำกัด



13. กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านต้นผึ้ง

แผนภาพที่ 1.2 (ต่อ)



14. กลุ่มแปรรูปมะไฟที่บ้านกอก



15. วิสาหกิจชุมชนข้าวแต่น้ำแดงโมอ่าพัน



16. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเกาะคา



17. กลุ่มผ้าทอไทลื้อบ้านเฮี้ย

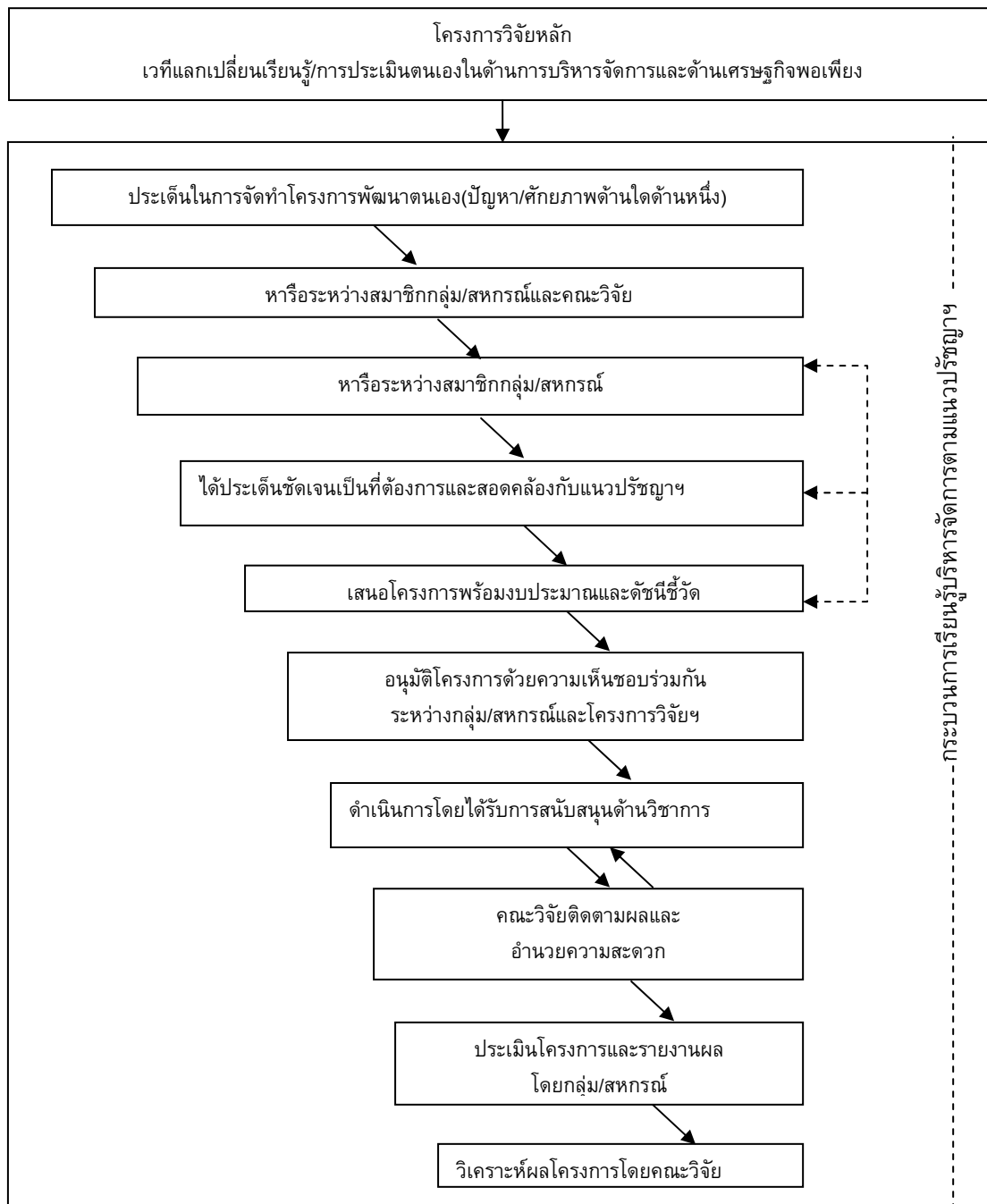


18. กลุ่มผ้าปักชาวเขาปางคำ



ทั้งนี้กลุ่ม/สหกรณ์ได้เรียนรู้การวิเคราะห์ตนเอง จากเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโครงการวิจัยหลัก ซึ่งเป็นการเรียนรู้แนวทางในการบริหารจัดการที่ดีตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีขั้นตอนของโครงการพัฒนาดนเองดังนี้ (1) กลุ่ม/สหกรณ์ได้ประเด็นในการจัดทำโครงการพัฒนาดนเอง โดยการวิเคราะห์ปัญหาหรือศักยภาพในด้านใดด้านหนึ่ง (2) การหารือระหว่างสมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์และคณะวิจัย (3) การหารือระหว่างสมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์ (4) กลุ่ม/สหกรณ์ได้ประเด็นชัดเจนเป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับแนวปรัชญาฯ (5) เสนอโครงการพร้อมงบประมาณและดัชนีชี้วัด (6) อนุมัติโครงการด้วยความเห็นชอบร่วมกันระหว่างกลุ่ม/

สหกรณ์และโครงการวิจัยฯ (7) กลุ่ม/สหกรณ์ดำเนินการโดยได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการ (8) คณะวิจัยติดตามผลและอำนวยความสะดวก (9) ประเมินโครงการและรายงานผลโดยกลุ่ม/สหกรณ์ (10) วิเคราะห์โครงการโดยคณะวิจัย ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้กลุ่มสหกรณ์ตอบสนองสร้างสิ่งที่เป็นกระบวนการเรียนรู้การวิจัยปฏิบัติการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม โดยมีคณะวิจัยทำหน้าที่สนับสนุนให้กลุ่ม/สหกรณ์สามารถวิเคราะห์ปัญหาเพื่อให้เห็นหาความต้องการและนำไปสู่การจัดการที่ถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนค้นหาปัญหาและอุปสรรคที่แท้จริงและร่วมกันเพื่อหาแนวทางแก้ไข ด้วยการสร้างความเข้าใจและความศรัทธาในการพัฒนาความสามารถของตนเองและสมาชิก/กลุ่ม/สหกรณ์ต่อไป (แผนภาพที่ 1.3)



แผนภาพที่ 1.3 ขั้นตอนของโครงการพัฒนาตนเอง

1.8 ข้อสรุปและเงื่อนไขของการอนุมัติโครงการพัฒนาตนเอง (เพื่อการบริหารจัดการโครงการอย่างยั่งยืน)

การจัดทำโครงการพัฒนาตนเองของกลุ่ม/สหกรณ์ในครั้งนี้ เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อให้เกิดการพัฒนาบุคลากรในองค์กร ให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ และส่งเสริมสนับสนุนให้การดำเนินงานมีลักษณะของเศรษฐกิจชุมชนเพื่อเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง โดยมีเงื่อนไขของการอนุมัติงบประมาณ คือ กลุ่ม/สหกรณ์ต้องแสดงเจตจำนงในการพึ่งพาตนเองและมีส่วนร่วมในการลงทุนในด้านต่างๆ ตลอดจนต้องเป็นผู้เขียนรายงานโครงการด้วยตนเอง เพื่อเน้นย้ำความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของโครงการร่วมกัน และมีกระบวนการที่ชี้ให้เห็นชัดเจนว่า โครงการจะเป็นของส่วนร่วมและมีโอกาสที่ต่อเนื่องและอาจเติบโตได้ โดยการดำเนินงานมีการส่งเสริมให้สมาชิกนำกระบวนการวิจัยปฏิบัติการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม (Participation Learning Action Research - PLAR) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และส่งเสริมให้การดำเนินกิจกรรมนั้นๆสามารถสร้างอาชีพ สร้างโอกาสให้กับสมาชิกและกลุ่ม/สหกรณ์ ประกอบกับประยุกต์เอาทุนทางสังคมที่มีอยู่ท้องถิ่น มาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยที่ไม่ก่อความเสี่ยงให้กับตนเองและสร้างความเสียหายให้กับชุมชน และสังคมโดยรวม

ดังนั้นโครงการที่กลุ่ม/สหกรณ์นำเสนอมาเพื่อให้พิจารณานั้น สามารถจำแนกประเภทตามแผนกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของโครงการได้ดังนี้

1. ประเภทโครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิต เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อขอสนับสนุนและส่งเสริมด้านการผลิตเพื่อประกอบอาชีพ เช่น บัณฑิตทางด้านความรู้ เครื่องมือ อุปกรณ์ และวัตถุดิบในการผลิตหรืออื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการผลิต เพื่อให้การจัดทำโครงการเอื้อประโยชน์กับอาชีพของสมาชิกมีโครงการดังนี้

- โครงการธนาคารสุกร
- โครงการทำปุ๋ยหมักเพื่อการเกษตร
- โครงการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพทดแทนสารเคมี
- โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพสู่มาตรฐานและการตลาดที่ยั่งยืน
- โครงการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการปลูกพืชอาหารสัตว์ สหกรณ์โคนมแม่วาง จำกัด
- โครงการโคสาวทดแทนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคนม สหกรณ์โคนมบ้านโอง สัมพันธ์ ๑ จำกัด
- โครงการพัฒนาผลผลิตเพื่อเศรษฐกิจที่ยั่งยืน
- โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวแต่น้ำฮาลาล

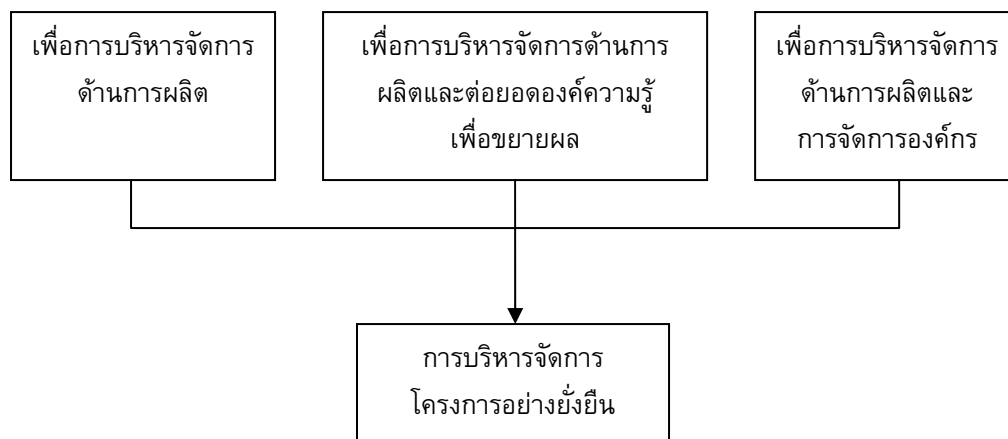
2. ประเภทโครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและต่อยอดองค์ความรู้เพื่อขยายผล เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อขอสนับสนุนและส่งเสริมองค์ความรู้หรือนวัตกรรมใหม่ที่มีประโยชน์กับการประกอบอาชีพ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการศึกษาดูงาน การเข้ารับอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ หรือการเรียนรู้ร่วมกันในองค์กร ในลักษณะของการศึกษาค้นคว้า ทดลอง และนำความรู้ไป ถ่ายทอด ขยายผลต่อไป มีโครงการดังนี้

- โครงการศึกษาผลของความหลากหลายทางชีวภาพที่มีต่อสวนส้ม
- โครงการจัดการดินให้สมดุลในสวนส้ม
- โครงการสร้างนวัตกรรมการแปรรูปจากลำไย

- โครงการเพิ่มรายได้เพื่อลดปัญหาความยากจนโดยเรียนรู้การเพาะเห็ดเลี้ยงปลา
- โครงการพัฒนาระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ ทดลอง สาธิต การผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพจาก การเลี้ยงหมูหลุมด้วยจุลินทรีย์
- โครงการทำบัญชีฟาร์มสำหรับสมาชิกตัวอย่างทดลอง สหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด
- โครงการพัฒนาระบบการผลิตตามระบบมาตรฐาน GMP

3. ประเภทโครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและการจัดการองค์กร เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อขอสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในองค์กร ให้มีความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้น และกระตุ้นให้น้องค์ความรู้ไปพัฒนาระบบการดำเนินงานภายในองค์กรให้มีประโยชน์กับการประกอบอาชีพ มีโครงการดังนี้

- โครงการพัฒนาระบบการดำเนินงานกลุ่มข้าวอินทรีย์ใหม่ราษฎร์บำรุงสู่เศรษฐกิจพอเพียง
- โครงการเพิ่มศักยภาพต่อยอดพัฒนากลุ่มสานใจไปกับเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2550
- โครงการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กรเชิงระบบ
- โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร



แผนภาพที่ 1.4 การจำแนกประเภทโครงการที่นำไปสู่การบริหารจัดการอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตามโครงการทั้ง 3 ลักษณะ ได้แก่ โครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิต โครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและต่อยอดองค์ความรู้เพื่อขยายผล และโครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและการจัดการองค์กร ได้ส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ โดยผ่านกระบวนการวิจัยและการพัฒนาที่นำหลักวิชาการและทฤษฎีต่างๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อจัดทำกิจกรรม ทำให้มีแผนกิจกรรมที่มีประโยชน์กับสมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์ ซึ่งบางโครงการอาจขยายผลต่อเนื่องเป็นกิจกรรมร่วมกันระหว่างกลุ่ม/สหกรณ์และชุมชน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ไม่ใช่ในลักษณะของงบประมาณหมดโครงการต้องสิ้นสุดลง หรือเร่งรีบที่จะเก็บเกี่ยวผลงานอย่างฉาบฉวย เพื่อนำเสนอผลงานให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์ได้มีการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยมีการบริหารจัดการที่เสริมสร้างให้กลุ่ม/สหกรณ์ของตนสามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งจะส่งผลให้กลุ่ม/สหกรณ์ดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

บทที่ 2

ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาตนเองรายงานโดยนักวิจัยท้องถิ่น

การจัดทำโครงการพัฒนาตนเองในครั้งนี้ มีกลุ่ม/สหกรณ์เข้าร่วมโครงการ 6 ระบบการผลิต ได้แก่ 1) ระบบการผลิตส้ม 2) ระบบการผลิตลำไย 3) ระบบการผลิตข้าว 4) ระบบการผลิตโคนม 5) ระบบการผลิตวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูป และ 6) ระบบการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน จำนวน 18 กลุ่ม/สหกรณ์และจัดทำโครงการพัฒนาตนเอง 19 โครงการ โดยกลุ่ม/สหกรณ์ได้เขียนรายงานการดำเนินโครงการด้วยตนเอง ที่มีข้อเสนอโครงการ รายงานผลการดำเนินงาน (รายงานผลความก้าวหน้าของโครงการ) การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ตลอดจนปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมโครงการ ซึ่งแต่ละโครงการจะพิจารณาผลการดำเนินงาน ณ เดือนมีนาคม 2551 โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตส้ม

2.1.1 สหกรณ์เกษตรอินทรีย์ศรีเมืองผาง จำกัด

2.1.1.1 โครงการศึกษาผลของความหลากหลายทางชีวภาพที่มีต่อสวนส้ม

1. ข้อเสนอโครงการ:

การปลูกพืชเชิงเดี่ยว ทำให้เกษตรกรมีภาระในการดูแลมาก เนื่องจากในสวนไม่มีอินทรีย์วัตถุที่จะช่วยบำรุงดิน การจัดการกับดินต้องอาศัยวัสดุจากภายนอก และต้องใช้น้ำปริมาณมากเมื่ออินทรีย์วัตถุคูลมน้อย ทำให้เสียค่าใช้จ่ายมาก ทำให้เกษตรกรต้องลงทุนสูง แต่จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า มีผู้ทดลองปลูกพืชหลายชนิดในพื้นที่เดียวกันได้ผลดี เช่น การปลูกผัก ถ้าปลูกรวมกัน 5 ชนิด จะช่วยป้องกันโรคแมลงได้ หรือบางสวนมีการปลูกพืชหลายระดับ พบว่าได้ผลดี จึงคิดว่าน่าจะทดลองทำในสวนส้ม เนื่องจากการผลิตส้มต้องลงทุนสูงมาก เกษตรกรหลายคนได้ตัดส้มทิ้งแล้วเปลี่ยนเป็นพืชชนิดอื่น หากการทดลองได้ผลเป็นการยืนยันผลการทดลองของสวนอื่น อาจเป็นทางออกของเกษตรกรได้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลการปลูกพืชหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน ที่มีต่อ ความอุดมสมบูรณ์ของดิน การลดการใช้น้ำ การเข้าทำลายของโรคแมลง สภาพของพืช รวมทั้งค่าใช้จ่ายต่างๆ

ขอบเขตพื้นที่การศึกษา

สวนส้มของสมาชิกสหกรณ์เกษตรอินทรีย์ศรีเมืองผาง นางราตรี ห่านตระกูล ที่บ้านปัญจะพัฒนาตำบลแม่สาว อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 9 ไร่

ประเด็นที่จะศึกษา

1. การปลูกมะรุมจะช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุในสวนได้จริงหรือไม่
2. การปลูกพืชหลายระดับ จะช่วยทำให้ต้นพืชในสวนดีขึ้น
3. การปลูกพืชระบบนี้จะทำให้มีรายได้ต่อเนื่อง แต่มีการลงทุนน้อยลง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา

1. ก่อให้เกิดการศึกษาและเห็นประโยชน์ของพืชชนิดอื่น ๆ ที่ไม่ใช่พืชการค้าซึ่งจะนำไปสู่การดำรงความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศเกษตร
2. ทักษะของเกษตรกรต่อการใช้สารเคมีในการทำการเกษตรน่าจะเปลี่ยนไปในทางใช้ลดลง
3. เกษตรกรพบทางออกที่ยั่งยืนในการทำเกษตร ทั้งที่เป็นส้มหรือพืชอื่น ๆ
4. ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความปลอดภัยของเกษตรกร ผู้บริโภค สิ่งแวดล้อมและความสามารถอยู่ร่วมกันได้ของชาวสวนและชาวบ้าน
5. อาจมีผลถึงการดำรงวิถีชีวิตในการผลิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรที่เหมาะสม
6. เป็นแหล่งขยายพันธุ์พืชที่ผลิตได้สำหรับสมาชิกในระยะเวลา 2 ปี

ตัวชี้วัดโครงการ

โดยแบ่งเป็น 5 หมวด ดังนี้

- 1) ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
 - ความชื้นในดิน
 - ปริมาณอินทรีย์วัตถุที่คลุมดิน
 - ค่า pH
 - ปริมาณเชื้อราสีขาวบนดิน
 - ปริมาณไส้เดือน
- 2) สภาพของพืชเป้าหมาย (ส้ม น้อยหน่า ลิ้นจี่ มะม่วง และกล้วย)
 - ขนาดใบ ความสมบูรณ์ของต้น
 - ปริมาณแมลงหรือความเสียหายที่เกิดจากแมลงรบกวน
 - การติดดอกออกผล
 - ลักษณะของผลผลิต
- 3) สภาพแวดล้อม
 - อุณหภูมิที่ลดลงจากเดิม
 - ปริมาณวัชพืชที่ขึ้นในสวน
 - ปริมาณสิ่งมีชีวิตที่เข้ามาในสวน
- 4) รายได้ และ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ
- 5) จำนวนสมาชิกที่มาขอรับกล้าพันธุ์ไปขยายผลต่อ

วิธีการศึกษา

1. การศึกษาเริ่มด้วยการปลูกพืชหลักชนิดลงในสวน ในช่วงฝนตกได้แก่
 - 1.1 มะรุม และขนุน เพื่อให้เป็นพืชระดับสูง
 - 1.2 พืชระดับสอง มีกล้วยน้ำว้าอยู่แล้ว อาจเพิ่มมะละกอ
 - 1.3 พืชระดับสาม เป็นส้มมีอยู่แล้ว แต่สภาพค่อนข้างโทรม
 - 1.4 พืชระดับสี่ เป็นสมุนไพรได้แก่ ขิง ขมิ้น กระชาย ปลูกใต้ต้นส้ม

- 1.5 รอบ ๆ สวนปลูก ข่า ตะไคร้ แค เตารั้ง เป็นแนวกันสารเคมี
2. วิธีการเก็บข้อมูลทุกระดับ โดยการเก็บข้อมูล วิเคราะห์และสรุปผลจะให้สมาชิกมีส่วนร่วมด้วย เพื่อจะได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น
 - 2.1 การสังเกตและบันทึกผลด้านต่าง ๆ
 - 1) ดิน
 - ความชื้นในดิน
 - ปริมาณอินทรีย์วัตถุที่คลุมดิน
 - ค่า pH
 - ปริมาณเชื้อราสีขาวบนดิน
 - ปริมาณไส้เดือน
 - 2) สภาพของพืชเป้าหมาย (ส้ม น้อยหน่า ลิ้นจี่ มะม่วง และกล้วย)
 - ขนาดใบ ความสมบูรณ์ของต้น
 - ปริมาณแมลงหรือความเสียหายที่เกิดจากแมลงรบกวน
 - การติดดอกออกผล
 - ลักษณะผลผลิต
 - 3) สภาพแวดล้อม
 - อากาศ
 - ปริมาณวัชพืช
 - ปริมาณสิ่งมีชีวิตที่เข้ามาในสวน
 - 4) รายได้ และ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ
 - 2.2 วิเคราะห์และสรุปผล (เมื่อครบ 2 ปี เนื่องจากจะได้ทราบว่าสวนมีความสมดุลอย่างไร แท้จริงไม่มีปัญหาที่เคยใส่ส้มตักค้างอยู่)
3. ร่วมเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักวิชาการ วิทยากรและผู้มีประสบการณ์

แผนการดำเนินงาน

[illegible]

งบประมาณ

1. ค่าใช้จ่ายในการทดลอง

- ค่าวิทยากร	2,000	บาท
- ค่าทำเอกสาร	1,000	บาท
- ค่าศึกษาดูงาน	2,000	บาท
- ค่าแรงงาน/ปี	15,000	บาท
รวมงบประมาณ	20,000	บาท

2. ที่มาของงบประมาณ

- เงินลงทุนของเกษตรกร	10,000	บาท
- เงินสนับสนุนจากโครงการวิจัยฯ	10,000	บาท

หมายเหตุ ค่าพันธุ์ไม้ไม่ได้รับการสนับสนุนการสำนักงานป่าไม้และศูนย์เรียนรู้ห้วยฮ่องไคร้ และบางชนิดเกษตรกรจะออกค่าใช้จ่ายเอง

คณะผู้รับผิดชอบโครงการ

1. นางราตรี	ห่านตระกูล	หัวหน้าโครงการ
2. นายอนันต์	กิตติราช	กรรมการ
3. นายวิโรจน์	สุดใจ	กรรมการ

2. รายงานผลการดำเนินงาน

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงานกิจกรรม	ผลตัวชี้วัด
1. ดำเนินการปลูกพืชหลากหลายชนิดลงในสวนส้ม	-เพื่อให้มีอินทรีย์วัตถุคลุมดินจากในสวน -เพื่อใช้ที่ดินอย่างคุ้มค่า -เพื่อให้การดูแลตัดหญ้าในสวนน้อยลง -เพื่อให้ดินมีความชื้นสูง	-ตัดแต่งต้นส้ม -ปลูกลิ้นจี่, ขา, พริก, ผักกาด มะละกอ แต้ว และแค -ตัดต้นกล้วยและก้านใบกล้วยคลุมดิน	(ภาพที่ 2.1.1.ก) -ส้มที่ถูกตัดแต่งทงสวนให้มีทรงพุ่มต่ำลง ส้มที่มีสภาพโทรมอยู่แล้วตายไปคงเหลือแต่ส้มที่สภาพดีอยู่ประมาณ 60 ต้น จากทั้งหมด 1,000 ต้น ซึ่งทยอยตายมากก่อนหน้านี้ -ส้มที่เหลือเมื่อไม่ได้ใส่ปุ๋ยแล้ว ได้รับเพียงน้ำเท่านั้นปรากฏว่า แตกใบน้อย ใบมีขนาดเล็กสีของใบไม่เขียวเข้ม การเจริญเติบโตลดลงมาก น่าจะประมาณไม่ถึง 1/10 ของเมื่อบำรุงด้วยเคมี ปีนี้ไม่มีผลผลิตส้ม -ต้นกล้วยเจริญเติบโตดีมาก อายุเพียง 1 ปี ครั้งแตกหน่อต้นละ 4 กอหรือมากกว่า ความสูงเฉลี่ย 4 เมตร สามารถนำผล ใบตอง ออกจำหน่ายได้ -ได้ต้นกล้วย ปลูกลิ้นจี่ ขาและพริก เจริญเติบโต ไม่ต้องใส่ น้ำ เนื่องจากในสวนร่มรื่น กลายเป็นพี่เลี้ยงได้อย่างดี ดินส่วนที่ได้รับแสงมาก ปลูกผักกาด เจริญเติบโตดี -แนวสวนด้านทิศเหนือ ปลูกแต้ว มะละกอ ยังไม่ได้ปลูกมะรุม -มีอินทรีย์วัตถุคลุมดินมากกว่าเดิม	-มีอินทรีย์วัตถุคลุมดิน โดยไม่ต้องซื้อมูลสัตว์หรืออินทรีย์วัตถุอื่น -มีเวลาปลูกและดูแลพืชหลายชนิดที่ปลูก -มีผักและผลไม้ไว้รับประทาน -พืชที่ปลูกร่วมกัน และซ้อนกัน 3-4 ชั้นเจริญเติบโตได้

รายงานผลการดำเนินงาน (ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ผลตัวชี้วัด
			-ในช่วงฝนไม่ตกได้คลุมที่ต้นผักและพริกโดยตรง เนื่องจากมีหอยทากมาก แต่พอเข้าฤดูหนาว จึงตัดต้นกล้วยที่ตัดผลออกแล้วมาสับให้เป็นชั้นเล็ก ลงแล้วคลุมดิน ทำให้คลุมหญ้าไปด้วย เนื่องจากกล้วยชนะหญ้าและบังแสง ทำให้การจัดการหญ้าจึงง่ายขึ้น -ดินที่ได้รับการคลุม มีความชื้นกว่าดินที่ไม่มีอะไรคลุม -ดินในสวนเริ่มมีอินทรีย์วัตถุคลุมบางๆ ดินและสิ่งมีชีวิตเล็กๆ จำนวนมาก ส่วนดินที่มีอินทรีย์วัตถุคลุมหนากว่า จะชื้นมากกว่า และสิ่งมีชีวิตในดินมีทั้ง ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่กว่า เช่น กิ้งกือ ไส้เดือนอยู่ใต้กว่า -ค่า pH ของดินอยู่ในช่วง 5.6-6.5 เท่ากับช่วงก่อนหน้าที่ไม่ใส่ปุ๋ยเคมีกับส้ม -สิ่งมีชีวิตในสวน(บนดิน) ยังไม่หลากหลาย อาจเป็นเพราะ มีแต่กล้วย พืชอื่น ๆ ยังไม่โต	-อุณหภูมิเหนือดินต่ำกว่าเดิม -สวนร่มรื่น เนื่องจากต้นกล้วยเต็มสวนและสูงเฉลี่ย 4 เมตร -ดินมีความชื้นสูง - pH ของดินสูงกว่า 5.5 -ไม่ต้องตัดหญ้าบ่อย
	-เพื่อให้มีรายได้ตลอดต่อเนื่อง	-มีรายได้จากการขายกล้วย หัวปลี ใบตอง ผักกาด บวบ	-มีรายได้เกือบ10,000 บาท เฉลี่ยเดือนละ 2,000 บาท (ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2550) จากการขายพืชผักหมุนเวียนภายในสวน	-มีรายได้เพิ่มขึ้นในขณะลงทุนต่ำกว่าสมมาก

แผนภาพที่ 2.1.1(ก) กิจกรรมโครงการศึกษาผลของความหลากหลายทางชีวภาพที่มีต่อสวนส้ม

1. การปลูกพืชหลากหลายชนิดลงในสวนส้ม

การตัดแต่งต้นส้ม



ต้นเตารั้ว



ต้นมะละกอ



ต้นแค



2. ผลผลิตที่นำไปจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้

ใบตอง



กล้วย



3. ผลที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ

1. ประหยัดค่าใช้จ่าย ในการลงทุนทำสวน และการใช้จ่ายส่วนตัว
2. ทำให้ระมัดระวังและคิดรอบคอบกว่าเดิมในการตัดสินใจทำงาน
3. มีกำลังใจที่เข้มแข็งในการยืนหยัดไม่ไหลไปตามกระแสทุน
4. มีความมั่นใจว่าในการดำเนินการตามแนวทางนี้น่าจะทำได้

4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

มีปัญหาก่อนที่จะทำโครงการนี้ เนื่องจากการทำแบบนี้ต้องทำความเข้าใจกับผู้ร่วมงาน ซึ่งใช้เวลานานเกือบ 4 ปี แล้วก็ยังไม่เข้าใจลึกซึ้ง ต้องพาไปดูงาน ต้องมีหนังสือให้อ่านและต้องพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดบ่อย ๆ และจนที่สุดการปลูกส้มประสบปัญหาเนื่องสัมผัสของต่อปุ๋ยสูงมาก จนต้องหาทางออก จึงให้ความร่วมมือมากขึ้น

5. ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

1. การตัดสินใจทำโครงการนี้ ไม่ได้เกิดจากความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแต่เหตุที่ทำเพราะ

- ได้รับอิทธิพลจากหนังสือปฐพีวิทยุคสมัยด้วยฟางเส้นเดียว ซึ่งอ่านมานานแล้ว คิดอยากทำอยู่แล้ว แต่ไม่มีโอกาสได้ทำ และยังไม่ชัดเจนในรูปแบบที่จะทำ
- ได้สะสมความรู้ แนวคิด และกำลังใจมาก่อนหน้านี้นานแล้วจากหนังสือของชาวอโศกของอาจารย์สสุคนธ์และอาจารย์อาภรณ์ เป็นต้น
- ได้รับการอบรม ศึกษา ดูงาน กับสถาบันชุมชนเกษตรกรรมยั่งยืนหลายครั้ง
- ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับสมาชิกของสถาบันชุมชนเกษตรกรรมยั่งยืนอย่างสม่ำเสมอ
- มีวิทยากรจากมูลนิธิธรรมาภิบาลชีวะชาติมาแนะนำให้ปลูกกล้วยว่าจะช่วยให้แก้ปัญหาดิน น้ำ หญ้า ความชื้น อุณหภูมิได้ดีและเร็วที่สุด
- ประกอบกับความล้มเหลวในการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น ฝางล้มเจอปัญหา ลำพูนล้มเจอปัญหา
- แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอีกแรงหนึ่งที่ตอกย้ำแนวทางนี้น่าจะทำได้

2. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเหมาะสมอยู่แล้วกับทุกงานทุกอาชีพ คงไม่ยากที่ทุกคนจะเข้าใจและนำไปใช้ แต่กับเกษตรกรอินทรีย์นั้นยากมาก เพราะการเปลี่ยนทัศนคติของคน จากที่เคยทำโดยใช้สารเคมีมาเป็นเกษตรกรอินทรีย์นั้น ต้องใช้เวลา ต้องติดตามอย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญต้องเอาการพึ่งตนเองมาเป็นตัวตั้ง และเน้นย้ำ จะเข้าใจมากกว่า

2.1.1.2 โครงการธนาคารสุกร

1. ข้อเสนอโครงการ:

จากการที่สหกรณ์เกษตรอินทรีย์ศรีเมืองผาง ได้มีหลักการของสหกรณ์ว่าจะดำเนินงาน โดยแนะนำส่งเสริมให้สมาชิกของสหกรณ์ปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ในลักษณะการทำเกษตรแบบอินทรีย์ ซึ่งทางสหกรณ์ได้ดำเนินงานลักษณะนี้มาตั้งแต่ปีที่สามแล้ว การทำเกษตรแบบอินทรีย์นั้นก็คือ ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี ไม่ใช้ยาปราบศัตรูพืชที่เป็นสารเคมี และร่วมกันรักษาสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น สาเหตุที่ทางสหกรณ์ฯ ได้มีการรวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์เกษตรอินทรีย์ขึ้นมาก็เพราะว่า ที่ผ่านมามีการทำเกษตรของสมาชิกได้ดำเนินการผลิตแบบตามกระแสเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ มีการผลิตแบบที่จะต้องแข่งขันกัน อย่างรุนแรง ทุ่มเท ในการซื้อปุ๋ย ชี้อยา ซึ่งมีผลในการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งระบบนิเวศวิทยาของโลกโดยรวม ซึ่งมีผลต่อการอยู่รอดของมนุษย์ เพื่อต้องการผลผลิตและต้องการเงินให้ได้มากที่สุด ซึ่งเป็นลักษณะของลัทธิบริโภคนิยม ผลจากการดำเนินการผลิตลักษณะดังกล่าว ทำให้เกิดสภาวะของผลผลิตที่มีปริมาณมาก ราคาผลผลิตจึงตกต่ำ เมื่อต้นทุนการผลิตสูงจำหน่ายผลผลิตที่ราคาต่ำกว่าต้นทุน จึงทำให้ขาดทุนในที่สุด เมื่อหันมาทำการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ ซึ่งแม้ราคาพืชผลจะตกต่ำ แต่เมื่อต้นทุนเงินสดต่ำ ทำให้ขาดทุนน้อยลงหรือไม่ขาดทุนเลย จากนั้นผลที่ตามมาก็คือ กำไร

ครั้งเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2549 กรรมการสหกรณ์ได้เข้าร่วมโครงการวิจัยและพัฒนา ระบบการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงที่โป่งพระบาทรีสอร์ท จังหวัดเชียงราย ซึ่งการประชุมอบรมได้แนะนำแนวคิดและการดำเนินการไม่ว่าในด้านชีวิต หรือการทำมาหากินในลักษณะพอเพียง ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ มีเหตุมีผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้โดยพื้นฐานก็คือ การพึ่งตนเองเป็นหลัก ทำอะไรเป็นขั้นเป็นตอน รอบคอบ ระมัดระวัง พิจารณาถึงความพอดีพอเหมาะพอควร สมเหตุสมผล และพร้อมรับความเปลี่ยนแปลง สร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความสมดุลในแต่ละสัดส่วน ครอบคลุมถึงด้านจิตใจ สังคม เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงด้านเศรษฐกิจ

คณะกรรมการของสหกรณ์ฯ ที่ได้เข้าร่วมประชุมในครั้งนั้นเห็นว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวที่ดี จึงได้นำมาถ่ายทอดให้แก่สมาชิก และร่วมกันดำเนินงานของสหกรณ์ฯ ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นผลที่จะนำสหกรณ์ฯ บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

วัตถุประสงค์

การดำเนินงานของสหกรณ์ที่ผ่านมา สมาชิกได้รับการช่วยเหลือจากสหกรณ์โดยการไปซื้อ มูลสัตว์ หรือมูลไก่จากอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีต้นทุนการขนส่งสูง และไม่อาจลดต้นทุนลงได้ จำเป็นจะต้องพึ่งพาตนเอง โดยอาศัยวัตถุดิบในพื้นที่ลดการพึ่งพาจากภายนอก ลดการเสี่ยงต่อการขาดทุน และความไม่แน่นอนของราคาผลผลิตด้วย

สหกรณ์ได้มีแนวคิด การดำเนินงานของสหกรณ์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง วัตถุประสงค์ คือ ต้องทำงานแบบพึ่งพาตนเองเป็นหลัก ลดค่าใช้จ่ายปัจจัยการผลิต โดยการผลิตปุ๋ยหมักขึ้นมาเอง ซึ่งการผลิตปุ๋ยหมักนั้น จะต้องมียาวัตถุที่สำคัญคือมูลสัตว์ต่าง ๆ ซึ่งทางคณะกรรมการสหกรณ์เห็นว่าสัตว์ที่มีราคาไม่แพงเกินไป มีการเจริญเติบโตที่สั้น ขยายพันธุ์ได้รวดเร็วมีมูลปริมาณที่มาก การเลี้ยงก็ไม่เสี่ยง หรือยุ่งยากมาก สัตว์นั้นควรจะเป็นสุกร ดังนั้นทางสหกรณ์จึงมีมติของคณะกรรมการ เห็นการขอความช่วยเหลือมายัง

“โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งก็ได้รับการช่วยเหลือตามวัตถุประสงค์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การเลี้ยงสุกร เพื่อนำมูลสุกรไปทำปุ๋ยหมัก หรือทำปุ๋ยหมักเพื่อรดต้นไม้ในนั้น เกษตรกรหลายรายได้ทำมาแล้วไม่ต่ำกว่าสองปี เห็นว่าการนำมูลสุกรไปรดต้นไม้ โดยผ่านระบบการให้น้ำ แบบมินิสปริงเกอร์ ทำให้ต้นไม้โดยเฉพาะส้ม มีการเจริญเติบโตที่สมบูรณ์ดี จากตัวอย่างเพื่อนเกษตรกรที่อยู่ตำบลเดียวกันได้ทดลองทำมาแล้ว ดังนั้น คณะกรรมการจึงมีแนวคิดนี้เพื่อช่วยเหลือสมาชิก เป็นการลดต้นทุนการผลิต และมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเลี้ยงสุกรด้วย จากการเก็บข้อมูลทั้งปี ปรากฏว่าจะได้มูลสุกรประมาณ 2 – 3 ตันต่อตัวต่อปี ถ้าเกษตรกรเลี้ยงสุกร 4 ตัว จะได้มูลสุกรไม่ต่ำกว่า 9 ตันต่อปีซึ่งพอเพียงต่อการทำปุ๋ยหมัก จะได้ปุ๋ยหมักไม่ต่ำกว่า 10 ตัน

ตัวชี้วัดโครงการ

1. จำนวนสุกรที่กระจายไปสู่สมาชิก คาดว่าจะมีลูกสุกรในปีแรกจำนวน 60 ตัว
2. จำนวนสมาชิกที่ได้ซื้อลูกสุกรไปเลี้ยง เพื่อเสริมรายได้ และมีมูลสุกรไปทำปุ๋ยในปีแรกจะได้ลูกสุกรให้สมาชิก ได้ประมาณ 30 ราย จากจำนวนลูกสุกร 60 ตัว (2 ตัว / ราย)
3. ต้นทุนการผลิตที่ลดลง ของสมาชิกที่ใช้มูลสุกรผลิตปุ๋ย โดยกำหนดจากการซื้อปุ๋ยในการผลิตของสมาชิก
4. รายได้จากการเลี้ยงสุกรของสมาชิก ซึ่งเมื่อเลี้ยงไปได้ประมาณ 8 – 9 เดือน ก็จะผสมพันธุ์ เมื่อตั้งท้องได้ 108 วัน ก็จะคลอดประมาณ 8 ตัว ต่อแม่สุกร 1 ตัว สมาชิกจะมีลูกสุกรประมาณ 16 ตัว เลี้ยงจนหย่านม สามารถขายในราคา 500 บาทต่อตัว ซึ่งจะมีรายได้จากการขายลูกสุกร 8,000 บาท ในปีต่อมาจำนวนลูกสุกรก็จะเพิ่มจำนวนมากขึ้น เนื่องจากสุกรตั้งท้องได้ปีละ 2 ครั้ง

วิธีดำเนินงาน

ตามโครงการนี้ จะทำการเลี้ยงสุกรแม่พันธุ์ จำนวน 4 ตัว เมื่อเลี้ยงไประยะหนึ่งก็จะทำการผสมพันธุ์ หลักจากนั้นประมาณ 4 เดือน ก็จะได้ลูกสุกรคลอดออกมา โดยเฉลี่ยประมาณ แม่ละ 8 ตัว การผสมพันธุ์นั้นจะผสมให้แม่สุกรออกลูกเดือนละแม่ ทั้งนี้ก็เพราะว่าง่ายต่อการดูแลในการเลี้ยง และเป็นการทยอยส่งลูกสุกรให้สมาชิกซึ่งสามารถมีลูกสุกรให้ไปเลี้ยงได้ทั้งปี สรุปแล้วก็จะได้ลูกสุกร คลอดละ 8 ตัว แม่ก็จะได้ลูกสุกร 32 ตัว หนึ่งปีจะได้สุกรประมาณ 60 ตัว ซึ่งเมื่อสมาชิกสหกรณ์นำลูกสุกรไปเลี้ยงแล้ว ถ้าเป็นตัวเมียก็จะได้เป็นแม่พันธุ์ ขยายลูกสุกรออกไปอีกไม่ต่ำกว่า 100 ตัว สามารถผลิตปุ๋ยหมัก ได้จำนวนมาก เพียงพอต่อการใช้งานของเกษตรกร อันจะเป็นการลดต้นทุนการผลิต ที่เห็นผลเร็วที่สุด ตามโครงการของภาครัฐที่จะลดการใช้ปุ๋ยเคมีลง

งบประมาณในการเลี้ยงสุกร

จะใช้งบประมาณในการดำเนินการเลี้ยงสุกรตามโครงการประมาณ 40,000 บาท โดยมีรายละเอียดค่าใช้จ่าย ดังนี้

ค่าแม่พันธุ์สุกร 4 ตัว ตัวละประมาณ 5,000 บาท	20,000	บาท
ค่าอาหารสุกรแม่พันธุ์ 3 ตัว ระยะเวลา 5 เดือน	13,500	บาท
ค่าวิทยากร	1,500	บาท
ค่าปรับปรุงโรงเรือนและอุปกรณ์พร้อมของคละ	5,000	บาท
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	40,000	บาท

หมายเหตุ: ค่าปรับปรุงโรงเรือนและอุปกรณ์ต่างๆ และการทำของคละ ทางสหกรณ์ฯ และผู้เลี้ยงจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง

คณะผู้รับผิดชอบโครงการ

1. นายอนันต์	กิตติราช	หัวหน้าโครงการ
2. นางราตรี	ห่านตระกูล	กรรมการ
3. นายวิโรจน์	สุดใจ	กรรมการ

แผนการดำเนินงาน

กิจกรรม	เม.ย. 50	พ.ค. 50	มิ.ย. 50	ก.ค. 50	ส.ค. 50	ก.ย. 50	ต.ค. 50	พ.ย. 50	ธ.ค. 50	ม.ค. 51	ก.พ. 51	มี.ค. 51	เม.ย. 51
1. โครงการได้รับอนุมัติ	↔												
2. ปรับปรุงโรงเรียนเลี้ยงแม่พันธุ์สุกร	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔
3. ซื้อแม่พันธุ์สุกร		↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔
4. ผสมแม่พันธุ์สุกรตัวที่ 1			↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔
5. ผสมแม่พันธุ์สุกรตัวที่ 2				↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔
6. ผสมแม่พันธุ์สุกรตัวที่ 3					↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔
7. ผสมแม่พันธุ์สุกรตัวที่ 4						↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔
8. เลี้ยงแม่สุกรระยะอุ้มท้อง				↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔
9. แม่สุกรตัวที่ 1 คลอด							↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔
10. แม่สุกรตัวที่ 2 คลอด								↔	↔	↔	↔	↔	↔
11. แม่สุกรตัวที่ 3 คลอด									↔	↔	↔	↔	↔
12. แม่สุกรตัวที่ 4 คลอด										↔	↔	↔	↔
13. สมาชิกมารับลูกสุกร										↔	↔	↔	↔
14. ผสมแม่พันธุ์สุกรรุ่นที่ 2										↔	↔	↔	↔

หมายเหตุ : ผสมแม่พันธุ์สุกรเหลื่อมเดือนกันเพื่อให้สุกรเกิดพร้อมกัน สะดวกต่อการดูแลการคลอดและการเลี้ยงของสมาชิก

2. รายงานผลการดำเนินงาน

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงานกิจกรรม	ผลตัววัด
1.การปรับปรุงโรงเรียน	-เพื่อให้มีโรงเรียนในการผลิตลูกสูกร	-ปรับปรุงโรงเรียนเก็บค่าใช้จ่ายให้เป็นโรงเรียนสำหรับเลี้ยงลูกสูกร	(ภาพที่ 2.2.1.ข) -ดำเนินการเมื่อเดือนพฤษภาคม 2550 ใช้งบประมาณ 6,000 บาท	-ได้โรงเรียนสำหรับการผลิตลูกสูกร และมีสถานที่ในการดำเนินโครงการได้ชัดเจนขึ้น
2.การผลิตลูกสูกร	-เพื่อผลิตลูกสูกรและขยายจำนวนออกไปให้กับสมาชิกรายอื่นที่สนใจร่วมโครงการ -เพื่อให้ได้มูลสูกรสำหรับการผลิตปุ๋ยหมักไว้ใช้เอง	-สหกรณ์ได้มอบหมายให้สมาชิก 1 ราย คือ นายอนันต์ กิตราข เป็นผู้ดำเนินการ นำแม่พันธุ์ไปเลี้ยง และได้กระจายลูกสูกรให้สมาชิกที่สนใจไปเลี้ยง เพื่อผลิตปุ๋ยหมักและสร้างรายได้เสริมที่ได้จากการขายสูกร	-ดำเนินการจัดซื้อแม่พันธุ์สูกรไปเลี้ยงโดยทยอยซื้อ เพื่อให้แม่สูกรเกิดลูกไม่พร้อมกันและสะดวกต่อการดูแล โดยมีรายละเอียดของแม่สูกรที่คลอดลูกสูกรดังนี้ -แม่สูกรตัวที่ 1 คลอดลูกสูกรเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2550 จำนวน 11 ตัว -แม่สูกรตัวที่ 2 คลอดลูกสูกรเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2551 จำนวน 9 ตัว -แม่สูกรตัวที่ 3 คลอดลูกสูกรเมื่อเดือนมีนาคม 2551 จำนวน 13 ตัว	-กระจายลูกสูกรให้กับสมาชิกที่สนใจ โดยจำหน่ายในราคาที่ถูกกว่าท้องตลาด (ตัวละ 600 บาท) และคาดว่าแม่สูกรจะคลอดลูกสูกรได้ตามลำดับแผนที่วางไว้ -สมาชิกมีมูลสูกรเพื่อใช้สำหรับการผลิตปุ๋ยหมัก ซึ่งส่งผลให้ต้นทุนการผลิตลดลง

แผนภาพที่ 2.1.1(ข) กิจกรรมโครงการธนาคารสุกร

ลักษณะโรงเรือนเลี้ยงสุกร



ลักษณะภายในโรงเรือน



แม่พันธุ์สุกรที่จัดซื้อ



3. ผลที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ
การนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในโครงการธนาคารสุกร สหกรณ์ได้มองเห็นการพึ่งพาตนเองในการประกอบอาชีพ เพราะนอกจากจะได้ประโยชน์จากมูลสุกรที่นำมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตปุ๋ยหมัก เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการผลิตแล้วเกษตรกรยังมีรายได้จากการขายลูกสุกรด้วย

4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจการโครงการ

- เรื่องไฟฟ้าสำหรับกกลูกสุกร เนื่องจากสุกรที่เกิดใหม่ จำเป็นต้องช่วยกก เพื่อให้เกิดความอบอุ่นแก่ร่างกายลูกสุกร และแก้ปัญหาโดยการหาฟางข้าว เศษผ้ามารองที่นอน
- ต้องการปรับปรุงสถานที่เลี้ยงหรือคอกคลอด ให้กว้างขวางขึ้น เพื่อความสะดวกต่อการอยู่อาศัยของลูกสุกร และการทำความสะอาดง่ายขึ้น

5. ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ในการดำเนินการกิจกรรมโครงการ

อยากให้มีโครงการต่อยอดจากโครงการเดิม เพราะทางสหกรณ์และผู้ดำเนินโครงการมีโครงการจะทำบ่อแก๊สชีวภาพจากมูลสุกร เพื่อลดค่าใช้จ่ายในเรื่องน้ำมันเชื้อเพลิง ลดต้นทุนการผลิตในฟาร์ม

ซึ่งปัจจุบันน้ำมันเชื้อเพลิงมีราคาสูงมาก ดังนั้นทางผู้ดำเนินโครงการจึงอยากจะทำการศึกษาในเรื่องบ่อแก๊สชีวภาพ เพราะคาดหวังว่าต้องเป็นโครงการที่มีประโยชน์ในอนาคตอย่างแน่นอน

2.1.2 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มส้มสีทอง

2.1.2.1 ข้อเสนอโครงการ:โครงการทำปุ๋ยหมักเพื่อการเกษตร

ด้วยบ้านวังผา หมู่ 7 ตำบลแล อำเภอกู่ช้าง จังหวัดน่าน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ลาดชันและที่ราบลุ่ม อาชีพหลักของคนในพื้นที่ คือ การเกษตร และมีการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในการเกษตรค่อนข้างมาก ทำให้ดินเสื่อมสภาพเกษตรกรต้องย้ายที่ทำกินไปเรื่อย ๆ จนทำให้ปัจจุบันเกษตรกรไม่สามารถขยายพื้นที่ทำกินเนื่องจากไม่มีพื้นที่ขยายได้อีก ทางกลุ่มฯ จึงเห็นว่าควรมีการดูแลและรักษาหน้าดินของพื้นที่ทำกินที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อที่จะสามารถปลูกพืชเพื่อยังชีพต่อไปในอนาคต โดยการทำปุ๋ยหมักใช้เองในกลุ่มและจำหน่ายให้คนในหมู่บ้านได้ใช้ปุ๋ยหมักที่มีคุณภาพและถูกหลักวิชาการ เนื่องจากการทำปุ๋ยหมักในหมู่บ้านมีการทำใช้เองบางครั้งเรือน และการทำไม่มีความต่อเนื่อง นอกจากนี้การทำปุ๋ยหมักตามความรู้และวัตถุดิบที่มีทำให้ปุ๋ยหมักที่ได้ที่อาจไม่ค่อยมีคุณภาพ กลุ่มจึงอยากทำปุ๋ยหมักเองเพื่อเป็นการสาธิตให้กับชาวบ้านรู้วิธีการทำปุ๋ยหมักที่ถูกวิธี และมีการทำอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งในหมู่บ้านมีเศษวัสดุบางอย่างมาก เช่น ชังข้าวโพด เศษหญ้า เศษวัสดุจากพืชที่ปลูก เช่น ต้นถั่วเหลือง กากถั่วเหลือง และอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ และขายให้ชาวบ้านในราคาถูกซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการปุ๋ยเคมีในการเกษตรมากขึ้น รวมทั้งปัจจุบันชาวบ้านซื้อปุ๋ยอินทรีย์จากบริษัทซึ่งมีราคาแพง (400 บาท/50 กิโลกรัม) และไม่แน่ใจในคุณภาพธาตุอาหาร

วัตถุประสงค์

1. การพยายามพึ่งตนเองมากขึ้น โดยการทำปุ๋ยหมักใช้เองในชุมชน ซึ่งจะมั่นใจในคุณภาพมากกว่าการซื้อจากแหล่งอื่น
2. เพื่อปรับปรุงบำรุงดินที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีความอุดมสมบูรณ์พอที่จะเป็นแหล่งทำมาหากินต่อไปในอนาคต
3. การรู้จักใช้วัตถุดิบและทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์
4. เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. อยากให้คนในชุมชนปรับเปลี่ยนการผลิตแบบเคมี เป็นแบบชีวภาพ
2. ต้นทุนการผลิตปุ๋ยหมักต่ำกว่าการซื้อจากภายนอก หากใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมาใช้ในการผลิต
3. เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ลดความเป็นกรดเป็นด่างจากการใช้สารเคมี
4. การนำปุ๋ยหมักมาใช้ในการเกษตรมากขึ้นจะสามารถลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรได้

วิธีการดำเนินงาน

กลุ่มจะทำการผลิตปุ๋ยหมัก ปีละ 2 ครั้ง คือ ในเดือนธันวาคมและเดือนเมษายน โดยดูจากความพร้อมของวัตถุดิบ ซึ่งจะมีเศษฟางข้าว ชังข้าวโพด กากถั่วและเศษวัสดุจากพืชปริมาณมาก กลุ่มจะทำการปรับปรุงโรงเรียนร้างในหมู่บ้าน เพื่อเป็นที่สถานที่ผลิตและเก็บรักษาปุ๋ยหมัก จัดเตรียมเศษวัตถุดิบจากการเกษตรและจัดซื้อวัตถุดิบที่ไม่มีในท้องถิ่น และทำการผลิตปุ๋ย โดยต้องใช้เวลาในการทำหมักประมาณ 3

เดือน จึงจะสามารถนำไปใช้ได้ โดยจะนำปุ๋ยหมักที่ได้ไปตรวจสอบคุณภาพ ถ้าได้ปุ๋ยที่มีคุณภาพดีก็จะสามารถจำหน่ายให้กับสมาชิกกลุ่มและคนในชุมชนในราคาถูก เพื่อนำรายได้ดังกล่าวมาใช้หมุนเวียนในการทำปุ๋ยหมักต่อไปอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดโครงการ

1. เงินที่หมุนเวียนที่นำไปสู่ความยั่งยืน
2. ธาตุอาหารของปุ๋ยหมักที่ผลิตได้
3. ต้นทุนการผลิตปุ๋ยหมัก

แผนการปฏิบัติงาน

การดำเนินงานของโครงการจะมีการทำปุ๋ยหมักตามความพร้อมของวัตถุดิบที่ใช้และแรงงานของสมาชิกกลุ่ม โดยจะสามารถดำเนินการทำปุ๋ยหมักปีละ 2 ครั้ง คือ ในเดือนธันวาคม และเดือนเมษายน ซึ่งจะมีเศษวัตถุดิบจากการเกษตรในชุมชนที่ไม่ต้องซื้อ เช่น ฟางข้าว ชังข้าวโพด เปลือกถั่ว โดยมีรายละเอียดแผนการปฏิบัติงานดังนี้

งบประมาณ

1.ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

-ปรับปรุงโรงเรียนปู้หมัก(ใช้สถานที่โรงเรียนร้างในหมู่บ้าน)	10,000 บาท
-มูลสัตว์ กระสอบละ 20 บาท จำนวน 500 กระสอบ	10,000 บาท
-ค่าขนส่งในการซื้อวัตถุดิบบางอย่างจากภายนอกชุมชน	6,250 บาท
-รำละเอียดถึงละ 25 บาท จำนวน 500 ถัง	12,500 บาท
-ค่ากากน้ำตาล	5,000 บาท
-ค่าแรงงานในการผลิต	5,000 บาท
-ค่ากระสอบใส่ปุ๋ยหมัก ใบละ 5 บาท จำนวน 1,250 ใบ	6,250 บาท
รวมงบประมาณ	55,000 บาท

2.ที่มาของงบประมาณ

-เงินลงทุนของกลุ่มจำนวน	15,000 บาท
-เงินงบประมาณขอรับสนับสนุนจากโครงการระบบการผลิตเศรษฐกิจพอเพียง	40,000 บาท

พอเพียง

คณะผู้รับผิดชอบโครงการ

1. นายถวิล	จันทร์ดีวงศ์	หัวหน้าโครงการ
2. นายเสียม	จันทร์ดีวงศ์	รองหัวหน้าโครงการ
3. นายวิโรจน์	ตันชูชีพ	เหรัญญิก
4. นายพิชัย	ตันชูชีพ	กรรมการ
5. นายบำรุง	จิตอารี	กรรมการ
6. นายตีบ	สุวรรณ	กรรมการ
7. นายอนันต์	จันทร์ดีวงศ์	เลขานุการและกรรมการ

2. รายงานผลการดำเนินงาน

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินกิจกรรม	ผลตัวชี้วัด
1.การปรับปรุงโรงปุ๋ย	-เพื่อให้มีสถานที่สำหรับการผลิตปุ๋ยในชุมชน	-ทำการปรับปรุงต่อเติมสถานที่โรงเรียนร้างให้เป็นโรงปุ๋ยหมัก	(ภาพที่ 21.2) -ทำการปรับปรุงต่อเติมโรงปุ๋ยเสร็จเรียบร้อยแล้ว เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2550 ใช้งบประมาณไป 20,872 บาท	-ได้โรงเรือนที่ใช้สำหรับการผลิตปุ๋ยหมัก
2.การผลิตปุ๋ยหมัก	-เพื่อปรับปรุงบำรุงดินให้อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งทำมาหากินต่อไป -รู้จักใช้วัตุ ดิ บ และทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ -เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต	-ทำการผลิตปุ๋ยหมักครั้งที่ 1 ที่ 1	-ทำการผลิตปุ๋ยหมักครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2550 ใช้งบประมาณในการผลิตไป 2,078 บาท รายละเอียดมีดังนี้ วัสดุสำหรับทำปุ๋ยหมัก วัสดุพืช (ฟาง) 3 ตัน มูลสัตว์ 600 กิโลกรัม ปุ๋ยยูเรีย 6 กิโลกรัม สารเร่ง พด.1 3 ชอง (300 กรัม) 1. ละลายสารเร่ง พด.1 ในถัง 60 ลิตร คนให้เข้ากันนาน 15 นาที 2. รดสารละลาย พด.1 ลงในกองปุ๋ยหมัก 3. ตักกองปุ๋ยหมัก ความกว้าง 4x5 เมตร สูง 1 เมตร รดน้ำให้ชุ่มและมีความชื้น 60% 4. หมักทิ้งไว้ 3 เดือนระหว่างนี้ต้องทำการกลบกองปุ๋ยหมักพร้อมกับการรดน้ำทุก 10 วัน 5. ปุ๋ยหมักที่ย่อยสลายสมบูรณ์แล้ว สามารถนำไปใช้ได้จะมีสีน้ำตาลเข้มดำละเอียดและไม่มีกลิ่นเหม็น	-เมื่อทำการผลิตปุ๋ยหมักแล้วต้องหมักปุ๋ยทิ้งไว้ 3 เดือนหลังจากนั้นคาดว่าจะนำไปใช้ตรวจสอบคุณภาพและคำนวณต้นทุนต่อหน่วย เพื่อเปรียบเทียบกับปุ๋ยเคมีที่ใช้ระหว่างปุ๋ยหมักกับปุ๋ยเคมี

รายงานผลการดำเนินงาน (ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ผลตัวชี้วัด
			-การทำการกิจกรรมผลิตปุ๋ยหมักนี้ เพื่อต้องการเปรียบเทียบกับต้นทุนในการผลิต ระหว่างปุ๋ยหมัก กับปุ๋ยเคมี ขณะนี้กำลังศึกษาการหมัก และระยะเวลาการย่อยสลายที่เหมาะสม ก่อนนำไปใช้ สรุปผลและถ่ายทอดต่อไป	
3.การตรวจคุณภาพปุ๋ยหมัก	-เพื่อพัฒนา ปุ๋ยหมักให้มีคุณภาพทดแทนปุ๋ยเคมี	-นำปุ๋ยหมักไปตรวจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	-อยู่ระหว่างการดำเนินงาน คาดว่าเดือนมีนาคม 2551 จะสามารถนำปุ๋ยหมักส่งตรวจเพื่อรับรองคุณภาพ และนำมาจำหน่ายให้สมาชิกและผู้สนใจในชุมชนต่อไป	-อยู่ระหว่างดำเนินการ
4.การคำนวณการผลิตและราคาขาย ปุ๋ยหมักต่อกิโลกรัม	-เพื่อสร้างรายได้ให้กับกลุ่ม และให้มีทุนหมุนเวียนในการผลิตต่อไป	-นำปุ๋ยหมักมาคำนวณเพื่อหาราคาขายต่อกิโลกรัม	-อยู่ระหว่างการดำเนินงาน คาดว่าเดือนมีนาคม 2551 จะสามารถดำเนินการได้	-อยู่ระหว่างดำเนินการ
5.สรุปผลการดำเนินงาน	-เพื่อสรุปผลการดำเนินงานใน 1 ปี	-นำกิจกรรมที่ทำร่วมกัน มาสรุปผลโดยระดมความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม	คาดว่าจะดำเนินการได้ในเดือน เมษายน 2551	อยู่ระหว่างดำเนินการ

แผนภาพที่ 2.1.2 กิจกรรมโครงการทำปุ๋ยหมักเพื่อการเกษตร

การปรับปรุงโรงปุ๋ยหมัก



การทำปุ๋ยหมัก



3. ผลที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ

จากการได้เรียนรู้ในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ทราบถึงการประกอบอาชีพ ต้องรู้จักพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันตนเอง โดยนำความรู้ทางวิชาการมาใช้ประกอบ โครงการทำปุ๋ยหมักเพื่อการเกษตร เป็นโครงการที่เน้นการใช้วัตถุดิบ และทรัพยากรท้องถิ่นที่หาได้ในท้องถิ่นมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนั้นเมื่อนำปุ๋ยหมักที่ทางกลุ่มทำขึ้นมาแล้วไปใช้ผสมผสานกับปุ๋ยเคมีหรือค่อยๆลดการใช้ปุ๋ยเคมีลงต้นทุนในการผลิตส้มก็จะต่ำลงด้วย และเมื่อขายส้มได้ราคาไม่สูง ก็ไม่เดือดร้อนเพราะมีต้นทุนในการผลิตต่ำ

4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

วัตถุดิบในการผลิตมีไม่พร้อม (ฟางข้าว เปลือกถั่วมีเป็นช่วงๆ) และช่วงฤดูฝนไม่สามารถไปหาวัตถุดิบได้ทำให้มีอุปสรรคการดำเนินงานจึงล่าช้าไปกว่ากำหนดที่วางไว้

5. ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

1. อยากให้มีการต่อยอดโครงการที่ทำอยู่ในปัจจุบัน เพราะขณะนี้สมาชิกกลุ่มกำลังปรับเปลี่ยนและลดการใช้สารเคมีในการผลิต จึงอยากให้หน่วยงานที่เข้ามาติดตามดูแล ให้คำแนะนำ

2. อยากทดลองทำปุ๋ยหมักจากต้นหม่อน เพราะเกษตรกรผู้ปลูกส้มส่วนใหญ่มีอาชีพเสริมคือ ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม จึงอยากรนำเอาต้นหม่อนมาเป็นวัตถุดิบในการทำปุ๋ยหมัก แต่ไม่มีเครื่องมือในการช่วยบดย่อยวัสดุ เพราะการหมักตามธรรมชาติและต้องใช้เวลาในการย่อยสลายนาน

2.1.3 วิสาหกิจชุมชนเกษตรออร์แกนิก

1. ข้อเสนอโครงการ :โครงการจัดการดินให้สมดุลในสวนส้ม

อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งผลิตส้มที่สำคัญในภาคเหนือ โดยส้มเป็นผลไม้ที่สร้างชื่อเสียงและรายได้แก่เกษตรกรผู้ปลูกส้มเป็นอย่างมาก ปัจจุบันได้มีการขยายพื้นที่ปลูกส้มมากขึ้น ปัญหาในการผลิตก็มีมากขึ้น เช่นปัญหาโรคและแมลงศัตรูของส้ม ทำให้มีการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืชกันอย่างกว้างขวางและเพิ่มขึ้น จนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เกิดการปนเปื้อนของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในอากาศ

แหล่งน้ำ และในผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรเอง ก่อให้เกิดปัญหาการเจ็บป่วย ปัญหาภาระหนี้สินเพิ่ม ปัญหาการทำการเกษตรไม่ค่อยได้ผล เนื่องจากดินเสื่อมโทรมลง

เกษตรกรได้ตระหนักถึงปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น จึงมีการรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือกันในเรื่องการผลิต เช่นในรูปแบบของสหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน หนึ่งในนั้น ก็คือ วิสาหกิจชุมชนเกษตรออร์แกนิก ที่ปัญหาส่วนใหญ่ของเกษตรกรคือขาดความรู้ความเข้าใจในการปรับปรุงดิน การใช้ประโยชน์จากดิน และเรื่องธาตุอาหารของพืชที่มีอยู่ในดิน ตลอดจนเกษตรกรถูกปลุกฝังในเรื่องการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืชมานาน เพื่อเน้นด้านปริมาณของผลผลิตมากกว่าคุณภาพของผลผลิตและความปลอดภัย ที่มีผลต่อตัวเกษตรกร และสิ่งแวดล้อม

ดังนั้นจึงได้มีโครงการการจัดการดินให้สมดุลในสวนส้มเกิดขึ้น เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดินซึ่งใช้วิธีการบำรุงดินโดย การเน้นการใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ในเรียนการปรับปรุงดิน การบำรุงดินเพื่อให้โครงสร้างทางกายภาพของดินดีขึ้น และมีความปลอดภัยทั้งกับผู้ผลิตและผู้บริโภคด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรออร์แกนิก ลดต้นทุนการผลิต ได้ใช้ปุ๋ยหมักที่ผลิตขึ้นเอง
2. เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ในการเรื่องการหาปริมาณปุ๋ยอินทรีย์ที่เหมาะสมต่อความต้องการของส้ม
3. เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และใช้วัตถุจากธรรมชาติที่หาได้ในท้องถิ่นเพื่อใช้ในการผลิตปุ๋ย

ตัวชี้วัดเป้าหมาย

1. สมาชิกมีองค์ความรู้ทางด้านการจัดการดิน และมีทักษะในด้านการผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ
2. ดินมีความอุดมสมบูรณ์จากปริมาณอินทรีย์วัตถุที่มากขึ้น ทำให้ต้นส้มสมบูรณ์ให้ผลผลิตได้อย่างต่อเนื่องทุกฤดูการผลิต
3. สมาชิกมีต้นทุนการผลิตต่อหน่วยต่ำลง จากการผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพไว้ใช้เอง
4. สมาชิกกลุ่มช่วยเหลือกัน สามัคคีกัน ทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็งมากขึ้น

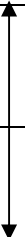
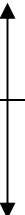
วิธีการดำเนินงาน

1. ประชุมสมาชิกกลุ่ม วางโครงการให้สมาชิกเก็บตัวอย่างดิน ตรวจดินแบบเบื้องต้นและเพื่อส่งวิเคราะห์
2. จัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อทำปุ๋ยหมัก ตามสูตรและปริมาณในการทดลอง
3. แบ่งปุ๋ยหมักที่ช่วยกันทำแล้วนำไปใส่ในแปลงที่จะทำการเก็บข้อมูล
4. เปรียบเทียบข้อมูลความเปลี่ยนแปลง ในสวนของสมาชิกแต่ละคน

สถานที่ดำเนินงาน

สวนส้มของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกษตรออร์แกนิก บ้านแม่สุรน้อย ตำบลแม่สุ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ระยะเวลา (มีถุายน 2550 – มีนาคม 2551)

กิจกรรม	มี.ย.50	ก.ค.50	ส.ค.50	ก.ย.50	ต.ค.50	พ.ย.50	ธ.ค.50	ม.ค.51	ก.พ.51	มี.ค.51
1. วางแผนเสนอโครงการ -ประชุมสมาชิกกลุ่มเพื่อตั้งเป้าหมายการทำโครงการ										
2. ดำเนินงานตามโครงการ -เริ่มทำการผลิตปุ๋ยหมักก่อนเริ่มโครงการ 3 สัปดาห์ และตรวจสอบผลของสมาชิกเพื่อเก็บข้อมูลดินสำหรับ นำมาตรวจแก้คุณภาพของดิน (pH) และปริมาณธาตุ อาหารในดินก่อนใส่ปุ๋ยหมัก -ใส่ปุ๋ยหมักและอินทรีย์วัตถุอื่นเพื่อบำรุงดิน -ส่งดินตรวจแก้คุณภาพของดิน (pH) หลังใส่ปุ๋ยหมัก		 								
3. รายงานผลต่อโครงการ						 				
4. เปรียบเทียบความแตกต่างของต้นส้มในแต่ละสวน ทั้งก่อนและหลังใช้ปุ๋ยหมักและอินทรีย์วัตถุ										

แหล่งงบประมาณ

1.งบประมาณโครงการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง” คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 40,000 บาท

2.งบประมาณจากกลุ่ม 5,000 บาท

โดยมีรายละเอียดวัตถุดิบหลักและเครื่องมือ/อุปกรณ์ที่ใช้ในโครงการ ดังนี้

วัตถุดิบหลักและเครื่องอุปกรณ์

วัตถุดิบหลักและเครื่องมือ/ อุปกรณ์	ปริมาณ (กิโลกรัม)	ราคา (บาท)
รำอ่อน	2,000	16,000
เกลบดิบ	1,500	1,000
เกลบดำ	1,000	1,500
มูลโค	1,500	3,000
มูลไก่	1,500	6,000
เศษพืช	1,500	1,500
กระดุกปั่น	4,000	4,200
โปรแตสเซียมไฮดรอกไซด์	150	3,300
เครื่องวัด กรด ต่าง (ดิน)		1,900
เครื่องวัด กรด ต่าง (น้ำ)		2,500
รวม		40,900

สูตรปุ๋ยหมัก

ส่วนผสม	ปุ๋ยสูตร 1	ปุ๋ยสูตร 2
	สูตรพื้นฐาน - เร่งโต	สูตรบำรุงผล - เร่งหวาน
รำอ่อน	10 กิโลกรัม	10 กิโลกรัม
เกลบดิบ	8 กิโลกรัม	8 กิโลกรัม
เกลบดำ	5 กิโลกรัม	5 กิโลกรัม
มูลโค	15 กิโลกรัม	15 กิโลกรัม
เศษพืช	10 กิโลกรัม	10 กิโลกรัม
ปูนเปลือกหอย(กระดุกปั่น)	2 กิโลกรัม	-
กากน้ำตาล	200 กรัม	-
สารเร่งอื่นๆ	น้ำจุลินทรีย์	โปแตสเซียมไฮดรอกไซด์

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

1. ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร “โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง” คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. กองทุน SML ของหมู่บ้านแม่สุนน้อย ตำบลแม่สุน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ (ให้ยืมเครื่องบดย่อยปุ๋ยหมัก)
3. วิสาหกิจชุมชนเกษตรออร์แกนิก บ้านแม่สุน ตำบลแม่สุน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ผลที่คาดว่าจะได้รับโครงการ

1. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกษตรออร์แกนิก ได้มีความรู้ในเรื่องการปรับปรุงดิน การบำรุงดิน และการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ให้เหมาะสมกันต้นส้ม
2. ชุมชนที่อยู่อาศัยใกล้กับแหล่งผลิต มีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น อากาศดีขึ้น
3. ผู้บริโภคได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัย

คณะผู้รับผิดชอบโครงการ

1. นายคณิน	ใจปวง	ประธานกลุ่ม	หัวหน้าโครงการ
2. นายโสภณ	สีติ	สมาชิก	กรรมการ
3. นายศรีทน	สมบูรณ์	สมาชิก	กรรมการ
4. นายคำมูล	ตลาดแก้ว	สมาชิก	กรรมการ
5. นายสุเทพ	ศรีวิชัย	สมาชิก	กรรมการและเลขานุการ

ที่ปรึกษาโครงการ/นักวิจัยท้องถิ่น

1. นายสมชาติ ทาราช สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแม่สุนน้อย

2. รายงานผลการดำเนินงาน

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ผลสัมฤทธิ์/เป้าหมาย
การผลิต 1. การวิเคราะห์ดิน	-เพื่อทราบถึงคุณสมบัติของดินที่ใช้ปลูกส้ม และวิธีการปรับปรุง	-นำดินไปตรวจโดยหมอดิน	-รู้คุณสมบัติของดินตัวเอง สามารถให้ธาตุอาหารตามที่ต้องการได้	-ครั้งที่ 1 เดือน มิ.ย.50 -ครั้งที่2 เดือน ก.ย. 50 -ปี 2551 กำหนดอย่างน้อย 3 ครั้ง
2. ทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักเพื่อดำเนินโครงการจัดการดินให้สมดุลในสวนส้ม (ภาพที่ 2.1.3)	-เพื่อลดต้นทุนในการใช้ปุ๋ยเคมี -เพื่อใช้วัสดุธรรมชาติและเพื่อความปลอดภัย	-จัดทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพที่ได้บสบันสนุนจากโครงการวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง จัดการผลิตไปแล้ว 2 ครั้งคือ ครั้งที่ 1 เดือนส.ค. 2550 ครั้งที่ 2 เดือนพ.ย.2550	-มีปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง รู้วิธีการผลิตวิธีการใช้ และเมื่อเหลือสามารถขายได้	-ปี 2550 ผลิต 2 ครั้ง -ปี 2551 ผลิต อย่างน้อย 4 ครั้ง
3. จัดซื้อเครื่องจักรผลิตปุ๋ยหมัก	-เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์	-จัดซื้อเครื่อง สับ บด ปั่น ขนาด 10 Hp จำนวน 1 เครื่อง (ปัจจุบันขอยืมจากโครงการ SML ของหมู่บ้าน)	-มีเครื่อง สับ บด ปั่น ขนาดใหญ่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตปุ๋ยหมัก	-ปี 2551
4. จัดสร้างโรงเผาถ่าน	-เพื่อผลิตน้ำส้มควันไม้ และถ่านเพื่อใช้ในครัวเรือน	-สร้างโรงเรือนพร้อมเตาเผาถ่านดิน ขนาด 4x4 เมตร	-เพื่อให้สมาชิกรู้วิธีการผลิตน้ำส้มควันไม้ และขายสร้างรายได้	-สร้างแล้วเดือน ก.ย. - ต.ค. 50
วิชาการและการจัดการ 1.อบรมแปรรูปน้ำส้ม	-เพื่อรู้วิธีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ส้มและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์	-อบรมการแปรรูป การทำน้ำส้ม	-สมาชิกสามารถผลิตน้ำส้มได้ และจำหน่ายได้	-เดือน พ.ย. 50

รายงานผลการดำเนินงาน (ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ผลสัมฤทธิ์/เป้าหมาย
2.ศึกษาดูงานนอกสถานที่	-เพื่อเสริมความรู้ สร้างวิสัยทัศน์ และนำความรู้มาใช้ได้	-ดูงานนอกสถานที่	-สมาชิกสามารถนำความรู้ที่ศึกษาดูงานนำมาปรับใช้ได้	-ปี 2550 จำนวน 2 ครั้ง -ปี 2551 จำนวน 3 ครั้ง
3.อบรมเสริมสร้างผู้ประกอบการรายย่อย	-เพื่อให้เป็นผู้มีความรู้เรื่องผู้ประกอบการได้	-เข้าร่วมการอบรมผู้ประกอบการรายย่อย	-สมาชิกสามารถเป็นผู้นำการเป็นผู้ประกอบการได้ และนำความรู้มาปรับใช้กับกลุ่มวิสาหกิจได้	-ปี 2551 จำนวน 3 ราย
4.ขอรับมาตรฐาน มกท. (มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย)	-เพื่อให้สมาชิกเกษตรอินทรีย์ได้ปรับปรุงมาตรฐานเป็นของตนเอง	-สมาชิกได้รับใบรอง มกท. (มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย)เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์สมาชิกและรับรองความปลอดภัยสินค้า	-เข้าร่วมการประเมินและทดสอบขอรับใบรับรองมาตรฐานมกท. (มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย)	-ปี 2550 จำนวน 3 ราย -ปี 2551 จำนวน 5 ราย
5.การควบคุมคุณภาพและความปลอดภัยของส้ม	-เพื่อให้ผลผลิตส้มของกลุ่มมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค	-การตรวจ สารพิษตกค้างในผลส้มก่อนออกจากสวน	-ผลส้มที่ออกจากกลุ่มมีความปลอดภัย เพราะผ่านการตรวจสอบสารพิษ	-ปี 2550 – 2551
การตลาด 1.การเปิดตลาดใหม่	-เพื่อให้มีตลาดในการขายสินค้าเพิ่มมากขึ้น	-เข้าร่วมกับเครือข่ายวิสาหกิจในการช่วยในเรื่องการตลาด -ติดต่อร้านค้าขายสินค้าในตัวเมืองเพื่อจำหน่ายสินค้า	-มีช่องทางในการจำหน่ายมากขึ้น -สมาชิกสามารถขายผลผลิตได้หลายช่องทางทางการจำหน่าย	-อยู่ระหว่างดำเนินการ

ผลวิเคราะห์ดิน ครั้งที่ 1 วันที่ 16 มิถุนายน 2550

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	pH	แอมโมเนียมไนโตรเจน (NH ₄ N)	ไนเตรตไนโตรเจน (NO ₂ N)	ฟอสฟอรัส (P)	โพแทสเซียม (K)	สภาพ	ลักษณะเนื้อดิน
1	นายสุเทพ ศิริวิชัย	5.5	ต่ำ (3ppm)	ต่ำ (7ppm)	สูง (7ppm)	กลาง (55ppm)	มีความเป็นกรดอ่อนควาามสมบูรณ์ปานกลาง	ครึ่งหนึ่งของพื้นที่เป็นที่ดอน เนื้อดินร่วน อีกครึ่งหนึ่งเป็นที่ลุ่มต่ำ เป็นดินเหนียว ร่วน น้ำใต้ดินตื้น
2	นายโสภณ สิตติ	5	ต่ำมาก (0.5ppm)	ต่ำมาก (2ppm)	สูงมาก (12ppm)	ต่ำ (10ppm)	กรดปานกลางความสมบูรณ์ต่ำ	เป็นดินเหนียว น้ำใต้ดินตื้น มีชั้นดินดาน ตื้น เม็ดดินละเอียด
3	นายคณิน ใจปวง	4.5	ต่ำมาก (0.1ppm)	ต่ำมาก (1ppm)	สูงมาก (12ppm)	ต่ำ (15ppm)	กรดรุนแรง ความสมบูรณ์ต่ำ	เป็นดินเหนียว น้ำใต้ดินตื้น เม็ดดินละเอียด รบายน้ำแลว
4	นายคำมูล ตลาดแก้ว (แปลง 1)	5.8	ต่ำ (4ppm)	ต่ำ (8ppm)	สูง (9ppm)	สูง (60ppm)	กรดอ่อน ความสมบูรณ์ปานกลาง	เป็นที่ลาดเชิงเขา ดินร่วน รบายน้ำดีมาก
	(แปลง 2)	5.2	ต่ำ (3ppm)	ต่ำ (9ppm)	สูง (9ppm)	กลาง (50ppm)	กรดปานกลาง คามสมบูรณ์ต่ำ	เป็นดินเหนียว รบายน้ำปานกลาง
5	นางสาวอัน ฝั้นฟู	5	ต่ำ (3pm)	ต่ำ (8ppm)	สูง (8ppm)	ต่ำ (20ppm)	กรดปานกลาง ความสมบูรณ์ต่ำ	เป็นดินเหนียว รบายน้ำปานกลาง

ผลวิเคราะห์ดิน ครั้งที่ 2 วันที่ 20 กันยายน 2550 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	pH	แอมโมเนียไนโตรเจน (NH ₄ N)	ไนเตรตไนโตรเจน (NO ₂ N)	ฟอสฟอรัส (P)	โพแทสเซียม (K)	สภาพ	ลักษณะเนื้อดิน
1	นายสุเทพ ศรีวิชัย	5.8	ต่ำ (3ppm)	ต่ำ (7ppm)	กลาง (6ppm)	กลาง (60ppm)	มีความเป็นกรดปานกลาง ความสมบูรณ์ปานกลาง	เนื้อดินมีความร่วนฟูเพิ่มขึ้น
2	นายโสภณ สีสิต	5.2	ต่ำ (1ppm)	ต่ำ (2ppm)	สูง (7ppm)	ต่ำ (15ppm)	กรดปานกลางความสมบูรณ์ต่ำ	ระบายน้ำดีขึ้น มีไส้เดือนมากขึ้น
3	นายคณิน ใจปวง	5	ต่ำ (1ppm)	ต่ำ (2ppm)	สูง (9ppm)	ต่ำ (20ppm)	กรดปานกลางความสมบูรณ์ต่ำ	ระบายน้ำดีขึ้น ใบส้มเขียวมากขึ้น มีไส้เดือนมากขึ้น
4	นายคำมูล ตลาดแก้ว (แปลง 2)	5.8	ต่ำ (2ppm)	ต่ำ (8ppm)	สูง (9ppm)	ต่ำ (20ppm)	กรดปานกลางความสมบูรณ์ต่ำ	ดินร่วนฟู ระบายน้ำดีขึ้น รอบการให้น้ำนานขึ้นกว่าปีก่อน
5	นางสาวอัน ฝั้นฟู	5.5	ต่ำ (3pm)	ต่ำ (8ppm)	กลาง (5ppm)	กลาง (40ppm)	กรดปานกลางความสมบูรณ์ปานกลาง	ดินร่วนฟู ระบายน้ำดีขึ้น รอบการให้น้ำนานขึ้นกว่าปีก่อน

แผนภาพที่ 2.1.3 กิจกรรมโครงการจัดการดินให้สมดุลในสวนส้ม

กิจกรรมการผลิตปุ๋ยหมัก

1. สมาชิกมาช่วยกันผลิตปุ๋ยหมัก



2. การนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาเป็นส่วนประกอบของปุ๋ยหมัก



3. ผลที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการด้านความคิด

จากการร่วมกิจกรรมของกลุ่มสมาชิกในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้ในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งจากสื่อต่างๆ และการฝึกอบรมที่มีการจัดขึ้นจะเห็นได้ว่าแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นพื้นฐานของการประกอบอาชีพของตัวเกษตรกรอยู่แล้ว เพียงแต่ปรับแนวความคิดให้ตรงตามหลักการ หรือพูดถึงเรื่องแนวปรัชญาในแนวที่แตกต่างออกไป รวมทั้งการเปลี่ยนแนวคิดของคนอื่นที่ยังไม่ยอมรับในเรื่องแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากการสื่อสารของเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สื่อต่างๆ เสนอออกมาไม่ถูกต้อง ดังนั้นแนวทางของกลุ่มในการเปลี่ยนแนวคิดต่างๆ จะเริ่มในการทำกิจกรรมที่เรียนรู้การทำงานที่พึ่งพาตนเองเป็นหลัก หลังจากนั้นเรียนรู้ในเรื่องการปรับแนวคิดแบบประยุกต์ ซึ่งสมาชิกกลุ่มเริ่มที่ยอมรับในการปฏิบัติตามมากขึ้น

ด้านการปฏิบัติ

การให้ความรู้ในเรื่องการจัดการดินแก่สมาชิกกลุ่ม ทำให้สมาชิกทราบถึงปริมาณธาตุอาหารในที่จะให้แก่ต้นส้มได้อย่างพอเพียงและเหมาะสม เกิดการประหยัดค่าใช้จ่ายมากกว่าเดิม รวมทั้งเรียนรู้เทคนิคการปรับปรุงดินโดยใช้สารอินทรีย์ สมาชิกสามารถปรับตัวในการเปลี่ยนแปลงของราคาผลผลิตได้ เนื่องจากการใช้ต้นทุนการผลิตที่เหมาะสม ทั้งสามารถทำปุ๋ยได้อย่างต่อเนื่อง เพียงพอต่อการใช้ของเกษตรกรงบประมาณการจัดทำปุ๋ยที่เหลือสมาชิกนำมาต่อยอดในการสร้างโรงเผาถ่านเพื่อนำน้ำส้มควันไม้มาใช้ ซึ่งสมาชิกกลุ่มสามารถสร้างโรงเผาถ่านได้ตามวัตถุประสงค์โดยจัดสร้างเองทั้งหมด

ในด้านการจำหน่ายผลผลิตทางกลุ่มมีสัจจะต่อกันในการจำหน่ายผลผลิตที่ต้องมีคุณภาพ มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคเพราะได้เรียนรู้การจัดการผลผลิตให้มีคุณภาพ ตลอดจนมีการสร้างเครือข่ายการตลาดและไม่แข่งขันการจำหน่ายผลผลิตกัน

4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

1. สมาชิกยังไม่เข้าใจกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง
2. ติดแนวความคิดการทำเกษตรแบบดั้งเดิม
3. สมาชิกมีความเสียสละน้อยเนื่องจากยังมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรม

นอกเหนือจากปัญหานี้แล้ว อุปสรรคสำคัญในการดำเนินการที่สำคัญคือตัวบุคลากรเอง ที่จะเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากน้อยแค่ไหน การติดตามผลและผลักดันการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินงานของกลุ่ม

5. ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

1. ทุนจากโครงการสามารถนำมาต่อยอดกิจกรรมและสามารถสร้างกิจกรรมให้กลุ่มได้
2. เกิดกระบวนการเรียนรู้จากนอกกลุ่ม นำมาประยุกต์ใช้ภายในกลุ่ม
3. เกิดแรงจูงใจในการทำงานทั้งในระดับตัวคนและกลุ่ม
4. กลุ่มยังขาดความรู้เรื่องการทำบัญชี เอกสารทางการเงิน
5. การต่อยอดกิจกรรมกลุ่มต้องการต่อเนื่อง
6. การตลาด ต้องการตลาดที่มีแรงซื้อมาก
7. เครื่องมือ และเทคโนโลยี บางอย่างแพงการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ยังไม่มีการทำแน่นอน
8. อยากให้มีองค์กรหน่วยงานที่สนับสนุนในเรื่ององค์ความรู้ การพัฒนาบุคลากร และพัฒนาศักยภาพการทำงานของทีมงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้มากขึ้น

6. เป้าหมายและความต้องการของกลุ่มในอนาคต

1. การขายผลผลิตได้ราคาที่น่าพอใจ ไม่ขาดทุน โดยการใช้ต้นทุนการผลิตที่ต่ำ
2. ขยายตลาดกว้างและเป็นที่รู้จักมาก
3. เครื่องจักรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปุ๋ย
4. เป็นศูนย์การเรียนรู้ในท้องถิ่น
5. เป็นที่ยอมรับในเวทีระดับสูง

2.1.4 วิสาหกิจชุมชนพืชไร่สารพิษบ้านสันมะม่วง

1. ข้อเสนอโครงการ:โครงการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ ทดแทนสารเคมี

การเกษตรในปัจจุบัน มีการแข่งขันกันด้านการผลิตและด้านปริมาณ จนลืมนึกถึงคุณภาพซึ่งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งยังทำให้ผู้ที่บริโภค ได้รับอันตรายกับสารเคมีที่ปนเปื้อนกับผลผลิต เกษตรกรต้องซื้อปุ๋ยและยาเคมีในราคาสูง ซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตสูง แต่ขายผลผลิตในราคาต่ำ จึงทำให้เกษตรกรขาดทุน นอกจากนี้ยังเป็นการทำลายสภาพแวดล้อมธรรมชาติอีกด้วย

วิสาหกิจชุมชนพืชไร่สารพิษบ้านสันมะม่วงได้ก่อตั้งขึ้นจากกลุ่มผู้ที่มีอาชีพเกษตรกรรมที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญ ด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และผู้บริโภคตลอดจนสุขภาพของตนเอง รวมถึงการลดต้นทุนการผลิต จึงได้มีโครงการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ ทดแทนสารเคมี

เมื่อผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพได้แล้วจะทำให้สมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพืชไร่สารพิษบ้านสันมะม่วงได้ใช้ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพที่ราคาถูกซึ่งทำให้เป็นการลดต้นทุนในการผลิตได้เป็นอย่างดี และยังเป็นการสร้างรายได้ให้กับกลุ่มในรูปของการจำหน่ายให้กับสมาชิกและเกษตรกรและผู้สนใจ เพื่อให้มีทุนในการผลิตครั้งต่อไปเป็นการสร้างความยั่งยืนให้กับกลุ่มด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกในวิสาหกิจชุมชนพืชไร่สารพิษบ้านสันมะม่วง ได้ใช้ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพในราคาถูก
2. เพื่อเป็นการสร้างผลผลิตทางการเกษตรโดยเฉพาะพืชผักไร้สารพิษ ให้มีคุณภาพแต่ต้นทุนต่ำ
3. เพื่อนำผลผลิตที่จัดทำขึ้นมาใช้และจำหน่ายให้สมาชิกหรือเกษตรกรในราคาถูก
4. เพื่อสร้างความตระหนักด้านคุณธรรมให้กับสมาชิก และความเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน

ดัชนีชี้วัดเป้าหมาย

1. ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพที่กลุ่มสมาชิกผลิตขึ้นมีคุณภาพและมาตรฐานใกล้เคียงกับปุ๋ยที่มีอยู่ในท้องตลาด
2. ดินที่สมาชิกใช้ทำการเกษตรมีคุณภาพดีและให้ผลผลิตที่มากขึ้น จากการที่สมาชิกใช้ปุ๋ยที่ผลิตขึ้นภายในกลุ่ม
3. สมาชิกมีต้นทุนการผลิตลดลง จากการซื้อปุ๋ยที่ผลิตขึ้นเองภายในกลุ่มซึ่งมีราคาถูกกว่าท้องตลาด
4. กลุ่มมีทุนหมุนเวียนในการผลิตครั้งต่อไป อันเกิดจากรายได้จากการจำหน่ายปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ

ระยะเวลาการดำเนินงาน 7 เดือน (เมษายน 2550 - กุมภาพันธ์ 2551)

กิจกรรม	เม.ย. 50	พ.ค. 50	มิ.ย. 50	ก.ค. 50	ส.ค. 50	ก.ย. 50	ต.ค. 50	พ.ย. 50	ธ.ค. 51	ม.ค. 51	ก.พ. 51
1. วางแผนเสนอโครงการ	↔										
2. ดำเนินงานตามโครงการ	←							→			
3. ตรวจเช็คคุณภาพดินก่อนหลังการดำเนินงาน		↔					↔				
4. รายงานผลต่อโครงการ								↔			
5. ดำเนินการผลิตครั้งต่อไปเพื่อสร้างทุนหมุนเวียนให้กับกลุ่ม	←										→

กิจกรรมและวิธีดำเนินการ

กิจกรรม	วิธีดำเนินโครงการ
1. วางแผนงานโครงการ	ประชุมสมาชิกวิสาหกิจชุมชนตั้งเป้าหมายการผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักโดยใช้เครื่องทุ่นแรง
2. ดำเนินงานตามโครงการ	1. หาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการผลิต 2. ผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ
3. ตรวจเช็คคุณภาพของดิน(pH) ก่อนใช้ปุ๋ยหมักและหลังใช้ปุ๋ยหมัก	1. ส่งดินตรวจที่สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่1 เชียงใหม่
4. รายงานผลต่อโครงการ	1. เปรียบเทียบคุณภาพของดินก่อนใช้และหลังใช้ปุ๋ยหมัก 2. ตรวจสอบคุณภาพของปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ

งบประมาณ 52,000 บาท รายละเอียดดังนี้

รายการ	แหล่งที่มาของงบประมาณ
- เครื่องบดย่อยวัสดุ วัสดุอุปกรณ์มาประกอบเองรายละเอียด ดังนี้ 1. ตัวเครื่องบด ราคา 18,000 บาท 2. เครื่องฉุด ราคา 22,000 บาท รวมราคา 40,000 บาท	“โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตเกษตรและวิสาหกิจ ชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง” ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิต ทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ผลตรวจเช็คคุณภาพดินก่อนและหลังการ ดำเนินงาน - สนับสนุนปัจจัยการผลิตบางส่วน ได้แก่ สารเร่ง พด.1 (3 ชอง/เดือน)	สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต 1 จังหวัดเชียงใหม่
- ทุนหมุนเวียนในการผลิต (ค่าวัตถุดิบใน การผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ) 10,000 บาท - ค่าใช้จ่ายอื่นๆ 2,000 บาท	วิสาหกิจชุมชน พืชผักไร้สารพิษบ้านสันมะม่วง ตำบลแม่สุ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

1. “โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง” ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต 1 จังหวัดเชียงใหม่
3. วิสาหกิจชุมชนพืชไร้สารพิษบ้านสันมะม่วง ตำบลแม่สุ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับผลประโยชน์จากโครงการ

1. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนพืชไร้สารพิษบ้านสันมะม่วง
2. เกษตรกรที่ทำการผลิตพืชโดยใช้ผลิตภัณฑ์จากชีวภาพ
3. ชุมชนที่อยู่ใกล้กับแหล่งผลิต ไม่มีผลกระทบต่อสารเคมี
4. ผู้บริโภคผลผลิตจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพืชไร้สารพิษบ้านสันมะม่วง ปลอดภัยจากสารเคมี

คณะผู้รับผิดชอบโครงการ

- | | | |
|-------------------|------------|---------------------|
| 1. นายเรืองศักดิ์ | อัครสุข | หัวหน้าโครงการ |
| 2. นายวัลลภ | เรืองฤทธิ์ | กรรมการ |
| 3. นายจำเริญ | มาฤทธิ์ | กรรมการ |
| 4. นายสุทัศน์ | เรือนแก้ว | กรรมการ |
| 5. นายดวงดี | สักรiew | กรรมการ |
| 6. นายอนันต์ | เรือนมอย | กรรมการและเลขานุการ |

2. รายงานผลการดำเนินงาน

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ผลตัวชี้วัด
1.จัดซื้อเครื่องยoyoวัสดุ	-เพื่อยoyoวัสดุในการผลิตปุ๋ยหมัก ทำให้การหมักย่อยสลายได้เร็วขึ้น ประหยัดเวลาและแรงงานในการผลิตปุ๋ยหมัก	-จัดซื้อเครื่องยoyoวัสดุ	-ดำเนินการดังนี้(ภาพที่ 2.1.4) -ซื้อเครื่องจัดซื้อเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2550 -เครื่องบดจัดซื้อเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2550	-กลุ่มสามารถผลิตปุ๋ยหมักได้ปริมาณมากขึ้นและใช้เวลาน้อยในการหมักและปุ๋ยมีคุณภาพดีกว่าเดิมเพราะเครื่องสามารถช่วยให้ปดละเอียดขึ้นทำให้ปุ๋ยมีกระบวนย่อยสลายได้เร็วขึ้น (ประมาณ 1เดือนก็สามารถนำปุ๋ยหมักมาใช้ได้) -เครื่องยoyoวัสดุที่ได้มาสะดวกในการใช้เพราะสามารถเคลื่อนย้ายได้
2.เปรียบเทียบการใช้ปุ๋ยที่กลุ่มผลิตขึ้น	-เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพของปุ๋ยที่กลุ่มผลิตและต้นทุนการผลิต ต้นทุนการผลิต	-ส่งปุ๋ยที่กลุ่มผลิตขึ้นตรวจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง -ส่งดินของสมาชิกกลุ่มที่ปลูกส้มจำนวน 3 ราย จากจำนวนสมาชิกทั้งหมด ที่ทำการเกษตรที่หลากหลาย -คำนวณต้นทุนการผลิตปุ๋ยที่กลุ่มผลิตขึ้นเองกับ การซื้อปุ๋ยในท้องตลาด	-ส่งปุ๋ยที่กลุ่มผลิตส่งตรวจที่สำนักงานวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่ เดือน พฤษภาคม 2550 มีค่าของปุ๋ยดังนี้ ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง (1:10) 7.15 ไนโตรเจนทั้งหมด (%) 1.25 ฟอสฟอรัสทั้งหมด (%) 5.26 โพแทสเซียมทั้งหมด (%) 0.70 แคลเซียม (%) 9.78 แมกนีเซียม (%) 0.46 ถ้าเทียบกับปุ๋ยอินทรีย์ทั่วไปแล้ว ปุ๋ยหมักที่กลุ่มผลิตขึ้นมีค่าที่อยู่ในระดับที่ดี	-กลุ่มได้ข้อมูลและรายละเอียดของธาตุอาหารที่มีอยู่ในปุ๋ยที่ผลิต ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับกลุ่มที่จะนำไปสู่การผลิตเพื่อจำหน่ายปุ๋ยหมักในอนาคตได้

รายงานผลการดำเนินงาน (ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงานกิจกรรม	ผลตัวชี้วัด
			-ส่งคืนตรวจก่อนและหลังการใช้จ่ายหมักโดยส่งตรวจที่สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3 ราย ดังนี้ 1.นายเรืองศักดิ์ อุดรสุข ตรวจดินเมื่อเดือนมีนาคม 2550 ดินมีค่าเฉลี่ย คือ มีความเป็นกรด-ด่างพอดี มีอินทรีย์วัตถุมาก และมีธาตุอาหาร อยู่ในระดับมีมาก ซึ่งได้แก่ ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม แคลเซียม และแมกนีเซียม 2.นายอนันต์ เรือนมอย ตรวจดินเมื่อเดือนสิงหาคม 2550 ดินมีค่าเฉลี่ย คือ ดินมีความเป็นค่อนข้างมีความเป็นกรด มีอินทรีย์วัตถุต่ำ และมีธาตุอาหารปานกลางถึงต่ำ ซึ่งได้แก่ ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม แคลเซียม แมกนีเซียม แมงกานีส ทองแดง และโบรอน 3.นายจำเริญ มาฤทธิ์ ตรวจดินเมื่อเดือนกันยายน 2550 ดินมีค่าเฉลี่ย คือ ดินมีค่อนข้างความเป็นกรด มีอินทรีย์วัตถุต่ำ และมีธาตุอาหารปานกลางถึงต่ำ ซึ่งได้แก่ ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม แคลเซียม แมกนีเซียม เหล็ก แมงกานีส สังกะสี ทองแดง และโบรอน	-กลุ่มได้ข้อมูลของการตรวจดินที่เอาไว้สำหรับเปรียบเทียบการใช้ปุ๋ย ซึ่งจะต้องรอการตรวจอีกครั้ง จึงประเมินผลได้ว่าดินมีคุณภาพดีขึ้นหรือไม่ (ตรวจหลังการใช้ปุ๋ยอีกครั้ง ประมาณเดือน มีนาคม 2551)

รายงานผลการดำเนินงาน (ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงานกิจกรรม	ผลตัวชี้วัด
			-การคำนวณต้นทุนในการผลิตจำนวน 1 ต้น กลุ่มมีต้นทุนการผลิตอยู่ในราคา 2,800 บาท กิโลกรัมละ 2.80 บาท มีรายละเอียดการใช้วัสดุดังนี้ -เศษกิ่งไม้เปลือกกล้วย, ลิ้นจี่ 1,000 กิโลกรัม -มูลวัวหรือมูลไก่ 200 กิโลกรัม 400 บาท กากน้ำตาล 10 กิโลกรัม 150 บาท พด.1 ซองหรือ EM 1 ลิตร 90 บาท โดโลไมท์ 50 กิโลกรัม 130 บาท หินฟอสเฟต 50 กิโลกรัม 320 บาท ถ้าเปรียบเทียบกับการซื้อขายปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยหมัก ในท้องตลาด 1 ต้น ราคา 4,000 บาท (ราคาขั้นต่ำ) กิโลกรัมละ 4 บาท	-ปุ๋ยที่กลุ่มผลิตขึ้นมีราคาถูกกว่าในท้องตลาดซึ่งปุ๋ยที่กลุ่มผลิตขึ้นเฉลี่ย กิโลกรัมละ 2.80 บาท ในขณะที่ปุ๋ยหมัก-อินทรีย์ในท้องตลาดขายอยู่ที่ราคาขั้นต่ำคือ 4 บาท ฉะนั้นสมาชิกได้ใช้ปุ๋ยที่มีราคาถูกกว่าท้องตลาดถึง กิโลกรัมละ 1.20 บาท
3.การหาทุนหมุนเวียนในการผลิต	-เพื่อให้กลุ่มมีทุนหมุนเวียนสำหรับการผลิตในครั้งต่อไป	-เก็บค่าเช่าเครื่องย่อยวัสดุ ซึ่งอาจเก็บในรูปแบบของเงินและในรูปของผลิตภัณฑ์ คือ ปุ๋ยหมัก เพื่อนำมา เป็น กอง ทุน หมุนเวียนให้กับกลุ่ม	-คาดว่าจะเดือนมีนาคม 2551 จะเริ่มดำเนินการ	-อยู่ระหว่างดำเนินการ

รายละเอียดผลการตรวจปุ๋ยหมักของกลุ่ม

รายละเอียดผลการตรวจปุ๋ยหมัก	pH	ไนโตรเจนทั้งหมด (%)	ฟอสฟอรัสทั้งหมด (%)	โพแทสเซียมทั้งหมด (%)	แคลเซียม (%)	แมกนีเซียม (%)	-	-	-	-	หมายเหตุ
ตรวจปุ๋ยหมัก	(1:10)	ทั้งหมด (%)	ทั้งหมด (%)	ทั้งหมด (%)	ทั้งหมด (%)	ทั้งหมด (%)	-	-	-	-	สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต 1 จังหวัดเชียงใหม่
ปุ๋ยหมัก	7.15	1.25	5.26	0.70	9.78	0.46	-	-	-	-	ตรวจเดือน พฤษภาคม 2550

รายละเอียดผลการตรวจดินของสมาชิก

รายละเอียดผลการตรวจดิน	pH	อินทรีย์วัตถุ (%)	ไนโตรเจน (%)	ฟอสฟอรัส (mg/kg)	โพแทสเซียม (mg/kg)	แคลเซียม (mg/kg)	แมกนีเซียม (mg/kg)	เหล็ก (mg/kg)	แมงกานีส (mg/kg)	สังกะสี (mg/kg)	ทองแดง (mg/kg)	โบรอน (mg/kg)	หมายเหตุ
ค่าที่เหมาะสม	6-7	2.50-3	-	26-42	130	1040	135	11-16	9-12	0.9-1.2	0.6-1.2	0.9-3	สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต 1 จังหวัดเชียงใหม่
นายเรืองศักดิ์ อุดรสุข	6.0 พอดี	3.22 มาก	0.16	154 มาก	343 มาก	1167 มาก	135 พอดี	-	-	-	-	-	ตรวจเดือน มีนาคม 2550
นายอนันต์ เรือนมอย	4.9กรด	2.09 ต่ำ	-	23 ต่ำ	87 ต่ำ	898 ต่ำ	203มาก	-	28.2 มาก	-	1.78 มาก	0.87 ต่ำ	ตรวจเดือน สิงหาคม 2550
นายจำเริญ มาฤทธิ์	4.6 กรด	2.19 ต่ำ	-	24 ต่ำ	126 ต่ำ	725 ต่ำ	99 ต่ำ	118 มาก	13.1 มาก	0.87 ต่ำ	0.51 ต่ำ	0.50 ต่ำ	ตรวจเดือน กันยายน 2550

แผนภาพที่ 2.1.4 กิจกรรมโครงการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ ทดแทนสารเคมี

เครื่องบดย่อยวัสดุ



กิจกรรมการผลิตปุ๋ยหมัก

1. การผลิตปุ๋ยหมักจากเศษลำไย



2. การผลิตปุ๋ยหมักจากเศษลันจี



3. ลักษณะการหมักปุ๋ยหมัก



4. ปุ๋ยหมักที่เตรียมไปใส่ในสวนของสมาชิก



3. ผลที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ

1. ต้นทุนการผลิตลดลง เนื่องจากการนำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้
2. ลดค่าแรงงานโดยการทำงานร่วมกัน ไม่เสียค่าแรงงาน
3. ช่วยรักษาสีสิ่งแวดล้อมโดยที่นำวัสดุไปทำปุ๋ยหมัก โดยไม่ต้องเผาทิ้ง

4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

1. การจัดเก็บเอกสารยังไม่มีระบบ
2. สถานที่ของกลุ่มยังไม่มี ต้องอาศัยพื้นที่ของสมาชิกในการทำปุ๋ยหมัก
3. การประชุมสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่ครบ ขาดการประชุม ครั้งละ 1-2 คน
4. งบประมาณการลงทุน ทุนหมุนเวียนภายในกลุ่มยังไม่มี

5. ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

1. จัดหางบประมาณในการทำปุ๋ยหมักเพื่อจัดจำหน่าย
2. จัดระบบการจัดเก็บเอกสารและข้อมูล
3. จัดหาสถานที่และเงินทุนทำโรงเรือนในการทำปุ๋ยหมัก

2.2 โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตลำไย

2.2.1 สหกรณ์ผู้ผลิตและตลาดกลางการเกษตรดอยเต่า จำกัด

1. ข้อเสนอโครงการ:โครงการสร้างนวัตกรรมการแปรรูปจากลำไย

ปัจจุบันสหกรณ์ผู้ผลิตและตลาดกลางดอยเต่า จำกัด มีสมาชิกที่ประกอบอาชีพทำสวนลำไย จำนวน 97 ราย มีพื้นที่สวนลำไยทั้งสิ้น 1,964 ไร่ สามารถผลิตลำไยได้ปีละ 1,600 ตันเศษ จากผลผลิตดังกล่าว ส่วนใหญ่จะจำหน่ายเป็นลำไยสดเพื่อการบริโภค บางส่วนจะนำไปแปรรูปเป็นลำไยอบแห้งทั้งเปลือกไว้รอจำหน่าย แต่ยังมีอีกส่วนหนึ่งประมาณร้อยละ 20 ของผลผลิต ได้แก่ ลำไยแตก ลำไยร่วง และลำไยที่มีขนาดเล็กกว่ามาตรฐาน ซึ่งในส่วนนี้ปัจจุบันชาวสวนจะนำไปทิ้ง ไม่ได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ นอกจากนี้หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิต ชาวสวนจะทำการตัดแต่งกิ่งลำไยเพื่อให้มีการแตกกิ่งใหม่และเป็นการรักษาทรงพุ่มให้ง่ายต่อการดูแลต้นลำไยให้มีคุณภาพดี การตัดแต่งกิ่งแต่ละครั้งทำให้มีเศษเหลือจากกิ่งหรือลำต้นของลำไยเป็นจำนวนมากเฉลี่ยราว 2,000 กิโลกรัม/ไร่ เมื่อรวมแล้วถือเป็นจำนวนไม่น้อยทีเดียว ในปัจจุบันชาวสวนจะเก็บกิ่งไม้เหล่านี้ไปเผาทิ้งเพื่อไม่ให้รุกรังในสวน จากสาเหตุดังกล่าวสหกรณ์ฯ จึงมีแนวคิดที่จะส่งเสริมให้สมาชิกได้มีการนำผลผลิตและเศษเหลือเหล่านี้มาแปรรูป กล่าวคือ นำผลลำไยแตกและไม่ได้ขนาดมาตรฐานมาหมักแล้วกลั่นเป็นเอทิลแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าจากเศษเหลือที่ไม่มีมูลค่า หรือนำกิ่งลำไยมาเผาเป็นถ่านคุณภาพสูง โดยนำเทคโนโลยีที่สถาบันการศึกษาต่างๆ ได้ผลิตและทำการศึกษาวิจัยมาประยุกต์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกสามารถสร้างรายได้จากผลผลิตที่มีอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย
2. เพื่อเป็นการลดรายจ่ายค่าเชื้อเพลิงหุงต้ม
3. เพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นและควันอันเกิดจากการเผาและเผาทำลาย
4. เพื่อสร้างนิสัยตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
5. เพื่อให้เกิดแนวทางการคิดสร้างสรรค์
6. เพื่อทำให้เกิดการดำเนินชีวิตและกิจกรรมอย่างยั่งยืน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับเศษเหลือของการผลิตลำไย เช่น ลำไยแตก ลำไยร่วง กิ่งลำไย
2. สามารถลดมลภาวะสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการเผากิ่งไม้ เศษเหลือจากต้นลำไย
3. กระตุ้นให้ผู้ผลิตลำไย (ผู้ที่ไปศึกษาดูงาน) มีความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาและสามารถถ่ายทอดความรู้แก่สมาชิกผ่านการอบรมได้
4. สมาชิกผู้เข้าร่วมสามารถนำความรู้เรื่องการแปรรูปลำไยไปปฏิบัติใช้จริงได้

แผนการดำเนินงาน

กิจกรรม	พ.ศ. 2550					
	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
การศึกษาเรียนรู้ ดูงานจากสถานศึกษา จัดตั้งคณะทำงาน 12 คน ไปเข้ารับการอบรมและดูงานจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปทุมธานี เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการกลั่นเอทิลแอลกอฮอล์และการเผาถ่าน ด้วยระบบสุญญากาศ และการเตรียมยีสต์ในการหมักลำไยสด จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ใช้เวลาแห่งละ 2 วัน	/					
การอบรมและการสาธิต จัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการชุดแรกจำนวน 47 คน โดยมีคณะทำงานที่ไปเข้ารับการอบรมจากสถาบันการศึกษาตามข้อ 1 เป็นผู้ถ่ายทอดการถ่ายทอดจะมีเนื้อหาในทางทฤษฎีและการสาธิตการปฏิบัติจนสมาชิกสามารถนำไปใช้ในสวนของตนเองได้		/	/			
จัดแบ่งสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการเป็นหมวดหมู่ตามพื้นที่ เพื่อง่ายต่อการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในขณะเดียวกันเพื่อความสะดวกในการติดตาม ประเมินผลสัมฤทธิ์			/	/		
สหกรณ์ฯ จะมีหน้าที่ในการติดตาม ดูแล ให้ความช่วยเหลือสมาชิกในเรื่องของอุปกรณ์ เทคนิคและการตลาด					/	
การประเมินผล/สรุปผลการดำเนินงานของโครงการวิจัย						/

แผนการบริหารการเงิน

โดยสรุปแล้วงบประมาณสำหรับการศึกษาวิจัยตามรายละเอียดโครงการมาจาก 2 ส่วน คือ จากโครงการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง คณะเกษตรศาสตร์ (ร้อยละ 71) และจากสหกรณ์ผู้ผลิตและตลาดกลางดอยเต่า จำกัด (ร้อยละ 29) งบประมาณดังกล่าวจะถูกนำไปใช้ใน 3 ส่วน คือ การศึกษาดูงาน การทดลองปฏิบัติ (การสร้างเครื่องกลั่นอย่างง่ายและเตาเผาถ่าน) และการอบรมถ่ายทอดความรู้แก่สมาชิกสหกรณ์ฯ ทั้งนี้งบประมาณในการศึกษาวิจัยในโครงการนี้จะเปลี่ยนรูปไปเป็นองค์ความรู้เพื่อสร้างเครื่องมือที่เป็นนวัตกรรมใหม่สำหรับการแปรรูปจากลำไย ส่งผลให้สมาชิกสหกรณ์ฯ และชาวสวนลำไยที่สนใจสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับเศษเหลือของการผลิตลำไย เช่น ลำไยแตก ลำไยร่วง กิ่งลำไย ในอนาคตทั้งยังสามารถลดมลภาวะสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการเผากิ่งไม้ เศษเหลือจากต้นลำไยอีกด้วยด้วยส่วนเครื่องมือที่ได้ทดลองสร้างเพื่อใช้สำหรับอบรม ถ่ายทอดความรู้แก่สมาชิก หลังจากการอบรมได้บรรลุผลแล้ว เครื่องมือดังกล่าวจะถูกนำไปใช้งานเพื่อสร้างรายได้แก่สหกรณ์และสมาชิกผู้ปฏิบัติงาน

โดยมีแนวทางการจัดสรรรายได้เมื่อหักต้นทุนแล้ว ดังรายละเอียดต่อไปนี้ ค่าตอบแทนของผู้ปฏิบัติงาน (ร้อยละ 60) เงินทุนหมุนเวียนสหบทสหกรณ์ฯ (ร้อยละ 30) ค่าบำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ (ร้อยละ 10)

แผนการบริหารการเงิน
(สหกรณ์ผู้ผลิตและตลาดกลางการเกษตรโดยเต่า จำกัด)

กิจกรรม	งบจากสหกรณ์ ฯ	งบจาก โครงการวิจัยฯ
1. จัดตั้งคณะทำงาน 12 คน ไปเข้ารับการอบรมและดูงานจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปทุมธานี เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการกลั่นเอทิลแอลกอฮอล์และการเผาถ่านด้วยระบบสุญญากาศ และการเตรียมยีสต์ในการหมักลำไยสดจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ใช้เวลาแห่งละ 2 วัน	5,000	10,000
2. จัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการชุดแรกจำนวน 49 คน โดยมีคณะทำงานที่ไปเข้ารับการอบรมจากสถาบันการศึกษาตามข้อ 1 เป็นผู้ถ่ายทอด การถ่ายทอดจะมีเนื้อหาในทางทฤษฎี		2,000
3. การสร้างและสาธิตการปฏิบัติจนสมาชิกสามารถนำไปใช้ในสวนของตนเองได้	10,000	26,000
4. จัดแบ่งสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการเป็นหมวดหมู่ตามพื้นที่ เพื่อง่ายต่อการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในขณะเดียวกันเพื่อความสะดวกในการติดตาม ประเมินผลสัมฤทธิ์		1,000
5. สหกรณ์ฯ จะมีหน้าที่ในการติดตาม ดูแล ให้ความช่วยเหลือสมาชิกในเรื่องของอุปกรณ์ เทคนิคและการตลาด (ถ้ามี)		1,000
การประเมินผล/สรุปผลการดำเนินงานของโครงการวิจัย	1,000	
รวม (บาท)	16,000	40,000

การประเมินผล/ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

1. คู่มือการสร้างเครื่องมือแปรรูปลำไยที่รวบรวมจากการศึกษาดูงาน
2. เครื่องมือแปรรูปลำไยที่เหมาะสมกับระดับท้องถิ่น
3. มีผู้เข้าอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 หรือจำนวน 49 คน ของสมาชิกทั้งหมด

โครงการวิจัยจะก่อให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างไร

หากสมาชิกสามารถนำเอาความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 หรือจำนวน 39 คน ของผู้เข้าร่วมอบรมทั้งหมด น่าจะแสดงได้ว่าสมาชิกบางส่วนสามารถแปรรูปเศษเหลือ (กิ่ง ต้นลำไย) และผลผลิตที่ไม่ได้มาตรฐานไปเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดอื่นเพื่อลดการสูญเสียพร้อมกับสร้างรายได้ในขณะเดียวกันได้แก่ ถ่านคุณภาพสูง เอทิลแอลกอฮอล์ ซึ่งสมาชิกกลุ่มนี้สามารถเป็นตัวอย่างและแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้

สนใจทั้งภายในและภายนอกชุมชน นอกจากนี้ผลผลิตจากการแปรรูปเป็นเครื่องรับประกันว่าสมาชิกจะมีพลังงานทดแทนใช้ในระยะเวลาอีกทางหนึ่งด้วย

แนวทางตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าหมายหลักของสหกรณ์ผู้ผลิตและตลาดกลางดอยเต่า จำกัด คือ การสร้างรายได้โดยการแปรรูปเศษเหลือ ผลผลิตที่ไม่ได้มาตรฐานของลำไย เน้นการใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุด ในขณะที่พยายามใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ก็พยายามแปรรูปผลผลิตไปเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดอื่น เช่น ถ่านคุณภาพสูง เอทิลแอลกอฮอล์ ซึ่งถือเป็นความพยายามในการกระจายความเสี่ยงโดยมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เกิดจากการที่สหกรณ์ฯ มีการจัดการความรู้แบบบูรณาการเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่ตัวเอง ทั้งนี้สหกรณ์ฯ เองก็คำนึงถึงการลดมลภาวะทางกลิ่นและควันอันเกิดจากการบดเน่าของผลลำไยที่แตก ร่วง ขนาดไม่ได้มาตรฐาน และการเผาทำลายกิ่ง เศษเหลือจากการตัดแต่งกิ่งหลังเก็บเกี่ยว ควบคู่ไปกับการแปรรูปด้วย

นอกจากนี้การมีโอกาสดูไปศึกษาดูงานในสถาบันการศึกษาที่มีความสามารถทางวิชาการที่ถูกต้อง และมีมาตรฐานก็จะช่วยเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรให้สามารถใช้เทคโนโลยีที่ถูกหลักวิชาการและมีขนาดที่เหมาะสม ทั้งนี้ ตามรายละเอียดของโครงการวิจัย จะมีส่วนของการอบรมเชิงปฏิบัติการให้สมาชิกที่สนใจ โดยมีคณะทำงานที่ไปเข้ารับการอบรมจากสถาบันการศึกษาเป็นผู้ถ่ายทอด ซึ่งบ่งชี้ว่าสหกรณ์ฯ ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรเป็นอย่างมาก

ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. นายวันชัย	ประกัตฐโกมล	หัวหน้าโครงการ
2. นายจิตรี	ดวงแก้ว	หัวหน้าโครงการร่วม
3. นายประเสริฐ	ดาลี	นักวิจัย
4. นายทองสุข	สาระติ	นักวิจัย
5. นายวรพจน์	พ่วงดี	นักวิจัย
6. นายสุประดิษฐ์	กัณวานิช	นักวิจัย
7. นางสาวริตา	แสนใจ	นักวิจัย
8. นายแก้ว	มาสุคำ	นักวิจัย
9. นายธนโชติ	สันทนะโยธิน	นักวิจัย
10. นายประสาน	จันทร์เรือน	นักวิจัย
11. นางสาวจิตนภา	ดวงแก้ว	เลขานุการ

2.รายงานผลการดำเนินงาน

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ผลตัวชี้วัด
1.การผลิตเตาเผาถ่านด้วยระบบสูญญากาศ 1.1 การเรียนรู้ทฤษฎีในการเผาถ่าน	-เพื่อหาวิธีการเผาถ่านจากกิ่งลำไยได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชาการ	-คัดเลือกคณะทำงานเพื่อศึกษาดูวิธีการเผาถ่านจากศูนย์ส่งเสริมการผลิิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่	(ภาพที่ 2.2.1) -ดำเนินการประสานงานกับคณะอาจารย์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อขอรับความรู้ในการเผาถ่านจากเตาเผาถ่าน ซึ่งมีการผลิตเตา 2 รูปแบบ คือเตาเผาแบบนอนและเตาเผาแบบตั้ง จากการศึกษาพบว่า การเผาแบบเตาตั้งมีความสะดวกเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในสวนได้เป็นอย่างดี สามารถเผาไม้กิ่งลำไยได้ครั้งละ 100-120 กิโลกรัม และให้ถ่านกัมมันที่มีคุณภาพดี 18-20 กิโลกรัม /ครั้ง	-คณะทำงานมีความเข้าใจและสามารถถ่ายทอดการเรียนรู้ให้นำทดลองและปฏิบัติได้จริง
1.2 การจัดหาอุปกรณ์เตาเผาถ่าน	-เพื่อให้ได้เครื่องมือต้นแบบที่จะใช้ในการศึกษา ทดลอง และเผยแพร่ให้แก่สมาชิกและชุมชนใกล้เคียง	-จัดทำเตาเผาถ่านแบบตั้งด้วยถังเหล็กขนาดความจุ 200 ลิตร	-ใช้ตัวถังเหล็กขนาดความจุ 200 ลิตร จำนวน 1 ถัง มาดัดแปลงโดยให้มีช่องไฟและช่องระบายควันพร้อมเสริมชั้นวางฟืนภายในเตา ตามรูปแบบที่ได้ศึกษามา และมีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นราคาชุดละ 2,100 บาท ใช้เวลาในการผลิต 4 วัน	-เตาที่กลุ่มผลิตสามารถนำมาใช้ได้ตามวัตถุประสงค์และใช้เป็นเวลาในการสาธิตให้แก่มหาชิกและผู้สนใจ
1.3. การเผยแพร่และให้ความรู้	-เพื่อเป็นการเผยแพร่ให้มีการนำไปใช้ในสมาชิกและผู้ ที่สนใจให้กว้างขวางมากขึ้น	-จัดอบรมและสาธิตให้แก่ผู้สนใจ -จัดสร้างเตาต้นแบบเพิ่มอีก 5 ชุดเพื่อให้ใช้ตามจุดสาธิตประจำกลุ่ม	-จัดให้มีการอบรมและสาธิตการเผาถ่านให้แก่มหาชิกสหกรณ์ฯ เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2550 และให้การอบรมแก่มหาชิกกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์ส่งเสริมฯ อำเภอดอยเต่า เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2550	-มีผู้ให้ความสนใจเข้าร่วมการอบรมและชมการสาธิต จำนวน 64 คน -มีผู้ขอแบบเตาเพื่อนำไปประดิษฐ์เพื่อใช้ในสวนจำนวน 26 คน

รายงานผลการดำเนินงาน (ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ผลตัวชี้วัด
2. การศึกษาและทดลองผลิตเอทิลแอลกอฮอล์จากลำไย	- เพื่อศึกษาการผลิตเอทิลแอลกอฮอล์จากลำไย	- ใช้ยีสต์ชนิดต่าง ๆ หมักกับลำไยสด เพื่อทดลองหาสูตรที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการผลิตเอทิลแอลกอฮอล์	- ทำการทดลองโดยใช้ยีสต์ขนมปังและลูกแป้งเหล้า ผลปรากฏดังนี้ - ยีสต์ขนมปังสามารถทำให้เกิดปฏิกิริยา และลำไยเปลี่ยนสภาพเป็นแอลกอฮอล์ภายใน 7 วัน มีค่าแอลกอฮอล์ 16 ดีกรี - ลูกแป้งเหล้าสามารถทำให้เกิดปฏิกิริยา และลำไยเปลี่ยนสภาพเป็นแอลกอฮอล์ได้ในเวลา 10 วัน มีค่าแอลกอฮอล์ 15 ดีกรี	- ลำไยสดสามารถที่จะนำมาหมักให้เกิดเป็นแอลกอฮอล์ได้ โดยใช้จุลินทรีย์และยีสต์ที่เหมาะสม - การดำเนินกิจกรรมนี้ยังไม่ผ่านการอนุญาตจากสรรพสามิต ซึ่งขณะนี้กลุ่มกำลังดำเนินการตามขั้นตอน อย่างไรก็ตาม ได้มีกลุ่มเกษตรกรในสหกรณ์ฯ ขอให้ไปอบรมและสาธิตจำนวน 3 กลุ่มได้แก่ 1. กลุ่มบ้านแปลง 3 2. กลุ่มบ้านแปลง 5 3. กลุ่มบ้านแปลง 8 มีผู้เข้าร่วมกลุ่มละ 12 คน
2.2. การจัดหาเครื่องกลั่นเอทิลแอลกอฮอล์	- เพื่อให้มีเครื่องมือที่จะใช้ในการกลั่นน้ำหมักลำไยให้เป็นเอทิลแอลกอฮอล์	- ศึกษาดูงานเครื่องต้นแบบจาก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปทุมธานี	- อยู่ระหว่างขออนุญาตเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (เจ้าหน้าที่จากสรรพสามิต) เพื่อดำเนินงานตามขั้นตอนต่อไป	- อยู่ระหว่างดำเนินการ
3. การสรุปผล	- เพื่อรายงานผลการดำเนินงานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- คณะทำงานติดตามผลจากกิจกรรมเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน	- อยู่ระหว่างดำเนินการ	- อยู่ระหว่างดำเนินการ

แผนภาพที่ 2.2.1 กิจกรรมโครงการสร้างนวัตกรรมการแปรรูปจากลำไย

กิจกรรมการสร้างเตาเผาถ่าน

1.การดัดแปลงเตาเผาถ่าน



2.ลักษณะเตาเผาถ่านที่ผลิตขึ้น



3.การทดลองเผาไม้ลำไย



3 .ผลที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ

ปัจจัยด้านความคิด

จากการที่สมาชิกคุ้นเคยกับการทำกิจกรรมที่มุ่งเน้นการผลิตพืชผลเพื่อจำหน่ายสร้างรายได้เพียงอย่างเดียว ขาดมุมมองในการที่จะแสวงหากิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ ลดรายจ่าย เมื่อประสบปัญหาหาราคาพืชผลตกต่ำก็เกิดความท้อแท้มีผลกระทบต่อการทำกิจกรรม แต่เมื่อได้มีการนำเสนอโครงการนี้ขึ้นทำให้สมาชิกเกิดความรู้สึกนึกคิดที่จะแสวงหาผลประโยชน์จากกิจกรรมของโครงการ มีความฝันและจินตนาการ โดยเฉพาะโครงการเผาถ่านเป็นการได้ประโยชน์ โดยตรงกับสมาชิกทำให้เกิดการตื่นตัวและมีความกระตือรือร้นที่จะทำตามและต่อยอดความคิด เช่น การคิดที่จะประดิษฐ์เตาที่มีราคาถูกลง หรือการนำวัสดุอื่นนอกจากกิ่งลำไยมาใช้ในการเผาถ่านเกิดความคิดปลูกสร้างถ่านไม้โตเร็วในพื้นที่ว่าง เพื่อใช้เผาถ่านเป็นต้น นับเป็นการจุดประกายความคิดในเชิงสร้างสรรค์เป็นอย่างยิ่ง

ปัจจัยด้านการประหยัดพลังงาน

ผลพวงที่ได้จากการนำกิ่งลำไยมาเผาเป็นถ่านไม้ ทำให้สมาชิกมองเห็นถึงการหาเชื้อเพลิงที่เข้ามาทดแทนก๊าซหุงต้ม พบว่าสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการลดการใช้ก๊าซหุงต้มได้มากกว่า ร้อยละ 50 เหตุเพราะในการหุงต้มที่ต้องใช้เวลานาน เช่น การนึ่ง ต้ม จะหันมาใช้ถ่านไม้ซึ่งได้มาด้วยต้นทุนต่ำ ผลิตเองได้ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้พลังงานในครัวเรือนอย่างเห็นได้ชัดจนส่งผลให้เกิดการลดรายจ่ายภายในครัวเรือนโดยปริยาย

ปัจจัยด้านการเรียนรู้

โดยธรรมชาติสมาชิกซึ่งเป็นเกษตรกรมักจะให้ความสนใจในวิทยาการใหม่ๆ น้อย สนใจแต่กิจวัตรประจำวันที่ตนเองเคยปฏิบัติ จะไม่รับรู้กับวิวัฒนาการของโลกมากนักเพราะมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว แต่การที่ได้มาร่วมโครงการทำให้เกิดความคิด คำถามและการนำเสนอผ่านกลุ่มมากขึ้น มีความใคร่เรียนใคร่รู้ อย่างเห็นได้ชัดจน ทั้งนี้อาจสืบเนื่องจากมองเห็นว่าโครงการต่างๆ เหล่านี้เป็นเรื่องใกล้ตัว ได้ประโยชน์โดยตรงสามารถดำเนินการได้ด้วยตัวเอง โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น

4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

1. สมาชิกยังพึงพอใจที่จะทำกิจกรรมในลักษณะตัวใครตัวมัน ขาดความพร้อมในการรวมกลุ่ม
2. มีความคาดหวังในผลสัมฤทธิ์สูง เมื่อทำกิจกรรมได้ดีหวังจะได้ผลสำเร็จทันที ถ้าไม่เป็นดังที่หวังก็จะแสดงอาการท้อถอย
3. อุปกรณ์และสิ่งประดิษฐ์ยังมีราคาสูงทำให้สมาชิกบางกลุ่มบางคนยังไม่กล้าที่จะเข้าร่วมกิจกรรม

5 ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

ต้องการให้โครงการหาข้อมูลหรือวิธีการอันเกิดจากการสร้างสรรค์ทางวิชาการใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของกลุ่มมานำเสนอเพื่อก่อให้เกิดแนวความคิดการพัฒนากิจกรรมขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อดำเนินกิจกรรมไปแล้วจะมีความรู้สึกว่ามีอะไรใหม่ ไม่มีอะไรก้าวหน้า จนกลายเป็นความน่าเบื่อ ดังนั้นจึงอยากให้มีการนำเสนอผลงานวิจัยหรือวิทยาการเพื่อเป็นการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้กับกลุ่มอื่นๆ

2.2.2 กลุ่มปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพ(พัฒนาหนองโป่ง)

1. ข้อเสนอโครงการ: โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพสู่มาตรฐานและการตลาดที่ยั่งยืน

กลุ่มปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพ(พัฒนาหนองโป่ง) ได้รวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของอำเภอสารภี เลขที่ 19/48-0008 ทำการผลิตปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพใช้กันในกลุ่มสมาชิกและผู้สนใจในท้องถิ่นใกล้เคียง เพื่อให้เกษตรกรมีความปลอดภัยจากสารเคมีต่างๆ และทำให้ผลผลิตทางการเกษตรไม่มีสารเคมีตกค้าง เป็นที่ต้องการของตลาดและทำให้ดินกลับมาอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง

กลุ่มมีงบประมาณน้อย ไม่พอที่จะทำการวิจัยพัฒนาผลผลิตของกลุ่มให้มีคุณภาพและเป็นที่ต้องการของตลาดได้อันจะนำมาซึ่งรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการผลิตปุ๋ยของกลุ่ม ส่งผลให้สมาชิกมีความเป็นอยู่ดีขึ้นและผลผลิตเพิ่มขึ้นได้ เพราะทางสมาชิกของกลุ่มทุกคนล้วนเป็นเกษตรกร ซึ่งต้องการผลิตผลทางการเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัยต่อชีวิต ทั้งต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค ตลอดจนสังคมและสิ่งแวดล้อมให้มีความปลอดภัยจากสารเคมีต่างๆ ทั้งยังมีปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพที่มีคุณภาพไว้ใช้ในชีวิตประจำวัน

ดังนั้นทางกลุ่มจึงใคร่ขอความร่วมมือและการสนับสนุนจากศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรจาก "โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง" ช่วยสนับสนุนงบประมาณและความรู้ให้ทางกลุ่มได้ทำการวิจัยพัฒนาปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพของกลุ่มให้ได้รับมาตรฐานการผลิตและมีตลาดกว้างขวางเพิ่มขึ้น เพื่อให้ทางกลุ่มได้มีโอกาสรับใช้สังคม และนำผลผลิตของกลุ่มที่ปลอดภัย ไม่มีสารเคมีออกสู่ตลาดภายนอกเพื่อให้สังคมและสมาชิกของกลุ่มได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพของกลุ่มมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสมาชิกและเกษตรกรทั่วไป
2. เพื่อให้สมาชิกและเกษตรกรในท้องถิ่นมีปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพที่มีคุณภาพมาตรฐานใช้ เพื่อเพิ่มผลผลิตและปรับปรุงดิน
3. เพื่อให้ได้รูปแบบปุ๋ยและเครื่องหมายผลิตภัณฑ์ที่ตรงตามความต้องการของเกษตรกรผู้ซื้อ
4. เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่มตลอดจนชุมชน ให้มีโอกาทำงานและมีเงินปันผลเพิ่มขึ้นจากผลผลิตที่เหลือใช้

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดกระบวนการเรียนรู้ มีเครือข่ายแลกเปลี่ยนความรู้และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนและสังคม
2. มีการปรับปรุงคุณภาพดินให้ดีขึ้น สร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาดและไม่ก่อให้เกิดสารเคมีตกค้างในผลผลิต เพื่อความปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค
3. สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น ปลอดภัยจากสารเคมีและสารพิษต่างๆ
4. แหล่งศึกษาเรียนรู้ของผู้ที่สนใจการผลิตปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพที่มีคุณภาพ

แผนการดำเนินงาน

กิจกรรม	พ.ศ. 2550					
	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ช่วงแรก						
1) คุณภาพปุ๋ย						
ผลิตปุ๋ยโดยใช้วัตถุดิบแตกต่างกัน (เปลือกถั่ว/ใบลำไย)	/	/				
ติดต่อหาข้อมูลเรื่องใบรับรองคุณภาพปุ๋ยหมัก	/					
ดำเนินการส่งปุ๋ยตรวจสอบคุณภาพ (ครั้งที่ 1)		/				
2) ตลาด						
ออกแบบแบบสอบถามเพื่อสำรวจตลาดผู้ซื้อปุ๋ยหมัก			/			
ปรับปรุงแบบสอบถาม			/			
ออกเก็บข้อมูลตามแบบสอบถาม			/			
ช่วงสอง						
1) คุณภาพปุ๋ย						
ปรับปรุงสูตรการผลิตปุ๋ยให้ตรงความต้องการของผู้ซื้อปุ๋ยหมัก				/	/	
ดำเนินการส่งปุ๋ยตรวจสอบคุณภาพ (ครั้งที่ 2)					/	
2) ตลาด						
ออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราผลิตภัณฑ์โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถาม				/	/	
การประเมินผล/สรุปผลการดำเนินงานของโครงการวิจัย						/

งบประมาณ

แผนการบริหารการเงิน

โดยสรุปแล้วงบประมาณสำหรับการศึกษาวิจัยตามรายละเอียดโครงการมาจาก 2 ส่วน คือ จากโครงการวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง คณะเกษตรศาสตร์ (ร้อยละ 78) และจากกลุ่มปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพพัฒนาหนองโป่ง (ร้อยละ 22) ซึ่งงบประมาณนี้จะถูกนำไปใช้สำหรับการตรวจสอบคุณภาพปุ๋ยเพื่อควบคุมการผลิตให้ได้มาตรฐาน การออกแบบแบบสอบถามและการสำรวจตลาดเพื่อผลิตและจัดจำหน่ายให้ตรงกับความต้องการของตลาด ทั้งนี้ งบประมาณในการศึกษาวิจัยในโครงการนี้จะเปลี่ยนรูปไปเป็นความมีมาตรฐานของผลิตภัณฑ์และความรู้ในเรื่องการตลาด ส่งผลให้กลุ่มสามารถผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน ตรงความต้องการของตลาด จากนั้นองค์ความรู้เหล่านี้ก็จะสามารถส่งเสริมให้กลุ่มสามารถสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิก และเมื่อมีรายได้จากการจัดจำหน่ายปุ๋ยมากขึ้นก็จะทำให้กลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้นสำหรับการผลิตปุ๋ยหมักและจัดสรรเป็นงบประมาณด้านสวัสดิการชุมชนเพื่อช่วยเหลือท้องถิ่นได้มากขึ้นตามลำดับ

แผนการบริหารการเงิน
(กลุ่มผู้หมักอินทรีย์ชีวภาพพัฒนาหนองโป่ง)

กิจกรรม	งบจากกลุ่มฯ	งบจาก โครงการวิจัยฯ
ช่วงแรก		
1) คุณภาพปุ๋ย		
ผลิตปุ๋ยโดยใช้วัตถุดิบแตกต่างกัน (ถั่วลิสง/ใบลำไย)	5,000	
ติดต่อหาข้อมูลเรื่องใบรับรองคุณภาพปุ๋ยหมัก		2,000
ดำเนินการส่งปุ๋ยตรวจสอบคุณภาพ (ครั้งที่ 1)		10,000
2) ตลาด		
ออกแบบแบบสอบถามเพื่อสำรวจตลาดผู้ซื้อปุ๋ยหมัก		3,000
ปรับปรุงแบบสอบถาม		2,000
ออกเก็บข้อมูลตามแบบสอบถาม		5,000
ช่วงสอง		
1) คุณภาพปุ๋ย		
ปรับปรุงสูตรการผลิตปุ๋ยให้ตรงความต้องการของผู้ซื้อปุ๋ยหมัก	5,000	
ดำเนินการส่งปุ๋ยตรวจสอบคุณภาพ (ครั้งที่ 2)		10,000
2) ตลาด		
ออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสัญลักษณ์โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถาม		8,000
การประเมินผล/สรุปผลการดำเนินงานของโครงการวิจัย	1,000	
รวม (บาท)	11,000	40,000

โครงการวิจัยจะก่อให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างไร

1.กลุ่มผลิตปุ๋ยหมักมานานถึง 3 ปี คาดว่าหลังจากประสบความสำเร็จเรื่องการตลาด กลุ่มมีแผนการทำเครื่องหมายผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายต่อไป เน้นการสร้างอาชีพให้กับสมาชิกและผลิตวัตถุดิบคุณภาพดีรองรับอาชีพของสมาชิกกลุ่ม ทั้งยังเป็นการลดปริมาณการใช้สารเคมีซึ่งอาจมีผลตกค้างในสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความคิดริเริ่มมาจากแรงบันดาลใจของกลุ่ม ผนวกกับเวทีเศรษฐกิจพอเพียงที่จัดโดยโครงการวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง

2.ความภาคภูมิใจและความตั้งใจของกลุ่มเองที่สามารถหมุนเวียนรายได้จากการจำหน่ายปุ๋ยหมักเพื่อเป็นรายได้เสริมแก่สมาชิกและเป็นทุนหมุนเวียนของการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเอง

3.กลุ่มมีโอกาสได้ออกแบบแบบสอบถามสำหรับการสำรวจตลาดผู้ซื้อปุ๋ยและได้ฝึกเขียนโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงาน ดังนั้นในอนาคตกลุ่มน่าจะเขียนโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนในด้านอื่นที่มีประโยชน์ต่อกลุ่มต่อไป

การประเมินผล/ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

- ได้สูตรการผลิตและป้อนหมักคุณภาพดี
- ได้รูปแบบบรรจุภัณฑ์และเครื่องหมายผลิตภัณฑ์ที่ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค
- มีจำนวนสมาชิกที่เข้ามาเรียนรู้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

แนวทางตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มป้อนหมักอินทรีย์ชีวภาพพัฒนาหนองโป่งได้ตระหนักว่าการได้มาซึ่งป้อนหมักที่มีคุณภาพจำเป็นต้องมีกระบวนการผลิตที่ดีและใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพซึ่งเป็นความมีเหตุมีผลที่ถือเป็นหลักสำคัญของแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อมีกระบวนการผลิตที่ดี ก็จะสามารถควบคุมการผลิตให้เป็นไปตามมาตรฐานเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์คุณภาพและเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้ อย่างไรก็ตาม เพื่อความมั่นใจว่าผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจะสามารถจำหน่ายได้ ผู้ผลิตก็จำเป็นต้องเข้าใจตลาดและกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย ซึ่งกลุ่มป้อนหมักตระหนักถึงความสำคัญของความรู้ในสิ่งที่ตนเองปฏิบัติ ต้องการศึกษาดูแลและความต้องการของผู้ใช้ป้อนหมักเพื่อป้องกันความเสี่ยงในการจัดจำหน่ายและถือเป็นการจัดการความรู้แบบบูรณาการเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่ตนเองอีกด้วย นอกจากนี้เป้าหมายการผลิตของกลุ่มยังนำไปเพื่อการใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุดไปพร้อมกับการจัดการที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร

ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. นายบุญยัง	สิทธิธรรม	หัวหน้าโครงการ
2. นายสุรินทร์	ทองสุข	กรรมการ
3. นายสุรพล	เงาเมฆ	กรรมการ
4. นายศรีวรรณ	อุปมาน	กรรมการ
5. นายเรือน	พงษ์ปวน	กรรมการ

2. รายงานผลการดำเนินงาน

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงานกิจกรรม	ผลตัวชี้วัด
1. การตรวจสุขภาพผู้สูงอายุ	-เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพของสูตรผู้สูงอายุ -เพื่อรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์(ผู้สูงอายุ)ที่กลุ่มผลิตภัณฑ์	-ส่งผู้สูงอายุมาตรวจเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพของผู้สูงอายุ 2 สูตร ได้แก่ สูตรเปลือกกล้วยและใบลำไย	-นำผู้สูงอายุไปตรวจสุขภาพที่กรมพัฒนาที่ดิน และมีข้อผิดพลาดในการสื่อสารทำให้การตรวจไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ (ตรวจเพื่อเปรียบเทียบสูตรผู้สูงอายุ) จึงนำผู้สูงอายุส่งไปตรวจอีกครั้งที่สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต 1 เชียงใหม่ พบว่าทั้ง 2 สูตร มีธาตุอาหารที่ไม่แตกต่างกัน และเจ้าหน้าที่แนะนำให้ใส่ส่วนผสมมากกว่าเดิม เพื่อเพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุให้กับผู้สูงอายุที่ผลิตขึ้น(รายละเอียดผลการตรวจธาตุอาหารในผู้สูงอายุ)	-ผู้สูงอายุตรวจสุขภาพ 1 เชียงใหม่ พัฒนาการเกษตรเขต 1 เชียงใหม่ มีปริมาณธาตุอาหารหลัก-รองตามมาตรฐาน และมีอินทรีย์วัตถุตามที่กำหนดในระดับมาตรฐานของผู้สูงอายุอินทรีย์-ชีวภาพทั่วไป
2. การสำรวจตลาดผู้สูงอายุ	-เพื่อต้องการทราบถึงความต้องการของผู้บริโภคและผู้จัดจำหน่ายว่าต้องการรูปแบบไหน	-ระดมความคิดเห็นเพื่อเก็บแบบสอบถามผู้สูงอายุ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 20 ราย	(ภาพที่ 2.2.2) -ได้แบบสอบถามจำนวน 20 ชุด และนำเสนอคณะวิจัย “โครงการวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชน ตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อจัดแปลคำถามของแบบสอบถาม -นำแบบสอบถามไปสอบถามกับร้านค้าทั่วไป ทำให้ได้ข้อมูลต่างๆ ที่มีแบบสอบถามและนอกแบบสอบถาม ตลอดจนมุมมองและความต้องการของตลาด ผู้จัดจำหน่าย ที่เป็นประโยชน์กับกลุ่มและกลุ่มนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นต่อไป	-อยู่ระหว่างวิเคราะห์ผลข้อมูลความต้องการของผู้บริโภคและผู้จัดจำหน่าย ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะนำมาวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มต่อไป

รายงานผลการดำเนินงาน (ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ผลตัวชี้วัด
4.ออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสัญลักษณ์โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถาม	-เพื่อสร้างตราสัญลักษณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม	-ออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสัญลักษณ์โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถาม	-คาดว่าจะเดือนเมษายน 2551 จะดำเนินงานได้ตามแผนงาน	-อยู่ระหว่างดำเนินการ
5.การประเมินผล/สรุปผลการทำงานของโครงการ	-เพื่อสรุปการทำงาน และนำไปปรับปรุงการผลิตให้เป็นที่ต้องการของตลาดต่อไป	-สมาชิกร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะในการดำเนินโครงการ	-คาดว่าจะสามารถสรุปผลการดำเนินงานภายในเดือนพฤษภาคม 2551 และนำเสนอผลสรุปต่อคณะวิจัยโครงการวิจัยฯ เพื่อพิจารณาต่อไป	-อยู่ระหว่างดำเนินการ

รายละเอียดผลการตรวจอาหารในปุ๋ยหมัก

รายละเอียดการตรวจปุ๋ยหมัก	pH (1:10)	ไนโตรเจนทั้งหมด (%)	ฟอสฟอรัสทั้งหมด (%)	โพแทสเซียมทั้งหมด (%)	อินทรีย์วัตถุ	หมายเหตุ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต 1 จังหวัดเชียงใหม่
1.ปุ๋ยหมักสูตรเปลือกกล้วย	7.33	0.96	0.56	0.51	24.46	ตรวจเดือน มีนาคม 2551
2.ปุ๋ยหมักสูตรเปลือกถั่ว	6.99	0.94	0.74	0.68	41.6	ตรวจเดือน มีนาคม 2551

แผนภาพที่ 2.2.2 กิจกรรมโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพปุยหมักอินทรีย์ชีวภาพสู่มาตรฐานและ การตลาดที่ยั่งยืน

กิจกรรมการเก็บแบบสอบถาม

การเก็บแบบสอบถามที่ร้านค้าในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน



3. ผลที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ

1. สมาชิกกลุ่มได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
2. ดินมีความอุดมสมบูรณ์ และได้รับการฟื้นฟูสภาพและส่งผลให้สภาพแวดล้อมของชุมชนมีคุณภาพดีขึ้น
3. สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นจากผลผลิตที่มีคุณภาพและปลอดภัยจากสารเคมี และปุ๋ยหมักของกลุ่มเป็นที่ต้องการของตลาดและผู้บริโภคมากขึ้น
4. สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้ที่สนใจในกิจกรรมการผลิตปุ๋ยหมักในชุมชนได้ ซึ่งสมาชิกและผู้สนใจสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้เองในชีวิตประจำวันของแต่ละคนได้
5. มีภูมิคุ้มกันที่ดีสำหรับตนเอง และสังคมให้ปลอดภัยจากสารพิษและสารเคมีต่างๆ เพื่อชีวิตที่ดีในอนาคตของลูกหลานต่อไป

4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

1. ทางกลุ่มมีสมาชิกจำนวน 37 คน และแต่ละคนก็มีอายุมาก เป็นเกษตรกรทั้งหมด มีบุตรหลานก็ไปทำงานที่อื่นไม่สามารถมาช่วยงานกลุ่มได้ จึงทำให้ทางกลุ่มขาดบุคลากรในการทำงานบางอย่าง เช่น ระบบบัญชีและการเงิน ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับการดำเนินงานของกลุ่มต่อไปในอนาคตข้างหน้า

2. การออกเก็บแบบสอบถาม มีร้านค้าบางร้านยังไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์ของกลุ่ม จึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ทั้งนี้เกิดจากการผิดพลาดด้านการสื่อสารในเรื่องโครงการที่ทางกลุ่มได้ทำ ดังนั้นทางกลุ่มเห็นตรงกันว่า การออกเก็บแบบสอบถามในครั้งต่อไป สมาชิกต้องชี้แจง วัตถุประสงค์ของโครงการให้กับผู้ให้ข้อมูลให้ชัดเจนที่สุด

3. ทางกลุ่มขาดเงินทุนในการจัดหาเครื่องจักร (เครื่องอัดเม็ดปุ๋ย) เนื่องจากทางกลุ่มมีสมาชิกและเงินทุนไม่มากนัก ประกอบกับเครื่องจักรมีราคาสูง จึงเป็นปัญหาสำหรับกลุ่ม เพื่อจะได้ผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคและตลาดภายนอก อีกทั้งการลงทุนในการจัดหาวัสดุในการบรรจุก็มีราคาสูง และใช้เงินจำนวนมาก ซึ่งทางกลุ่มหวังว่าจะได้รับความช่วยเหลือจากผู้ให้การสนับสนุนต่อไป

5. ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

1. ทางกลุ่มอยากให้มีการจัดการศึกษาดูงานจากแหล่งต่างๆ ที่จะมีประโยชน์สำหรับกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม เช่น แหล่งที่มีการผลิตปุ๋ยหมักที่มีคุณภาพมาตรฐาน และสามารถจำหน่ายได้ตามท้องตลาดทั่วไป เพื่อทางกลุ่มจะได้นำมาศึกษา ปรับปรุงการทำงานของกลุ่มให้ดีขึ้นต่อไป

2. ทางกลุ่มอยากให้คณะผู้วิจัยตามโครงการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตเกษตรฯ ได้ช่วยเหลือในการจัดหาผู้ให้การสนับสนุนส่งเสริมการผลิตและการจัดจำหน่ายในรูปแบบปุ๋ยอัดเม็ด ซึ่งเป็นการที่ต้องการของตลาดมากกว่ารูปแบบผงละเอียด หรือหาแหล่งสนับสนุนในด้านต่างๆ ให้กับทางกลุ่มด้วย จะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

2.2.3 กลุ่มปุ๋ยหมักอินทรีย์ฟอสเฟตบ้านแคว

1. ข้อเสนอโครงการ:โครงการเพิ่มรายได้เพื่อลดปัญหาความยากจนโดยเรียนรู้การเพาะเห็ดและเลี้ยงปลา

การปฏิบัติตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้บรรลุผลนั้น ทางคณะกรรมการกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยหมัก หมู่ที่ 3 ตำบลท่ากว้าง อำเภอ สารภี จังหวัด เชียงใหม่ เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำเป็นต้องทำการผลิตเป็นเวลา 1 ปี จึงจะได้ผลผลิตมาจนเจือจกรครบถ้วน ทำให้สมาชิกกลุ่มอยากมีอาชีพเสริม คือ การเพาะเห็ดและเลี้ยงปลา ซึ่งที่ผ่านมาทางกลุ่มได้ทำปุ๋ยหมักเพื่อลดต้นทุนในการผลิตสินค้าทางเกษตรอยู่แล้ว และพร้อมที่จะเป็นศูนย์เรียนรู้แก่ชุมชนใกล้เคียงและประชาชนทั่วไป ทางคณะกรรมการกลุ่มได้ดำเนินการรวบรวมเกษตรกรผู้สนใจที่มีความสามารถดำเนินการเลี้ยงปลาและเพาะเห็ดในท้องที่ ตำบลท่ากว้าง ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อพระราชดำริดังกล่าว และเป็นการสนับสนุนนโยบายแก้ปัญหาความยากจนในยุทธศาสตร์การลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ อีกทางหนึ่งด้วย

เพื่อให้การดำเนินงานในครั้งนี้ประสบผลสำเร็จเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ทันต่อสถานการณ์และความต้องการของราษฎรโดยเร็ว ทางคณะกรรมการกลุ่มปุ๋ยหมัก หมู่ที่ 3 ตำบลท่ากว้าง จึงเห็นควรขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากโครงการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตเกษตรและรัฐวิสาหกิจชุมชน ตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อจัดซื้อปัจจัยการผลิตและการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเห็ดและปลา ให้แก่กลุ่มเพื่อนำมาประกอบอาชีพดังกล่าว นอกจากนี้จะทำให้เป็นแหล่งเรียนรู้ อบรมและศึกษาดูงานครบวงจรของ ตำบลท่ากว้างด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนตามยุทธศาสตร์การลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร
2. เพื่อให้ผู้ร่วมโครงการมีทักษะและสามารถพัฒนาอาชีพเสริม สร้างรายได้ให้ครอบครัว
3. เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงานที่ครบวงจรของ ตำบล ท่ากว้าง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ราษฎรที่ลงทะเบียนแก้ไขปัญหาความยากจน เข้าร่วมเป็นสมาชิกไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 และนำความรู้ไปปฏิบัติจริงไม่น้อยกว่าร้อยละ 20
- ราษฎรในพื้นที่ตำบลท่ากว้าง มีอาหารจากเห็ดและปลาไว้บริโภค ช่วยส่งเสริมสุขภาพอนามัยที่ดีแก่ประชาชน
- กลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้ในการอบรมครั้งนี้
- กลุ่มเป้าหมายมีทักษะการประกอบอาชีพและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง
- กลุ่มเป้าหมายมีรายได้เพิ่ม

แผนการดำเนินงาน

กิจกรรม	พ.ศ. 2550					
	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
การเพาะเห็ด						
1. ค้นหาข้อมูลและคัดเลือกพันธุ์เห็ดที่เป็นที่ต้องการของตลาด	/					
2. ปรับปรุงโรงเรือนและทดลองเพาะเห็ดให้เหมาะสม ถูกหลักวิชาการกับพันธุ์เห็ดที่ถูกคัดเลือก	/	/	/			
3. จัดฝึกอบรมวิธีการที่เหมาะสมในการเพาะเห็ด			/			
4. ประเมินผลการอบรม			/			
การเลี้ยงปลา						
1. ค้นหาข้อมูลและคัดเลือกพันธุ์ปลาที่เป็นที่ต้องการของตลาด	/					
2. ขุดบ่อและทดลองเลี้ยงปลาให้เหมาะสม ถูกหลักวิชาการกับพันธุ์ปลาที่ถูกคัดเลือก				/	/	
3. จัดฝึกอบรมวิธีการที่เหมาะสมในการเลี้ยงปลา					/	
4. ประเมินผลการอบรม					/	
การประเมินผล/สรุปผลการดำเนินงานของโครงการวิจัย						/

งบประมาณ

แผนการบริหารการเงิน

โดยสรุปแล้วงบประมาณสำหรับการศึกษาวิจัยตามรายละเอียดโครงการมาจาก 2 ส่วน คือ จากโครงการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง คณะเกษตรศาสตร์ (ร้อยละ 75) และจากกลุ่มปฎิบัติหมักอินทรีย์ฟอสเฟตบ้านแคว (ร้อยละ 25) งบประมาณดังกล่าวจะถูกนำไปใช้ใน 3 ส่วน คือ การค้นคว้าข้อมูล การทดลองปฏิบัติ (การเพาะเห็ดและการเลี้ยงปลา) และการอบรมถ่ายทอดความรู้ ทั้งนี้งบประมาณในการศึกษาวิจัยในโครงการนี้จะเปลี่ยนรูปไปเป็นองค์ความรู้ ซึ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพเสริมให้สมาชิกสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อสร้างรายได้ และงบประมาณบางส่วนจะสร้างรายได้ให้แก่กลุ่มปฎิบัติหมักอินทรีย์ฟอสเฟตบ้านแควเอง โดยกลุ่มปฎิบัติฯ มีแนวทางการจัดสรรรายได้เมื่อหักต้นทุนแล้ว ดังต่อไปนี้ ค่าแรงของสมาชิก (ร้อยละ 50) เงินทุนหมุนเวียนในกิจกรรม (ร้อยละ 20) เงินทุนหมุนเวียนสมทบกลุ่มปฎิบัติฯ (ร้อยละ 20) เงินสวัสดิการสมาชิก (ร้อยละ 5) และเงินสวัสดิการชุมชน (ร้อยละ 5)

แผนการดำเนินงาน

กิจกรรม	งบจากกลุ่มฯ	งบจากโครงการวิจัยฯ
การเพาะเห็ด		
1. ค้นคว้าข้อมูลและคัดเลือกพันธุ์เห็ดที่เป็นที่ต้องการของตลาด	1,000	
2. ปรับปรุงโรงเรือนและทดลองเพาะเห็ดให้เหมาะสม ถูกหลักวิชาการกับพันธุ์ที่ถูกคัดเลือก	10,000	15,000
3. จัดฝึกอบรมวิธีการที่เหมาะสมในการเพาะเห็ด		5,000
4. ประเมินผลการอบรม	500	
การเลี้ยงปลา		
1. ค้นคว้าข้อมูลและคัดเลือกพันธุ์ปลาที่เป็นที่ต้องการของตลาด	1,000	
2. ขุดบ่อและทดลองเลี้ยงปลาให้เหมาะสม ถูกหลักวิชาการกับพันธุ์ที่ถูกคัดเลือก		15,000
3. จัดฝึกอบรมวิธีการที่เหมาะสมในการเลี้ยงปลา		5,000
4. ประเมินผลการอบรม	500	
การประเมินผล/สรุปผลการดำเนินงานของโครงการวิจัย		
รวม (บาท)	13,000	40,000

โครงการวิจัยจะก่อให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างไร

- กลุ่มจำเป็นต้องริเริ่มเพื่อช่วยเหลือตัวเอง ให้สามารถดำเนินกิจกรรมผลิตปุ๋ยหมักเพื่อเป็นวัตถุดิบที่มีคุณภาพสำหรับระบบการผลิตลำไย แก่สมาชิกในระยะยาว
- กลุ่มสามารถเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ให้สมาชิกได้รับทักษะความรู้สำหรับการประกอบอาชีพเสริมและนำไปปฏิบัติได้จริงเพื่อเพิ่มรายได้
- กลุ่มสามารถหมุนเวียนรายได้ที่เกิดขึ้นจากการเพาะเห็ดและเลี้ยงปลาเพื่อดำเนินกิจกรรมหลักของกลุ่มได้ต่อไป

การประเมินผล/ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

- จำนวนผู้เข้าร่วมในการอบรมเรื่องการเพาะเห็ดและเลี้ยงปลาเพื่อเพิ่มรายได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 หรือจำนวน 12 คนของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
- จำนวนผู้เข้าร่วมที่นำทักษะความรู้ไปปฏิบัติจริงไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 หรือจำนวน 6 คนของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
- รายได้ครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น หรืออาจประเมินจากรายจ่ายที่สามารถลดลงได้
- กรรมการบริหารกองทุน

แนวทางตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มปุ๋ยหมักอินทรีย์ฟอสเฟตบ้านแควต้องการเรียนรู้การเพาะเห็ดและเลี้ยงปลาเพื่อสร้างรายได้เสริมอย่างถูกหลักวิชาการ ดังจะเห็นได้จากความต้องการที่จะศึกษาแบบแผนโรงเรียน วิธีการเพาะเห็ดให้เหมาะกับเชื้อเห็ด ขนาด ลักษณะของบ่อเลี้ยงปลา ให้เหมาะกับพันธุ์ปลา ซึ่งความต้องการเหล่านี้ได้เน้นย้ำถึงหลักการใช้เทคโนโลยีที่ถูกหลักวิชาการและมีขนาดที่เหมาะสม หลังจากที่ได้องค์ความรู้ที่ต้องการกลุ่มปุ๋ยฯ ก็มีแผนจัดอบรมให้สมาชิกที่สนใจเพื่อจะได้เข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร ทั้งนี้เมื่อสมาชิกมีความรู้และทางเลือกในการประกอบอาชีพหลากหลายขึ้น ก็จะสามารถนำองค์ความรู้เหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อการจัดการความรู้แบบบูรณาการ มีผลิตภัณฑ์หลากหลาย สามารถกระจายความเสี่ยงและสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่ตัวเองได้ นอกจากนี้กลุ่มยังมีแนวคิดในการนำก้อนเห็ดที่เหลือจากการเพาะเห็ดไปใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตปุ๋ยหมักของกลุ่ม เป็นการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยต่อไป

ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. นายวิชาญ	ภักดี	หัวหน้าโครงการ
2. นางสุนีย์	ขวัญทอง	กรรมการ
3. นายอ้าย	บุญคำ	กรรมการ
4. นางสุกัญญา	พวงมาลัย	กรรมการ
5. นางสาวจันทร์นวล	วิปันเขต	กรรมการ

ที่ปรึกษาโครงการ

นายสว่าง อินตะ

2. ผลการดำเนินงาน

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ผลตัวชี้วัด
1.การเพาะเห็ด	-เพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร -เพื่อให้ผู้ร่วมโครงการมีทักษะและสามารถพัฒนาอาชีพเสริมสร้างรายได้ให้ครอบครัว -เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงานที่ครบวงจรของตำบลท่ากว้าง	-ค้นคว้าข้อมูลและคัดเลือกพันธุ์เห็ด -ปรับปรุงโรงเรือน -จัดฝึกอบรมวิธีการเพาะเห็ด -ประเมินผล	(ภาพที่ 2.2.3) -ขอความรู้ในเรื่องการเพาะเห็ดจากอาจารย์ประสิทธิ์ วัฒนา วงศ์วิจิตร ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งได้รับการถ่ายทอดวิธีการเพาะเห็ดในโรงเรือน และแนะนำชนิดของเห็ดที่น่าสนใจ ได้แก่ เห็ดลมเห็ดลมป่า เห็ดถั่ว เห็ดหอม สามารถเพาะได้ตลอด และเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค และมีราคาที่ดีอย่างต่อเนื่อง และควรเพาะหลายชนิดสลับกันไป ทั้งนี้เพื่อป้องกันโรคและแมลง -การปรับปรุงโรงเรือน ได้ปรับขนาดโรงเรือนให้เล็กกว่าเดิม ขนาด 4x6 เมตร ให้เหลือขนาด 4x3 เมตร เพื่อให้การดูแลและความปลอดภัย มีความสะดวกกว่าโรงเรือนขนาดใหญ่ ซึ่งใช้งบประมาณไป 4,000 บาท และดำเนินการปรับปรุงเมื่อ วันที่ 20 กันยายน 2550 -การจัดอบรมเรื่องการเพาะเห็ดทางกลุ่มได้ประสานขอความร่วมมือจาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เพื่อให้ผู้สนใจได้เข้าร่วมการอบรมด้วย มีรายละเอียดดังนี้ ครั้งที่ 1 จัดอบรมร่วมกับจาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) วันที่ 25 ก.ค 50 มีผู้เข้าร่วมการอบรม 46 คน เป็นสมาชิกกลุ่ม 30 คน และผู้สนใจ 16 คน	-ได้ข้อมูลและวิธีการในการผลิตเห็ดเพิ่มเติม และได้ทดลองเพาะเห็ด แล้วจึงจะนำไปถ่ายทอดให้สมาชิกและผู้สนใจ โดยการอบรมให้อีกครั้ง -ได้โรงเรือนขนาด 4x3 เมตร หลังจาปรับปรุงขนาดโรงเรือนแล้ว เติบโตมีการเจริญเติบโตดีทำให้มีผลผลิตออกมาจำนวนมาก และมีขนาดมาตรฐาน เก็บเกี่ยวง่ายขึ้น ดูแลและทำความสะอาดได้ง่ายขึ้น -มีสมาชิกและผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมการเพาะเห็ดตามเป้าหมายคือ ได้สมาชิกเป้าหมายที่ต้องการให้เข้าร่วมกิจกรรมครบทั้งหมด 13 คน นำไปปฏิบัติจริง 2 คน ผู้สนใจ 1 คน -สมาชิกและผู้สนใจนำเอาสิ่งที่เรียนรู้ไปปฏิบัติจริง ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม และเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์คือการสร้างอาชีพเสริมให้กับตนเองและครอบครัว

ผลการดำเนินงาน (ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงานกิจกรรม	ผลตัวชี้วัด
2. การเสี่ยงปลา	-เพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร -เพื่อให้ผู้ร่วมโครงการมีทักษะและสามารถพัฒนาอาชีพเสริม สร้างรายได้ให้ครอบครัว -เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และ	-ค้นคว้าข้อมูลและคัดเลือกพันธุ์ปลา -ชุดบ่อและทดลองเลี้ยงปลา -จัดฝึกอบรมวิธีการเลี้ยงปลา -ประเมินผล	ครั้งที่ 2 จัดอบรมร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) วันที่ 19 ก.ย 50 มีผู้เข้าร่วมการอบรม 91 คน (รวมทั้งตำบล) เป็นสมาชิกกลุ่ม 23 คน และผู้สนใจ 68 คน -มีการติดตามประเมินผล ดูแล และให้คำปรึกษาสมาชิกที่สนใจและนำไปปฏิบัติในเรื่อง การสร้างโรงเรือน วิธีการการผลิตเพาะเห็ด การตลาด (ถ้าไม่มีที่ขายให้นำมาขายรวมกัน เพราะมีแม่ค้ามารับซื้อถึงที่) มีรายละเอียดดังนี้ 1. สมาชิกกลุ่ม 2 ราย ได้แก่ -นางก้องคำ และ นางมาลีนี้ 2. ผู้สนใจ ได้แก่ -นางพรรณณี	

ผลการดำเนินงาน (ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ผลตัวชี้วัด
	ศึกษาดูงานที่ครบวงจรของตำบลท่ากว้าง		-ชุดปอเลียงปามีสมาชิกสนใจเข้าร่วมการเลี้ยงปลาเพื่อเป็นอาหารในบ้านและอาชีพเสริมให้กับสมาชิกจำนวน 5 ราย ดังนี้ นายวิชาญ กักดี (เลี้ยงปลาทัพบิม ปลาจาระเม็ด ปลาตุก) นายดวงเดช रिजन्ทรโต (เลี้ยงปลานิล ปลาจาระเม็ด) นายอ้าย บุญก่า (เลี้ยงปลานิล) นางสาวนวลจันทร์ วิบินเขต (เลี้ยงปลานิล ปลาใน ปลา ทัพบิม) นางสุกัญญา พวงมาลัย (เลี้ยงปลานิล ปลาจาระเม็ด ปลา นิล) ซึ่งสมาชิกเป็นผู้ลงทุนชุดปอเอง ส่วนพันธุ์ปลาได้จากบ สนับสนุนจากโครงการ ระบบการผลิตเศรษฐกิจพอเพียง บ่อ ละ 3,000 บาท ดำเนินการเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2550 โดยเลี้ยงตามธรรมชาติหาอาหารตามพื้นบ้านให้กิน เช่น ปลวก ผัก มดเพื่อให้สมาชิกได้ช่วยเหลือตนเอง ไม่ต้อง สิ้นเปลืองหาซื้ออาหารมาเลี้ยงปลา และคาดว่าจะอีกประมาณ 3-4 เดือน ก็สามารถนำปลามาบริโภคและจำหน่ายได้	-หลังจากค้นคว้าข้อมูลการเลี้ยง เบื้องต้นแล้ว ได้นำเอาความรู้ที่ได้มา ถ่ายทอดให้สมาชิกกลุ่มนำไปปฏิบัติ ต่อไป -สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการได้มีส่วนร่วม ในการช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือ และเกื้อกูลกัน ทั้งในด้านทุนในการเลี้ยง ปลา และด้านความรู้ในการเลี้ยงปลา

ผลการดำเนินงาน (ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ผลตัวชี้วัด
3.ประเมินผล/สรุปผลการดำเนินงานของโครงการ	-เพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร -เพื่อให้ผู้ร่วมโครงการมีทักษะและสามารถพัฒนาอาชีพเสริมสร้างรายได้ให้ครอบครัว -เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงานที่ครบวงจรของตำบลท่ากว้าง	-การเพาะเห็ด -การเลี้ยงปลา	-จากการดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมอาชีพเสริมให้กับสมาชิกและผู้สนใจ กลุ่มมีโอกาสมากขึ้นให้ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงานของชุมชน เห็นได้จากการเข้ามาของหน่วยงานต่างในชุมชน เช่น ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ได้เข้ามาทำงานร่วมกันกับกลุ่ม โดยการนำผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน และสนับสนุนต่อยอดโครงการต่างๆเช่น 1.โครงการจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.)และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เข้ามาสนับสนุนการสร้างเตาเผาถ่านจากน้ำส้มควันไม้เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2550 โดยการแนะนำของโครงการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง สิ่งที่ได้ตามมาก็คือ รายได้จากการเผากถ่านไม้ลำไย/ไม้ลิ้นจี่ (กระสอบละ150-180 บาท) และเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบของตำบลด้วย 2.โครงการอยู่ดีมีสุขจากอำเภอในเรื่องการทำเกษตรแบบผสมผสาน ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการ คาดว่าเมื่อได้อนุมัติแล้วทางกลุ่มจะสามารถนำพากลุ่มให้เป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงานที่ครบวงจรของ ตำบล ท่ากว้าง ได้อย่างที่ตั้งใจไว้	จากผลการดำเนินกิจกรรมได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ คือ การขยายความรู้ และขยายการผลิตให้กับสมาชิกและผู้สนใจเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชนและผู้สนใจทั่วไป โดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำไปปรับใช้ /นำไปปฏิบัติ เมื่อมีข้อสงสัยก็นำมาแลกเปลี่ยนความรู้ ปรีกษาหาหรือกัน ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง

**แผนภาพที่ 2.2.3 กิจกรรมโครงการเพิ่มรายได้เพื่อลดปัญหาความยากจน โดยเรียนรู้การเพาะเห็ด
และเลี้ยงปลา**

กิจกรรมการเพาะเห็ด

1. กิจกรรมการบรรยายเนื้อหาเรื่องการเพาะเห็ด



2. กิจกรรมภาคปฏิบัติ



กิจกรรมการเลี้ยงปลา



กิจกรรมต่อยอดโครงการน้ำส้มควันไม้

1. ลักษณะเตาเผา



2. ถ่านที่ได้จำหน่ายกระสอบละ 150-180 บาท



3. ผลที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ

- ได้ทำตามพระราชดำริในเรื่องการทำเกษตรผสมผสาน เพื่อให้ตนเอง ครอบครัว ชุมชน ได้มีกิน มีใช้ตามอัตภาพ พึ่งตนเองได้ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น
- ได้มีความรู้และนำความรู้ที่ได้รับการเรียนรู้กับจากหน่วยงานต่างๆ มาถ่ายทอดให้แก่ สมาชิกกลุ่ม และผู้ที่สนใจทั่วไป ซึ่งเป็นสิ่งที่หวังไว้ว่าอยากจะให้กลุ่มเป็นจุดเรียนรู้แก่ชุมชนหรือเป็นจุดสาธิต ทางด้านการเกษตรของชุมชนเพื่อช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แก่ผู้ที่สนใจต่อไป

4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

- ขาดความรู้ด้านวิชาการ ซึ่งอบรมแล้วหน่วยงานต่างๆไม่ได้ติดตามประเมินผล ไม่ได้รับการ ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการเกษตรผสมผสานจากหน่วยงานภาคีต่างๆอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
- การกระจายงบประมาณที่ได้รับมาไม่ทั่วถึง ยังมีสมาชิกบางคนที่ต้องการร่วมกิจกรรมด้วยแต่ งบประมาณมีไม่เพียงพอ

5. ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

อยากให้มึงบสนับสนุนในการต่อยอดให้กลุ่มหรือสมาชิกที่จะทำโครงการเกษตรผสมผสานอย่างจริงจัง ในกรณี ที่มีการอบรม อยากให้มีการติดตามประเมินผล ติดตามและติดตามอย่างต่อเนื่องแบบเสมอต้นเสมอปลายและ ช่วยส่งเสริมกลุ่มที่ทำจริงๆอย่างต่อเนื่อง

2.3 โครงการพัฒนาดนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตข้าว

2.3.1 กลุ่มข้าวอินทรีย์ใหม่ราษฎร์บำรุง

1. ข้อเสนอโครงการ:โครงการพัฒนากระบวนการดำเนินงานกลุ่มข้าวอินทรีย์ใหม่ราษฎร์บำรุงสู่เศรษฐกิจพอเพียง

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรก ในปี พ.ศ.2504 จนถึงปัจจุบัน ได้ส่งผลให้ประเทศไทยมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมหลายๆ ด้าน โดยเป็นการพัฒนาไปสู่ภาวะความทันสมัย(Modernization) ที่เน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การเพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชาติ ตลอดจนสินค้าและบริการ ซึ่งถือว่าเป็นทฤษฎีการพัฒนาแบบกระแสหลัก (Conventional Development Theory) ที่มีความเชื่อว่ายิ่งมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงเท่าใดประชาชนในประเทศก็ยิ่งจะได้รับประโยชน์จากรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้น ผลการพัฒนาตามแนวคิดกระแสหลักคือมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ จากภาคเกษตรกรรมให้มาเป็นภาคอุตสาหกรรม ในแง่โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม ได้ก่อให้เกิดการขยายตัวของชุมชนเมืองและชนชั้นกลาง การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้มีการใช้ทรัพยากรเกินกว่าความจำเป็นขั้นพื้นฐานของชีวิต มีการนำเข้าสารเคมีทางการเกษตรมาใช้เพื่อมุ่งเน้นเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้น ทำให้การเจ็บป่วยจากการใช้สารเคมีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น พบสถิติอัตราป่วยโรคพิษจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ที่เข้ารับการรักษาพยาบาลในสถานบริการของรัฐ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2538-2541 ดังนี้ 5.17, 5.25, 5.24 และ 7.16 ต่อแสนประชากร ตามลำดับ เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร ทั้งสารกำจัดแมลงปราบวัชพืช ปุ๋ยเคมี เกิดผลกระทบกับรายได้ของครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นหนี้ภาคครัวเรือน มีการยืมเงินจากในระบบและนอกระบบเพื่อเป็นทุนในการดำเนินกิจกรรมการเกษตร ขาดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งที่ไม่พึ่งพิงภายนอก ขาดการบริหารจัดการด้านองค์กรและการตลาด ขาดการขยายแนวคิดหรือติดต่อทางปัญญาจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง

จากปัญหาดังกล่าว กลุ่มข้าวอินทรีย์ใหม่ราษฎร์บำรุง หมู่ที่ 5 ตำบลสันโค้ง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ได้เกิดแรงจูงใจในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับกิจกรรมกลุ่ม ที่เน้นความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันลดความเสี่ยง ด้วยการจัดทำโครงการสร้างศูนย์สาธิตและปฏิบัติการเรียนรู้ชุมชน ในด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติการทำปุ๋ยอินทรีย์ การหมักสมุนไพรไล่แมลง การฝึกบริหารจัดการตลาดและการเงินกลุ่ม อันจะเกิดผลและพัฒนากระบวนการดำเนินงานกลุ่มข้าวอินทรีย์ใหม่ราษฎร์บำรุง มีการพึ่งตนเองด้านเกษตรอินทรีย์ พร้อมขยายเครือข่ายการเรียนรู้สู่ชุมชนสู่วิถีของแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ตัวเกษตรกร ครอบครัวและประชาชนในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อจัดสร้างศูนย์สาธิตและปฏิบัติการเรียนรู้ชุมชน ด้านกระบวนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลงและการบริหารจัดการกลุ่ม สำหรับสมาชิกกลุ่มสมาชิกข้าวอินทรีย์ใหม่ราษฎร์บำรุง จำนวน 50 ครอบครัวได้รับการเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติด้านการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลงและการจัดการด้านตลาด

ระยะเวลาการดำเนินงาน 6 เดือน (ในกระบวนการจัดสร้างศูนย์สาธิตและปฏิบัติการเรียนรู้ชุมชน ด้านกระบวนการผลิตระบบเกษตรอินทรีย์ เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการกลุ่ม)

คณะผู้รับผิดชอบโครงการ

1. นายบุญจันทร์	กุลชาติ	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5	หัวหน้าโครงการ
2. นายสังทวน	ยาสมุทร	สมาชิก อบต.สันโค้ง	กรรมการ
3. นายบุญยงค์	ศรีหาตา	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5	กรรมการ
4. นายกี	พลเยี่ยม	สมาชิก	กรรมการ
5. นายเพ็ญ	สงเสริม	สมาชิก	กรรมการ
6. นายสีเทือง	อารมสวะ	สมาชิก	กรรมการ
7. นายสีทาส	อารมสวะ	สมาชิก	กรรมการ
8. นายบรรณ	อุทโท	สมาชิก	กรรมการ
9. นางสาวบุปผา	คนสนิท	สมาชิก	กรรมการ
10. นายแสวง	ศิริโคตร	สมาชิก	กรรมการและเลขานุการ

คณะที่ปรึกษา

1. นายประจักษ์	กองตัน	สังกัดสถานีอนามัยจำไก่อ
2. นางวิลาวรรณ	ใจดวง	สังกัดศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบล
3. นายประจง	ศรีชัยวาลย์	รองนายก อบต.สันโค้ง

กลุ่มเป้าหมายและขนาดกลุ่มเป้าหมาย

1. กลุ่มเกษตรกรชาวอินทรีใหม่ราษฎร์บำรุง ตำบลสันโค้ง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา จำนวน 50 ครอบครัว
2. พื้นที่การเกษตร 500 ไร่
3. โรงเรียนในพื้นที่ จำนวน 1 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 550 คน
4. สถานีอนามัยในพื้นที่ จำนวน 1 แห่ง
5. องค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง

วิธีดำเนินการและแผนการดำเนินงาน

1. ร่วมประชุมกับองค์กรชุมชน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) โรงเรียน สถานีอนามัย กลุ่มแกนนำชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจและกำหนดแนวทางการดำเนินงาน
2. จัดทำศูนย์สาริตและปฏิบัติการเรียนรู้ชุมชน ด้านกระบวนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลง และการบริหารจัดการกลุ่ม จำนวน 1 แห่ง
3. ให้สมาชิกกลุ่มชาวอินทรีใหม่ราษฎร์บำรุง เข้าร่วมศึกษาเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติด้านการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลงและการตลาด
4. มีการนำวิธีการต่างๆ (การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลงและการตลาด) ไปใช้ในระดับครอบครัว
5. กลุ่มผลิตผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลงและจำหน่ายแก่เพื่อนบ้าน
6. กลุ่มมีการปลูกชาวอินทรี คัดพันธุ์ชาวอินทรีที่มีคุณภาพให้เพื่อนบ้านแลกเปลี่ยน ในอัตรา 1 ต่อ 3 (แลกเปลี่ยนชาวอินทรี 1 ส่วนคืนพันธุ์ชาวทั่วไป 3 ส่วน) และนำไปจำหน่ายเป็นการหารายได้แก่กลุ่มต่อไป

7. ให้สถานื่อนามัยจำไ้เป็นที่พักพิงและเป็นเครือข่ายในการจัดเก็บข้อมูลด้านผลการเจาะโลหิตหา
ระดับสารเคมีตกค้างในกระแสโลหิต เป็นการประเมินภาวะสุขภาพขั้นต้นของสมาชิกกลุ่ม
8. ประสานงานกับ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ดอกคำใต้ให้เป็นทีม
แนะนำการจัดทำบัญชีครัวเรือน
9. ประสานงานกับเกษตรตำบลและ องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)สันโค้ง ในด้านวิชาการของ
วิธีการลดอันตรายจากสารเคมีทางการเกษตรและการกำหนดนโยบายสาธารณะ แผนยุทธศาสตร์ตำบลด้าน
เศรษฐกิจพอเพียง
10. ประเมินผลโครงการตามวัตถุประสงค์
11. สรุปผลโครงการและรายงานต่อผู้เกี่ยวข้อง

ปฏิทินกิจกรรมโครงการ

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	กิจกรรม/วิธีการอย่างไร	กลุ่มเป้าหมาย/ พื้นที่ดำเนินการ	ระยะเวลา ดำเนินการ	ค่าใช้จ่าย
สร้างความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานในชุมชน	บันทึกการประชุม/ข้อหารือในกลุ่ม(สมุดเบอร์ 2)	1.ร่วมประชุมกับองค์กรชุมชน เช่น อบต. โรงเรียนสถานีนอมาลัย กลุ่มแกนนำชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจและกำหนดแนวทางการดำเนินงาน	บ้านผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ตำบลสันโค้ง	มี.ย. 2550	-
เพื่อเป็นจุดสาคูและปฏิบัติการเรียนรู้ชุมชน	ศูนย์สาธิตและปฏิบัติการเรียนรู้ชุมชนด้านการเรียนรู้ สมุนไพรไล่แมลงและการบริหารจัดการกลุ่ม จำนวน 1 แห่ง	2.จัดทำศูนย์สาธิตและปฏิบัติการเรียนรู้ชุมชนด้านการกระบวนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลงและการบริหารจัดการกลุ่ม จำนวน 1 แห่ง	บ้านผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ตำบลสันโค้ง	ก.ค. 2550	43,000 บาท (โครงการ) และ 35,000 บาท (ชุมชน)
เพื่อเกิดการเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติและเข้าใจในเรื่องเกษตรอินทรีย์	แบบบันทึกกิจกรรม	3.ให้สมาชิกกลุ่มชาวอินทรีย์ใหม่ราษฎรบำรุงเข้าร่วมศึกษาเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติด้านการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลงและการตลาด	จุดสาธิตและปฏิบัติการเรียนรู้ชุมชน	ก.ค. 2550	-
เพื่อให้สมาชิกสามารถนำวิธีการไปกับครอบครัวลดค่าใช้จ่ายด้านปุ๋ยเคมีและสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	แบบบันทึกกิจกรรม	4.มีการนำวิธีการต่างๆ(การผลิตปุ๋ยอินทรีย์สมุนไพรไล่แมลงและการตลาด)ไปใช้ในระดับครอบครัว	สมาชิกกลุ่มชาวอินทรีย์ใหม่ ราษฎรบำรุง จำนวน 50 คน	ก.ค. 2550 ถึง ก.ค. 2551	-

ปฏิทินกิจกรรมโครงการ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	กิจกรรม/วิธีการอย่างไร	กลุ่มเป้าหมาย/ พื้นที่ดำเนินการ	ระยะเวลา ดำเนินการ	ค่าใช้จ่าย
จัดหารายได้แก่กลุ่ม	แบบบันทึกกิจกรรม	5. กลุ่มผลิตผลิตภัณฑ์อินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลงและ จำหน่ายแก่เพื่อนบ้าน	เกษตรกรทั่วไป	ก.ค. 2550 ถึง ก.ค. 2551	2,000 บาท (ชุมชน)
จัดหารายได้แก่กลุ่ม และเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้เป็นการ พึ่งตนเองในชุมชน	แบบบันทึกกิจกรรม	6. ลุ่มมีการปลูกข้าวอินทรีย์ ตัดพันธุ์ข้าวอินทรีย์ ที่มีคุณภาพให้เพื่อนบ้านแลกเปลี่ยน ในอัตรา 1 ต่อ 2 (แลกพันธุ์ข้าวอินทรีย์ 1 ส่วนคืนพันธุ์ ข้าวทั่วไป 2 ส่วน) และนำไปจำหน่ายเป็นการ หารายได้แก่กลุ่มต่อไป	เกษตรกรทั่วไป เกษตรกรในหมู่ที่ 5 ตำบลสันโค้ง	ก.ค. 2550 ถึง ก.ค. 2551	-
เพื่อประเมินความเสี่ยงภาวะสุขภาพ สมาชิกกลุ่มข้าวอินทรีย์ใหม่ราษฎร บ้านรุ่ง	แบบบันทึกกิจกรรม	7.ให้สถานเือนามัยจำ ก เป็นที่ปรึกษาและเป็นที่ เครือข่ายในการจัดเก็บข้อมูลด้านผลการเจาะ โลหิตหาระดับสารเคมีตกค้างในกระแสโลหิต เป็นการประเมินภาวะสุขภาพขั้นต้นของ สมาชิกกลุ่ม	สมาชิก กลุ่มข้าว อินทรีย์ใหม่ราษฎร บ้านรุ่ง จำนวน 50 ครอบครัว	ก.ค. 2550 ถึง ก.ค. 2551	-
เพื่อให้สมาชิกมีการวางแผนการใช้จ่าย ในครอบครัว สนับสนุนหลักเศรษฐกิจ พอเพียง	แบบบันทึกบัญชีครัวเรือน	8. ประสานงานกับ ชกส. ดอกคำใต้ให้เป็นทีม แนะนำการจัดทำบัญชีครัวเรือน	สมาชิกกลุ่มข้าว อินทรีย์ใหม่ราษฎร บ้านรุ่ง จำนวน 50 ครอบครัว	ก.ค. 2550 ถึง ก.ค. 2551	-

ปฏิทินกิจกรรมโครงการ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	กิจกรรม/วิธีการอย่างไร	กลุ่มเป้าหมาย/ พื้นที่ดำเนินการ	ระยะเวลา ดำเนินการ	ค่าใช้จ่าย
เพื่อให้ชุมชนเกิดความตระหนักและ เป็นปัญหาที่ตนเองต้องแก้ไขและบรรจุ ในแผนพัฒนาตำบล	แผนพัฒนาตำบล ที่ระบุแนวทางแก้ปัญหา สารเคมีและส่งเสริมเกษตร อินทรีย์และส่งเสริมแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียง	9. ประสานงานกับเกษตรตำบลและ อบต.สันโค้ง ในด้านวิชาการของวิธีการลดอันตรายจาก สารเคมีทางการเกษตรและการกำหนด นโยบายสาธารณะ แผนยุทธศาสตร์ตำบลด้าน เศรษฐกิจพอเพียง	อบต.สันโค้ง แผนพัฒนาหมู่บ้าน (แผนชุมชน)	ก.ค. 2550 ถึง ก.ค. 2551	-
ประเมินผลและติดตามกิจกรรมและให้ ชุมชนพึงตนเองเกิดความยั่งยืน	แบบบันทึกกิจกรรม (สมุดเบอร์ 2)	10.ประเมินผลโครงการตามวัตถุประสงค์	กลุ่มข่าวอินทรีปีใหม่ ราษฎรบำรุง	ธ.ค. 2551	-
เพื่อรายงานและเสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในโอกาสต่อผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง	แบบสรุปรายงาน	11.สรุปผลโครงการและรายงานต่อผู้เกี่ยวข้อง	กลุ่มข่าวอินทรีปีใหม่ ราษฎรบำรุง	ธ.ค. 2551	-

งบประมาณ

งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการวิจัยฯ เพื่อเพิ่มผลผลิตเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อใช้ในการดำเนินโครงการจำนวนทั้งสิ้น 42,500 บาท (สี่หมื่นสองพันห้าร้อยบาทถ้วน) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ค่าวัสดุการจัดทำโรงเรือนสำหรับเก็บวัสดุ ปุ๋ยอินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลง รวมเป็นเงิน 32,000 บาท ดังนี้

- ปูนซีเมนต์ จำนวน 80 ถุง ราคา 100 บาท/ถุง เป็นเงิน	8,000 บาท
- ทราเย จำนวน 10 ลูกบาศก์เมตร ราคา 350 บาท/ลูกบาศก์เมตร เป็นเงิน	3,500 บาท
- หินเท จำนวน 10 ลูกบาศก์เมตร ราคา 350 บาท/ลูกบาศก์เมตร เป็นเงิน	3,500 บาท
- เหล็กเส้น จำนวน 20 เส้น ราคา 200 บาท/เส้น เป็นเงิน	4,000 บาท
- กระเบื้องลอน จำนวน 200 แผ่น ราคา 40 บาท/แผ่น เป็นเงิน	8,000 บาท
- ตะปูและน๊อต เป็นเงิน	500 บาท
- ซีเมนต์บล็อก จำนวน 500 ก้อน ราคา 6 บาท/ก้อน เป็นเงิน	3,000 บาท
- อุปกรณ์อื่นๆ เช่น ขอบเกี่ยว ครอบหลังคา ลวด ฯลฯ เป็นเงิน	2,000 บาท

2. ค่าวัสดุและภาระการผสม การเก็บปุ๋ยอินทรีย์ และสมุนไพรไล่แมลง รวมเป็นเงิน 4,000 บาท ดังนี้

- ถังบรรจุปุ๋ยน้ำหมักอินทรีย์ จำนวน 10 ชุด ราคา 100 บาท/ชุด เป็นเงิน	1,000 บาท
- กระสอบบรรจุปุ๋ยอินทรีย์ จำนวน 200 ใบ ราคา 10 บาท/ใบ เป็นเงิน	2,000 บาท
- อุปกรณ์อื่นๆ เช่น สายยาง พลับ ฯลฯ เป็นเงิน	1,000 บาท

3. ค่าวัสดุทำางเก็บพันธุ์ข้าวอินทรีย์ รวมเป็นเงิน 6,000 บาท ดังนี้

- กระเบื้องลอน จำนวน 100 แผ่น ราคา 40 บาท/แผ่น เป็นเงิน	4,000 บาท
- ตะปู ลวด ครอบหลังคาและน๊อต เป็นเงิน	2,000 บาท

4. ค่าวัสดุการทำสมุนไพรไล่แมลง เป็นเงิน 500 บาท ดังนี้

- ถังหมักสมุนไพรไล่แมลง จำนวน 5 ชุด ราคา 100 บาท/ชุด เป็นเงิน	500 บาท
---	---------

การสมทบของชุมชน

งบประมาณที่ชุมชนร่วมสมทบเพื่อใช้ในการดำเนินโครงการ รวมทั้งสิ้น 37,000 บาท (สามหมื่นเจ็ดพันบาทถ้วน) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แรงงาน วันละ 10 แรง จำนวน 10 วัน อัตรา 200 บาท/แรง เป็นเงิน	20,000 บาท
2. ไม้เสาและโครงสร้างโรงเรือน เป็นเงิน	15,000 บาท
3. วัสดุอื่นๆ เช่น มูลสัตว์ ฟืชสมุนไพร ฯลฯ เป็นเงิน	2,000 บาท

ผลลัพธ์และผลผลิต

ชุมชนและกลุ่มชาวอินทรีใหม่ราษฎรบำรุง มีศูนย์สาธิตและปฏิบัติการเรียนรู้ชุมชน ด้านกระบวนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลงและการบริหารจัดการกลุ่ม จำนวน 1 แห่ง ประกอบด้วย

1. โรงเรือนเก็บปุ๋ยอินทรีย์
2. ยุงฉางเก็บพันธุ์ข้าวอินทรีย์
3. วัสดุและอุปกรณ์ในการทดลองทำปุ๋ยอินทรีย์และสมุนไพรไล่แมลง

การประเมินผล

1. ประเมินจำนวนสมาชิกกลุ่มชาวอินทรีเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ ด้านกระบวนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลงและการบริหารจัดการกลุ่ม จากเป้าหมาย 50 ครอบครัว โดยประเมินจากแบบบันทึกกิจกรรมกลุ่ม

2. ประเมินจำนวน ประชาชนทั่วไป นอกกลุ่มสมาชิกกลุ่มชาวอินทรีเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ ด้านกระบวนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลงและการบริหารจัดการกลุ่ม โดยประเมินจากแบบบันทึกกิจกรรมกลุ่ม

3. ประเมินรายได้ของกลุ่มจากการจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลงและพันธุ์ข้าวอินทรีย์ โดยประเมินจากแบบบันทึกกิจกรรมกลุ่ม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. จำนวนสมาชิกที่มีความเข้มแข็ง การพัฒนาที่ยั่งยืน มีองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนมีการช่วยเหลือตนเองและมีความยั่งยืนในการดำเนินงานด้านเกษตรอินทรีย์ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

2. สมาชิกมีทักษะการผลิตการผลิตปุ๋ยอินทรีย์สมุนไพรไล่แมลง ทักษะการบริหาร จัดการด้านตลาด

3. ครอบครัวสมาชิกมีการลดต้นทุนด้านการเกษตร มีรายได้จากการจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ จำหน่ายสมุนไพรไล่แมลง จำหน่ายพันธุ์ข้าวอินทรีย์

4. ประชาชนทั่วไปเข้าสู่ระบบการเกษตรที่ปลอดภัยเพิ่มขึ้นลดอันตรายและโรคที่เกิดจากการสัมผัสสารเคมีทางการเกษตร มีการดำเนินชีวิตด้วยแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี

**แบบรายงานการดำเนินกิจกรรมโครงการพัฒนาระบวนการดำเนินงานกลุ่มชาวอินทรีใหม่ราษฎร์
บำรุงสู่เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มชาวอินทรีใหม่ราษฎร์บำรุงหมู่ที่ 5 ตำบลสันโค้ง
อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ปีงบประมาณ 2550**

รายละเอียดกิจกรรมดำเนินงาน

วัตถุประสงค์	กิจกรรมดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	ประเมินผลคุณภาพกิจกรรม			
			4	3	2	1
เกิดความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานในชุมชน	1.ร่วมประชุมกับองค์กรชุมชน เช่น อบต.โรงเรียน สถานีอนามัย กลุ่มแกนนำชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจและกำหนดแนวทางการดำเนินงาน	บันทึกการการประชุมหรือข้อหารือในกลุ่ม (สมุดเบอร์ 2)		/		
เพื่อเป็นจุดสาธิตและปฏิบัติการเรียนรู้ชุมชน(ภาพที่ 2.3.1)	2.จัดทำศูนย์สาธิตและปฏิบัติการเรียนรู้ชุมชนด้านกระบวนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลง และการบริหารจัดการกลุ่มจำนวน 1 แห่ง	ศูนย์สาธิตและปฏิบัติการเรียนรู้ชุมชนด้านกระบวนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลง และการบริหารจัดการกลุ่มจำนวน 1 แห่ง	/			
เพื่อเกิดการเรียนรู้ฝึกปฏิบัติและเข้าใจในเรื่องเกษตรอินทรีย์	3.ให้สมาชิกกลุ่มชาวอินทรีใหม่ราษฎร์บำรุงเข้าร่วมศึกษาเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติด้านการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลง และการตลาด	แบบบันทึกกิจกรรม โดยสมาชิกร่วมกันทำปุ๋ยชีวภาพและสมุนไพรไล่แมลง		/		
เพื่อให้สมาชิกสามารถนำวิธีการไปกับครอบครัวลดค่าใช้จ่ายด้านปุ๋ยเคมีและสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	4.มีการนำวิธีการต่างๆ (การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลง และการตลาด) ไปใช้ในระดับครอบครัว	แบบบันทึกกิจกรรม โดยสมาชิก นำปุ๋ยชีวภาพมาใช้กับการบำรุงดินปลูกผักสวนครัวของตนเอง		/		
จัดหารายได้แก่กลุ่ม	5.กลุ่มผลิตผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลง และจำหน่ายแก่เพื่อนบ้าน	แบบบันทึกกิจกรรม โดยมีปริมาณปุ๋ยอินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลง เพียงพอสำหรับการใช้กับสมาชิกเท่านั้น ยังไม่จำหน่าย				/

รายละเอียดกิจกรรมดำเนินงาน (ต่อ)

วัตถุประสงค์	กิจกรรมดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	ประเมินผลคุณภาพกิจกรรม			
			4	3	2	1
จัดหารายได้แก่กลุ่ม และ เกิด การ แลกเปลี่ยนความรู้ เป็นการพึ่งตนเองใน ชุมชน	6.กลุ่มมีการปลูกข้าวอินทรีย์ คัดพันธุ์ข้าวอินทรีย์ที่มี คุณภาพ ให้เพื่อนบ้าน แลกเปลี่ยนในอัตรา 1 ต่อ 2 (แลกเปลี่ยนข้าวอินทรีย์ 1 ส่วนคืนพันธุ์ข้าวทั่วไป 2 ส่วน) และนำไปจำหน่าย เป็นการหารายได้แก่กลุ่ม ต่อไป	แบบบันทึกกิจกรรม โดย อยู่ระหว่างการรอการเก็บ เกี่ยวข้าวอินทรีย์				/
เพื่อประเมินความ เสี่ยงภาวะสุขภาพ สมาชิกกลุ่ม ข้าว อินทรีย์ใหม่ราษฎร์ บำรุง	7.ให้สถานื่อนามัยจำไก่อเป็น ที่ปรึกษาและเป็นเครือข่าย ในการจัดเก็บข้อมูลด้านผล การเจาะโลหิตหาระดับ สารเคมีตกค้างในกระแส โลหิต เป็นการประเมินภาวะ สุขภาพขั้นต้นของสมาชิก กลุ่ม	แบบบันทึกกิจกรรม อยู่ ระหว่างการดำเนิน กิจกรรม ของ สถานี อามัย จำไก่อ				/
เพื่อให้สมาชิกมีการ วางแผนการใช้จ่าย ใน ครอบครัว ส ัน ธิ ษ ฐ ์ น ุ ญ ์ ห ล ัก เศรษฐกิจพอเพียง	8.ประสานงานกับ รทส.ดอก คำใต้ให้เป็นทีมแนะนำการ จัดทำบัญชีครัวเรือนแบบ บันทึกบัญชีครัวเรือน	มีการ จัด ทำ บัญชี ครัวเรือนของสมาชิก 100 %	/			
เพื่อให้ชุมชนเกิด ความตระหนักและ เป็นปัญหาที่ตนเอง ต้องแก้ไขและบรรจุ ในแผนพัฒนาตำบล	9.ประสานงานกับเกษตร ตำบลและ องค์การบริหาร ส่วนตำบลสันโค้ง ในด้าน วิชาการของวิธีการลด อันตรายจากสารเคมีทาง การเกษตรและการกำหนด นโยบายสาธารณะแผน ยุทธศาสตร์ตำบลด้าน เศรษฐกิจพอเพียง	มีแผนพัฒนาตำบลที่ระบุ แนวทางแก้ปัญหาไข สารเคมีและส่งเสริม เกษตรอินทรีย์และ ส่ง เสริม แนว ทาง เศรษฐกิจพอเพียง ครอบคลุมทุกหมู่บ้านโดย เน้นส่งเสริมการผลิตปุ๋ย ชีวภาพแทนปุ๋ยเคมีในพืช สวน พืชไร่และนาข้าว		/		

รายละเอียดกิจกรรมดำเนินงาน (ต่อ)

วัตถุประสงค์	กิจกรรมดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	ประเมินผลคุณภาพกิจกรรม			
			4	3	2	1
ประเมินผลและติดตามกิจกรรม และให้ชุมชนพึ่งตนเองเกิดความยั่งยืน	10.ประเมินผลโครงการตามวัตถุประสงค์โดยผู้ประสานโครงการการมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	แบบบันทึกกิจกรรม โดยผู้ประสานโครงการจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่		/		
เพื่อรายงานและเสนอปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในอนาคตต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	11.สรุปผลโครงการและรายงานต่อผู้เกี่ยวข้อง	แบบสรุปรายงานข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้ประสานงานระดับพื้นที่ (นายประจักษ์ กองตัน นักวิชาการสาธารณสุข สถานีอนามัยจำไก่ ตำบลสันโค้ง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา) จากการร่วมกิจกรรมกับกลุ่มชาวอินทรีย์ใหม่ ราษฎรบำรุง พบว่าสมาชิกกลุ่มฯ มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นเกษตรกรที่เน้นการผลิตเพื่อการบริโภค ด้านเศรษฐกิจหรือรายได้เป็นระดับรอง ขาดทักษะการสื่อสาร ประสานงานกับองค์กร/ภาค ราชการนอกพื้นที่ ขาดทักษะการบันทึก เขียนหรือศัพท์วิชาการ หรือเงื่อนไขด้านการรายงานตามฟอร์มรายงานที่ซับซ้อน เข้าใจยากหรือเทคนิคคอมพิวเตอร์ ไม่ใช่เกษตรกร ปัญญาหรือข้าราชการเกษตร เหมือนกลุ่มไร่ส้มเขียวหวาน หรือสหกรณ์โคนมหรืออื่นๆ ทำให้ขาดความมั่นใจในเรื่องระเบียบการต่างๆ		/		

รายละเอียดกิจกรรมดำเนินงาน (ต่อ)

วัตถุประสงค์	กิจกรรมดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	ประเมินผลคุณภาพกิจกรรม			
			4	3	2	1
เพื่อรายงานและเสนอปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในอนาคตต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	11.สรุปผลโครงการและรายงานต่อผู้เกี่ยวข้อง	(ต่อ) หรือเงื่อนไขของผู้สนับสนุนงบประมาณทางกลุ่มเสนอให้ผู้สนับสนุนงบประมาณ ลดข้อจำกัดดังกล่าว หรือเข้าพื้นที่เพื่อมาร่วมเก็บข้อมูลและหากอนาคตทางกลุ่มมีบุตรหลานหรือสมาชิกที่มีระดับความรู้ประสบการณ์มากขึ้นปัญหาดังกล่าวจะได้มีการแก้ไข โดยในระยะแรกมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยราชการในพื้นที่เป็นพี่เลี้ยงด้านทักษะวิชาการ เทคนิคการบันทึกรายงาน การวิเคราะห์ประเมินผล หากพิจารณาในแง่ลบจะเห็นว่ากลุ่มฯไม่เข้มแข็ง ไม่ยืนด้วยตนเองต้องพึ่งพิงบุคคลอื่น หากพิจารณาในแง่บวก จะเห็นว่าการประสานงานและสนับสนุนของทุกภาคส่วนในชุมชนแบบบูรณาการ		/		

แผนภาพที่ 2.3.1 กิจกรรมโครงการพัฒนาระบบการดำเนินงานกลุ่มข้าวอินทรีย์ใหม่ราษฎร์ บำรุงสู่เศรษฐกิจพอเพียง

1. จุดสาธิตและปฏิบัติการเรียนรู้ชุมชนการทำปุ๋ยชีวภาพ และสมุนไพรไล่แมลง



2. จุดสาธิตและปฏิบัติการเรียนรู้ชุมชน การเลี้ยงหมูหลุม



3. จุดสาธิตและปฏิบัติการเรียนรู้ชุมชนการปลูกข้าวอินทรีย์



2.3.2 กลุ่มเกษตรกรมัยยังยืนห้วยทราย

1. ข้อเสนอโครงการ:โครงการพัฒนาระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ ทดลอง สาธิตการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพจากการเลี้ยงหมูหลุมด้วยจุลินทรีย์

กลุ่มเกษตรกรมัยยังยืนห้วยทรายมีฐานการผลิตพืช-ผักแบบอินทรีย์ และผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆ เช่นการปลูกข้าวแบบอินทรีย์ การเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสานในไร่นา นับได้ว่ามีความหลากหลายของผลผลิตเพื่อรองรับกับสภาวะการณ์ การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจสามารถรองรับกระแสของการบริโภคสินค้าเกษตรที่มีความปลอดภัยจากพิษภัยจากสารพิษที่ตกค้าง ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบกับสุขภาพของทั้งเกษตรกรที่เป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รวมถึงผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆอีกมากมาย ปัจจุบันกลุ่มมีตลาดเพื่อรองรับผลผลิตทั้งภายในและภายนอกชุมชน แต่การที่ต้องผลิตพืช-ผักเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค โดยที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่มักจะเป็น ผู้บริโภคที่มีปัญหาด้านสุขภาพและมีความต้องการที่จะดูแลสุขภาพของตนเองโดยการควบคุมอาหารควบคู่ไปกับการดูแลสุขภาพโรคด้วยการแพทย์ทั้งแผนปัจจุบันและการแพทย์ที่เป็นทางเลือกอื่นๆ ทำให้ผลผลิตต่างๆที่เป็นของกลุ่มต้องมีมาตรฐานความน่าเชื่อถือในเรื่องของความปลอดภัยจากพิษภัยของสารเคมี จึงเป็นข้อจำกัดที่กลุ่มเองจะต้องก้าวข้ามโดยใช้ศักยภาพของกระบวนการกลุ่มที่ได้ผ่านการอบรมด้านเทคนิคในการผลิต การศึกษาดูงานต่างๆมาแล้ว ซึ่งเป็นต้นทุนทางองค์ความรู้

ที่กลุ่มมีอยู่พอสมควรมาใช้ให้เป็นประโยชน์ นอกจากนี้กลุ่มยังต้องพัฒนาในด้านการบริหารจัดการกลุ่ม การจัดทำบัญชี ด้านการตลาดและด้านอื่นๆอีกมาก เพื่อให้สมาชิกของกลุ่มสามารถต่อสู้กับกระแสเศรษฐกิจ ณ ปัจจุบันและเพื่อให้สมาชิกของกลุ่มมีรายได้จากการทำกิจกรรมพอที่จะยืนอยู่ได้ด้วย การพึ่งตนเองให้มากที่สุด ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นเป้าหมายร่วมกัน

ผลผลิตของกลุ่มเป็น พืช-ผักและอาหารพื้นบ้านตามฤดูกาล อีกส่วนหนึ่งเป็นพืช-ผักเหมือนตลาดทั่วไปเช่น ผักจีนต่างๆ ในด้านการผลิตกลุ่มยังคงมีปัญหาย่อยหลายประการดังนี้

- พืช-ผักพื้นบ้านบางชนิดผู้บริโภคยังไม่ทราบถึงคุณค่าทางโภชนาการที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ และไม่คุ้นเคยที่จะนำไปปรุงเป็นอาหาร เนื่องจากยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีพอ
- ผลผลิตที่เป็นพืช-ผักอินทรีย์ มีความแตกต่างทางกายภาพกับพืช-ผักทั่วไปมีขนาดเล็กกว่า สีสันไม่สดุดตาทำให้ไม่น่าซื้อ เนื่องจากได้มาจากการกระบวนการผลิตแบบไม่พึ่งพาสารเคมีมาช่วยเร่งในการเจริญเติบโตและเพื่อเพิ่มขนาด รสชาติ และสีสันให้เป็นไปตามกระแสของผู้บริโภค
- กลุ่มยังขาดเทคนิคและวิธีการผลิตพืช-ผักที่สามารถขยายระยะเวลาของการให้ผลผลิตที่ยาวนานขึ้นกว่าเดิมรวมถึงการผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ และสิ่งที่จะนำมาทดแทนการใช้สารเคมีอื่นที่เหมาะสม เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิตและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของเกษตรกรสมาชิกกลุ่ม เนื่องจากสมาชิกและกลุ่มยังขาดปัจจัยที่เป็นเครื่องมือ อุปกรณ์ และทุนสนับสนุน

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ศึกษา เข้าใจ และอธิบายถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ โดยการเลี้ยงหมูหลุมด้วยจุลินทรีย์ได้
2. เพื่อให้สามารถอธิบายสรุป เปรียบเทียบต้นทุนการผลิตระหว่างการเลี้ยงหมู และการผลิตปุ๋ยหมักแบบปกติ กับวิธีการใหม่ที่ทดลอง สาธิตได้
3. พัฒนาเทคนิค และวิธีการผลิตพืช-ผักอินทรีย์ในรูปแบบใหม่ และวิธีการเลี้ยงหมูหลุมแบบอินทรีย์
4. สมาชิกของกลุ่มมีกิจกรรมร่วมกัน และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากกิจกรรมไปเผยแพร่เพื่อเป็นประโยชน์ต่อเครือข่าย ต่อชุมชนและสาธารณะชนได้

กลุ่มเป้าหมาย

- เกษตรกรผู้ผลิตพืช-ผักอินทรีย์ สมาชิกของกลุ่มเกษตรกรที่ยั่งยืนห้วยทราย
- ผู้บริโภค ภายใน และภายนอกชุมชน

กิจกรรมที่ดำเนินการ

1. สร้างและปรับปรุงโรงเรือนขนาด 8 ตารางเมตร (กว้าง 2 เมตร ยาว 4 เมตร) เพื่อใช้เลี้ยงหมูหลุมจำนวน 4 โรงเรือน
2. ซื้อลูกหมูพันธุ์ที่เหมาะสมในการเลี้ยง อายุ 1.5 - 2 เดือน จำนวนทั้งสิ้น 6 ตัว (สำหรับเกษตรกรจำนวน 3 ครอบครัว จำนวน 2 ตัวต่อครอบครัว)
3. ซื้อแกลบดิบหรือขี้เลื่อย จำนวน 240 กระสอบ (ใช้แกลบจำนวน 80 กระสอบต่อ 1 โรงเรือน)
4. จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงหมู เช่น รางให้อาหาร รางน้ำ กากน้ำตาลน้ำอ้อยป่น หรือน้ำตาลทรายแดงเป็นต้น สำหรับใช้ทำน้ำหมักชีวภาพ

5. สร้างโรงเรือนสำหรับใช้เป็นแปลงสาธิตการปลูกผักในกระถางจำนวน 2 หลังขนาด 54 ตารางเมตร (กว้าง 6 เมตร ยาว 9 เมตร)
6. จัดซื้ออุปกรณ์กันแสงแดด กระถาง ถังเพาะชำ อุปกรณ์สำหรับระบบน้ำ เช่น สายยาง ก๊อกน้ำ และสปริงเกอร์จำนวน 2 ชุด
7. ซื้อเมล็ดพันธุ์พืชต่างๆ สำหรับเกษตรกร 2 ครอบครัวที่มีกิจกรรมพัฒนาระบบการปลูกพืช-ผักอินทรีย์

แผนกิจกรรม

กิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรม		ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ระยะเวลา
	งบประมาณโครงการ	งบประมาณกลุ่ม		
1. ผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพจากการเลี้ยงหมูหลุมด้วยจุลินทรีย์	1. สร้างและปรับปรุงโรงเรือนขนาด 2x4 เมตรเพื่อใช้สาธิตในการเลี้ยงหมูหลุม เป็นเงิน 12,000 บาท จำนวน 4 โรงเรือน 2. ซื้อลูกหมูพันธุ์ที่เหมาะสมในการเลี้ยง อายุ 1.5-2 เดือน จำนวน 8 ตัว ราคาตัวละประมาณ 1,500 บาท สำหรับเกษตรกรจำนวน 4 ครอบครัว จำนวน 2 ตัวต่อครอบครัว เป็นเงิน 12,000 บาท 3. ซื้อแกลบดิบ จำนวน 240 กระสอบ เป็นเงิน 1,440 บาท 4. จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการเลี้ยงหมู เช่น รางให้อาหาร รางน้ำ กากน้ำตาล น้ำอ้อยป่น หรือน้ำตาลทรายแดง เป็นต้น สำหรับใช้ทำน้ำหมักชีวภาพ เป็นเงิน 3,200 บาท 5. วัสดุ-อุปกรณ์สำหรับใช้ในการจดบันทึกข้อมูลต่างๆ เช่น ต้นทุนการผลิตอัตราการเจริญเติบโตของหมู จัดเวทีเพื่อให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์และสรุปบทเรียนโครงการ เป็นเงิน 200 บาท	- แร่งงาน สำหรับปรับปรุงโรงเรือน 6 คน x 150 บาท x 8 วัน เป็นเงิน 7,200 บาท	- ลดต้นทุนเรื่อง แร่งงาน และเวลาในการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพและลดมลภาวะต่างๆ ในการเลี้ยงหมูภายในชุมชนได้ - สมาชิกของกลุ่มมีปัญหามักชีวภาพที่มีคุณภาพไว้ใช้ปรับปรุงบำรุงดินในไร่นาของเกษตรกร เพื่อให้สามารถผลิตพืช-ผักอินทรีย์ สำหรับใช้บริโภคและจำหน่าย ภายในและนอกชุมชนได้อย่างพอเพียงและมีรายได้ต่อเนื่องในทุกฤดูกาลผลิต	- ใช้เวลาประมาณ 5-6 เดือนรุ่น
	รวม 28,840 บาท	รวม 7,200 บาท		

แผนกิจกรรม (ต่อ)

กิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรม		ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ระยะเวลา
	งบประมาณโครงการ	งบประมาณกลุ่ม		
2. พัฒนาระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์	1. สร้างโรงเรียนโครงไม้สำหรับใช้เป็นแปลงสาธิตการปลูกผักในกระถางจำนวน 2 หลังขนาด 54 ตารางเมตร (กว้าง 6 เมตร ยาว 9 เมตร) เป็นเงิน 4,000 บาท โดยใช้งบประมาณจากสมาชิกกลุ่ม 2. จัดซื้ออุปกรณ์กันแสงแดด และอุปกรณ์สำหรับระบบน้ำ เช่น สายยาง ก้อนน้ำ สปริงเกอร์ จำนวน 2 ชุด เป็นเงิน 6,000 บาท 3. ซื้อเมล็ดพันธุ์พืชต่างๆ เช่น คენห่า กะหล่ำ บร็อคโคลี ผักกาดเป็นต้น (สำหรับเกษตรกร 2 ครอบครัว) เป็นเงิน 1,000 บาท 4. สังเกตและจดบันทึกข้อมูลต่างๆ เช่น ต้นทุนการผลิต และอัตราการเจริญเติบโตของพืช-ผักต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ และสรุปบทเรียนโครงการ รวม 11,000 บาท	-แรงงาน สำหรับสร้างโรงเรือน 6 คน x 150 บาท x 6 วัน เป็นเงิน 5,400 บาท รวม 5,400 บาท	- รายได้จากการขายหมูและประโยชน์จากการใช้มูลหมักชีวภาพที่ได้จากการเลี้ยงหมูรายได้จากการปลูก และขายผักเป็นทุนดำเนินการต่อไป	- ใช้เวลา 1 รอบของฤดูกาลผลิตใน 1 ปี (หมูหลุม 6 เดือน/รุ่น)

แผนกิจกรรม (ต่อ)

กิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรม		ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ระยะเวลา
	งบประมาณโครงการ	งบประมาณกลุ่ม		
3. เกษตรกร สัญจรไร่นา	1. ศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลในระหว่างการทำ กิจกรรมพัฒนา เทคนิคการผลิต พืช-ผักอินทรีย์ 2. ศึกษาและแลกเปลี่ยนข้อมูลในระหว่างการทำกิจกรรม การเลี้ยงหมูหลุมด้วยอาหารธรรมชาติและจุลินทรีย์		-ข้อมูลของชนิดและพันธุ์พืชและวิธีการที่ เหมาะสมสำหรับวิธีการปลูกพืช-ผักอินทรีย์ ในภาคเหนือต่างๆ ในโรงเรียนสาธิต -การปรับใช้รูปแบบและวิธีการเลี้ยงหมูหลุม ให้ได้ -ผู้หมักที่มีคุณภาพโดยใช้ต้นทุนการผลิตที่ เหมาะสม	- ตลอดระยะเวลา หรือตามรอบการ ผลิตของกิจกรรม ตามโครงการฯ
4. แลกเปลี่ยน องค์ความรู้	1. ร่วมเวทีถอดองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนและเครือข่ายอื่นๆ 2. เผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้จากการทดลองสาธิต ตาม กิจกรรมทั้ง 2 กิจกรรมของโครงการ	รวมทั้งสิ้น 39,840 บาท	-ได้องค์ความรู้ต่างๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้ใน วิธีการผลิตได้ -เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไปสามารถนำเอา องค์ความรู้ที่เผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ เช่นแผ่น พับ วิดีโอชุมชน การจัดนิทรรศการ ไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสม	
		รวมทั้งสิ้น 12,600 บาท		

วิธีการดำเนินงาน

ใช้แรงงานจากสมาชิกกลุ่มเกษตรกรรมยั่งยืนห้วยทราย

วิธีการประเมินผล

สมาชิกที่ร่วมโครงการและเจ้าหน้าที่โครงการ ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตและการจดบันทึก จากประเด็นแลกเปลี่ยน ชักถามในระหว่างการทดลอง-สาธิต ทั้ง 2 กิจกรรม

ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

1. สมาชิกของกลุ่มมีปุ๋ยหมักชีวภาพที่มีคุณภาพจากการเลี้ยงหมูหลุมไว้ใช้ในไร่นา ประมาณ 200 กระสอบ ต่อ 1 รอบการผลิตพืชผัก (3 - 4 เดือน)
2. ลดต้นทุนเรื่อง แรงงาน เวลา ในการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพและลดมลภาวะต่างๆ ในการเลี้ยงหมูภายในชุมชนได้
3. กลุ่มสามารถผลิตพืช-ผักอินทรีย์ สำหรับบริโภคและจำหน่ายภายในและนอกชุมชนได้อย่างพอเพียงและนํารายได้จากการขายผลผลิตมาเป็นทุนหมุนเวียนในกลุ่มต่อไป เพื่อความยั่งยืนในอนาคต
4. รายได้จากการขายเนื้อหมู ใช้เป็นต้นทุนหมุนเวียนในการเลี้ยงหมูรุ่นต่อไป เพื่อผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพไว้ใช้ในไร่นาได้อย่างต่อเนื่อง

ระยะเวลาในการดำเนินงาน 6 เดือน

คณะผู้รับผิดชอบ

1. นายสมาน	ดวงดี	ประธานโครงการ
2. นายพรศักดิ์	วุฒิเอ้ย	รองประธานโครงการ
3. นายเพทาย	พัฒนาไชยกุล	ผู้เสนอโครงการ
4. นางพวงทอง	จินาจันทร์	กรรมการ , ประชาสัมพันธ์
5. นางวราภรณ์	พัฒนาไชยกุล	กรรมการ, เற்றுญิก
6. นายอ้าย	ทำสะอาด	กรรมการ, ตรวจสอบ
7. นายพีระ	เอมศรีกุล	กรรมการ, ตรวจสอบ
8. นายณรงค์	ไชยวงศ์	กรรมการ, ตรวจสอบ

ที่ปรึกษาโครงการ

1. นายนิคม	ไชยวรรณ	มูลนิธิพัฒนาศักยภาพชุมชน
2. นายศรีทัย	อินหลี่	โครงการอาหารเชียงใหม่ปลอดภัย

2. รายงานผลการดำเนินงาน

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงานกิจกรรม	ผลตัวชี้วัด
1. การเลี้ยงหมูหลุม	-เพื่อเปรียบเทียบการเลี้ยงด้วยจุลินทรีย์กับการเลี้ยงด้วยวิธีปกติ -เพื่อผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพจากการเลี้ยงหมูหลุมไว้ใช้ในการผลิต	-ประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาหารือในการสร้างโรงเรือนสำหรับใช้เลี้ยงหมูหลุม -ซื้อลูกหมูเพื่อใช้เลี้ยงสาธิตในการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ -เตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการเลี้ยงหมูหลุม -จัดบันทึกข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการเลี้ยงด้วยจุลินทรีย์กับการเลี้ยงด้วยวิธีปกติ	(ภาพที่ 3.1.2) - ประชุมกลุ่มเพื่อจัดสร้างและปรับปรุงโรงเรือนเพื่อใช้สอยเพื่อการเลี้ยงหมูจำนวน 5 โรงเรือน เป็นเงิน 12,500 บาท (งบประมาณให้การก่อสร้างโรงเรือนครอบครัวละ 2,500 บาท) - จัดซื้อลูกหมูจากเกษตรกรในชุมชน รุ่นแรก เมื่อวันที่ 1 ต.ค. 2550 จำนวน 15 ตัว (5 ครอบครัว) เป็นจำนวนเงิน 12,000 บาท ได้แก่ (1) ครอบครัวนายอ้าย จำนวน 3 ตัว เลี้ยงแบบปกติ (2) ครอบครัวนางบุญนำ จำนวน 2 ตัว เลี้ยงแบบปกติ (3) ครอบครัวนายพรศักดิ์ จำนวน 4 ตัว เลี้ยงแบบอินทรีย์ (4) ครอบครัวนายสมาน จำนวน 3 ตัว เลี้ยงแบบอินทรีย์ และ (5) ครอบครัวนางนงลักษณ์ จำนวน 2 ตัว เลี้ยงแบบอินทรีย์	-สมาชิกได้โรงเรือนที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมภายในกลุ่มในการบริหารจัดการแรงงานทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมตามแผนงาน -ได้ข้อมูลรายละเอียดของปริมาณและชนิดของอาหารที่ให้กับอัตราการเจริญเติบโตของหมูหลังจากหมดระยะเวลาในการเลี้ยง (ประมาณ 3-4 เดือน) เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลในการเลี้ยง ที่ทำให้ต้นทุนในการผลิตลดลง

รายงานผลการดำเนินงาน (ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ผลตัวชี้วัด
2. พัฒนาระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์	- เพื่อทดลอง ผลิตพืช-ผักอินทรีย์ นอกฤดูการผลิต	- ประชุมกลุ่มปรึกษาหารือเพื่อสร้างโรงเรือนที่เหมาะสม - ปรับพื้นที่ สร้างโรงเรือนและมุ้งด้วยพลาสติกพรางแสง 70 % เพื่อคัดเลือกพันธุ์พืช เมล็ดพันธุ์พืชที่ใช้ในการผลิต	- ได้โรงเรือนจำนวน 2 หลัง เพื่อใช้เป็นจุดสาธิตที่เกิดจากการร่วมมือร่วมใจในการจัดสร้างของสมาชิกกลุ่ม - จัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์สำหรับการปลูกพืช เช่น ปุ๋ยหมัก ถู๋ดำ กระถางพลาสติก ฯลฯ ที่ใช้ในกิจกรรม	- สมาชิกได้ความรู้ความสามารถในการปลูกพืช-ผักที่มีความปลอดภัยจากสารเคมี เพื่อพัฒนาผลผลิตให้มีขนาดและความสวยงามเหมือนผักที่ผลิตในรูปแบบปกติทั่วไป ส่งผลให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น
3. เกษตรกรสัญจรไร้หน้า	- เพื่อศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลใน 2 กิจกรรม	- เยี่ยมเยือนดูความก้าวหน้าของกิจกรรมที่ได้ทำตามโครงการ	- ติดตามการดำเนินงานของสมาชิกสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อปรึกษาหารือการดำเนินงานระหว่างสมาชิกและแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการผลิต เมล็ดพันธุ์ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิต	- สมาชิกมีการยอมรับเทคนิคและวิธีการผลิตในรูปแบบที่หลากหลายขึ้น
4. แลกเปลี่ยนองค์ความรู้	- เพื่อให้เกิดการพัฒนาในระดับของสมาชิกกลุ่มและเครือข่าย - แลกเปลี่ยนเทคนิคและวิธีการผลิตให้เหมาะสมเพื่อลดต้นทุนการผลิต	- วทที่ประชุมประจำเดือนหรือตามโอกาสที่เหมาะสม	- มีการแลกเปลี่ยนความรู้ในเวทีประชุมประจำเดือนของกลุ่มเครือข่ายเกษตรอินทรีย์เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อเรียนรู้วิถีการเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง	- สมาชิกมีองค์ความรู้ที่หลากหลายเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในระดับกลุ่มและเครือข่าย

รายงานผลการดำเนินงาน (ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ผลตัวชี้วัด
5.สรุปผล	-เพื่อประเมินและสรุปผล การดำเนินงาน	-ประเมินจากข้อมูลจากการจัด บันทึกการสูญเสียหมู่หลุมของ สมาชิก ที่เกิดจากการสังเกตร และติดตามผลการดำเนินงาน	-การสูญเสียหมู่หลุมรุ่นแรก(เปรียบเทียบกับจากต้นทุ การเลี้ยง จำนวน 2 ตัว) สมาชิกมีกำไรจากการ เลี้ยงด้วยจุลินทรีย์ 2,175 บาท/รุ่น ในขณะที่การ เลี้ยงด้วยวิธีปกติได้กำไร 1,062 บาท/รุ่น เมื่อ เปรียบเทียบแล้ว การเลี้ยงด้วยจุลินทรีย์ มีกำไร มากกว่า 1,113 บาท/รุ่น ได้มูลหมูที่นำไปใช้ในไร่ นา จำนวน 40 กระสอบ/รุ่น และสมาชิกนำเงินที่ได้ จากการจำหน่ายมูลหมูลงทุนเลี้ยงหมูหลุมรุ่นที่ 2 ต่อไป (เดือนมีนาคม 2551)	-สมาชิกมีความรู้และเทคนิคการ ผลิตเกษตรอินทรีย์ที่หลากหลาย ขึ้น -สมาชิกมีทุนหมุนเวียนในการ ผลิตเพื่อสร้างอาชีพได้อย่าง ยั่งยืน -กิจกรรมได้ส่งเสริมให้สมาชิกมี กระบวนการทำงานอย่างมีส่วน ร่วมมากขึ้น(มีการติดต่อและ ประสานงานเพื่อแลกเปลี่ยน ความรู้ในการผลิตอย่างต่อเนื่อง)

รายละเอียดข้อมูลการเลี้ยงหมูรุ่นแรก

เดือน	การเลี้ยงด้วยจุลินทรีย์	การเลี้ยงด้วยอาหารสำเร็จรูป(แบบปกติ)
ต.ค (2550)	- แกลบหยาบรองกันหลุม 60 กระสอบ 300 บาท - ซื้อลูกหมู จำนวน 2 ตัว 1,600 บาท - รำละเอียด 4 ถัง 100 บาท - ปลายข้าว 20 ลิตร 200 บาท	- แกลบหยาบรองกันหลุม 60 กระสอบ 300 บาท - ซื้อลูกหมู จำนวน 2 ตัว 1,000 บาท - อาหารหมูเล็ก 1 กระสอบ 500 บาท - รำละเอียด 3 ถัง 75 บาท - ปลายข้าว 15 ลิตร 150 บาท
พ.ย (2550)	- รำละเอียด 10 ถัง 250 บาท - ปลายข้าว 30 ลิตร 300 บาท	- อาหารหมูรุ่น 1 กระสอบ 400 บาท - รำละเอียด 7 ถัง 255 บาท - ปลายข้าว 20 ลิตร 200 บาท
ธ.ค (2550)	- รำละเอียด 15 ถัง 375 บาท - ปลายข้าว 50 ลิตร 500 บาท	- รำละเอียด 17 ถัง 425 บาท - หัวอาหารหมู 3 กิโลกรัม 63 บาท - อาหารหมู (เบอร์ 2) 12 กิโล 180 บาท - ปลายข้าว 19 ลิตร 190 บาท
	- รวมต้นทุนทั้งหมด 3,625 บาท - ขายหมูได้ 5,200 บาท - ได้ปุ๋ยจากมูลหมู 40 กระสอบ คิดเป็นเงิน 600 บาท รวมรายได้ 5,800 บาท - กำไรจากการเลี้ยงหมูหลุมรุ่นแรก 2,175 บาท	- รวมต้นทุนทั้งหมด 4,338 บาท - ขายหมูได้ 4,800 บาท - ได้ปุ๋ยจากมูลหมู 40 กระสอบ คิดเป็นเงิน 600 บาท รวมรายได้ 5,400 บาท - กำไรจากการเลี้ยงหมูหลุมรุ่นแรก 1,062 บาท
สรุปผล : จากข้อมูลพบว่าการเลี้ยงหมูหลุมด้วยจุลินทรีย์ มีต้นทุนในการเลี้ยงต่ำและมีกำไรมากกว่าการเลี้ยงหมูโดยใช้ อาหารสำเร็จรูปอย่างเห็นได้ชัดเงินคือมีกำไรมากกว่า 1,113 บาท/รุ่น		

หมายเหตุ : การเลี้ยงด้วยจุลินทรีย์ ก่อนเลี้ยงจะใส่วัสดุรอง(แกลบ)ในหลุมที่มีความลึก 1 เมตร พร้อมกับราดด้วยน้ำหมักชีวภาพเพื่อช่วย
 ลดกลิ่นจากการขับถ่ายของหมู และในช่วง 1 เดือนแรกให้อาหารสำเร็จรูปสำหรับลูกหมู โดยให้ร่วมกับผักสด หรือ ผักต้มสุก เช่น
 หอยกกล้วยกระดิน บอน และเศษพืชผักอื่นๆที่เหลือจากการจำหน่ายหลังจากนั้นเริ่มลดปริมาณของอาหารสำเร็จรูปลงในเดือนที่ 2

แผนภาพที่ 3.1.2 กิจกรรมโครงการพัฒนาระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ ทดลอง สาธิตการผลิตปุ๋ยหมัก ชีวภาพจากการเลี้ยงหมูหลุม ด้วยจุลินทรีย์

1. ลักษณะโรงเรือน



2. ลูกหมูที่สมาชิกนำไปเลี้ยง



3. จุดสาธิตการปลูกพืชผักอินทรีย์ในโรงเรือนพรางแสง



4. กิจกรรมการจำหน่ายผลผลิตเกษตรอินทรีย์



3. ผลที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไป ประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ

จากการเลือกทำกิจกรรมที่สอดคล้องและเหมาะสมกับวิถีในการดำเนินชีวิตและบริบท ของเกษตรกร ในชุมชน ทำให้มีแนวทางในการลดต้นทุนการผลิตและการพึ่งพาตนเองโดยการปรับใช้วัสดุและปัจจัยในการผลิตที่มีอยู่ในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

- เกษตรกร ยังขาดข้อมูลและความรู้พื้นฐานบางเรื่อง เช่น ความรู้เรื่องสายพันธุ์หมูเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ ในการคัดเลือก ซื่อสายพันธุ์ที่เหมาะสม
- การจดบันทึกข้อมูลบางอย่างไม่สามารถทำได้สะดวกเท่าที่ควรเพราะขาดอุปกรณ์ เช่น การชั่งน้ำหนักหมู
- การกระจายงบประมาณยังไม่ทั่วถึง ทั้งนี้เกิดจากงบประมาณมีอยู่จำกัด ทางผู้ดำเนินโครงการได้ชี้แจงให้สมาชิกแล้ว สมาชิกมีความเข้าใจมากขึ้น ซึ่งถ้ามีกิจกรรมใหม่เข้ามา ก็จะกระจายให้สมาชิกทุกคน

5. ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

อยากให้มีการต่อยอดโครงการในลักษณะโครงการเช่นนี้อีกเพราะโครงการที่ทำอยู่นี้เป็นโครงการลักษณะที่ช่วยในเรื่องการดำรงชีวิตของสมาชิกซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่ยากจนแต่มีใจรักในการทำเกษตรแบบระบบอินทรีย์ อีกทั้งยังเป็นการให้สมาชิกได้เรียนรู้ในเรื่องวิชาการด้วยเพราะต้องมีการจดการบันทึก สรุป และรายงานผลให้กับโครงการวิจัยฯ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ให้กับสมาชิก

2.4 โครงการพัฒนาดนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตโคนม

2.4.1 สหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด

1. ข้อเสนอโครงการ: โครงการทำบัญชีฟาร์มสำหรับสมาชิกตัวอย่างทดลอง

สหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด

จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน อาชีพการเกษตรซึ่งถือเป็นอาชีพหลักของประเทศ ยังอยู่ในสภาพที่ย่ำแย่ เนื่องจากผลผลิตมีราคาตกต่ำและต้นทุนราคาสูง ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาเรื่องหนี้สินจนเป็นสาเหตุทำให้อาชีพการเกษตร ไม่เป็นที่ปรารถนาของเด็กรุ่นใหม่ ทั้งๆที่อาชีพนี้เป็นอาชีพอิสระ ส่วนอาชีพด้าน ปศุสัตว์ ซึ่งเป็นแขนงหนึ่งในภาคการเกษตรในปัจจุบัน คงจะเป็นอาชีพเดียวที่พอจะเลี้ยงตัวเองได้ และอาจใช้เป็นแรงจูงใจให้เด็กรุ่นใหม่รักและสนใจในอาชีพนี้

ปัจจุบันสหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด มีสมาชิกที่เลี้ยงโคนมจำนวนมาก แต่สมาชิกที่เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่ไม่สามารถบอกได้ว่ามีกำไรหรือขาดทุนจากการเลี้ยงโคนมเท่าไร ทั้งนี้เนื่องมาจากสมาชิกบางรายไม่มีการบันทึกบัญชี และส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจวิธีการบันทึกบัญชีฟาร์มอย่างแท้จริง

ดังนั้นทางสหกรณ์ฯ เห็นว่าควรจะให้ความรู้ด้านการทำบัญชีฟาร์มที่ถูกต้องแก่สมาชิก เพื่อให้เกิดความเข้าใจและมีการบันทึกบัญชีฟาร์มในแนวทางที่เหมือนกัน และเมื่อสมาชิกได้มีการบันทึกบัญชีฟาร์มแล้วสามารถที่จะนำข้อมูลเหล่านั้นมาสรุป วิเคราะห์ และวางแผนในการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม เพื่อนำไปสู่การประสบผลสำเร็จและยั่งยืนในอาชีพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกได้ทราบถึงวิธีการบันทึกบัญชีฟาร์มที่ถูกต้อง
2. เพื่อให้สมาชิกทราบกำไรหรือขาดทุนจากการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม
3. เพื่อให้สมาชิกสามารถสรุปและวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้ได้กำไรหรือขาดทุน
4. เพื่อให้สมาชิกสามารถวางแผนเพื่อพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคนมให้ประสบผลสำเร็จ

วิธีการทำงาน

1. คัดเลือกสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง โดยเน้นความสมัครใจ
2. จัดการอบรมการทำบัญชีฟาร์มให้สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ
3. ให้สมาชิกเริ่มทำการบันทึกบัญชีฟาร์ม
4. ออกติดตามการทำบันทึกบัญชีฟาร์มของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อสอบถามปัญหาในการทำบัญชี
5. ติดตามโครงการฯ ครั้งที่ 1 สมาชิกนำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกัน
6. ให้สมาชิกบันทึกบัญชีอย่างต่อเนื่อง

7. ออกติดตามกลุ่มตัวอย่างทดลอง
8. เมื่อครบการบันทึกบัญชีฟาร์มในระยะเวลา 3 เดือน ติดตามโครงการ ครั้งที่ 2 นำข้อมูลทั้งหมดมาทำการสรุปและวิเคราะห์ร่วมกัน
9. จัดทำเป็นรูปเล่มส่งโครงการวิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นายมงคล	เพียรศิลป์
นายประทีป	บุญรัตน์
นายมานัส	ใจยายอง
นางสาววรรณภา	ยิ่งโยชน์

สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ

1. นายมานัส	ใจยายอง	11. นายเตชิน	สงค์ประชา
2. นายประทีป	บุญรัตน์	12. นายดำรง	ทาทินตะ
3. นายวิลาศ	กันธาทรัพย์	13. นางอำพร	พุทธรล่อง
4. นายอนุสรณ์	เงาใส	14. นายนิกร	จินดา
5. นายอดุลย์	นวลอ่อน	15. นายเทียนชัย	บุญทา
6. นายชาติ	ดาระกำ	16. นายถนอม	แก้วตาวงค์
7. นายภาคภูมิ	ยาพรหม	17. นายล่อ	ชัยยาศรี
8. นายมงคล	เพียรศิลป์	18. นายถวิล	เพียรศิลป์
9. นายกิตติ	สมศักดิ์	19. นายดวงใจ	ใจคำวัง
10. นายบุญส่ง	บุญชู	20. นางสาวนงลักษณ์	ไชยมงคล

ระยะเวลาในการบันทึกบัญชีฟาร์ม ใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูล 3 เดือน

นักวิจัยท้องถิ่น นางสาววรรณภา ยิ่งโยชน์

ที่ปรึกษา

1. นายอนันต์ สงค์ประชา ประธานสหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด
2. นางยุวดี จินดา เจ้าหน้าที่สหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด
3. โครงการวิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

งบประมาณ

ใช้งบประมาณจำนวน 39,700 บาท ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก”โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง” โครงการวิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยงบประมาณดังกล่าวถูกนำไปใช้เป็นทุนจัดทำสื่อการฝึกอบรมบัญชี ค่าตอบแทนวิทยากร ค่าอาหาร ที่พัก และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอื่นๆ ดังนี้

รายการ	(หน่วย : บาท)
เอกสารฝึกอบรม และวัสดุอุปกรณ์	10,000
1.ฝึกอบรม 2 วัน	
ค่าเช่าสถานที่ฝึกอบรม 1,000 บาท x 2 วัน	2,000
ค่าตอบแทนวิทยากร 2,000 บาท x 2 วัน	4,000
ค่าตอบแทนผู้ช่วยวิทยากร 800 บาท x 2 วัน	1,600
ค่าเดินทางคณะทำงาน 2,500 บาท x 2 วัน	5,000
ค่าอาหารกลางวัน 2 มื้อ (50 บาท/คน/มื้อ)	3,000
ค่าอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม 2 วัน (20 บาท/คน/มื้อ)	2,400
ค่าที่พักคณะทำงาน (500 บาท x 5 คน)	2,500
2.ติดตามโครงการฯ (2 ครั้ง)	
ค่าเดินทางคณะทำงาน (2,500 บาท x 2 ครั้ง)	5,000
อาหารกลางวัน (50 บาท x 30 คน x 2 ครั้ง)	3,000
อาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม (20 บาท x 30 คน x 2 ครั้ง)	1,200
รวม	39,700

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สมาชิกกลุ่มตัวอย่างได้ทราบวิธีการบันทึกบัญชีฟาร์มอย่างถูกต้อง
2. สมาชิกกลุ่มตัวอย่างได้ทราบกำไรหรือขาดทุนจากการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม
3. สมาชิกกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปและวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้ได้กำไรหรือขาดทุน
4. สมาชิกกลุ่มตัวอย่างสามารถนำข้อมูลมาแก้ไขปัญหาและวางแผนในการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม
5. สมาชิกกลุ่มตัวอย่างสามารถถ่ายทอดการบันทึกบัญชีฟาร์มที่ถูกต้องให้สมาชิกคนอื่นๆ ได้

ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

1. ประเมินความเข้าใจด้านการทำบัญชี โดยเปรียบเทียบหลังจากวิเคราะห์ร่วมกัน ในช่วงติดตามการดำเนินโครงการฯ

2. ประเมินผลจากการนำบัญชีไปใช้ประโยชน์ในการลดต้นทุน (เมื่อสิ้นสุดโครงการฯ)

จากหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ รวมถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ แสดงให้เห็นถึงการนำหลักการแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิก ทั้งในด้านการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเอง บนฐานของการนำความรู้ในการทำบัญชีมาปรับใช้ในธุรกิจของตน และเป็นประโยชน์แก่องค์กรโดยรวม

2. รายงานผลการดำเนินงาน

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงานกิจกรรม	ผลตัววัด
1. คัดเลือกสมาชิกกลุ่มตัวอย่างโดยเน้นความสมัครใจ	-คัดเลือกสมาชิกตัวอย่างเพื่อเรียนรู้การบันทึกบัญชีฟาร์มที่ถูกต้อง	-คัดเลือกจากสมาชิกที่เคยบันทึกบัญชี -เลือกจากที่ประชุมกลุ่มผู้เลี้ยงโคนม -นักวิจัยเลือกเพิ่ม 3 คน	(ภาพที่ 2.4.1) -ดำเนินการคัดเลือกจากสมาชิกกลุ่มตัวอย่างที่เคยทำบัญชีส่งให้ชมรมโคนมภาคเหนือโดยให้เจ้าหน้าที่เป็นฝ่ายเลือกจำนวน 9 ฟาร์มที่เหลือให้ประธานแจ้งในที่ประชุมประจำเดือน กลุ่มผู้เลี้ยงโคนมแล้วเลือกในที่ประชุมเพิ่มอีก 11 ฟาร์ม	-จากการคัดเลือกและเสนอชื่อได้สมาชิกเข้าร่วมโครงการจำนวน 20 ฟาร์ม
2. จัดทำเอกสารในด้านบัญชี	-เพื่อจัดทำบัญชีฟาร์มในรูปแบบที่สมาชิกสามารถเข้าใจได้ง่ายและมีเนื้อหาครอบคลุม	-รวบรวมตัวอย่างสมุดบันทึกบัญชีฟาร์มจากที่ต่างๆ	-นักวิจัยท้องถิ่นและโครงการวิจัยฯ ได้ทำการรวบรวมข้อมูลการทำบัญชีฟาร์มโคนมแล้วทางโครงการวิจัยฯ ได้จัดทำเป็นบัญชีฟาร์มโคนมสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมไทยปรการ จำกัดโดยยึดหลักให้สมาชิกเข้าใจง่าย ทำได้รวดเร็วและมีเนื้อหาครอบคลุมทั้งนี้ยังคำนึงถึงความแตกต่างในด้านความรู้ของสมาชิกด้วย	-ได้จัดทำบัญชีสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมไทยปรการ จำกัดจำนวน 20 ชุด ชุดละ 3 เล่มประกอบด้วย -บัญชีสินทรัพย์ -บัญชีรายได้ -บัญชีรายจ่าย
3. อบรมการทำบัญชีฟาร์ม	-เพื่อให้สมาชิกทราบวิธีการบันทึกบัญชีฟาร์มที่ถูกต้อง	-อบรมโดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านบัญชี	-โครงการวิจัยฯ หน่วยงานการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มาทำการอบรมการทำบัญชีฟาร์มให้สมาชิก โดยแจกสมุดบันทึกบัญชีจำนวน 16 ชุด เนื่องจากสมาชิกขาดการอบรม 4 คน วิทยากรได้ดูสมุดบันทึกบัญชีที่สมาชิกบางคนนำมาจากนั้นวิทยากรได้อธิบายถึงวิธีการทำบัญชีประเภทต่างๆ คือบัญชีสินทรัพย์บัญชีรายรับ, บัญชีรายจ่าย	-สมาชิกส่วนใหญ่ได้ทำการบันทึกบัญชีแต่ไม่ครบทั้งหมด เนื่องจากข้อมูลบางอย่างต้องไปค้นที่เอกสารที่เก็บไว้ที่ฟาร์มทางวิทยากรจึงให้นำกลับไปทำต่อที่บ้าน

รายงานผลการดำเนินงาน (ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงานกิจกรรม	ผลตัวชี้วัด
			จากนั้นได้ให้สมาชิกสอบถามในส่วนที่ไม่เข้าใจเมื่อวิทยากรตอบปัญหาต่างๆ หมดแล้วได้ให้สมาชิกเริ่มทำการบันทึกบัญชี	
4.การบันทึกบัญชี	-เพื่อให้สมาชิกสามารถทำบัญชีได้ด้วยตนเอง	-แจกบัญชีฟาร์มจำนวน 3 เล่มให้สมาชิกนำไปบันทึก	-จากสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ 20 ราย มีการเปลี่ยนสมาชิกจำนวน 3 ราย คือ ฟาร์ม วิลาศ, อนุสรณ์, เตชิน ซึ่งนักวิจัยต้องได้ทำการคัดเลือกเข้ามาแทนคือ ฟาร์ม ทวี เรือนแก้ว ,ณรงค์ ฟองคำ และบุญยืน มูลินดี สมาชิกขาดการอบรมจำนวน 4 ราย ดังนั้นนักวิจัยได้ออกไปสอนวิธีการทำบัญชีฟาร์มให้สมาชิกที่ขาดและสมาชิกใหม่ที่บ้าน	-สมาชิกเข้าอบรมจำนวน 16 คน และเริ่มทำการบันทึกบัญชีฟาร์มในขณะที่ยอบรม
5.ติดตามการทำบัญชีฟาร์ม	-เพื่อให้สมาชิกได้ทำการบันทึกบัญชีอย่างต่อเนื่อง	-ออกเยี่ยมฟาร์มต่างๆ -โทรศัพท์สอบถามปัญหาและข้อมูลจากสมาชิก	-นักวิจัยต้องได้ติดตามข้อมูลในหลายรูปแบบ เช่น ออกติดตามเยี่ยมฟาร์มพร้อมสอบถามปัญหาในการทำบัญชีได้ทำการโทรศัพท์สอบถามข้อมูลจากสมาชิก และตอบข้อซักถามทางโทรศัพท์ รวมทั้งให้สมาชิกบางฟาร์มนำสมุดบันทึกมาส่งที่สหกรณ์เพื่อตรวจดูวิธีการบันทึกบัญชี	-สมาชิกมีการบันทึกบัญชีฟาร์มทั้ง 20 ฟาร์ม

รายงานผลการดำเนินงาน (ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ผลตัวชี้วัด
6. ประเมินผลโครงการฯ หลังจากการฝึกอบรม 1 เดือน	-เพื่อตรวจสอบว่าหลังจาก อบรมไปแล้วสมาชิกที่ เข้าร่วมโครงการ สามารถบันทึกบัญชีได้ ด้วยตนเอง	-สมาชิกนำบัญชีที่บันทึก มาวิเคราะห์ร่วมกัน	-สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 14 คน สมาชิกที่ไม่ ได้มาได้ฝากเอกสารมา ทางวิทยากรได้ตรวจดูบัญชีของ สมาชิกและสอบถามถึงปัญหา ซึ่งสมาชิกบอกว่า ด้านรายรับ รายจ่ายไม่มีปัญหา จะมีก็ตรงบัญชีสินทรัพย์ สรุปสมาชิก บอกว่าการบันทึกแบบนี้น่าเข้าใจง่ายขึ้นก็ได้รวดเร็วและ สามารถทำได้ตลอด	-สมาชิกมาประเมินและวิเคราะห์ ร่วมกัน 14 คน ที่เหลือได้ฝาก เอกสารมา มีเจ้าหน้าที่สหกรณ์เข้า อบรม 2 คน คือ ยุติ จินดา อบรมแทน นิกร จินดา และ จันทนา มูลอินตะ อบรมแทน บุญยืน มูลอินตะ
7. ให้สมาชิกทำการบันทึก บัญชีต่ออีก 2 เดือน	-เพื่อให้สมาชิกมีการ บันทึกบัญชีฟาร์มอย่าง สม่ำเสมอ	-แจกบัญชีชุดเดิมให้ สมาชิกนำไปบันทึก	- หลังจากประเมินผลร่วมกันแล้ว ทางวิทยากรได้แจกบัญชี ชุดเดิมให้สมาชิกนำไปบันทึกต่ออีก 2 เดือน	-สมาชิกบันทึกบัญชีจำนวน 20 ฟาร์ม
8. ออกติดตามกลุ่ม ตัวอย่างทดลอง	-เพื่อกระตุ้นให้สมาชิก เห็นความสำคัญของ การทำบัญชี -เพื่อสอบถามถึง ปัญหาที่เกิดจากการ ทำบัญชี	-นักวิจัยออกเยี่ยมฟาร์ม -นักวิจัยติดตามข้อมูล ทางโทรศัพท์ -สมาชิกนำบัญชีมาที่ให้ดู สหกรณ์	- นักวิจัยได้ออกไปเยี่ยมฟาร์มและตรวจดูการบันทึกบัญชี รวมทั้งอธิบายเพิ่มเติมให้กับสมาชิกที่ยังไม่ค่อยเข้าใจเช่น ฟาร์มของทวี เรือนแก้ว และณรงค์ ฟองคำ เนื่องจาก 2 ฟาร์มนี้ยังไม่ผ่านมาตรฐานฟาร์ม และการทำบัญชีฟาร์มก็ เป็นหลักเกณฑ์หนึ่งในการผ่านมาตรฐานฟาร์ม ส่วนรายอื่นๆ ที่มีพื้นฐานที่ดีอยู่แล้ว สมาชิกได้นำมาให้ดูที่สหกรณ์ตอนมา ส่งน้ำนมดิบ เพื่อความสะดวก หากมีปัญหาหรือข้อสงสัย เรื่องใด สมาชิกสามารถสอบถาม คุณยุติ หรือ คุณจันทนา เพราะทั้ง 2 คน เข้าร่วมอบรมด้วย ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่และ ทำงานที่สหกรณ์	-นักวิจัยออกเยี่ยมฟาร์ม 14 ฟาร์ม -สมาชิกนำบัญชีมาให้ดูที่สหกรณ์ 10 ฟาร์ม -นักวิจัยติดตามสอบถามข้อมูลทาง โทรศัพท์ ทั้ง 20 ฟาร์ม

รายงานผลการดำเนินงาน (ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ผลตัวชี้วัด
9.ติดตามโครงการเมื่อทำการบันทึกบัญชีครบ 3 เดือน โดยนำข้อมูลมาสรุป และวิเคราะห์ร่วมกัน	-เพื่อวิเคราะห์ถึงความเข้าใจในการทำบัญชีของสมาชิก ก่อนและหลังจากเข้าอบรมบัญชี -เพื่อให้สมาชิกสามารถคิดหาค่าเสื่อม , ต้นทุนและกำไรจากต้นทุนดิบเป็นกำไร -เพื่อให้สมาชิกสามารถสรุปและวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้ได้กำไรหรือขาดทุน -เพื่อให้สมาชิกสามารถวางแผนในการเลี้ยงโคนมให้ยั่งยืน	-วิทยากรและนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปี 4 สาขาการบัญชีจำนวน 15 คน ได้เข้ามาประกอบคู่มือบายวิธีการคำนวณค่าต่างๆ พร้อมร่วมกันวิเคราะห์	-ดำเนินการโดยแบ่งสมาชิกที่เข้าร่วมอบรมจำนวน 14 คน โดยแบ่งออกเป็น 6 กลุ่มบางกลุ่มก็มี 2 คนบางกลุ่มก็มี 3 คน แล้วให้ผู้ช่วยวิทยากร คือ นักศึกษาปีที่ 4 สาขาการบัญชี จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 15 คน เข้าประกอบตามกลุ่มต่างๆ เพื่ออธิบายวิธีคำนวณหาค่าเสื่อมของสินทรัพย์ซึ่งแต่ละฟาร์มไม่เหมือนกัน ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกเริ่มเลี้ยงโคนมมาเป็นเวลาไม่เท่ากัน จึงตกลงให้ติดตามสภาพความเป็นจริงของสินทรัพย์ของแต่ละฟาร์ม เช่น โรงเรือนบางฟาร์มสร้างแข็งแรงสามารถอยู่ได้ถึง 20 ปี ก็ให้คิดค่าเสื่อม 20 ปี บางฟาร์มอยู่ได้แค่ประมาณ 10 ปี ก็ให้คิดค่าเสื่อมที่ 10 ปี เมื่อคิดค่าเสื่อมทุกอย่างแล้วให้นำค่าเสื่อมมารวมกันนำมาลงที่บัญชีรายจ่ายต่อเดือน -จากนั้นได้อธิบายวิธีคำนวณหาต้นทุนน้ำมันดิบใน 1 กิโลกรัม โดยเอารายจ่ายทั้งหมดหารด้วยจำนวนน้ำมันดิบใน 1 เดือน ออกมาจะเป็นค่าเฉลี่ยต้นทุนน้ำมันดิบใน 1 กิโลกรัม -ราคาขายต่อ กิโลกรัม ให้ดูจากค่าเฉลี่ยที่สหกรณ์รับซื้อ -การคิดกำไร (ขาดทุน) เอาค่าเฉลี่ยซื้อลบ ค่าเฉลี่ยต้นทุนน้ำมันดิบ จะได้กำไรหรือขาดทุนใน 1 กิโลกรัม	-สมาชิกจาก 14 ฟาร์มที่เข้าร่วมอบรมและวิเคราะห์สามารถสรุปและคำนวณหาค่าเสื่อมหาต้นทุนน้ำมันดิบต่อ 1 กิโลกรัมรวมทั้งกำไร (ขาดทุน) จากการเลี้ยงโคนมที่ได้สรุปจากสมาชิกที่เข้าอบรมทั้ง 14 ฟาร์มมีกำไรทุกฟาร์มซึ่งกำไรตั้งแต่ 0.36- 5.29 บาทต่อ 1 กิโลกรัม -ต้นทุนของถวิลได้กำไรเพียง 0.36 บาทสาเหตุมาจากจ่ายซื้อที่ดินสำหรับขยายฟาร์ม -ส่วนฟาร์มของนางอำพร พุทธิหล่อง กำไร 5.15 บาท ต่อ 1 กิโลกรัม เนื่องจากใช้ทุนส่วนตัวในการลงทุนและมีแปลงหญ้าเป็นของตนเองและอยู่ใกล้ฟาร์มทำให้สามารถลดต้นทุนลงได้มากจึงทำให้มีกำไรมากกว่าฟาร์มถวิล

ตัวอย่างตารางบัญชีสินทรัพย์, บัญชีรายได้, บัญชีรายจ่าย

ตัวอย่างบัญชีสินทรัพย์ ประจำเดือนตุลาคม 2550

ตัวอย่างฟาร์มโคนม นายคำ จินดา เบอร์ถึง 59

ที่	รายการสินทรัพย์	ปริมาณ (หน่วย)	วันที่ได้มา	ราคาทุน ที่ซื้อ	อายุ การใช้งาน	ราคา ปัจจุบัน	อายุการใช้งาน ที่เหลือ	ค่าเสื่อม ราคา	หมายเหตุ
1.	โครีดินม	18							
2.	โคตราย(โคแห้งนม)	6							
3.	โคสาวท้อง	8							
4.	โคสาว	12							
5.	โครุ่น	10							
6.	ลูกโค	5							
7.	โรงรีด	1	ปี 38	120,000	12 ปี	48,000	8 ปี	72,000	500 บาท/เดือน
8.	โรงเลี้ยงอาหาร	1	ปี 38	100,000	12 ปี	40,000	8 ปี	60,000	416 บาท/เดือน
9.	โรงพัก	1	ปี 48	150,000	2 ปี	135,000	18 ปี	15,000	625 บาท/เดือน
10.	บ้านพักคนงาน	1	ปี 38	75,000	12 ปี	30,000	8 ปี	45,000	312.50 บาท/เดือน
11.	ห้องเก็บอาหารชั้น	1	ปี 38	15,000	12 ปี	9,000	8 ปี	6,000	62.50 บาท/เดือน
12.	เครื่องตัดหญ้า	1	ปี 45	9,500	5 ปี				

ตัวอย่างบัญชีรายรับ ประจำเดือนตุลาคม 2550
ตัวอย่างฟาร์มโคนม หายคำ จินดา เบอร์ถึง 59

วันที่	รายการ	น้ำมันดิบ	จำหน่ายโค	มูลสัตว์	รายได้อื่น ๆ	หมายเหตุ
2 ตค.50	น้ำมันดิบ ตั้งแต่วันที่ 1-30 กันยายน 2550 จำนวน 9,284.05 กิโลกรัม ๆ ละ 12.95 บาท	120,228 บาท	-	-	-	-
รวมรายรับทั้งสิ้น		120,228 บาท				

ตัวอย่างบัญชีรายจ่าย ประจำเดือนตุลาคม 2550

ตัวอย่างฟาร์มโคนม หมายเหตุ จินดา เบอร์ถึง 59

วันที่	ค่า พันธุ์ โคนม	ค่าใช้จ่ายด้านอาหาร				ค่า อุปกรณ์/ อะไหล่/ เครื่อง รีด	อุปกรณ์ เลี้ยง โคนม	ค่าจ้าง แรงงาน	ค่าน้ำ ประปา	ค่า ไฟฟ้า	ค่า โทรศัพท์	ค่า น้ำมัน รถ	ค่าเสื่อม ราคา	ค่าใช้จ่าย อื่น ๆ	หมายเหตุ
		อาหาร ข้น	อาหาร หยาบ	อาหาร เสริม	ยา/ วัคซีน										
2	3,500	21,520		140				8,000				2,000		3,000	เงินกู้
															คนงาน
														930	ค่าหุ้น
														1,857	ออมทรัพย์
13			3,500			720						4,000			
14														6,806	ค้างวตรถ
22		10,763			1,160							4,500			
25		5,216	1,500									1,500			
27							1,150					1,500		1,400	รถเข็น
29		1,360								936	714	2,500			
30												1,500	6,333		
รวม	3,500	38,859	5,000	140	1,160	720	1,150	8,000		936	714	17,500	6,333	14,113	

รวมรายจ่ายทั้งสิ้น 98,125 บาท

ตัวอย่าง งบดุล

ประจำเดือนตุลาคม 2550 ฟาร์มโคนม นายคำ จินดา เบอร์ถึง 59

รายรับ

รายรับจากการขายน้ำนมดิบ (9,284.05 กิโลกรัม ๆ ละ 12.95)	120,228.-
--	-----------

รวมรายรับ	120,228.-
------------------	------------------

รายจ่าย

ค่าพันธุ์โคนม	3,500.-
---------------	---------

ค่าอาหารชั้น	38,859.-
--------------	----------

ค่าอาหารหยาบ	5,000.-
--------------	---------

ค่าอาหารเสริม	140.-
---------------	-------

ค่ายา / วัคซีน	1,160.-
----------------	---------

ค่าอุปกรณ์ / อะไหล่ / เครื่องรีด	720.-
----------------------------------	-------

ค่าอุปกรณ์เลี้ยงโคนม	1,150.-
----------------------	---------

ค่าจ้างแรงงาน	8,000.-
---------------	---------

ค่าไฟฟ้า	936.-
----------	-------

ค่าโทรศัพท์	714.-
-------------	-------

ค่าน้ำมันรถ	17,500.-
-------------	----------

ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์	6,333.-
------------------------	---------

ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	14,113.-
------------------	----------

รวมรายจ่าย	98,125.-
-------------------	-----------------

กำไร(ขาดทุน)	22,103.-
---------------------	-----------------

ต้นทุนน้ำนมดิบ 10.57 ราคาขายหน้าโรงงาน 12.95

กำไร / กิโลกรัม = 2.38

แผนภาพที่ 2.4.1 กิจกรรมโครงการทำบัญชีฟาร์มสำหรับกลุ่มตัวอย่างทดลอง

การอบรมการบันทึกบัญชีครั้งที่ 1 (การอบรมการบันทึกบัญชีฟาร์ม)



การอบรมการบันทึกบัญชีครั้งที่ 2 (การติดตามการบันทึกบัญชีฟาร์มของสมาชิก)



3. สาเหตุที่เลือกโครงการอบรมบัญชีฟาร์ม

สหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการจำกัด เป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ได้มีการบันทึกบัญชีโดยใช้คอมพิวเตอร์ทั้งหมดรายได้ส่วนใหญ่มาจากการรวบรวมนํ้านมดิบไว้ขายให้กับองค์การส่งเสริมโคนมแห่งประเทศไทย ทางสหกรณ์เคยจัดอบรมบัญชีเบื้องต้นให้สมาชิกโดยหน่วยงานจากกรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ และทางสหกรณ์ก็มีบัญชีฟาร์มที่ให้สมาชิกทำการบันทึก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการผ่านมาตรฐานฟาร์ม แต่เมื่อตรวจสอบว่าสมาชิกมีการบันทึกบัญชีรวมกันไปหมด ทั้งบัญชีฟาร์มและบัญชีครัวเรือน จึงไม่สามารถบอกได้ว่าแต่ละฟาร์มมีกำไรหรือขาดทุนอยู่เท่าไร เมื่อโครงการวิจัย มีโครงการฯ และทุนวิจัยให้ทางสหกรณ์ฯ จึงเล็งเห็นว่าควรจะต้องยอดการอบรมด้านบัญชีให้กับสมาชิก โดยเน้นการทำบัญชีฟาร์มโดยตรง

4. ผลที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ

สมาชิกส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นั่นคือ คำนวนหาต้นทุนนํ้านมและคํานวนหากำไรหรือขาดทุนของนํ้านมดิบใน 1 กิโลกรัมได้ สมาชิกเล็งเห็นถึงประโยชน์ของการทำบัญชีฟาร์มสามารถที่จะถ่ายทอดการทำบัญชีฟาร์มให้สมาชิกคนอื่นได้และมีการวางแผนในการใช้จ่ายในเดือนต่อไปว่าจะทำอย่างไร จึงจะทำให้ได้กำไรเพิ่มขึ้นควรจะลดหรือเพิ่มส่วนใด บางรายก็พิจารณาเพิ่มโครีดเพื่อให้คุ้มทุนมากยิ่งขึ้น บางรายก็ลดการจ้างแรงงานลงโดยจ้างแรงงานตัวเองแทน

5. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

1. โครงการนี้เสนอไว้เป็นเวลาเกือบปี ทำให้ขาดความต่อเนื่องของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ
2. สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในช่วงที่ร่วมโครงการส่วนใหญ่ต้องไปหาอาหารหยাবต่างอำเภอเนื่องจากเข้าช่วงหน้าแล้งทำให้การเข้าอบรมสมาชิกไม่สามารถเข้าอบรมได้ครบ
3. มีการเปลี่ยนตัวสมาชิกบางฟาร์มเนื่องจาก บางฟาร์มติดธุระ ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้
4. การคำนวณค่าเสื่อมบางอย่างไม่สามารถใช้เกณฑ์มาตรฐานได้ เนื่องจากสินทรัพย์บางอย่างมีสภาพไม่เหมือนกันได้ให้สมาชิกคำนวณตามสภาพที่แท้จริง
5. สหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด เคยเป็นตัวอย่างการวิจัยและได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของสถาบันต่างๆมากมาย แต่ไม่เคยได้รับทราบถึงผลงานวิจัยเหล่านั้น ทำให้สมาชิกไม่ค่อยเห็นความสำคัญของงานวิจัย

6. ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

1. การทำโครงการไม่ควรนานเกิน 3 เดือน เพราะจะขาดความกระตือรือร้น
2. ทางสหกรณ์อยากเป็นผู้กำหนด วันเวลาในการทำโครงการเองเพราะจะรู้ข้อมูล ของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการฯ โดยเฉพาะช่วงเวลาใดที่สมาชิกมีเวลาว่างเต็มที่
3. ถ้าหากมีงบประมาณเข้ามาอีกสหกรณ์อยากให้มีการอบรมต่อ เนื่องจากสหกรณ์มีสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมถึง 165 ฟาร์ม แต่ได้เข้าโครงการเพียง 20 ฟาร์ม
4. สหกรณ์อาจจัดอบรมบัญชีฟาร์มให้กับสมาชิกที่เหลือ โดยใช้เจ้าหน้าที่สหกรณ์พร้อมกับสมาชิกกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ทำการสอน แต่ตอนคำนวณค่าเสื่อม, กำไรหรือขาดทุนอยากขอความร่วมมือทางโครงการวิจัยฯ ช่วยส่งผู้เชี่ยวชาญด้านบัญชีและนักศึกษาเพื่อร่วมวิเคราะห์

การทำบัญชีเป็นสิ่งที่สำคัญในการทำธุรกิจหรือประกอบอาชีพในทุกๆ อาชีพ เพราะบัญชีเป็นงบการเงินที่สรุปให้เราทราบถึงกำไร หรือ ขาดทุนจากการประกอบธุรกิจหรืออาชีพนั่นๆ เช่น อาชีพการเลี้ยงโคนมของเราถึงแม้เราจะมี พันธุ์โคที่ดี มีอาหารดี มีการบริหารจัดการที่ดี แต่ถ้าเราขาดการบันทึกทางบัญชีฟาร์มก็ไม่สามารถประสบผลสำเร็จได้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการจะใช้ประโยชน์จากการอบรมครั้งนี้มาพัฒนาการเลี้ยงโคนมของไชยปราการให้ยั่งยืนตลอดไป

2.4.2 สหกรณ์โคนมแม่วาง จำกัด

1. ข้อเสนอโครงการ:โครงการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการปลูกพืชอาหารสัตว์

สหกรณ์โคนมแม่วาง จำกัด

เนื่องด้วยอาหารหยাবเป็นปัจจัยหลักในการเลี้ยงโคนม มีผลต่อปริมาณน้ำนมดิบที่จะได้จากแม่โค ซึ่งแม่โคที่ได้รับอาหารหยাবที่มีคุณภาพดีตลอดช่วงของการให้น้ำนมก็ทำให้ได้ปริมาณน้ำนมเต็มประสิทธิภาพที่แม่โคสามารถให้ได้ รวมทั้งสุขภาพของแม่โคก็ไม่ทรุดโทรม ปกติแล้วเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม สหกรณ์โคนมแม่วางอาศัยอาหารหยาบที่เป็นของเหลือใช้จากโรงงานผลิตข้าวโพดกระป๋อง คือ แกลนข้าวโพด และเปลือกข้าวโพด ซึ่งในอดีตมีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร แต่ 2 ปีที่ผ่านมา ในช่วงเดือน ตุลาคม ถึง มกราคม เกษตรกรประสบกับปัญหาการขาดแคลนเปลือกข้าวโพด ทำให้แม่โคต้องกินฟางแทน ซึ่งคุณค่าทางโภชนาการต่ำมาก ทำให้ปริมาณน้ำนมที่ได้นั้นต่ำ รวมทั้งร่างกายของแม่โคผอม สุขภาพไม่ค่อยดี ทางกลุ่มเกษตรกรจึงมีความสนใจที่จะปลูกพืชอาหารหยาบเพื่อใช้เป็นอาหารสำหรับโคในช่วงที่ขาด

แคลน พร้อมทั้งลดการซื้ออาหารหยาบ(หย้าแห้ง)จากภายนอก ถ้าสมาชิกสามารถผลิตได้บางส่วนและเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิกผู้เลี้ยงโคนมอีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนให้สมาชิกสหกรณ์ผลิตพืชอาหารสัตว์ใช้ในภาวะขาดแคลน
2. ส่งเสริมให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองมากขึ้นโดยการผลิตอาหารหยาบใช้เอง
3. สนับสนุนทุนให้แก่เกษตรกรที่มีความพื้นที่แต่ขาดทุนทรัพย์ในการผลิตพืชอาหารสัตว์
4. เพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม โดยการผลิตหย้าแห้งหรือหย้าหมักจำหน่าย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกษตรกรสามารถผลิตอาหารหยาบใช้เองได้ มีพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ไม่น้อยกว่า 15 ไร่
2. ภาวะการขาดแคลนอาหารหยาบลดลง
3. ลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในช่วงที่อาหารหยาบขาดแคลนจากที่ต้องซื้อจากที่อื่นก็สามารถผลิตเองได้
4. ลดผลกระทบในเรื่องปริมาณน้ำนมและสุขภาพโคในช่วงที่ขาดแคลนอาหารหยาบ

ระยะเวลาดำเนินการ

ตั้งแต่ เดือน เมษายน 2550 เป็นต้นไป

วิธีการและขั้นตอนการดำเนินการ

การดำเนินงานโครงการเป็นการตั้งกองทุนอาหารหยาบเพื่อให้เกษตรกรใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการปลูกหญ้า แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งพื้นที่ของฟาร์มรายย่อย และส่วนที่สองพื้นที่ส่วนกลาง

พื้นที่ของฟาร์มรายย่อย

1. ประชุมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมสหกรณ์โคนมแม่วาง จำกัด
 - ชี้แจงโครงการ
 - แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการ
2. เกษตรกรที่มีพื้นที่ที่จะทำการปลูกหญ้าแจ้งความประสงค์ต่อคณะกรรมการโครงการ
3. คณะกรรมการลงสำรวจพื้นที่เพื่อกำหนดชนิดของหญ้าที่เหมาะสมที่จะปลูกในพื้นที่นั้นๆ
4. เกษตรกรยื่นเรื่องขอสนับสนุนทุนต่อคณะกรรมการ โดยแนบแผนการผลิตพืชอาหารสัตว์เสนอต่อคณะกรรมการด้วย
5. เกษตรกรดำเนินการจัดทำแปลงหญ้า
6. การชำระคืนทุนในรูปแบบเงินสดหรือหย้าแห้งหรือหย้าหมัก

พื้นที่ส่วนกลาง

1. เกษตรกรที่ไม่มีพื้นที่รวมกลุ่มแจ้งความจำนงค์ต่อคณะกรรมการโครงการ
2. คณะกรรมการจัดสรรพื้นที่บริเวณข้างหลังสำนักงานสหกรณ์แก่กลุ่มเกษตรกร
3. กลุ่มเกษตรกรยื่นเรื่องขอสนับสนุนทุนต่อคณะกรรมการ โดยแนบแผนการผลิตพืชอาหารสัตว์เสนอต่อคณะกรรมการด้วย
4. กลุ่มเกษตรกรดำเนินการจัดทำแปลงหญ้า

5. การชำระคืนทุนในรูปแบบเงินสดหรือหย้าแห้งหรือหย้าหมัก

แผนการดำเนินงาน

ช่วงเวลา	การปฏิบัติงาน	ผู้รับผิดชอบ
มี.ค. – เม.ย. 50	ประชุมสมาชิก ชี้แจงรายละเอียดโครงการ เลือกตั้งคณะกรรมการโครงการ สำรวจพื้นที่สำหรับปลูกพืชอาหารสัตว์	นายรักพงษ์ ตาใจ
พ.ค. – มิ.ย. 50	เกษตรกรยื่นแผนการผลิตพืชอาหารสัตว์ เริ่มเตรียมพื้นที่สำหรับปลูก	กรรมการโครงการ
มิ.ย. – ก.ค. 50	เริ่มปลูก	เกษตรกร
ส.ค. – ก.ย. 50	ประเมินผล ตรวจสอบแปลงหย้า	กรรมการโครงการ

ตัวชี้วัดที่ใช้ประเมินผลการดำเนินการ

ในการรวบรวมผลผลิตหย้าจะใช้เวลาในการเตรียมพื้นที่และผลผลิตชุดแรกจะตัดได้ใช้ระยะเวลาไม่เกิน 3 เดือน และรอบต่อไปใช้เวลาไม่เกิน 2 เดือน ฉะนั้นจะมีการติดตามประเมินผลทุกๆ 2 เดือน โดยประเมินจากรายละเอียดดังนี้

1. ปริมาณผลผลิตอาหารหย้าที่สามารถผลิตได้เองจากสมาชิกมากขึ้น
2. สต็อกอาหารหย้า เช่น หย้าหมัก หย้าแห้ง ของสมาชิกหรือของกองทุนมากขึ้น
3. ในช่วงที่ขาดแคลนปัญหาที่เคยเกิดขึ้นลดลง โดยดูจากปริมาณการสั่งหย้าแห้งของสมาชิก

แหล่งงบประมาณ

โดยงบประมาณได้รับการสนับสนุนจาก

- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 40,000 บาท
- สหกรณ์โคนมแม่วาง จำกัด จำนวน 5,000 บาท

งบประมาณที่ใช้สนับสนุนการแปลงหย้า 1 ไร่ ประกอบด้วย

1. ค่าเตรียมแปลง 600 บาท ต่อไร่
 2. ค่าท่อนพันธุ์หย้า 900 บาท ต่อไร่
 3. ค่าปุ๋ยเคมี 1,000 บาท ต่อไร่
 4. ค่าสูบน้ำ 500 บาท ต่อไร่
- รวมต้นทุน 3,000 บาท ต่อไร่

ซึ่งเบื้องต้นจะเริ่มดำเนินการ 15 ไร่ รวมค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ **45,000 บาท**

ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. นายรักพงษ์	ตาใจ	หัวหน้าโครงการ/นักวิจัยท้องถิ่น
2. นายบุญเชิด	เมืองมูล	กรรมการ
3. นายประยูร	เมืองมูล	กรรมการ
4. นายวิเชียร	อินตะไชย	กรรมการ
5. นายพงษ์เดช	ตาเป้ง	กรรมการ
6. นายสิทธิโชค	เป็งทา	กรรมการ
7. นายสุทธิพงษ์	จันทร์ก้อง	กรรมการ
8. นายอำพล	บุญมานันท์	กรรมการ
9. นายสอาด	ดวงตีบ	กรรมการ
10. นายอุดร	สุรินทร์	กรรมการ
11. นายแดง	ดวงคำฟู	กรรมการ

2. รายงานผลการดำเนินงาน

2.1 การปลูกหญ้าอาหารสัตว์

ขั้นตอนการปลูกพืชอาหารสัตว์

1. การเตรียมพื้นที่ปลูกทำการไถพรวนดิน
2. ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15- ร่วมกับปุ๋ยคอกเป็นปุ๋ยรองพื้น
3. หว่านเมล็ดหญ้าหรือปักชำท่อนพันธุ์หญ้า
4. ให้น้ำหลังจากทำการหว่านหรือปลูกพันธุ์หญ้า
5. ตัดครั้งแรกเมื่อหญ้าอายุ 60 – 70 วัน สูงประมาณ 10 เซนติเมตร
6. หลังตัดทำการใส่ปุ๋ยและปุ๋ยยูเรียหรือปุ๋ยคอก
7. ตัดครั้งต่อไปที่อายุ 30 - 45 วัน

การดำเนินงานโครงการตั้งแต่เริ่ม มีนาคม 2550 ได้ดำเนินการต่างๆตามแผนที่วางไว้ ซึ่งสามารถปลูกพืชอาหารสัตว์ไปแล้ว จำนวน 39 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ภาพที่ 2.4.2)

ผู้เข้าร่วมโครงการ	ชนิดอาหารสัตว์	เดือนที่ปลูก	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตต่อรอบการตัด (กิโลกรัม)
1. นายพงษ์เดช ตาเป้ง	หญ้ารูซี่	มิ.ย.50	5	4,000
2. นายรักพงษ์ ตาใจ	หญ้ารูซี่	มิ.ย.50	1	800
	หญ้าอะลาฟัส	ส.ค.50	1	ยังไม่ให้ผลผลิต
3. นายวิเชียร อินตะไชย	หญ้าแพงโกล่า	พ.ค.50	9	9,000

ผู้เข้าร่วมโครงการ	ชนิดอาหารสัตว์	เดือนที่ปลูก	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตต่อรอบการตัด (กิโลกรัม)
4. นายบุญเชิด เมืองมูล	หญ้าแพงโกล่า มันสำปะหลัง	พ.ค.50 ส.ค.50	2 6	2,000 ยังไม่ให้ผลผลิต
5. นายยุทธการ ชันโท	กินนีสีม่วง	ก.ย.50	2	ยังไม่ให้ผลผลิต
6. นายวิระเดช ดวงดีบ	หญ้ารูซี่	มิ.ย.50	2	2,000
7. นางอาพร อุดม	หญ้ารูซี่	มิ.ย.50	4	4,000
8. นายประยูร เมืองมูล	หญ้าแพงโกล่า หญ้าขน	พ.ค.50 พ.ค.50	5 2	5,000 1,600
สรุป			39	28,400

การดำเนินงานของโครงการได้ผลเป็นที่น่าพอใจ สมาชิกให้ความสนใจ จากที่ตั้งเป้าไว้ 15 ไร่ ปัจจุบันปลูกไปแล้ว 39 ไร่ ซึ่งผลผลิตที่ได้จากการปลูกพืชอาหารสัตว์สามารถให้ผลผลิตในส่วนของหญ้าสดตัดไปแล้ว 2 รอบ แต่มีพืชอาหารสัตว์บางชนิด อาทิ มันสำปะหลัง ที่ระยะการปลูกจนให้ผลผลิตนานเป็นปี ในส่วนของหญ่ากินนีสีม่วงเกษตรกรที่ปลูกพบปัญหาหลังจากที่ปลูกฝนทิ้งช่วงไม่ได้ให้น้ำทำให้หญ่าที่ปลูกไม่เติบโต ประกอบกับมีวัวชาวบ้านเข้ามาขโมยกินหญ่าที่ปลูกไว้ ทำให้ไม่ได้ผลผลิต และสมาชิกคนอื่นๆยังไม่ค่อยให้ความสนใจในการปลูกพืชอาหารสัตว์และบางส่วนไม่มีที่ดินเพื่อทำการปลูกพืชอาหารสัตว์

2.2 การประเมินผล

การประเมินผล จากเป้าหมายที่ตั้งไว้ จำนวน 15 ไร่ ทางทีมผู้รับผิดชอบโครงการเห็นว่าโครงการประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานในส่วนของการปลูก แต่เมื่อประเมินผลในแง่ของสมาชิกที่เริ่มดำเนินการปลูกพืชอาหารสัตว์ยังไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการเป็นสมาชิกของสหกรณ์โคนมแม่วาง จำกัดที่มีฟาร์มโคนมจำนวน 24 ราย แต่มีสมาชิกที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.83 ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ก็ยังประสบปัญหาการขาดแคลนพืชอาหารสัตว์อยู่ สมาชิกที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ก็ประสบปัญหาการขาดแคลนน้อยลง สหกรณ์ไม่ต้องมีการจัดซื้อหญ้าแห้งมาจำหน่ายให้กับสมาชิกในปีนี้ ซึ่งก่อนหน้านี้ในช่วงปี 2548 และ 2549 ทางสหกรณ์ต้องจัดหาหญ้าแห้งมาจำหน่ายให้กับสมาชิกเพื่อช่วยบรรเทาภาวะขาดแคลนอาหารหยาบ

แผนภาพที่ 2.4.2 กิจกรรมโครงการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการปลูกพืชอาหารสัตว์

การประชุมชี้แจงโครงการ



พันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่สมาชิกของโครงการปลูก

1. หญ้ากินนีสีม่วง



2. หญ้าจูซี่



3. หญ้าแพงโกล่า



4. หญ้าขน



แผนภาพที่ 2.4.2 (ต่อ)

5. หญ้าอะลาฟัส



6. มันสำปะหลัง



3. ผลที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ

จากการดำเนินการโครงการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการปลูกพืชอาหารสัตว์ สหกรณ์โคนมแม่วงจำกัด โดยการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ อันได้แก่

1. ความพอประมาณ ในการดำเนินงานโครงการนี้ เราแนะนำให้สมาชิกได้ทราบถึงปริมาณพืชอาหารสัตว์ที่โคนมของแต่ละฟาร์มต้องการ เป็นพื้นฐานในการคำนวณหาจำนวนพื้นที่ในการปลูกพืชอาหารหยาบ รวมทั้งคำนึงถึงความสามารถของสมาชิกที่จะดูแลแปลงพืชอาหารสัตว์

2. ความมีเหตุผล ในการพิจารณาดำเนินโครงการนี้ ด้วยปัจจัยด้านพืชอาหารสัตว์ที่มีราคาสูงขึ้น และมีปริมาณน้อยในช่วงตั้งแต่เดือน ตุลาคม – มกราคม ของทุกปี ทำให้ขาดแคลนอาหารในช่วงดังกล่าว จึงเป็นเหตุผลในการดำเนินโครงการนี้

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ในการดำเนินโครงการเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสมาชิกที่เลี้ยงโคนมเนื่องจากอาหารหยาบหรือพืชอาหารสัตว์ที่เลี้ยงสัตว์อยู่ในอดีตจนถึงปัจจุบันเป็นผลพลอยได้จากโรงงานข้าวโพดกระป๋อง ทำให้ราคาและปริมาณไม่แน่นอน บางช่วงมีมากเกินไป บางช่วงมีน้อยเกินไป และราคาก็สูงขึ้นเรื่อยๆ ทำให้มีผลกระทบต่อสมาชิกที่เลี้ยงโคนม ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น ในการดำเนินโครงการสมาชิกสามารถผลิตพืชอาหารสัตว์เองก็จะลดการพึ่งพาโรงงาน ทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง ลดความแปรปรวนของอาหารสัตว์ที่ได้รับ

การดำเนินการโครงการอาศัยคุณธรรม ความอดทน เพียรพยายามของสมาชิก และความรู้ในการดำเนินโครงการไม่ว่าจะเป็นการจัดหาพันธุ์หญ้าให้เหมาะสมกับพื้นที่ปลูก อาทิ หญ้ารูซี่แนะนำให้สมาชิกปลูกในที่ดอนน้ำไม่ท่วม หญ้าแพงโกล่าปลูกในที่น้ำมีน้ำพอเพียง หรือหญ้าอะลาฟัสปลูกในสมาชิกที่มีพื้นที่น้อยต้องการผลผลิตต่อไร่สูง เป็นต้น

4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการ

1. ความแปรปรวนของอากาศทำให้ฝนขาดช่วง อัตราการงอกของเมล็ดหญ้าไม่ค่อยดี ต้องทำการหว่านใหม่

2. ปัญหาหนักมากินเมล็ดหญ้า โคนี้อัลกลอบเข้ามากินหญ้าของสมาชิกที่ปลูก

3. ในการทำหญ้าแห้งสมาชิกพบปัญหาช่วงที่ตากหญ้าเกิดฝนตกทำให้หญ้าที่ตากไว้เกิดการเน่า ไม่สามารถผลิตหญ้าแห้งได้

4. สมาชิกส่วนใหญ่ยังไม่เห็นถึงความสำคัญในการปลูกพืชอาหารสัตว์

5. ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

จากการดำเนินโครงการปลูกพืชอาหารสัตว์ทำให้สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการลดปัญหาการขาดแคลนอาหารหยาบในปีนี้ได้มาก และเป็นแนวทางให้สมาชิกคนอื่น ๆ เห็นความสำคัญของการปลูกพืชอาหารสัตว์ไว้พร้อมทั้งมีผลให้โคได้รับพืชอาหารสัตว์ที่สด มีคุณค่าทางโภชนาการสูงทำให้สุขภาพวัวไม่ทรุดโทรม และสุขภาพแข็งแรงดี การเจริญเติบโตทางด้านร่างกายและระบบสืบพันธุ์ดีไปด้วย

2.4.3 สหกรณ์โคนมบ้านโง้งสัมพันธ์ ๑ จำกัด

1. ข้อเสนอโครงการ: โครงการโคสาวทดแทนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคนม

สหกรณ์โคนมบ้านโง้งสัมพันธ์ ๑ จำกัด

สืบเนื่องจากปัจจุบัน ปริมาณน้ำนมดิบของ สหกรณ์โคนมบ้านโง้งสัมพันธ์ ๑ จำกัด ยังไม่พอต่อความต้องการของตลาดที่ต้องการ เพราะมีเหตุปัจจัย หลายอย่าง อาทิเช่น สมาชิกของสหกรณ์มีจำนวนแม่โครีดน้อยเกินไปและแม่โคเสื่อมสภาพ ทำให้น้ำนมที่รีดได้ต่อวันมีน้ำมน้อยเกินไป ไม่คุ้มทุนต่อการดูแลรักษา ของสมาชิก

ดังนั้นทางสหกรณ์ ฯ จึงพยายามหาโคสาวทดแทน หรือเปลี่ยนแม่โครีดที่มีประสิทธิภาพมาทดแทนโคดังกล่าว ก็จะทำให้กระบวนการผลิตน้ำนมดิบของสมาชิกมีประสิทธิภาพมากขึ้น จำนวนน้ำนมของสมาชิกและสหกรณ์ก็จะเพิ่มขึ้นไปตามลำดับ ซึ่งก็มีผลต่อการลดต้นทุนในการผลิต โดยเหตุผลดังกล่าวทางสมาชิกและคณะกรรมการ จึงเห็นชอบให้ร่วมจัดหาโคสาวท้องขึ้นมาทดแทนแม่โคที่เสื่อมสภาพ โดยทางสหกรณ์ฯ จะจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาซื้อโคสาวก่อนผสมเทียม อายุประมาณ 12-15 เดือน โดยมีน้ำหนักเฉลี่ย 200 – 250 กิโลกรัม ราคาไม่เกิน 10,000 บาท โดยการใช้สายรอบอกของโค มาเลี้ยงดูโดยการให้อาหารหยาบเต็มที่ อาหารข้นมีอยู่ 10 กิโลกรัม ฉีดยาถ่ายพยาธิและวัคซีนป้องกันโรคปากเท้าเปื่อย ทุกๆ 4 เดือน และฉีดยาวิตามินตามสภาพโค เมื่อเลี้ยงได้ประมาณ 3 -5 เดือนก็จะได้ทำการผสมเทียม โดยให้เจ้าหน้าที่ผสมเทียมของสหกรณ์มาผสมเทียมเอง

เมื่อเกษตรกรเลี้ยงโคสาวท้องอายุได้ประมาณ 9 เดือน โคก็จะคลอดลูกและเมื่อนั้น ทางสหกรณ์ก็จะเริ่มหักเงินค่าวัวของสมาชิกที่เอาไปเลี้ยงดู โดยเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการผู้รับผิดชอบว่าจะตกลงหักเงินค่าวัวจากยอดน้ำนมดิบเดือนละเท่าไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อลดต้นทุน และเพิ่มปริมาณน้ำนมดิบให้กับสมาชิกและสหกรณ์
2. เพื่อให้สมาชิกได้ซื้อโคสาวท้องทดแทนที่มีประสิทธิภาพมากกว่าที่จะไปหาซื้อเองตามตลาด
3. เพื่อให้สหกรณ์มีระบบการบริหารจัดการองค์กรที่ดี และมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อแบ่งหน้าที่และร่วมกันผลิตโคนมคุณภาพตามความชำนาญและลักษณะพื้นที่ที่ใช้เลี้ยงโคนม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. สมาชิกได้รับโคสาวทดแทนที่มีคุณภาพ

2. สมาชิกสามารถเพิ่มจำนวนแม่โครีดนมได้โดยไม่ต้องไปกู้เงิน จากแหล่งเงินกู้อื่นที่มีดอกเบี้ยสูง
3. ปริมาณน้ำนมดิบของสมาชิกและสหกรณ์เพิ่มขึ้น ทำให้ลดต้นทุนในการผลิต
4. สหกรณ์ได้รับเงินกู้คืนแน่นอน เพราะหักเงินกู้ของสมาชิกจากค่าน้ำนมดิบ
5. เกษตรกรจะได้ปรับปรุงการเลี้ยงโคนมแบบพอเพียง
6. เพื่อเป็นการขยายโอกาสให้กับเกษตรกรฟาร์มเล็กให้มีโคเพิ่มขึ้น
7. ทำให้อาชีพการเลี้ยงโคนม มีการพัฒนา มีความมั่นคง

วิธีดำเนินการ

สหกรณ์รับผิดชอบในการจัดหาโคสาว ซึ่งในขั้นต้นจะจัดหาโคสาวจำนวนไม่น้อยกว่า 7 ตัว (ในวงเงิน 70,000 บาท) โดยจะจัดหาจากแหล่งผลิตในเขตเชียงใหม่ลำพูน ซึ่งจะลดต้นทุนในการจัดหา ทั้งนี้เพื่อผลิตโคสาวทอคุณภาพดีทดแทนแม่โคคัดทิ้งหรือทดแทนฝูงโดยสมาชิกสามารถซื้อโคสาวทดแทนได้ทั้งเงินสด หรือทำสัญญาเงินกู้กับสหกรณ์ ซึ่งสหกรณ์จะคิดอัตราเงินกู้ร้อยละ 6 ต่อปี หรือตามอัตราดอกเบี้ยระยะเวลาการกู้ที่กำหนดไว้ในระเบียบสหกรณ์ อาจมีหลักค้ำประกันเงินกู้ตามที่คณะกรรมการและสมาชิกเห็นชอบ โดยให้ระยะเวลาการผ่อนชำระไม่เกิน 1 ปี เมื่อมีการกู้ยืมสหกรณ์จะหักเงินกู้ของสมาชิก ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยทุกเดือน โดยหักจากค่าน้ำนมดิบของสมาชิกรายนั้น ๆ ซึ่งรายได้จากการหักค่าน้ำนมดิบของกิจกรรมนี้ จะนำไปซื้อวัวสาวเพื่อไปเลี้ยงเป็นโคสาวทอหมุนเวียนต่อไป

การทำสัญญาในวันที่ซื้อโคสาว สมาชิกต้องจ่ายเงินค่าโคสาวก่อนราคาตัวละ 2,000 – 3,000 บาท ไปเลี้ยงอย่างน้อยประมาณ 1 ปี หลังจากทีคลอดลูก ก็หักเงินต้นระยะเวลา 10 -12 เดือน สหกรณ์ฯ จะได้เงินที่สมาชิกจ่ายค่าโคสาวก่อนอีกประมาณไม่เกิน 21,000 บาท ก็สามารถนำไปซื้อโคสาวเพิ่มได้อีก 2 ตัว ถือเป็นผลกำไรของโครงการ ซึ่งเดิมที่มีอยู่ 7 ตัว ก็จะเพิ่มเป็น 9 ตัว เมื่อครบกำหนดชำระเงินคืนให้กับโครงการก็จะนำเงินที่ได้มาไปซื้อโคสาวมาให้สมาชิกรายต่อไปที่ต้องการโคสาวทดแทน

เงื่อนไข

1. ต้องเป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมบ้านโฮ้งสัมพันธ์ ๑ จำกัด เท่านั้น
2. คัดเลือกสมาชิกที่สนใจเข้าร่วมโครงการ โดยคณะกรรมการสหกรณ์
3. สมาชิกที่ต้องการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อโคสาวต้องส่งค่าน้ำนมดิบให้กับสหกรณ์เพื่อจะได้หักเงินกู้จากค่าน้ำนมดิบได้
4. สมาชิกที่นำโคสาวไปต้องรับผิดชอบโคสาวที่ซื้อมาไม่ว่ากรณีใดก็ตาม เช่นการเจ็บป่วย ล้มตาย
5. ต้องใช้หลักการเลี้ยงโคสาวแบบเศรษฐกิจพอเพียง คือ เลี้ยงเพื่อสำหรับทดแทน แม่โคนมคัดทิ้งหรือทดแทนฝูง

ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ (ระยะ 6 เดือนแรก)

1. จำนวนโคสาวของสมาชิกสหกรณ์เพิ่มขึ้นอย่างน้อย 9 ตัว (ซื้อมาจำหน่ายให้สมาชิกเริ่มต้นอย่างน้อย 7 ตัว รวมกับจัดหาเพิ่มอีก 2 ตัว โดยใช้ทุนจากเงินมัดจำที่สมาชิกจ่ายที่ขั้นตอนของการทำสัญญา)
2. ประเมินผลความพอใจของสมาชิก การมีส่วนร่วม และการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันในระยะต่อไป
3. สมาชิกสหกรณ์ สามารถพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นทดแทนแม่โคคัดทิ้งปีละ 10 ตัว

สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ

1.	นายชูชาติ	เตจ๊ะ	13.	นางสาวลัดดา	กันธิยะ
2.	นายสาริต	วงศ์อาษา	14.	นายสุพจน์	กฤษณะแก้ว
3.	นายอนุสนธิ์	ใจยายอง	15.	นายสนิท	ลิ้นถาษี
4.	นายบุญรัตน์	เรือนแก้ว	16.	นายนิรุต	สงสวัสดิ์
5.	นายเสาร์แก้ว	สุภาษา	17.	นายนิรันดร์	สงสวัสดิ์
6.	นายธวัช	นันทชัย	18.	นายพิเชษฐ์	คำมี
7.	นายสุวิทย์	กันธิยะ	19.	นายผัด	ชัยสมภาร
8.	นางปราณี	ยะจอม	20.	นายทองคำ	ยะสม
9.	นายแสงดา	กฤษณา	21.	นายสนิท	ยศอิ
10.	นางผ่องพรรณ	ใจยายอง	22.	นายมานะ	ผืนแยง
11.	นายประดิษฐ์	ใจเจียวคำ	23.	นายศรีวงศ์	พรหมโย
12.	นายเจริญ	ใจยายอง	24.	นายอุดม	สุราใหม่

ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. นายสนิท	ลิ้นถาษี	ประธานสหกรณ์ฯ	หัวหน้าโครงการ
2. นายพิเชษฐ์	คำมี	รองประธาน	กรรมการ
3. นายสนิท	ยศอิ	เลขานุการ	กรรมการ

ที่ปรึกษาโครงการ

1. นายวิกร	สาคำ	ปศุสัตว์อำเภอบ้านไผ่
2. นายสาริต	วงศ์อาษา	ที่ปรึกษาสหกรณ์ฯ

นักวิจัยท้องถิ่น	นายพนพล	วังแก้ว
------------------	---------	---------

งบประมาณดำเนินการ

- งบสนับสนุนจากโครงการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง โครงการวิจัยฯ เพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 40,000 บาท
 - งบประมาณสนับสนุนจากเงินสะสมของกลุ่มผู้เลี้ยงโคนม สหกรณ์โคนมบ้านไผ่สัมพันธ์ 1 จำกัด 30,000 บาท
- รวมงบประมาณทั้งหมด 70,000 บาท**

2. รายงานผลการดำเนินงาน

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ผลตัวชี้วัด
1. โศสวาทแดแทน	-เพื่อผลิตโศสวาทไว้ทดแทนโคที่หมดประสิทธิภาพหรือให้ผลผลิตคือน้ำนมดิบน้อยไม่คุ้มต่อต้นทุนในการเลี้ยง -ทำให้สมาชิกและสหกรณ์สามารถที่จะดำเนินงานต่อไปได้อย่างมั่นคง -ปริมาณน้ำนมดิบจะเพิ่มขึ้นคุ้มต่อการลงทุนทั้งสมาชิกและสหกรณ์	-ได้รับโศสวาทแดแทนอายุ 12-15 เดือน -ให้สมาชิกมีโศสวาทไว้ทดแทนโคคัดทิ้ง เพื่อไว้ทดแทนโคที่ไม่ต้องเสียเวลารอลูกโคที่คลอดในฟาร์มให้โตเป็นโศสวาทซึ่งต้องใช้เวลารอลูกโคถึง 2 ปี – 2 ปีครึ่ง	(ภาพที่ 2.4.3) -ราคาโศสวาทแดแทน ตามอายุที่กำหนดราคาสูงขึ้นหากซื้อจะไม่ได้ตามจำนวนที่กำหนดไว้คือ 9 ตัว แต่ถ้าซื้อมาตามอายุของโศสวาทที่กำหนดไว้ จะมีราคาสูงกว่าที่กำหนดและจะได้จำนวนตัวน้อยลง -ปัจจุบันมีโศสวาทแดแทนทั้งหมด 15 ตัว โดยได้รับเงินคืนจากสมาชิกเป็นรายเดือนแล้วนำกลับไปซื้อโศสวามาเพิ่มโดยให้สมาชิกรายต่อไปที่ต้องการโคสาวทดแทน	-ซื้อโศสวาทที่มีอายุน้อยกว่าเดิมที่กำหนดไว้ อายุประมาณ 12 -13 เดือน จึงจะได้ 9 ตัวตามที่กิจกรรมได้กำหนดไว้ -มีโศสวาทเพิ่มขึ้นและจะได้ผลผลิตเพิ่มในอนาคต
2. จัดหาวัคซีนป้องกันโรคระบาด	-ป้องกันและลดความเสียหายโรคระบาดสัตว์ เช่น โรคปากเท้าเปื่อย	-ฉีดวัคซีนโคที่อายุถึงกำหนดฉีดวัคซีน	-ให้เกษตรกรอาสาเข้าไปฉีดวัคซีนโคที่อายุถึงกำหนดการฉีดวัคซีน ตามกำหนดการที่ทางสำนักงานปศุสัตว์แนะนำ	-ปลอดภัยจากโรคระบาดในสัตว์ ที่เคลื่อนย้ายจากที่อื่นเข้ามาให้ภูมิคุ้มกันในสัตว์เพิ่มขึ้นลดความเสียหายต่อการเจ็บป่วยด้วยโรคระบาดสูง
3. ทำการผสมเทียม	-เพื่อให้โศสวาทที่ถึงเวลาการผสมเทียมหรือมีความพร้อมด้านร่างกายได้รับการผสมเทียม -เมื่อผสมเทียมเสร็จ อีก 3 เดือน จะมีการตรวจท้องหากท้องรอบอีก 6 เดือน ถึงจะคลอดลูกและให้น้ำนมดิบ	-ทำการผสมเทียมโศสวาทที่มีความพร้อมและสมบูรณ์เต็มที่ -ทำการตรวจท้องโศสวาทที่ผสมเทียมไปแล้ว	-ให้เจ้าหน้าที่ผสมเทียม ทำการผสมเทียมและตรวจท้องโศสวาทที่ผ่านการผสมเทียมแล้ว -แนะนำให้สมาชิกที่รับโศสวาทไปแล้ว และถึงกำหนดการผสมเทียม แต่โศสวาทไม่เป็นสัด ให้นำวิตามินไปฉีดบำรุงเพื่อให้เตรียมความพร้อมและให้ผลผลิตเร็วขึ้น	-ปัจจุบันมีการผสมเทียมโคไปแล้ว 4 ตัว ที่เหลือรอการเตรียมความพร้อมของโคและรอการเป็นสัด จึงจะผสมเทียมได้ -ได้โศสวาทท้องเพิ่มอีก 4 ตัวและจะได้ลูกโคและปริมาณน้ำนมดิบเพิ่มขึ้นในอีกประมาณ 4 – 5 เดือนข้างหน้า

รายงานผลการดำเนินงาน (ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงานกิจกรรม	ผลตัวชี้วัด
4. การรับชำระเงินจากโครงการคืน	-เพื่อหมุนเวียนให้สมาชิกกรายต่อไป ได้มีโคสลาเพิ่มขึ้นและไว้ทดแทนโคที่ ไม่มีประสิทธิภาพหรือโคคัดทิ้ง	-รับชำระเงินจากสมาชิกเป็น รายเดือนพร้อมดอกเบี้ยโดย หักเงินจากค่าน้ำนมดิบที่ สมาชิกส่งน้ำนมดิบให้กับ สหกรณ์	-ได้รับการชำระเงินที่แน่นอนเพราะสมาชิกส่ง นมให้กับสหกรณ์อยู่แล้ว และได้ทำในรูปแบบ สัญญาเงินกู้ไว้ สมาชิกมีความยินยอมที่จะให้ หักเงินค่าน้ำนมดิบ -ป้องกันลูกหนี้สูญ 100%	-ได้รับเงินชำระคืนจากสมาชิกที่ กู้เงินไปก่อน แล้วนำเงินที่ได้รับ ชำระไปซื้อโคสลามาให้สมาชิก รายต่อไปที่ต้องการโคสลา ซึ่ง ปัจจุบันมีโคสลาและโคสลาทอง ทั้งหมด 12 ตัว -จัดซื้อโคสลา 2 เดือน ต่อ 1 ตัว
5. ปริมาณน้ำนมดิบ เพิ่มขึ้น	-เพื่อให้สมาชิกมีน้ำนมดิบเพิ่มขึ้น คุ่ม ต่อการลงทุน มีกำลังใจในการ ประกอบอาชีพและมีอาชีพที่มั่นคง และยั่งยืน	-คัดเลือกโคสลาที่มีสายพันธุ์ดี ให้ปริมาณน้ำนมดิบมาก มา ให้สมาชิก	-จากผลการติดตามโคสลาและโคสลาทองยังไม่ สามารถที่จะให้น้ำนมดิบได้ เนื่องจากต้องรอ การผสมเทียมและรอการคลอดลูกเสียก่อน ซึ่ง ใช้เวลาประมาณอีก 1 ปี ถึงจะเห็นผลที่แท้จริง -สมาชิกให้ความสำคัญกับกิจกรรมมากขึ้น เพราะจะได้รับผลประโยชน์ในอนาคต	-รอการประเมินผลอีกครั้ง ประมาณ 1 ปี
6. การมีส่วนร่วมในกลุ่ม สมาชิก	-ให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรม ช่วยกันแก้ปัญหา แลกเปลี่ยนความ คิดเห็นของแต่ละฟาร์ม	-ให้สมาชิกมาแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นของแต่ละฟาร์ม ว่าจะทำอย่างไรถึงจะได้โคที่มี ประสิทธิภาพ มีปริมาณน้ำนม ดิบเพิ่มขึ้น การจัดการของแต่ ฟาร์มเป็นอย่างไร	-สมาชิกบางรายได้ปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงการ และการจัดการภายในฟาร์ม ตามคำแนะนำ ของฟาร์มที่มีประสบการณ์	-สมาชิกยอมรับความคิดเห็น ของกันและกันสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในฟาร์มของตนเอง ได้ -ลดต้นทุนในการเลี้ยงเมื่อ ปรึกษาหารือเรื่องอาหารที่โค และการจัดการที่ดี

แผนภาพที่ 2.4.3 กิจกรรมโครงการโคสาวทดแทนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคนม

การประชุมชี้แจงโครงการ



การดำเนินกิจกรรมการเลี้ยงโคสาวทดแทน

1. การเลี้ยงโคสาวทดแทนของสมาชิกแต่ละฟาร์ม



2. วัคซีนป้องกันโรค

3. การเก็บรักษาอาหารโคสาว



3. ผลที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ

ผลจากการที่ กลุ่มสหกรณ์ฯ ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ทำให้เกษตรกรรู้จักความมีเหตุผลมากขึ้น เกิดจากที่กลุ่มต้องทำกิจกรรมตามโครงการให้บรรลุเป้าหมายและมีส่วนร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมที่ทำอยู่ จึงให้ความสำคัญกับกิจกรรมมากขึ้น และหากผลบรรลุตามเป้าหมายก็จะเป็นผลดีต่อเกษตรกรเอง สมาชิกมีความรอบคอบและความระมัดระวังในการจัดการฟาร์มมากขึ้น เพราะมีโอกาสแลกเปลี่ยนเสนอความคิดเห็นภายในกลุ่มมากขึ้น และมีกำลังใจในการประกอบอาชีพที่มีหน่วยงานอื่นเข้ามาช่วย ทำให้เกษตรกรมีความมั่นใจในการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม ซึ่งเป็นอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืน

สมาชิกมีโคสาวเพิ่มขึ้นได้อย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องเสียเวลารอให้ลูกโคที่เกิดในฟาร์มของตนเองโต ซึ่งต้องใช้เวลาการเลี้ยงดูอย่างน้อย 12 เดือนถึงจะได้โคสาวและประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลาในการเลี้ยงดู กลุ่มสมาชิกสามารถวางแผนการจัดการเลี้ยงดูได้ง่ายขึ้น สมาชิกที่มีฟาร์มขนาดเล็กสามารถที่จะขยายฟาร์มให้ใหญ่ขึ้นหรือเพื่อความอยู่รอดความคุ้มทุนของการจัดการได้ และสมาชิกไม่ต้องไปหาแหล่งเงินกู้จากบุคคลภายนอกที่มีดอกเบี้ยสูงมาซื้อโคสาวทดแทนโคที่ถูกคั้ดทิ้งหรือโคที่ไม่มีประสิทธิภาพ กิจกรรมนี้สามารถแบ่งเบาภาระการเป็นหนี้ของเกษตรกรได้มาก มีการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบในแต่ละส่วนของโครงการ

4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

1. ราคาโคสาวสูงขึ้นตามราคาท้องตลาด ซึ่งสาเหตุมาจากราคาน้ำมันดิบเพิ่มขึ้น กิโลกรัมละ 2 บาท ตามที่รัฐบาลประกาศขึ้นราคา ประกอบกับอยู่ในช่วงน้ำมันดิบขาดตลาด ทำให้พ่อค้าขึ้นราคาโคไปด้วยละ สมาชิกยังขาดการวางแผนสถานการณ์ต่างๆที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

2. อาหารสัตว์แพงขึ้นทำให้เพิ่มต้นทุนในการเลี้ยงโคสาวซึ่งเป็นโคที่ยังไม่ได้ให้ผลตอบแทนเหมือนกับโครีดที่ให้ผลตอบแทนคือน้ำมันดิบ

3. ไม่ได้รับโคสาวตามอายุที่กำหนดไว้ คือ 12- 15 เดือน เพราะราคาแพงขึ้นอีกตัวละ 4,000 – 5,000 บาท

4. สมาชิกต้องใช้ระยะเวลาการเลี้ยงดูนานขึ้น เพราะได้รับโคสาวที่มีอายุน้อยและเพิ่มต้นทุนการเลี้ยงดู ซึ่งช่วงนี้เป็นการลงทุน โดยรอผลตอบแทนคือได้น้ำมันดิบและลูกโคในอนาคต

5. งบประมาณที่ได้รับสนับสนุนน้อยไป หากให้ได้ผลเร็ว ก็ต้องซื้อโคสาวท้อง 6 เดือนขึ้นไปหรือโครีดนม แต่ก็จะได้เพียง 2 ตัวเท่านั้น และจะมีผลต่อการเพิ่มปริมาณเพียงเล็กน้อย ซึ่งเฉลี่ยโครีดให้นมวันละ 12 กิโลกรัมต่อวัน 2 ตัว เพิ่มเพียง 24 กิโลกรัมต่อวัน และจะมีสมาชิกจำนวน 2 รายเท่านั้นที่มีปริมาณน้ำมันดิบเพิ่ม สมาชิกรายต่อไปต้องรอโครงการอีกนาน

6. โคสาวที่ได้รับมา บางตัวอายุถึงกำหนดที่จะผสมเทียมแล้วแต่ร่างกายไม่พร้อม (น้ำหนักที่เหมาะสม 200 – 250 กิโลกรัม) บางตัวยังไม่เป็นสัด

5. ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

1. อยากให้เพิ่มงบประมาณโครงการหรือกิจกรรมนี้อีกตามความเหมาะสม เพื่อที่จะให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ได้รวดเร็วขึ้น

หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนควร ออกมาติดตามผลทุกกระยะ 3 – 6 เดือน หากสมาชิกหรือกลุ่มมีปัญหาหรือข้อข้องใจ จะได้ปรึกษาหารือ

2.5 โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน

2.5.1 กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านต้นผึ้ง

1. ข้อเสนอโครงการ:โครงการเพิ่มศักยภาพต่อยอดพัฒนากลุ่มสานใจไปกับเศรษฐกิจพอเพียงปี2550

กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านต้นผึ้ง(กลุ่มฯ) ได้ดำเนินการก่อตั้งมาเมื่อปี พ.ศ.2543 เป็นต้นมา โดยวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มฯ เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานในรูปแบบพึ่งตนเอง ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดการบริหารองค์กร การเงิน เพื่อช่วยสมาชิกสร้างงานในการประกอบอาชีพให้มีรายได้เสริมให้กับครอบครัวรวมทั้งชุมชน รวมถึงให้สมาชิกได้พัฒนาตนเองภายใต้หลักการของกลุ่มฯ มีการแปรรูปผลผลิตที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตรวมทั้งจัดจำหน่ายผลผลิต และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้ราคาดี ตลอดจนส่งเสริมอาชีพและพัฒนาด้านสังคม ได้แก่ บำเพ็ญสาธารณะประโยชน์การช่วยเหลือคนในชุมชนช่วยพัฒนาสิ่งแวดล้อมและเผยแพร่ข่าวสารที่เป็นประโยชน์และดำเนินการทำกิจกรรมอื่นๆ เป็นตัวอย่างของสังคม

ในการดำเนินงานที่ผ่านมา ได้มีการพัฒนามาหลาย ๆ ด้าน เช่นพัฒนาคนในกลุ่มฯ โยงไปถึงคนในชุมชน คณะกรรมการกลุ่มฯ พร้อมสมาชิกได้เข้าร่วมอบรมได้เรียนรู้มากมายและได้นำปฏิบัติจริง ได้ผลในการปฏิบัติในกลุ่มฯ แต่ก็ยังอยากให้พัฒนาให้ลึกกว่านั้น เช่น ต้องการเชื่อมโยงจากภายในสู่ภายนอก ให้บุคคลภายนอกได้เรียนรู้ไปกับกลุ่มฯ ได้ศึกษาเข้าใจถึงการปฏิบัติต่อกัน ต่อกลุ่มว่ามีวิธีการเช่นไร อะไรคือแรงจูงใจที่ต้องเข้ามาทำงานร่วมกัน

นอกจากนี้กลุ่มฯ อยากจะพัฒนาเรื่องบรรจุภัณฑ์ เนื่องจากสินค้าของกลุ่มฯ มีความหลากหลาย ฉะนั้นการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะบรรจุภัณฑ์สวยงามเตะตา ผู้ซื้อสนใจสินค้าขายได้งานก็มีเข้ามายิ่งถ้าสินค้ามีคุณภาพคนก็อยากซื้ออยากบริโภค และยังไปกว่านั้น ถ้ากลุ่มฯ พัฒนาด้านการตลาดประชาสัมพันธ์ไปพร้อมกันจะยิ่งดีใหญ่ เนื่องจากปัจจุบันนี้ทางกลุ่มฯ มีสินค้ามากมายแต่เรื่องการตลาดยังต้องการที่จะพัฒนาโดยเฉพาะสมาชิกกลุ่มฯ มีแต่ผู้สูงอายุเรื่องการตลาดจึงไปได้ช้ามาก ถ้าได้พัฒนาต่อยอดสินค้าจะไปได้ดี ฉะนั้นกลุ่มฯ ได้เล็งเห็นพิจารณาแล้วความจำเป็นอันเป็นที่สำคัญของกลุ่ม คือ 1) พัฒนาต่อยอดเรื่องของคนทำงานภายในสู่ภายนอก 2) พัฒนาเรื่องบรรจุภัณฑ์อันสำคัญ พัฒนาด้านการตลาดก็สำคัญเช่นกัน จึงได้ทำโครงการนี้ขึ้นมาเพื่อโปรดพิจารณา

วัตถุประสงค์

1. ทำให้บุคคลในกลุ่มในชุมชนได้เรียนรู้ไปพร้อมกันและเข้าใจถึงวิธีดำเนินการแบบเศรษฐกิจพอเพียง ทำเช่นไร และทราบเข้าใจเพื่อให้กลุ่มกับชุมชนได้เข้าใจถึงการพัฒนาทำอะไรจึงเป็นหนึ่งและเข้าใจคำว่าเพิ่มศักยภาพทั้งคน ทั้งสินค้า และพัฒนาชุมชนสิ่งแวดล้อม

2. ได้เรียนรู้การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ว่าสำคัญอย่างไร ทั้งการเก็บข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ เข้าใจถึงความสำคัญอย่างถ่องแท้เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มชุมชน ได้เข้าร่วมลงมือปฏิบัติไปพร้อมกัน และวิจารณ์การปฏิบัติของกลุ่มชุมชนว่าควรเดินไปทิศทางใด

3. ให้ได้รู้ถึงวิธีการปฏิบัติทำอย่างไร ถึงเรียกว่าเป็นหนึ่งรวมทั้งการทำแผนปัจจุบัน แผนอนาคต

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. กลุ่มจะได้เรียนรู้ถึงการทำงานร่วมกัน ว่าการรวมใจให้เป็นหนึ่งนั้น สำเร็จอยู่ที่ใด ได้เรียนรู้การทำงานร่วมกันแบบเอื้ออาทรแบบพอเพียง ทำอย่างไร
2. ทำให้การเรียนรู้การพัฒนาสินค้า พัฒนารรจภัณฑ์นั้นมีคุณค่าอย่างไร การได้ร่วมกันคิดแก้ไข คิดค้นสิ่งใหม่ๆ ด้วยกัน เกิดความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ และเกิดแรงใจ แรงบันดาลใจ ความผูกพันและเกิดความภาคภูมิใจ ในการคิดค้นใช้ภูมิปัญญาของแต่ละคนออกมาช่วยกันคิดร่วมรู้จักวิธีปฏิบัติวางแผนแก้ไข เพิ่มประสิทธิภาพให้กลุ่ม รู้จักประเมินตนเองอย่างมีมาตรฐาน

แหล่งงบประมาณ

-งบสนับสนุนจาก”โครงการวิจัยและพัฒนาระบบเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง” ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลิตผลทางการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่		39,500 บาท
-งบประมาณกลุ่ม		19,500 บาท
รวมงบประมาณทั้งหมด		59,000 บาท

ผู้รับผิดชอบโครงการ

- | | | |
|-------------------------------|------------|--------------------|
| 1.นางยุพิน | อนุใจ | หัวหน้าโครงการ |
| 2. นางสีดา | บัวโอภาส | หัวหน้าโครงการร่วม |
| 3. นางวันเพ็ญ | สุริยะวงศ์ | หัวหน้าโครงการร่วม |
| 4.ฝ่ายผลิตทุกคนร่วมทำการวิจัย | | |

ที่ปรึกษาโครงการ

นายสุทัศน์ สินธุเทียม

2.แผนการดำเนินงาน

แผน	กิจกรรม	ตัวชี้วัด	งบประมาณที่ใช้			
			โครงการฯ สนับสนุน	กลุ่มฯ ร่วมสมทบ		
1) แผนพัฒนาคน พัฒนาคนจัดเวทีประสานใจไปกับเศรษฐกิจ วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาให้บุคคลในกลุ่มได้รู้จักพัฒนาการ เชื่อมโยงการทำงานความรู้อยู่บุคคลภายนอก ให้ได้และให้บุคคลภายนอกได้รู้จักกลุ่ม และได้ เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เข้าใจถึงการ ดำเนินการกลุ่มการทำงานร่วมกันแบบเอื้อ อาทร แบ่งปันช่วยกันคิดช่วยกันแก้ไข ทำ ยังไปถึงจะให้สอดคล้องกันแบบพอเพียงได้ ช่วยเหลือตนเองได้อย่างไร	อบรมต่อยอดพัฒนาสู่ความ ยั่งยืน เข้มแข็งกลุ่ม15คน บุคคลภายนอก 15 คน ระยะเวลาการอบรม 2 วัน	ทำ ำ ให้ บุ ค ล ใน ก ลุ่ ม บุคคลภายนอกได้เข้าใจถ่อง แท้ถึงการปฏิบัติงานร่วมกัน ช่วยกันแก้ไขปัญหาที่ค้างคาใจ ของกันและกัน และช่วยกัน พัฒนากลุ่มพัฒนาคนในชุมชน ไปพร้อมกันอย่างจริงจังและไป แบบพอเพียงพอประมาณและ ได้มาตรฐานเป็นของตนเอง	คำวิทยากร 2 ท่าน	คำอาหารพร้อมเบรค 30 คน	3,000	
			ค่าพาหนะ	ค่าอุปกรณ์ทำกิจกรรม ค่าบำรุง	2,000 2,000	2,000 1,000
			รวม	รวม	4,000	6,000
2) แผนพัฒนาต่อยอดบรรจุภัณฑ์ 1) พัฒนาบรรจุภัณฑ์เครื่องสำเรีจรูป ออกแบบกล่อง 2) พัฒนาบรรจุภัณฑ์กระดาษดำสำเรีจรูป ออกแบบกล่องกระดาษดำ โดยพิจารณาบรรจุ ภัณฑ์ของตนเองก่อนและเปรียบเทียบกับ คู่แข่งและสำรวจคู่แข่ง ออกแบบให้โดนใจ ลูกค้าให้ได้	ระยะเวลาดำเนินการ 3 เดือน เริ่มจากเมษายน – มิถุนายน - ออกแบบบรรจุภัณฑ์ - สำรวจคู่แข่ง - สำรวจตนเอง - พัฒนาแบบแต่ละแบบให้ ค้องจ้องกันทำอย่างไร	- การสรรหารูปแบบที่ดึงดูดใจ ลูกค้าได้ประสบการณ์ในการ ค้นหาออกแบบด้วยตนเอง - ได้สร้างงานเพิ่มรายได้ให้ สมาชิกชุมชน และก่อให้เกิด ความภาคภูมิใจที่ได้ทำ	ออกแบบกล่องชิง	ออกแบบกล่องกระดาษดำ	2,500	2,500
			ค่าทำกล่องชิง 2000 ใบ x 5.5	ค่าทำกล่องกระดาษดำ 2000 ใบ x 5.5	11,000	11,000
			รวม	รวม	13,500	13,500

แผนการดำเนินงาน (ต่อ)

แผน	กิจกรรม	ตัวชี้วัด	งบประมาณที่ใช้		
			โครงการฯ สนับสนุน		กลุ่มฯ ร่วมสมทบ
3) แผนพัฒนาเพิ่มศักยภาพการตลาด วัตถุประสงค์ พัฒนาคนทำการตลาด สรรหานักศึกษาที่จบ การตลาดมาทำงาน ทดลองการทำงาน ร่วมกับกลุ่ม โดยให้หน่วยงานโครงการช่วย สนับสนุนงบประมาณอื่นส่วนหนึ่งกลุ่มสมทบ เพื่อทดลองการทำครั้งนี้โดยใช้ระยะเวลาใน การทำ 3 เดือนจัดแผนพบประชาสัมพันธ์กลุ่ม ให้มีภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และมีภาพ ผลิตภัณฑ์ทุกตัว มีบรรยายสรรพคุณและ ประวัติผลิตภัณฑ์ทุกตัว	ประกาศรับสมัครสมาชิก ฝ่ายตลาดเข้ามาศึกษา สินค้าร่วมวางแผนจัด จำหน่ายวางแผนโฆษณา สินค้าและวางแผนทำแผ่น พับประชาสัมพันธ์กลุ่ม ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ กิจกรรมถ่ายภาพ จัดทำ หา รูปแบบโฆษณา โดยโรง พิมพ์แผ่นพับ 2 สี	- ได้รู้ถึงวิธีการทำการตลาด - ได้รู้ถึงบอร์ดำจำหน่ายสินค้า - ได้รู้ทิศทางจำหน่ายสินค้า เพื่อให้กลุ่มเกิดความชัดเจน ในด้านสื่อสารกับลูกค้าชาว ไทย ชาวต่างชาติ เพื่อช่วยให้ มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ สินค้ามากขึ้นรวมถึงยอดขาย สูงขึ้น การโฆษณาสามารถ อธิบายสินค้าต่อราคา และ สื่อสารจำนวนที่ต้องซื้อให้กับ ลูกค้าชาวไทย ต่างชาติได้	คนทำตลาด 5000 x 3 เดือน	15,000	
			ทำแผ่นพับ 1000 ใบ x 7	7,000	
			รวม	22,000	
		รวมทั้งสิ้น		39,500	19,500

3.รายงานผลการดำเนินงาน

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินกิจกรรม	ผลตัวชี้วัด
1) แผนพัฒนาคน	-เพื่อให้ชุมชนพัฒนาการเชื่อมโยง รู้จักตนเองกับบุคคลภายในและภายนอก ร่วมกันคิดแก้ไขให้ชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน	1.จัดเวทีสานใจไปกับเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างความสามัคคีในหมู่ชุมชนโดยยี่ใช้ทุนของตนเอง - วันที่ 5 ธันวาคม 2550 ประชุมปันผลสมาชิกกลุ่มและร่วมปรึกษาหารือถึงการดำเนินงาน 2.กิจกรรมครั้งต่อไปจัดประชุมครั้งที่ 2 จัดงานประเพณีต่างๆ พัฒนาวัฒนธรรม เริ่มมกราคม 2551 ถึง ธันวาคม 2551 -จัดงานสานใจด้วยการให้สังคมเดิมๆ กลับมาด้วยการทำงาน (เดิน) มีการจัดการแสดงแบบประเพณีเก่าแก่ โดยคนในชุมชน มาจัดทำอาหารการกินเป็นกลุ่ม อาหารแบบพื้นบ้านเรียกว่าประเพณีปีใหม่เมืองจัดงานเดินเอื้่นลูกหลานมาชุมนุม (ตำหัวคนเผา) และวันที่ 15 แห่งนี้ -ประชุมครั้งปี เดือนกรกฎาคม 2551	(ภาพที่ 2.5.1) -จัดเวทีสานใจไปกับเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อต่อยอดพัฒนาสู่ความยั่งยืนและความเข้มแข็งอบรมผู้นำองค์กรในหมู่บ้าน 14 องค์กร ผู้เข้าร่วม 34 คน วันที่ 27 ตุลาคม 2550 จากผลการดำเนินงานทำให้ชุมชนมีความเข้าใจกันมากขึ้นมีการเปิดอก เปิใจคุยกันมากขึ้น ซึ่งการจัดเวทีคาดว่าจะจัดไปตลอดปี ตามความต้องการและความพร้อมของชุมชน - จัดคนถวายต้นเงิน (วัดป่าไม้แดง) วันที่ 11 พฤศจิกายน 2550 ได้เงิน 156,700 บาท จัดตั้งต้นเงินที่กลุ่ม 1 ต้น จัดให้ไปถวายทานวัดต้นฝั้่งวันที่ 17 พฤศจิกายน 2550 ได้เงิน ทั้งหมด 172,300 บาท	-ทำให้บุคคลภายนอกได้รับรู้แลกเปลี่ยนและทำงานร่วมกัน แก้ไขปัญหาของกันและกันให้ไปในทิศทางเดียวกันจากการจัดเวทีครั้งแรกผ่านไปแล้วเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2550 มีมติให้ประชุมว่าจะจัดเวทีไปจนถึงวันที่ 28 ตุลาคม 2551 -สร้างความสามัคคีในกลุ่มทั้งภายในภายนอก ได้ผลเกินคาด ทุกคนมีความสุขในกิจกรรมที่ทำร่วมกัน ซึ่งได้ทั้งบุญ ได้ทั้งความสามัคคี และได้สร้างถาวรวัตถุให้กับวัดทั้งสองวัดที่อยู่ในชุมชน

รายงานผลการดำเนินงาน(ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินการ	ผลตัวชี้วัด
2) แผนพัฒนาต่อยอดบรรจุภัณฑ์	-พัฒนาบรรจุภัณฑ์เครื่องสำอางรูปขิงออกแบบกล่อง -พัฒนาบรรจุภัณฑ์กระชายดำสำเร็จรูปออกแบบกล่องกระชายดำ โดยพิจารณาบรรจุภัณฑ์ของตนเองก่อนและเปรียบเทียบกับคู่แข่งและสำรวจคู่แข่ง ออกแบบให้โดนใจลูกค้าให้ได้	- สรรหารูปแบบที่ดึงดูดใจลูกค้า ได้ -ประสบความสำเร็จในการค้นหาออกแบบด้วยตนเอง -ระยะเวลาดำเนินการ 3 เดือน(เมษายน-มิถุนายน 2550)เพื่อดำเนินการ - ออกแบบบรรจุภัณฑ์ - สำรจคู่แข่งขัน - สำรจตนเอง - พัฒนาแบบแต่ละแบบให้คล้องจองกันทำอย่างไร	-ศึกษาดูงานจากห้างสรรพสินค้าเพื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ซึ่งมีเสียงตอบรับจากลูกค้าในระดับที่ดีและผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม มีศักยภาพสูงกับผลิตภัณฑ์เจ้าอื่นๆในตลาดได้ เว้นแต่ชิงสำเร็จรูปของในท้องตลาดมีรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ดีกว่าของกลุ่ม ฉะนั้นจึงวางแผนเพิ่มปริมาณจำนวนผลิตภัณฑ์เป็น 15 ซอง ต่อ 1 กล่อง และเปลี่ยนรูปแบบกล่องข้างนอกใหม่ ซึ่งได้ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว -ดำเนินการออกแบบกล่องกระชายดำ100% เนื่องจากกระชายดำ 100 % เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก และมียอดขายเด่นกว่าเครื่องดื่มสำเร็จรูปตัวอื่น	-สมาชิกกลุ่มได้เรียนรู้วิธีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ที่ได้จากการสำรวจตลาดผู้บริโภค และนำมาประยุกต์ใช้กับการออกแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ทำให้กลุ่มมีรูปแบบสินค้าและผลิตภัณฑ์ตามที่ต้องการได้
3) แผนพัฒนาเพิ่มศักยภาพการตลาด	-พัฒนาหน้าทำการตลาด โดยใช้ระยะเวลาในการทำ 3 เดือนจัดทำแผนประชาสัมพันธ์กลุ่มให้มีภาษาไทย ประชาสัมพันธ์กลุ่ม ส่งเสริมภาพผลิตภัณฑ์ทุกตัว มีบรรยายสรรพคุณและประวัติผลิตภัณฑ์	-ประกาศรับสมัครสมาชิกฝ่ายตลาดเข้ามา ศึกษาสินค้าร่วมวางแผนจัดทำหน้าวางแผนโฆษณาสินค้าและวางแผนทำแผนพับประชาสัมพันธ์กลุ่ม ส่งเสริมประชาสัมพันธ์กิจกรรมภายใต้จัดทำหา รูปแบบโฆษณาโดยโรงพิมพ์แผ่นพับ 2 สี	-คาดว่าเริ่มดำเนินการในเดือน กุมภาพันธ์ 2551	-อยู่ระหว่างดำเนินการ

แผนภาพที่ 2.5.1 กิจกรรมโครงการเพิ่มศักยภาพต่อยอดพัฒนากลุ่มสานใจไปกับเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2550

กิจกรรมเวทีสานใจไปกับเศรษฐกิจพอเพียง

1. ผู้นำชุมชนกล่าวเปิดงาน



2. คณะวิจัยจากโครงการการวิจัยมาร่วมเวที



3. กลุ่มต่างๆในชุมชนแสดงความคิดเห็นในเรื่องการพัฒนาชุมชนร่วมกัน



3. ประเมินผลวิเคราะห์การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับกลุ่มและชุมชน

- ทำให้เห็นรูปลักษณ์ของตนเอง รู้จักวางแผนคิดให้อยู่ในทิศทางที่วางไว้ และลงมือปฏิบัติจริงและเฝ้าระวังอยู่ตลอดเวลา และพัฒนารูปแบบการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และพยายามปรับเปลี่ยนวิถีให้ เป็นโอกาสอย่างระมัดระวัง มุ่งเน้นความมั่นคง เพื่อให้กลุ่มรวมทั้งคนในชุมชนได้มีความยั่งยืนสืบไป

- ทำให้เกิดการรวมตัวขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือกัน อาทิเช่น การรวมตัวกันครั้งที่ 1 คือ การออมเงินร่วมกัน ครั้งที่ 2 คือ รวมหุ้น การนำผลผลิตมาแปรรูป ครั้งที่ 3 คือ การนำเงินมารวมหุ้นกันเป็นทุนซื้อข้าวสารมาจำหน่ายให้กับสมาชิกในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาด
- ทำให้เกิดความรักความสามัคคี และความผูกพันกันมากขึ้น และมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า มีการแสดงความคิดเห็นและเคารพกติกาที่วางไว้อย่างมีเหตุมีผล และมีเงื่อนไขต่อกัน
- ทำให้ได้รู้จักคิดร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำเอาความรู้ที่ได้รับมาขยายต่อในกลุ่ม และสร้างเครือข่ายให้เกิดขึ้น พร้อมทั้งจะรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นทุกๆ ด้าน

4. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานกิจกรรมโครงการ

การดำเนินงานโครงการเริ่มแรกทุกคนก็ไม่ค่อยมีความพร้อมสักเท่าไร แต่ผู้ดำเนินโครงการก็ไม่ย่อท้อ แวะเวียนเข้าไปชี้แจงอยู่ตลอดและอย่างต่อเนื่อง สมาชิกทุกคนไม่เข้าใจโครงการที่ทำอยู่ หารู้ไม่ว่านั่นคือการค้นหาตัวตนของเราเองว่าทำอะไรที่ไหนอย่างไร ปัญหาเรื่องทุนดำเนินการเป็นปัญหาแรกที่ทุกคนคิดว่ายิ่งใหญ่มาก แต่พอได้เรียนรู้ ได้แลกเปลี่ยนกับทางคณะทีมงาน ได้ลงลึก ทำให้ได้รู้จักวิถีคิดและทางแก้ไข จึงได้ทราบปัญหาว่าเรื่องทุนไม่เป็นปัญหาแล้วสำหรับกลุ่ม อันดับแรก คือ การทำงานสามารถดำเนินการได้เลยด้วยตัวเราเอง ไม่ต้องหาที่อื่น คือการจัดประชุมสมาชิกให้ทราบปัญหาที่เกิดขึ้นกลุ่มต้องการทุนหมุนเวียนในการผลิต แก้ปัญหาโดยการเพิ่มหุ้นและรับสมาชิกใหม่เข้ามา หรือเขียนโครงการขอจากหน่วยงานต่างๆ ซึ่งเราสามารถทำได้ ส่วนทุนด้านบุคลากร ซึ่งมีความสำคัญมาก แก่ปัญหานี้ต้องใช้ทุนทางใจ ต้องเอาใจมาดูแลและเอาใจใส่ ติดตามวิเคราะห์ตลอดเวลา และต้องใช้เวลา ความจริงใจ การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินโครงการคือการรู้จักพึ่งตนเอง กลุ่มต้องมีความรู้ด้านวิชาการเพื่อพัฒนาควบคู่การดำเนินงานต่อไป

5. ข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

- อยากให้มีการต่อยอดโครงการที่เข้ามาในลักษณะของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป เพราะเป็นเรื่องที่ทุกคนทำได้ ถ้าเข้าใจ และมองตัวเองได้ว่าทำอะไรอยู่ ก็จะสามารถกำหนดทิศทางว่าต้องทำอย่างไร แต่ถ้าจะโยนไปถึงชุมชน ถึงกลุ่มต่างๆ ที่เข้ามาศึกษาดูงานนั้นต้องใช้เวลา ทุกสิ่งทุกอย่างถ้าทำต่อเนื่องจะได้ผลดีมาก
- ทางกลุ่มฯ อยากได้รับการเรียนรู้ในเรื่องการเก็บภาษี เพราะโดนเรียกเก็บภาษีย้อนหลัง ซึ่งเป็นเรื่องที่กลุ่มยังไม่มีความเข้าใจ จึงอยากให้ผู้รู้เข้ามาช่วยแก้ไข แนะนำกลุ่มต้องทำอย่างไร

2.5.2 กลุ่มแปรรูปมะไฟที่บ้านกอก

1. ข้อเสนอโครงการ:โครงการพัฒนาผลผลิตเพื่อเศรษฐกิจที่ยั่งยืน

หมู่บ้านกอก ตำบลท่านาว กิ่งอำเภอกุยบุรี จังหวัดน่าน สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ทำสวน หลังจากเสร็จฤดูทำนา ก็จะไปรับจ้างทำงานก่อสร้าง บางส่วนอพยพเข้ากรุงเทพฯ และตัวเมืองใหญ่ เพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัว แต่หมู่บ้านกอกมีผลไม้ประจำท้องถิ่น คือ มะไฟจีน ซึ่งเป็นผลไม้ตระกูลส้ม ซึ่งเล่ากันมาว่าต้นตระกูลมาจากประเทศจีน เป็นผลไม้สมุนไพร มีแม่บ้านบางส่วนเรียนวิธีการทำมะไฟจีนเชื่อมแห้ง จนมีฝีมือทำไว้นานและจำหน่ายให้แก่ร้านค้าในตัวจังหวัด

โดยเฉพาะมะไฟจีนเชื่อมแห้งทำให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น จึงรวมกลุ่มทำการแปรรูปมะไฟจีนขึ้น ในหมู่บ้านกอก ตำบลท่าหน้าว่ กิ่งอำเภอกุญเพียง จังหวัดน่าน

กลุ่มแปรรูปมะไฟจีนบ้านกอกเริ่มมีการรวมกลุ่มครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2538 มีสมาชิก 4 คน มีการรวมหุ้นกัน และต่อมาได้เปิดรับสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้นทุกปี ปัจจุบันมีสมาชิก 38 คน มีการรวมหุ้นคนละ 500-1,000 บาท รวมเงิน 28,600 บาท เป็นทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม และได้รับความร่วมมือจากหน่วยราชการต่างๆ ที่เข้ามาช่วยเหลือเพื่อให้ การดำเนินงานของกลุ่มมีความเข้มแข็งมากขึ้น มีการควบคุมการบริหารการจัดการอย่างเป็นระบบ มีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายเป็นประจำ และสามารถตรวจสอบได้

มะไฟจีนเชื่อมแห้งของกลุ่มแม่บ้านบ้านกอกได้รับรางวัลรองชนะเลิศของฝากจังหวัดน่าน ปี พ.ศ. 2549 เมื่อถึงฤดูกาลที่มีมะไฟจีนสดออก ซึ่งในขั้นตอนการผลิตมะไฟจีนเชื่อมแห้งนั้นจำเป็นต้องใช้แสงแดดตากเท่านั้น ลานตากมะไฟจีนของกลุ่มมะไฟจีนจะเป็นลานตากไม้ยกพื้น เมื่อฝนตกหนัก จะทำให้ลานตากชำรุดไม่ทน แข็งแรง ต้องมีการซ่อมแซมอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เพียงพอกับจำนวนของมะไฟจีนที่จะนำมาตาก เมื่อจำนวนลานตากไม่เพียงพอจึงทำให้มะไฟจีนที่รอการตากเน่าเสียได้ง่าย และไม่ได้มาตรฐาน และทำให้ผลผลิตไม่พอกับความต้องการของตลาด

ดังนั้นทางกลุ่มแปรรูปมะไฟจีนจึงเสนอความคิดว่าควรจะจัดหาลานตากมะไฟจีนเพิ่มเติม และให้ความแข็งแรงมากกว่าเดิม และจัดหาถังเก็บความเย็น เพื่อจัดเก็บมะไฟจีนสดเพราะฤดูกาลของมะไฟจีนมีเพียงครั้งเดียว และจะออกผลพร้อมกัน และที่สำคัญไปกว่านั้นก็คือเมื่อฝนตกติดต่อกันหลายวันทำให้มะไฟจีนไม่สามารถนำเอาออกมาตากได้ จึงจำเป็นต้องมีถังเก็บความเย็นไว้รองรับ เพื่อให้ทันต่อการผลิตและรับรองปริมาณมะไฟจีนที่มีมากเพียงช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน

กลุ่มแปรรูปมะไฟจีนบ้านกอก เป็นกลุ่มที่พัฒนา เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่สถาบันต่างๆ เช่น หน่วยงานทางราชการ โรงเรียน กลุ่มผู้มาศึกษาดูงาน ชุมชน เป็นต้น ซึ่งเป็นที่ภาคภูมิใจในท้องถิ่น กลุ่มแปรรูปมะไฟจีนบ้านกอก ยังมีผลิตภัณฑ์เสริมเช่น กระท่อนเชื่อมแห้ง มะเฟืองเชื่อมแห้ง และขิงเชื่อมแห้ง ทำให้สมาชิกกลุ่มมีงานทำทั้งปี และมีรายได้ตลอดทั้งปี มีผลิตภัณฑ์ออกสู่ท้องตลาดไม่ขาดอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างอาชีพเสริมและเพิ่มรายได้แก่สมาชิกกลุ่ม และชุมชน สามารถยึดเป็นอาชีพหลักได้
2. เพื่อความสามัคคีของสมาชิกในกลุ่ม และลดการว่างงาน
3. เพื่อพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้น
4. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภายในปัจจุบัน และอนาคต
5. เพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจแก่ครอบครัวของสมาชิกและชุมชนอย่างยั่งยืน
6. เพื่อลดจำนวนของเสียของมะไฟจีนที่นำมาแปรรูป
7. เพื่อให้มีมะไฟจีนเพียงพอต่อการผลิตและทันต่อความต้องการของลูกค้า

เป้าหมาย

- | | |
|----------------------|---------------|
| 1. ลานตากเอนกประสงค์ | จำนวน 12 หลัง |
| 2. ถังเก็บความเย็น | จำนวน 2 ใบ |

สถานที่ดำเนินการ

กลุ่มแปรรูปมะไฟจีนบ้านกอก 89 ม.1 ตำบลท่าหน้าว่ กิ่งอำเภอกุญเพียง จังหวัดน่าน

ระยะเวลาดำเนินการ เมษายน - กรกฎาคม พ.ศ.2550

วิธีทำดำเนินการ

ลำดับที่	กิจกรรมของโครงการ	ระยะเวลา				
		เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.
1	ประชุมสมาชิก	←→				
3	เสนอโครงการ/ประสานงานขอรับการสนับสนุน		←→			
4	ดำเนินการ		←→	←→	←→	
2	ศึกษาโครงการ/จัดทำโครงการ		←→			

แหล่งงบประมาณ

-ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	จำนวน	40,000 บาท
-ใช้เงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม	จำนวน	16,700 บาท
รวมเป็นเงินทั้งหมด		56,700 บาทถ้วน

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางวัฒนา	ยศอาจ	หัวหน้าโครงการ
นางอุดม	อารินทร์	หัวหน้าโครงการร่วม
นางวิไลวรรณ	นำโส	หัวหน้าโครงการร่วม
นางสมศรี	สายสูง	หัวหน้าโครงการร่วม

ตัวชี้วัด

1. กลุ่มแปรรูปมะไฟจีนได้ลานตากเอนกประสงค์ที่มีความมั่นคง แข็งแรง ถาวร และมีประสิทธิภาพมากขึ้นทำให้ผลิตภัณฑ์มีพื้นที่ตากตลอดทั้งปี
2. กลุ่มแปรรูปมะไฟจีนมีผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง ทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. กลุ่มแปรรูปมะไฟจีนจะมีลานตากเอนกประสงค์ที่มั่นคง และถาวร
2. ผลิตภัณฑ์ที่ทำการแปรรูปจะมีพื้นที่ตากได้ตลอดทั้งปี
3. เพื่อพัฒนากลุ่มให้มั่นคงและยั่งยืน
4. ตลาดมีผลิตภัณฑ์จากกลุ่มแปรรูปมะไฟจีนบ้านกอก ตลอดทั้งปี
5. กลุ่มมีการผลิตผลิตภัณฑ์ออกสู่ท้องตลาดอย่างต่อเนื่อง
6. สมาชิกกลุ่ม และชุมชนมีรายได้หลัก และรายได้เสริม
7. คุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการแปรรูปมีประสิทธิภาพดีผลิตภัณฑ์มีมาตรฐานมากขึ้น

2. รายงานผลการดำเนินงาน

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ผลตัวชี้วัด
1.ลานตากเอนกประสงค์	-เพื่อพัฒนามาตรฐานการผลิตผลิตภัณฑ์ ให้มีความมั่นคง แข็งแรง ทนทานมากขึ้น -เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการตากผลิตภัณฑ์ ลดปัญหาการบวมของแมลง ลดการใช้แรงงาน และระยะเวลาในการผลิต	-สร้างลานตากเอนกประสงค์	(ภาพที่ 2.5.2) -ประชุมกลุ่มเพื่อหาข้อสรุปในการจัดสร้างลานตากเอนกประสงค์ -จัดหาช่างผู้รับเหมา เพื่อประมาณราคาและตกลงราคากับผู้รับเหมา -ดำเนินการสร้างลานตากเอนกประสงค์ ตามแบบที่ทางกลุ่มต้องการและดำเนินการสร้างเสร็จแล้ว จำนวน 6 ตัวโครงสร้างของลานตากเป็นโครงสร้างเหล็กกว้าง 120 ซม. ยาว 3 เมตร สูง 80 ซม. สามารถรองรับการตากมะพร้าวได้ถึง 24 ถาด ลานตากมีหลังคาเปิดปิดได้ สามารถกันแมลง ฝุ่นละออง ความชื้น ซึ่งมีประสิทธิภาพ ถูกสุขลักษณะมาก	-ลานตากมีความมั่นคงมากขึ้น -ลานตากมีประสิทธิภาพ ลดการบวมจากแมลงต่างๆ ฝุ่นละออง ความชื้น -ลดการตัดไม้ทำลายป่า เพราะลานตากเดิมเป็นไม้ และไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ ประกอบกับน้ำท่วมในปี 2549 ทำให้ลานตากพังเสียหายจำนวนมาก และต้องมีการสร้างใหม่อยู่ทุกๆ ปี -ลดค่าใช้จ่ายจากวัสดุสิ้นเปลืองที่ต้องนำปรับปรุงลานตากในทุกๆ ปี -ลานตากเอนกประสงค์ใหม่ สามารถเคลื่อนย้ายได้ โครงสร้างเป็นเหล็ก แข็งแรง และมีประสิทธิภาพมากขึ้น -ลดค่าใช้จ่ายงานในการปรับปรุงลานตากที่ชำรุด -สามารถรองรับการผลิตได้มากขึ้น จากเดิมมีลานตากไม่เพียงพอต่อการตากผลิตภัณฑ์มีมากขึ้น -ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพถูกสุขลักษณะ ตรงตามความต้องการมากขึ้น -มีผลิตภัณฑ์เพียงพอต่อความต้องการของตลาด

รายงานผลการดำเนินงาน (ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ผลตัวชี้วัด
2. ถึงเก็บความเย็น	-เพื่อลดการเน่าเสียของมะไฟเงิน -เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและปริมาณการผลิตผลิตภัณฑ์ให้มากขึ้น และระยะเวลาในการผลิต	-จัดซื้อถังเก็บความเย็น	-ดำเนินการซื้อแล้วเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2550 จำนวน 2 ถัง ราคาถังละ 5,000 บาท รวมเป็นเงิน 10,000 บาท โดยทางกลุ่มแปรรูปได้ดำเนินการจัดซื้อและสำรองเงินจ่ายก่อน ถึงเก็บความเย็นที่ทางกลุ่มได้จัดซื้อมานั้นนำไปใช้ประโยชน์ได้มาก สามารถช่วยลดจำนวนของเสียของมะไฟเงินสดได้ ถึงเก็บความเย็น มีขนาดความกว้าง 75 ซม. ยาว 1 เมตร 8 ซม. สูง 87 ซม. สามารถบรรจุมะไฟเงินสดได้ถึง 250 กิโลกรัม ทำให้ทางกลุ่มมีผลผลิตเพิ่มขึ้นมาก และสมาชิกมีงานอย่างต่อเนื่องจากเดิมที่ต้องรับมะไฟเงินอย่างจำกัด เพราะไม่สามารถรับมะไฟเงินสดจำนวนมากได้ในเวลาเดียวกัน และหลังจากเสร็จฤดูของมะไฟเงินทางกลุ่มยังใช้ประโยชน์จากถังเก็บความเย็นได้อีก เพราะทางกลุ่มมีผลิตภัณฑ์หลายชนิดจึงสามารถใช้ได้ถึงเก็บความเย็นในการรักษาความสดของผลไม้ได้เป็นอย่างดี -ภายหลังการจัดซื้อทำให้ผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ลดการว่างงานของสมาชิกเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตได้มากขึ้น -ส่วนถังเก็บความเย็นอีก 1 ถัง ยังอยู่ในระหว่างดำเนินการจัดซื้อ เพราะว่ามีปริมาณของมะไฟเงินสดมีน้อย ทางกลุ่มจึงทำการจัดซื้อเพียง 2 ถัง ส่วนอีก 1 ถัง จะจัดซื้อในช่วงการเริ่มการผลิตสินค้าในฤดูถัดไป เพื่อใช้รองรับมะไฟเงินสด	-มี ผลิตภัณฑ์ อ ก สู ท้องตลาดได้มากขึ้น -ชุมชนมีรายได้มากขึ้นจากเดิมทางกลุ่มรับมะไฟเงินสดจากชุมชนได้ 500 กิโลกรัมต่อวัน เปลี่ยนเป็น 1,500 กิโลกรัม ต่อ วัน -กลุ่มมีผลกำไรเพิ่มขึ้น จากผลผลิตที่มากขึ้น -ทางกลุ่มสามารถส่งมะไฟเงินเชื่อมแห้งให้เพียงพอับความต้องการของการของตลาดมากขึ้น

แผนภาพที่ 2.5.2 กิจกรรมโครงการพัฒนาผลผลิต เพื่อเศรษฐกิจที่ยั่งยืน

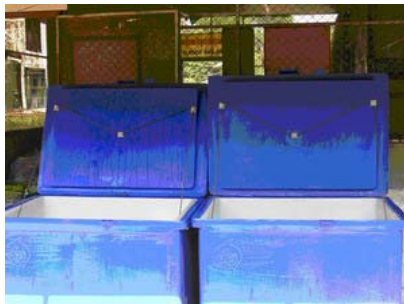
1. การสร้างลานตากเอนกประสงค์



2. ลานตากเอนกประสงค์ใช้ในการตากผลไม้



3. ถังเก็บความเย็นที่ได้ดำเนินการการจัดซื้อ



3. ผลที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไป ประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ

จากหลักเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มได้นำไปใช้กับการทำงานคือ กลุ่มจะทำงานตามกำลัง และเต็มกำลัง ที่ตนเองสามารถทำได้ในแต่ละวัน เพราะสมาชิกส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยกลางคน มีการแบ่งงานตามความเหมาะสม ของสมาชิกแต่ละคน ฝ่ายจัดหาวัตถุดิบ ก็จะใช้กำลังคนที่มีกำลังและเชี่ยวชาญในการเดินทาง ฝ่ายผลิตก็จะเป็นสมาชิกที่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการผลิต ส่วนฝ่ายการตลาดจะเป็นสมาชิกที่มีความสามารถในการเจรจา และใช้ความคิดในการดำเนินงานต่างๆ ในส่วนของการขาย และแต่ละฝ่ายก็มีความสัมพันธ์กัน จะทำงานด้วยความพอดีไม่มากเกินไป จนทำให้เกิดการเจ็บป่วย และจะไม่น้อยจนเกินไปจนทำให้เกิดสินค้าขาดตลาด ไม่มีสินค้าจำหน่าย มีการวางแผน การป้องกันที่ดีก่อนที่จะเกิดปัญหา และที่สำคัญ เมื่อมีกำไรทางกลุ่มก็จะแบ่งเป็นส่วนๆ เพื่อออม และคืนกำไรให้แก่สมาชิกและสังคม

จากการดำเนินโครงการนี้ทำให้ทางกลุ่มได้รับรู้วิธีการดำเนินงานต่างๆ มีความคิดที่กว้างมากขึ้นในการปฏิบัติงานร่วมกัน อย่างมีเหตุมีผลมากขึ้น มีการประชุม แสดงความคิดเห็นก่อนจะออกมาเป็นโครงการนี้ เพื่อให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น ความต้องการที่จะนำมาซึ่งการพัฒนากลุ่ม อย่างสมเหตุสมผล จากความจำเป็นที่สำคัญที่สุดก่อน จึงได้ผลสรุปออกมาเป็นลานตาก และถังเก็บความเย็น จากการระดมความคิดนี้ทำให้กลุ่มเข้าใจกัน มีความสามัคคีกันมาก ทุกคนทำงานด้วยความเต็มใจ ซื่อสัตย์ สุจริต มีปัญหาช่วยกันแก้ไข และป้องกันเหตุที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้เกิดผลดีต่อสมาชิก และทางกลุ่มพอเพียง และยั่งยืน เพราะถ้ากลุ่มมี

ความเข้มแข็ง มีความพอดี ดูแลสมาชิกได้ อยู่ได้ด้วยตนเองไม่เป็นภาระของสังคม สมาชิกก็จะมีรายได้อยู่ตลอด มีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ และมีเก็บ เลี้ยงชีพอย่างสุจริต

ทางกลุ่มแปรรูปมะปรางจึงขออนุญาตพระคุณทางโครงการและผู้ให้การสนับสนุนทุกท่าน ที่ทำให้กลุ่มได้รับโครงการที่ดีที่ตรงกับความต้องการของทางกลุ่มและจะนำสิ่งที่ได้รับจากโครงการนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

อุปสรรคของการทำโครงการนี้ก็คือ ในช่วงการทำเสนอโครงการ ราคาวัสดุอุปกรณ์ยังมีราคาไม่แพง ทางกลุ่มทำการสืบราคาที่เหมาะสมจากร้านค้า จากนั้นก็คิดเป็นเงินที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ แต่ช่วงระยะเวลาระหว่างการรอโครงการ กอปรกับเศรษฐกิจในปัจจุบันราคาสินค้าไม่เป็นที่แน่นอน เพราะน้ำมันเป็นตัวสำคัญทำให้ราคาของเป็นปัจจุบันแพงกว่าราคาที่ระบุไว้ในโครงการ ดังนั้นค่าใช้จ่ายในการจัดทำโครงการจะเพิ่มขึ้นจากเดิม ทางกลุ่มจึงต้องรับภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา

5. ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

1. การประสานงานระหว่างหน่วยงานกับทางกลุ่มกลุ่มยังมีความรู้พื้นฐานน้อยในการทำความเข้าใจกับบางส่วนที่เป็นทางการ
2. ความรู้ความเข้าใจในการทำงานของกลุ่มกับการสื่อสารภายนอก ยังขาดความเข้าใจที่ตรงกัน
3. ระยะเวลาในการดำเนินงานกิจกรรมน่าจะมีมากขึ้น และเร็วขึ้น
4. เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่ใช้ในการผลิตยังมีความต้องการอยู่มาก เพื่อให้ได้มาตรฐานที่ดีขึ้น
5. บรรจุภัณฑ์ที่ยังต้องการการพัฒนาต่อไป เพื่อให้เป็นสากล

2.5.3 วิสาหกิจชุมชนข้าวแต่น้ำแดงโมอัมพัน

1. ข้อเสนอโครงการ:โครงการพัฒนาระบบการผลิตตามระบบมาตรฐาน GMP

วิสาหกิจชุมชนข้าวแต่น้ำแดงโมอัมพันเป็นกิจการที่ผลิตเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ข้าวแต่น้ำซึ่งเป็นอาหารขบเคี้ยว ด้วยความต้องการพัฒนาให้ผลิตภัณฑ์ข้าวแต่น้ำของกิจการเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค เนื่องจากผลิตภัณฑ์อาหารจำเป็นต้องผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพด้านต่าง หลายประเภท โดยมาตรฐานแต่ละประเภท ต่างก็มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความมั่นใจถึงความปลอดภัยและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ โดยมาตรฐานที่ทางกิจการให้ความสนใจต่อการปฏิบัติ คือ มาตรฐาน GMP (Good Manufacturing Practice) ซึ่งเป็นข้อกำหนดขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการผลิตและควบคุมการผลิต เพื่อให้ผู้ผลิตปฏิบัติและทำให้สามารถผลิตอาหารได้อย่างปลอดภัย อันจะส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ของกิจการเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น รวมทั้งทำให้สมาชิกได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง ทำให้เข้าใจและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดและเต็มใจต่อไป เนื่องจากนับแต่อดีตที่ผ่านมาจนถึงในปัจจุบันนี้สมาชิกไม่ให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามระบบมาตรฐานใด ๆ จะปฏิบัติตามความเคยชินและความสะดวกเป็นส่วนใหญ่ ประธานกลุ่มไม่สามารถสร้างความเข้าใจให้สมาชิกเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามกระบวนการที่ถูกสุขลักษณะได้ หากมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่กลุ่มโดยตรงโดยให้สมาชิกได้เรียนรู้จากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญจะทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมและหากเกิดข้อสงสัยสมาชิกสามารถซักถามและแสดงความคิดเห็นจากวิทยากรได้โดยตรงทำให้สมาชิกเข้าใจและเห็นความสำคัญในการปฏิบัติตามระบบมาตรฐาน GMP มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ ของผู้บริโภค
2. เพิ่มเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของสมาชิก ลดการสูญเสียจากความผิดพลาดในการผลิต
3. เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจ และเป็นแนวทางให้สามารถทำธุรกิจกับต่างประเทศได้ เป็นที่ยอมรับในระดับสากล มีผลช่วยสนับสนุนส่งเสริมเศรษฐกิจ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. กิจการมีการจัดการที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับและน่าเชื่อถือของผู้บริโภค ทำให้มีความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจเพิ่มมากขึ้น รวมถึงสามารถขยายตลาดไปสู่ต่างประเทศได้
2. สมาชิกของกิจการได้รับการฝึกอบรม เป็นการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงานของสมาชิก สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน เพราะว่ามีแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน
3. มีมาตรการความปลอดภัยต่อผู้ปฏิบัติงาน และผู้บริโภค

ระยะเวลาดำเนินการ 3 เดือน

ผู้เข้าร่วมโครงการ

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนข้าวแต่น้ำแดงโมอัมพัน จำนวน 25 คน

การดำเนินการ

1. กำหนดหัวข้อในการอบรมโดยกำหนดตามข้อกำหนด GMP สุขลักษณะทั่วไป ดังนี้
 - 1.1. สถานที่ตั้งและอาคารผลิต
 - 1.2. เครื่องมือเครื่องจักรและอุปกรณ์ในการผลิต
 - 1.3. การควบคุมกระบวนการผลิต
 - 1.4. การสุขาภิบาล
 - 1.5. การบำรุงรักษาและการทำความสะอาด
 - 1.6. บุคลากรและสุขลักษณะ
2. จัดเตรียมความพร้อมในการอบรม ได้แก่สรรหาวิทยากร เตรียมอุปกรณ์ในการอบรม เตรียมสถานที่
3. ดำเนินการอบรม
4. ติดตามผลหลังจากทำการอบรมเป็นระยะ เวลา 3 เดือน
5. สรุปผล

แผนกิจกรรม

กิจกรรม	เดือนที่ 1	เดือนที่ 2	เดือนที่ 3
เตรียมความพร้อมและดำเนินการอบรม	←→		
ติดตามผล	←		→
สรุปผล			←→

งบประมาณ

1. ค่าใช้จ่ายในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ	40,000	บาท
2. ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงสถานประกอบการเพื่อให้ได้มาตรฐาน GMP	300,000	บาท
รวม	340,000	บาท

การประเมินผล ใช้แบบประเมินจากการสังเกตการณ์

ดัชนีชี้วัดความสำเร็จและความยั่งยืนในอนาคต

1. กิจการได้รับมาตรฐาน GMP
 2. สมาชิกมีความเข้าใจและยินดีปฏิบัติตามกระบวนการผลิตตามมาตรฐาน GMP อย่างเคร่งครัด
- การได้รับมาตรฐาน GMP เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้บริโภคและทำให้กิจการสามารถขยายการตลาดในระดับสากลได้ง่ายยิ่งขึ้นเช่นการส่งออกในแถบประเทศจีน ไต้หวัน เป็นต้น เป็นการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายให้กับกิจการ นอกจากนี้สมาชิกได้เข้าใจในกระบวนการผลิตที่ถูกต้องและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดเนื่องจากได้ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการมาแล้วจะเห็นความสำคัญของการผลิตที่ถูกสุขลักษณะซึ่งส่งผลดีต่อตัวผู้ปฏิบัติงานและกิจการด้วย ทำให้กิจการสามารถรักษาระดับมาตรฐานได้อย่างต่อเนื่อง

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางอำพัน	คนเที่ยง	หัวหน้าโครงการ
นายอนุชิต	คนเที่ยง	กรรมการ
นางสาวอรรณณ	เป็งปุ	เหรียญชัย/เลขานุการ

สถานประกอบการ

บ้านเลขที่ 100 ม. 2 ตำบลบ้านเป้า อำเภอเมือง จังหวัด ลำปาง 5210

งบประมาณ

การบริหารเงินงบประมาณ

วิสาหกิจชุมชนข้าวแต่น้ำแดงโมอำพันได้รับงบประมาณสนับสนุนการจัดอบรมจากโครงการวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงเป็นจำนวนเงิน 40,000 บาท ซึ่งเงินสนับสนุนดังกล่าวจะนำมาใช้ในการจัดอบรมสมาชิกของกิจการจำนวน 25 คน ประกอบด้วยค่าอาหาร ค่าเอกสารและค่าตอบแทนวิทยากร รวมถึงการซื้ออุปกรณ์ในการจัดอบรมด้วย จำนวนเงินอีก 300,000 บาท ประกอบด้วยเงินทุนที่ได้รับการสนับสนุนจากงบพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดลำปางเป็นจำนวนเงิน 100,000 บาท และเงินลงทุนของกลุ่มเองอีก 200,000 บาท โดยงบดังกล่าวเป็นการนำมาพัฒนาสิ่งปลูกสร้างโรงเรือนและอุปกรณ์ให้ตรงตามมาตรฐาน GMP

การใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

กิจการค่อยๆ พัฒนาตัวเองขึ้นมาเรื่อยๆ จนในปัจจุบันมีศักยภาพพอที่จะพัฒนาไปสู่มาตรฐานระดับสากลได้แล้ว แต่ยังขาดความรู้ที่ถูกต้องในการปฏิบัติตามมาตรฐาน GMP การใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ของกิจการคือเน้นการใช้เงินลงทุนของตัวเอง จากโครงการพัฒนากระบวนการผลิตตามระบบมาตรฐาน GMP กิจการได้รับงบประมาณสนับสนุนในการต่อเติมและปรับปรุงสถานประกอบการจากอุตสาหกรรมจังหวัดและได้ใช้เงินทุนของกิจการเองด้วยแสดงให้เห็นถึงความพยายามและความพร้อมของกิจการที่สามารถพัฒนาไปสู่ระบบมาตรฐานดังกล่าวด้วยการพึ่งพาตัวเองให้มากที่สุด

2.รายงานผลการดำเนินงาน

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงานกิจกรรม	ผลตัวชี้วัด
1.การอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องมาตรฐาน GMP	-เพื่อพัฒนาศักยภาพองค์กร -เพื่อให้สมาชิกตระหนักถึงความสำคัญและเข้าใจถึงความจำเป็นในการผลิตตามมาตรฐาน GMP	-บรรยาย และการผลิตปฏิบัติการ มาตรฐาน GMP	(ภาพที่ 2.5.3) -อบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องผลิตตามมาตรฐาน GMP เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2550 เวลา 8.00-17.00 น. โดยผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์พัฒนกรรมแห่งชาติ มีสมาชิกเข้าร่วมการอบรมทั้งหมด 23 คน จากจำนวนสมาชิกทั้งหมด 25 คน ผลการดำเนินงานมีดังนี้ -ช่วงที่1 ฟังบรรยายเนื้อหาในเรื่องมาตรฐาน GMP สมาชิกได้รับการบรรยายเกี่ยวกับเนื้อหาของมาตรฐาน GMP -ช่วงที่2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยผู้เข้าร่วมอบรมทั้งหมดเดินทางขึ้นศึกษาบริเวณรอบสถานที่เพื่อให้ผู้รับการอบรมได้เห็นเหตุการณ์จริงในการปฏิบัติตามมาตรฐาน GMP -ช่วงที่ 3 จัดการแบ่งกลุ่มกัน 4 กลุ่ม เพื่อให้แต่ละกลุ่มสรุปสิ่งที่ได้ไปทัศนศึกษาโดยให้ลองเขียนข้อดี และ ข้อเสีย เพื่อรับรู้แลนำข้อเสียมาปรับปรุงและแก้ไข การอบรมในครั้งนี้มีประโยชน์มากทำให้สมาชิกเกิดกำลังใจและแรงจูงใจที่จะนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติ	-เมื่อสมาชิกได้ร่วมทำกิจกรรมแล้วทำให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจและพร้อมจะพัฒนาศักยภาพของตัวเองให้ตรงตามมาตรฐาน GMP

รายงานผลการดำเนินงาน (ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ผลตัวชี้วัด
2.ติดตามผลการปฏิบัติตามมาตรฐาน GMP	-เพื่อประเมินและติดตามของสมาชิก	-มีการตรวจสอบและสังเกตโดยการจดบันทึกว่าสมาชิกมีการปฏิบัติตามระเบียบของมาตรฐาน GMP เพื่อให้ตระหนักถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน	-จากกิจกรรม (ประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรมของสมาชิกในระยะเวลา 3 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2550-มกราคม 2551 โดยประชาชนกลุ่มและคณะกรรมการ) ทำให้สมาชิกมีการปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องขึ้นและมีการอุปการณหลังทำงานเสร็จและถูกสุ่มลักษณะตามที่ได้รับทราบเรียนรู้มาแต่ก็มีสมาชิกบางส่วนที่ยังไม่ปฏิบัติตาม จึงได้มีการเตือนและชี้แนะให้ดูสมาชิกที่ปฏิบัติตามถูกต้องเพื่อที่จะปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องวิธีตามมาตรฐานการผลิตอาหาร	-สมาชิกส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการผลิตที่ดีขึ้น มีการปฏิบัติตามเคร่งครัดและถูกต้องตามมาตรฐานการผลิต ตามที่ได้เรียนรู้จากการอบรม
3.สรุปผล	-เพื่อให้องค์กรมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในทางที่ดีสมาชิกตระหนักถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติตาม GMP เป็นอย่างดี	-เพื่อสรุปผลการดำเนินงาน	-จากการดำเนินงานสมาชิกมีความรู้ความเข้าใจที่จะช่วยกันปฏิบัติตามให้ถูกสุขลักษณะมากยิ่งขึ้น โดยได้ให้ความร่วมมือร่วมใจและมีความกระตือรือร้นตลอดจนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทำงานอย่างเห็นได้ชัด เพื่อให้กลุ่มมีการผลิตให้ได้ตามมาตรฐาน GMP ขณะนี้การก่อสร้างโรงงานการผลิตเกือบสมบูรณ์แล้ว (ประมาณ 90 %) ซึ่งการสรุปผลเบื้องต้นให้ผลที่น่าพึงพอใจในระดับหนึ่งและคาดหวังว่าเมื่อโรงงานก่อสร้างเสร็จสมบูรณ์แล้ว การปฏิบัติงานของสมาชิกจะมีการปฏิบัติงานถูกสุขลักษณะที่ดีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กลุ่มได้รับรองระบบการผลิตตามมาตรฐาน GMP ต่อไป	-สมาชิกมีการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น ซึ่งเกิดจากการได้รับการเรียนรู้วิธีการผลิตที่ถูกต้อง จากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ทำให้การปฏิบัติงาน มีการปฏิบัติงานที่ดีและถูกต้องตามสุขลักษณะของมาตรฐานการผลิตอาหาร เพื่อเข้าสู่ระบบการผลิตตามมาตรฐาน GMP

แผนภาพที่ 2.5.3 กิจกรรมโครงการพัฒนาระบวนการผลิตตามระบบมาตรฐาน GMP

กิจกรรมการอบรมกระบวนการผลิตตามระบบมาตรฐาน GMP

1. กิจกรรมการบรรยายเนื้อหา



2. กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ (การทัศนศึกษาบริเวณสถานที่)



3. กิจกรรมการจัดกลุ่มระดมความคิดเห็น



3. ผลที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ

การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับชาวแต่นอำพัน คือ เริ่มแรกผลิตกันเองในครอบครัว จากนั้นก็ลองไปขายในหมู่บ้านและในตลาดพอเห็นว่าสามารถขายได้ก็ได้ชวนญาติ ๆ และเพื่อนบ้านมาช่วยกันผลิต ทำให้มีจำนวนคนเพิ่มขึ้น จึงรวมตัวกันเป็นกลุ่ม และนำผลิตภัณฑ์ไปขายในตัวจังหวัด ทำให้ มีหน่วยงานของรัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน จากนั้นจึงมีการขยายธุรกิจทำให้เกิดการจ้างงาน

ภายในชุมชนเกิดขึ้น คนในชุมชนมีงานทำไม่ต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่ และวัตถุดิบในการผลิตก็หาได้ในพื้นที่ ด้านการลงทุนกลุ่มใช้เงินกำไรจากการขายสินค้ามาขยายองค์กรเองโดยไม่กู้จากแหล่งเงินทุนใดๆ ทำให้ธุรกิจมีความยั่งยืนและมั่นคงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

ในการดำเนินกิจกรรมมักจะพบปัญหาทางด้านการปรับตัวของสมาชิกให้ถูกสุขลักษณะเพราะสมาชิกส่วนใหญ่ยังไม่มี ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวให้เหมาะสมและเคยชินกับวิธีปฏิบัติแบบเดิม ๆ แต่เมื่อมีการจัดอบรมขึ้น สมาชิกจึงได้เห็นความสำคัญในการผลิตอาหารตามมาตรฐาน GMP และรับรู้ถึงผลเสียของการปฏิบัติตัวไม่ถูกต้องเรื่องการแต่งกายซึ่งเป็นอุปสรรคอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญมาก ๆ เช่น การใส่ถุงมือเพราะสมาชิกไม่เคยชินและรู้สึกลำบากกับการปฏิบัติงาน ประธานจึงอธิบายให้สมาชิกมีความเข้าใจและก็มี การปฏิบัติตาม การใส่หมวกในตอนแรกนั้น ไม่มีสมาชิกใส่เพราะมีความรู้สึกว่าร้อนและไม่ชิน ซึ่งหลังจากมีการอบรมสมาชิกก็มีความเข้าใจมากขึ้น

5. ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

โครงการที่ได้รับเป็นโครงการที่มีประโยชน์กับกลุ่มเป็นอย่างมาก วิทยากรมีความเป็นเอง บรรยายเนื้อหาได้สนุกและมีสาระทำให้สมาชิกได้มีความเข้าใจที่ถูกต้อง และคาดหวังว่ากลุ่มสามารถการดำเนินงานเพื่อพัฒนาระบบการผลิตตามมาตรฐาน GMP ต่อไป

2.5.4 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเกาะคา

1. ข้อเสนอโครงการ:โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวแต๋นฮาลาล

ข้าวแต๋นเป็นอาหารท้องถิ่นที่นิยมบริโภคเป็นอาหารว่าง ซึ่งสมัยก่อนการผลิตข้าวแต๋นจะมีลักษณะกลมใหญ่ โรยน้ำตาล ในปัจจุบันได้มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายมากขึ้นเพื่อสร้างทางเลือกและสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค เช่น ข้าวแต๋นหน้าหมูหยองน้ำพริกเผา หน้าธัญพืช เป็นต้น แต่เนื่องจากการแข่งขันด้านการตลาดการผลิตข้าวแต๋นเพิ่มขึ้น ทำให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเกาะคา มีแนวคิดในการหาตลาดใหม่หรือกลุ่มลูกค้าใหม่เพื่อขยายตลาดให้มากขึ้น โดยกลุ่มลูกค้าที่เป็นกลุ่มเป้าหมายใหม่คือ ตลาดลูกค้าชาวมุสลิมเนื่องจากเป็นตลาดใหญ่ ซึ่งในประเทศไทยมีชาวมุสลิมราว 10 ล้านคนโดยหากสามารถทำการพัฒนากระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับของชาวมุสลิมได้ก็จะเป็นการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายได้อีกทางหนึ่ง เช่นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวแต๋นหน้าไก่หยอง หรือปลาหยอง แทนหน้าหมูหยอง ซึ่งจะเป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในด้านการตลาดให้กลับกลุ่มฯได้อีกด้วย แนวทางสำคัญที่จะสามารถทำให้เกิดความยอมรับจากผู้บริโภคชาวมุสลิม คือ ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นมาต้องมีกระบวนการผลิตถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลามที่เรียกว่า ฮาลาล กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเกาะคาจึงต้องการความรู้รวมไปถึงแนวทางในการปฏิบัติซึ่งจะนำไปสู่การได้มาตรฐานถูกต้องตามหลักดังกล่าว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวแต๋นรูปแบบใหม่ให้ผู้บริโภคชาวมุสลิมสามารถเลือกซื้อได้
2. เพื่อสร้างมาตรฐานการผลิตให้เป็นที่ยอมรับต่อผู้บริโภค

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลิตภัณฑ์ข้าวแต่นที่พัฒนาขึ้นมาใหม่เป็นที่ยอมรับของทั้งผู้บริโภคชาวมุสลิมและผู้บริโภคทั่วไป
2. กลุ่มแม่บ้านมีแนวปฏิบัติในการผลิตที่มีมาตรฐาน ทำให้กระบวนการผลิตมีประสิทธิภาพ สมาชิกเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติตรงกัน
3. เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มได้

ระยะเวลาดำเนินการ 3 เดือน

ผู้รับผิดชอบโครงการ

สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเกาะคา

การดำเนินการ

1. ทดลองผลิตผลิตภัณฑ์ข้าวแต่นหน้าต่างๆ ได้แก่ ข้าวแต่นหน้าปลาแห้ง ข้าวแต่นหน้าไก่หย่อง ข้าวแต่นหน้าชีวจิต ข้าวแต่นแยกหน้า
 - ทดลองผลิตข้าวแต่นหน้าต่าง ๆ
 - นำข้าวแต่นหน้าใหม่ ๆ ไปให้ผู้บริโภคทดลองชิม
 - ประเมินผล
2. ศึกษาความแนวทางในการพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเกาะคาให้ได้มาตรฐานฮาลาล
 - ศึกษาแนวทางเกี่ยวกับมาตรฐานฮาลาล
 - สสำรวจความพร้อมของกลุ่มฯ ในการพัฒนากระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐานฮาลาล
 - ระบุกิจกรรมหรือกระบวนการที่สามารถปรับเปลี่ยนได้เพื่อให้เป็นไปตามที่มาตรฐานฮาลาลกำหนด

แผนกิจกรรม

กิจกรรม	เดือนที่ 1	เดือนที่ 2	เดือนที่ 3
ทดลองผลิตข้าวแต่น	←→		
ให้ผู้บริโภคทดลองชิม		←→	
ประเมินผล			←→
ศึกษาแนวทางเกี่ยวกับมาตรฐานฮาลาล	←→		←→
สำรวจความพร้อม	←→		←→
ระบุกิจกรรมและปรับปรุงกระบวนการผลิต			←→

ดัชนีชี้วัดความสำเร็จและความยั่งยืนในอนาคต

1. ได้สูตรผลิตภัณฑ์ข้าวแต๋นชนิดใหม่ คือ ข้าวแต๋นหน้าปลาแห้ง ข้าวแต๋นหน้าไก่หย่อง ข้าวแต๋นหน้าชีวจิต ข้าวแต๋นแยกหน้า
2. ผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริโภคเกี่ยวกับข้าวแต๋นหน้าใหม่
3. ระบุกิจกรรมหรือกระบวนการที่สามารถปรับเปลี่ยนได้เพื่อให้เป็นไปตามที่มาตรฐานฮาลาลกำหนดและทำการปรับปรุงตามที่ได้ระบุไว้

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่เป็นการเพิ่มความหลากหลายของสินค้าทำให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเกาะคามีช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้นกล่าวคือ ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นใหม่นอกจากเป็นทางเลือกใหม่ให้กับผู้บริโภคทั่วไปแล้วยังสามารถทำการตลาดในกลุ่มผู้บริโภคที่เป็นชาวมุสลิม ทั้งนี้การพัฒนาด้านการตลาดเกี่ยวกับข้าวแต๋นหน้าใหม่จะใช้ผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริโภคเป็นแนวทางในอนาคตต่อไป เป็นการลดความเสี่ยงในการผลิตเพราะทราบแนวทางหรือความคิดเห็นของผู้บริโภคแล้วทำให้กลุ่มฯสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด

งบประมาณ

ทดลองผลิตข้าวแต๋นสูตรใหม่	15,000	บาท
ค่าใช้จ่ายในการวิจัยการยอมรับของผู้บริโภค	20,000	บาท
ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงกิจการตามมาตรฐานฮาลาล	20,000	บาท
รวม	55,000	บาท

การบริหารเงินงบประมาณ

งบประมาณในการดำเนินโครงการ 55,000 บาท ประกอบไปด้วยงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 40,000 บาท โดยนำมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการทดลองผลิตข้าวแต๋นหน้าใหม่ 15,000 บาท ซึ่งประกอบด้วยค่าวัตถุดิบและค่าอุปกรณ์เหตุผลที่ต้องซื้ออุปกรณ์บางอย่างใหม่เพราะต้องผลิตให้ถูกต้องตามหลักมาตรฐานฮาลาลเพื่อให้ผู้บริโภคที่เป็นชาวมุสลิมสามารถบริโภคได้ และใช้ในการวิจัยการยอมรับผลิตภัณฑ์ใหม่ของผู้บริโภค ประกอบไปด้วยค่าใช้จ่ายในการเก็บข้อมูลและการผลิตผลิตภัณฑ์ตัวอย่างเพื่อให้ผู้บริโภคทดลองชิมเป็นเงินทั้งสิ้น 20,000 บาท นอกจากนี้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเกาะคามีทุนเป็นจำนวนเงิน 15,000 บาท ร่วมกับเงินทุนของโครงการฯ จำนวน 5,000 บาท รวมเป็นเงิน 20,000 บาท เพื่อใช้ในการเริ่มต้นปรับปรุงกิจการเพื่อเตรียมความพร้อมให้การพัฒนากิจการให้ได้มาตรฐานฮาลาลต่อไป

การใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวแต๋นฮาลาลของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเกาะคามีเห็นความสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายทำให้สามารถเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายได้มากขึ้น นอกจากนี้ข้าวแต๋นหน้าใหม่ใช้วัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่นและมีราคาถูก ได้แก่ปลานิลและไก่ ซึ่งวัตถุดิบดังกล่าวสมาชิกในกลุ่มสามารถเลี้ยงและนำมาใช้ในกลุ่มได้โดยไม่ต้องจัดซื้อจากที่อื่นได้

2. รายงานผลการดำเนินงาน

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ผลตัวชี้วัด
1.ดำเนินการผลิตผลิตภัณฑ์ข้าวแต๋นใหม่	-เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวแต๋นรูปแบบใหม่ให้ผู้บริโภคชาวมุสลิมสามารถเลือกซื้อได้	-ผลิตข้าวแต๋นหน้าใหม่ได้แก่หน้าไก่หยอง หน้าปลาหยอง หน้าชีวจิต -เก็บแบบสอบถามของผู้บริโภค 100 ชุด เพื่อนำมาเป็นข้อมูล -สรุปและประเมินผลจากผู้บริโภคเพื่อดำเนินงาน	(ภาพที่ 2.5.4) -ดำเนินการผลิตข้าวแต๋นหน้าไก่หยอง เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2550 ส่วนหน้าอื่นๆ ขณะนี้กำลังทยอยผลิตอยู่ เช่น หน้าปลา ซึ่งหาวัตถุดิบได้ยากมากเนื่องจากไม่ใช่อุตสาหกรรมการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจะสอบถามจากผู้บริโภคทั่วไปทั้งในจังหวัด ลำปาง และจากสถานที่ต่างๆ ที่ทางกลุ่มไปออกร้านจำหน่าย เช่น งานเกษตรภาคเหนือ ที่จังหวัดเชียงใหม่ งานแสดงสินค้าที่เมืองทองธานี ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินงาน (ประมาณ 40%)	-ขณะนี้ได้ผลิตผลิตภัณฑ์ตัวใหม่ คือ ข้าวแต๋นหน้าไก่หยองเพื่อนำผลิตภัณฑ์ตัวใหม่ไปเก็บข้อมูลแบบสอบถามกับผู้บริโภคและยังอยู่ระหว่างดำเนินการ
	-เพื่อสร้างมาตรฐานการผลิตให้เป็นที่ยอมรับต่อผู้บริโภค	-ศึกษาแนวทางเกี่ยวกับมาตรฐานฮาลาล -สำรวจความพร้อมของกลุ่ม ในการพัฒนากระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐาน มาตรฐานฮาลาล -ระบุกิจกรรมหรือกระบวนการที่สามารถปรับเปลี่ยนได้เพื่อให้เป็นไปตามที่มาตรฐานฮาลาลกำหนด	-กลุ่มได้ดำเนินการขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการผลิตตามมาตรฐานฮาลาล และได้รับความรู้โดยการอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ (สัมมนาพหุภาคีเพื่อพัฒนาคุณภาพการผลิตตามมาตรฐานฮาลาล เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2551) ซึ่งมีสาธารณสุขจังหวัดลำปางเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน จากกิจกรรมครั้งนี้ทำให้กลุ่มมีข้อมูลและเข้าใจมากขึ้น และมีแผนการดำเนินงานขั้นต่อไปคือ การสร้างโรงงานการผลิตตามมาตรฐานฮาลาล เพื่อเพิ่มช่องทางในการจำหน่ายและมีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายเพิ่มขึ้น	-สมาชิกกลุ่มมีความรู้ที่ถูกต้องด้านการผลิตตามมาตรฐานฮาลาลจากผู้เชี่ยวชาญโดยตรง

แผนภาพที่ 2.5.4 กิจกรรมโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวแต๋นฮาลาล

ผลิตภัณฑ์ข้าวแต๋นหน้าใหม่



กิจกรรมการเก็บข้อมูลแบบสอบถามผู้บริโภค



3. ผลที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ

ถ้าให้มองด้านการนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับกับการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม กลุ่มได้นำเอาการมีภูมิคุ้มกันในการประกอบกิจการมาปรับใช้โดยดำเนินการปลูกข้าวเหนียวไว้เพื่อเป็นวัตถุดิบในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ภายในกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อต้องการลดต้นทุนราคาวัตถุดิบที่มีราคาสูงมากในปัจจุบัน

4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

- การดำเนินกิจกรรมในโครงการมีความล่าช้ากว่าที่กำหนดไว้เนื่องจาก ทางกลุ่มต้องผลิตสินค้าส่งตามรายการที่มีคำสั่งซื้อ ทำให้ไม่มีเวลาในการทำกิจกรรม และกลุ่มไม่มีเด็กรุ่นใหม่ที่จะเข้ามาช่วยในเรื่องการทำงานที่เกี่ยวกับการวิจัย ทำให้การทำงานบางครั้งก็ขาดตกบกพร่อง
- ด้านสถานที่การผลิต กลุ่มยังขาดอาคาร, อุปกรณ์, และสถานที่ที่ต้องปรับปรุงรูปแบบให้ถูกต้องตามหลักสุขอนามัยให้มากกว่านี้ ให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งชาวไทยพุทธและอิสลาม

5. ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเกาะคาอยากให้ทางคณะวิจัยช่วยจัดหาบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องเตาอบลมร้อน เพื่อทางกลุ่มจะได้ดัดแปลงเตาอบของกลุ่มที่มีอยู่แล้วนั้นให้มีคุณภาพและใช้งานได้เหมือนเตาอบลมร้อนรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพดี

2.6 โครงการพัฒนาดนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน

2.6.1 กลุ่มผ้าปักชาวเขาปางค่า

1.ข้อเสนอโครงการ:โครงการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กรเชิงระบบ

ในปัจจุบันวัฒนธรรมของชนพื้นบ้านได้ถูกแทรกแซงจากวัฒนธรรมทางตะวันตกและทุนนิยม วัฒนธรรม ทำให้วัฒนธรรมพื้นบ้านถูกกลืนหายชุมชนชาวดอยและจิตสำนึกของการอยู่ร่วมกันเป็นผลทำให้ความเข้มแข็งของชุมชนชาวดอยหายไป จึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาและการถ่ายทอดสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เป็นไปอย่างมีระบบและมีการถ่ายทอดอย่างแท้จริง

จากการรวมตัวของกลุ่มแม่บ้านจำนวน 22 คน เพื่อการแปรรูปหัตถกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นที่ผ่านมาได้มีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับสมาชิกในกลุ่ม โดยการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากลายปักของชนเผ่า ได้เริ่มมีการผลิตและจัดจำหน่ายอย่างจริงจังตั้งแต่ปี 2546 แต่ในการดำเนินงาน กลุ่มยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคนิคในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ การจัดการโครงสร้างองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการการเงิน ซึ่งกลุ่มมีการบริหารจัดการการเงินของกลุ่มยังไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้กลุ่มขาดแคลนกองทุนที่ใช้หมุนเวียนในการผลิตของกลุ่ม และนำไปสู่ปัญหาสำคัญต่อโครงสร้างการผลิตของกลุ่ม

เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2550 ที่ผ่านมากลุ่มได้มีการจัดประชุมเพื่อพัฒนาองค์กรและการผลิตให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลกลุ่มจึงได้มีความเห็น จัดเป็นโครงการพัฒนาองค์ความรู้ของกลุ่มมีความยั่งยืนรวมไปถึงการอบรมทฤษฎีเพื่อให้เกิดการอบรมที่เพิ่มทุนหมุนเวียนแก่กลุ่มและยกระดับองค์ความรู้ของบุคลากรในกลุ่มให้มีความรู้ความสามารถด้านการผลิต การตลาด อีกทั้งกระตุ้นจิตสำนึก ความเป็นเจ้าของของกลุ่มให้กับสมาชิก และวางแผนร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การสร้างอาชีพที่มั่นคง

ดังนั้นกลุ่มจึงมีเป้าหมายที่จะวางแผนการจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดเป็นอาชีพให้กับสมาชิกในกลุ่มจึงได้ทำโครงการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนขององค์กรเพื่อให้เกิดความมั่นคงในกลุ่ม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการโครงสร้างองค์กรในด้านการผลิต การเงิน การตลาดและเพื่อให้เกิดความสามัคคีในองค์กร
2. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น นำไปสู่ประสิทธิผลในด้านการจัดจำหน่าย
3. เพื่อเกิดการสร้างทุนในรูปแบบเงินทุนหมุนเวียนและเงินออมทั้งในระดับกลุ่มและระดับสมาชิก เพื่อให้เกิดการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนในอนาคต
4. เพื่อพัฒนาด้านการผลิตโดยปรับใช้อัตลักษณ์ที่มีอยู่ให้มากขึ้น
5. เพื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นเพื่อการดำรงไว้และสืบทอดต่อลูกหลาน

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มแม่บ้านและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส หมู่ 1 บ้านปางค่า ตำบลผาช้างน้อย อำเภอปาง จัหวัดพะเยา จำนวน 22 คน

ตัวชี้วัด

- 1.บุคลากรในองค์กรมีความรู้และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโครงสร้างขององค์กร
- 2.สมาชิกมีความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยนำเอกลักษณ์และอัตลักษณ์มาปรับใช้เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลายมากขึ้น
- 3.กลุ่มมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อการผลิตที่เกิดจากการออมและจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ที่สร้างความมั่นคงและยั่งยืนในอนาคตให้กับกลุ่มได้

ผลที่คาดหวังจะได้รับ

1. บุคลากรในองค์กรเกิดการมีส่วนร่วมระดมความคิดเห็นในด้านการบริหารจัดการองค์กรได้อย่างมีคุณภาพ และเกิดแผนในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
2. สมาชิกได้รับการอบรมพัฒนาด้านเทคนิคการแปรรูปผลิตภัณฑ์ซึ่งสอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของตนเองและสามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้
3. มีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อการผลิตทั้งเกิดการออมและจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ทั้งในส่วนของกลุ่ม และสมาชิก เพื่อนำไปสู่การสร้างความมั่นคงทางการเงินและสามารถที่จะพึ่งตนเองได้
4. สมาชิกเกิดความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของตนเองเพื่อที่จะได้ใช้ชีวิตอย่างเพียงพอและพอเพียงลดปัญหานี้ในระบบและในระบบให้เกิดเป็นเศรษฐกิจอย่างพอเพียงในชุมชนสืบต่อไป

กิจกรรม/แผนดำเนินกิจกรรม

แผนงานที่ 1 เวทีจัดอบรมคณะกรรมการ ทีมงาน เพื่อทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์กร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้คณะทำงานขององค์กรสามารถที่จะจัดระบบโครงสร้างองค์กร ขบวนการการบริหารจัดการขององค์กรอย่างชัดเจนได้ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งได้นำความรู้ด้านการจัดการองค์กรจากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโครงการระบบการผลิตเศรษฐกิจพอเพียงฯ ครั้งที่ 3 นำไปประยุกต์ใช้
2. จัดระบบองค์ความรู้การแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกองค์กร
3. เพื่อร่วมกันคิดวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์กร
4. เพื่อสร้างการตระหนักถึงความสำคัญ และการดำรงชีวิตแบบพอเพียงขององค์กร

พื้นที่เป้าหมาย

บ้านปางคำใต้ หมู่ 1 ตำบลผาช้างน้อย อำเภอปง จังหวัดพะเยา 56140

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส จำนวน 22 คน

ระยะเวลาดำเนินงาน

จำนวน 2 วัน

ลักษณะกิจกรรม

ประชุมทำความเข้าใจการมีส่วนร่วมในองค์กร จัดระบบข้อมูลการเงินการบัญชีให้ชัดเจนร่วมกัน วิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาอุปสรรคและจุดอ่อนจุดแข็งในองค์กรทั้งในกลุ่มสมาชิกและคณะกรรมการทีมงาน ซึ่งมีทั้ง 4 ด้าน คือ

1. ด้านโครงสร้างและคณะกรรมการ การบริหารองค์กร
2. ด้านการเงินการบัญชี และการออม
3. ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ตามเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของพื้นบ้าน
4. จัดทำระบบการออมเพื่อเป็นกองทุนของกลุ่ม และสมาชิกอย่างชัดเจน

ผลลัพธ์ และตัวชี้วัดของกิจกรรม

1. ได้รูปแบบ แผนการจัดการองค์กรที่เป็นรูปธรรม นำไปสู่การจัดรูปแบบ โครงสร้างองค์กรที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น
2. การสร้างความเข้าใจ และจิตสำนึกให้แก่สมาชิกต่อการรวมเป็นกลุ่มอาชีพให้กับสมาชิก นำไปสู่การมีส่วนร่วมของสมาชิกมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากสมาชิกมีส่วนร่วมในการผลิตเพิ่มขึ้น

แผนงานที่ 2 เวทีอบรมเทคนิคการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของพื้นบ้านและการตลาด

วัตถุประสงค์

1. พัฒนาฝีมือการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของสมาชิกกลุ่มให้มีศักยภาพในการผลิตและเกิดคุณภาพในผลิตภัณฑ์ที่สามารถที่จะเป็นสินค้าที่สร้างรายได้ให้กลุ่มได้
2. เพื่อสร้างความเข้าใจขบวนการในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของตนเอง นำไปสู่การยกระดับคุณภาพสินค้าของกลุ่ม
3. เพื่อให้เกิดขบวนการในการผลิตที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบเสริมสร้างกลุ่มให้แข็งแรงเกิดความสามัคคีในกลุ่มและนำไปสู่การพึ่งตนเองด้านการผลิต

พื้นที่เป้าหมาย

บ้านปางค่าใต้ หมู่ 1 ตำบลผาช้างน้อย อำเภอปง จังหวัดพะเยา 56140

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส จำนวน 22 คน

ระยะเวลาดำเนินงาน

จำนวน 2 วัน

ลักษณะกิจกรรม

1. เป็นการอบรมภาคปฏิบัติ ฝึกแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้กับสมาชิกกลุ่ม เพื่อที่จะสามารถแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมาตรฐานได้
2. ร่วมกันฝึกปฏิบัติโดยแบ่งงานตามที่แต่ละคนถนัดตามความเหมาะสมของแต่ละผลิตภัณฑ์ที่นำมาแปรรูป
3. ร่วมกันคิดถึงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของตนเองเพื่อสร้างให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นบ้าน ความเป็นตัวตนของตนเอง

ผลลัพธ์ และตัวชี้วัดของกิจกรรม

1. เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำให้ได้สมาชิกที่สามารถแปรรูปผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น และมีความชำนาญเพิ่มขึ้นด้วย
2. สามารถจัดแบ่งกลุ่มสมาชิกที่มีความสามารถ ความถนัดแตกต่างกัน เพื่อนำไปวางแผนการผลิตได้
3. มีความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ และปริมาณผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเพิ่มขึ้น คุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ซึ่งสอดคล้องกับเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของชนพื้นบ้านอย่างชัดเจน

แผนงานที่ 3 สร้างทุนหมุนเวียนของกลุ่ม เพื่อการจัดหาวัตถุดิบในการผลิต

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในองค์กรและจัดซื้อวัตถุดิบให้สมาชิกได้แปรรูปผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จำหน่ายเพื่อเป็นรายได้เสริมจากอาชีพหลักและจะเกิดการออมทั้งการรวมกลุ่มและตัวสมาชิกเองจะเป็นการทำให้กองทุนเติบโต และสามารถปลดหนี้ได้

พื้นที่เป้าหมาย

บ้านปางค่าใต้ หมู่ 1 ตำบลผาช้างน้อย อำเภอปง จังหวัดพะเยา 56140

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส จำนวน 22 คน

ระยะเวลาดำเนินงาน

จะเป็นทุนหมุนเวียนในกลุ่มองค์กรตลอดทั้งปี

ลักษณะกิจกรรม

1. เพื่อเป็นการจัดสรรงบประมาณในการจัดหาวัตถุดิบต่าง ๆ สำหรับในการผลิต
2. จัดสรรงบประมาณจ่ายค่าแรงสมาชิกกลุ่มในการปักกลดลายภูมิปัญญาตามเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ชนพื้นบ้านตามแนววิถีชีวิต
3. เพื่อเป็นค่าแรงสมาชิกในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง

ผลลัพธ์ และตัวชี้วัดของกิจกรรม

1. เกิดโครงสร้างการบริหารการเงินของกลุ่มที่มีความชัดเจน เป็นรูปธรรมและเหมาะสม
2. กองทุนเพื่อหมุนเวียนในอนาคต ซึ่งเงินทุนเบื้องต้นมาจาก 2 แหล่ง คือ เงินทุนจากกลุ่มและเงินสมทบจากโครงการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง สามารถวัดผลการดำเนินงานได้ทั้งในระดับบัญชีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม บัญชีกองทุนกลุ่ม บัญชีรายได้จากการผลิตของสมาชิก บัญชีการออมของสมาชิก เป็นต้น ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างคามเข้มแข็ง และการพึ่งตนเองได้ทางการเงินของกลุ่มและของสมาชิกในอนาคต

งบประมาณดำเนินงาน

แผนงานที่ 1 เวทีจัดอบรมคณะกรรมการ ทีมงาน เพื่อทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์กร ทางกลุ่มจะเป็นผู้ดำเนินงานเองทั้งหมด ในลักษณะการประชุมกลุ่ม จึงไม่มีค่าใช้จ่ายในส่วนนี้

แผนงานที่ 2 เวทีอบรมเทคนิคการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของพื้นบ้านและการตลาด

1. ค่าอาหารและอาหารว่าง (23 คน คนละ 90 บาท)	4,140	บาท
2. ค่าห้องประชุม + เครื่องเสียง	1,500	บาท
3. ค่าวัสดุอุปกรณ์ + ค่าฟิล์มล้าง	500	บาท
4. ค่าตอบแทนวิทยากร (2 คน คนละ 500 บาท)	2,000	บาท
5. ค่าตอบแทนวิทยากรวิชาการ (2 คน คนละ 1,000 บาท)	4,000	บาท
6. ค่าประสานงาน	1,500	บาท
7. ค่าเดินทางวิทยากร (4 คน คนละ 1,000 บาท)	4,000	บาท
8. ค่าวัสดุอุปกรณ์ (วัสดุที่ใช้ในการอบรมแปรรูปผลิตภัณฑ์)		
1. ผ้าพื้นเมือง 10 พับ (260*10)	2,600	บาท
2. ด้ายวินัส 3 โหล (110*3)	330	บาท
3. เข็มจักร 5 ห่อ (25*5)	125	บาท
4. กรรไกร 15 อัน (35*15)	525	บาท
5. สายวัด 1 กล้อง (150*1)	150	บาท
6. ไม้บรรทัด 15 อัน (12*15)	180	บาท
7. กระดาษสร้างแบบ 0.5 ลีม	300	บาท
8. คาร์ลบอล 2 โหล (38*2)	76	บาท
9. ลูกกลิ้ง 1 โหล (120*1)	130	บาท
ค่าใช้จ่ายในแผนงานที่ 2 ทั้งสิ้นจำนวน	22,056	บาท

หมายเหตุ : ค่าใช้จ่ายบางส่วนเป็นค่าใช้จ่ายที่กลุ่มร่วมสมทบ เช่น ค่าวัสดุอุปกรณ์

แผนงานที่ 3 กองทุนหมุนเวียน เพื่อการจัดหาวัตถุดิบผลิตผลิตภัณฑ์ในการแปรรูปเพื่อการจำหน่าย

เงินกองทุนที่ได้จากการสนับสนุนจากโครงการ	25,000	บาท
เงินกองทุนจากการสมทบของกลุ่ม	10,000	บาท
ค่าใช้จ่ายในแผนงานที่ 3 ทั้งสิ้นจำนวน	35,000	บาท
รวมงบประมาณดำเนินงานทั้งสิ้น (1 + 2 + 3) จำนวน	57,056	บาท

ผลกำไรจากกองทุนหมุนเวียน
ตารางการจัดสรรผลกำไรเพื่อการออมของสมาชิกและกลุ่ม

การจัดสรรผลกำไรใน 100%

45%	กองทุนกู้ยืมเพื่อพัฒนาอาชีพ
15%	สวัสดิการของสมาชิก เช่น ค่ารักษาพยาบาล เงินกู้ยืมฉุกเฉิน
40%	การบริหารจัดการองค์กร

รายละเอียดเพิ่มเติม : สัดส่วน 45% ในส่วนของกองทุนกู้ยืมเพื่อพัฒนาอาชีพ เงินกองทุนกู้ยืมส่วนหนึ่งเป็นเงินสมทบจากกลุ่ม ในเบื้องต้นกลุ่มกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมไว้ที่ร้อยละ 3 ต่อปี สำหรับสมาชิกกลุ่ม และร้อยละ 4 ต่อปี สำหรับที่ไม่ใช่สมาชิกกลุ่ม

ระยะเวลาดำเนินงาน

1 มิถุนายน 2550 – 30 พฤษภาคม 2551 ระยะเวลาดำเนินงาน 1 ปี

คณะผู้รับผิดชอบโครงการ

1. นางเพย	ศรีสมบัติ	ประธาน	หัวหน้าโครงการ
2. นางอุไรวรรณ	ศรีสมบัติ	รองประธาน	กรรมการ
3. นางลิ้ว	เกียรติช้างน้อย	เลขา	กรรมการและเลขานุการ
4. นางฟามแข็ง	ผดุงศิริอานันท์	เหรัญญิก	กรรมการ
5. นางหมวงหวั่ง	กานต์วนานันท์	ผู้ช่วยเหรัญญิก	กรรมการ

คณะที่ปรึกษา

1. นายแคะเว่น	ศรีสมบัติ	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านใหม่ปางคำภูลังกาอนุสรณ์
2. นายอู่โหล	ศรีสมบัติ	กำนันตำบลผาช้างน้อย
3. นายเล็ก	ไม่ใหญ่	หัวหน้าโครงการหลวงปางคำ

2. รายงานผลการดำเนินงาน

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงานกิจกรรม	ผลตัวชี้วัด
แผนการพัฒนาที่1 เวทีจัดอบรม คณะกรรมการและ ทีมงานเพื่อทำแผน ยุทธศาสตร์ของ องค์กร	-เพื่อให้คณะทำงานของ องค์กรสามารถที่จะจัดระบบ โครงสร้างองค์กร ขบวนการ การบริหารจัดการขององค์กร โดยนำความรู้ด้านการจัดการ องค์กร จากเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้ในโครงการระบบการ ผลิตเศรษฐกิจพอเพียงฯ ครั้งที่ 3 มาประยุกต์ใช้ -เพื่อร่วมกันคิดวิเคราะห์การ ดำเนินงานขององค์กร -เพื่อสร้างการตระหนักถึง ความสำคัญ และการ ดำรงชีวิตแบบพอเพียงของ องค์กร	-จัดเวทีในลักษณะของ การประชุมแบ่งกลุ่มเพื่อ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ การบริหารจัดการองค์กร	(ภาพที่ 2.6.1) -หลังจากคณะทำงานได้ร่วมเวทีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการองค์กรกับ โครงการระบบการผลิตเศรษฐกิจพอเพียงฯ ครั้งที่ 3 แล้ว ได้นำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดให้กับ สมาชิกในการอบรมมีผู้เข้าร่วมกิจกรรม 25 คน ส่งผลให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการบริหาร จัดการองค์กรมากขึ้น และได้ข้อสรุปดังนี้ 1.สมาชิกได้รับความรู้ และเกิดความเข้าใจใน องค์ความรู้ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม 2.ได้แผนการยุทธศาสตร์ขององค์กร จากการลง มติของสมาชิกกลุ่มให้กิจกรรม(ผ้าป่า)จำนวน 7 คน เห็นชอบร่วมกันว่าควรมีการดำเนินงาน ด้านการจัดแผนยุทธศาสตร์กลุ่มอย่างชัดเจน โดยการแยกออกจากกลุ่มใหญ่ ที่เดิมนั้นมีการ รวมกลุ่มอาชีพเสริมที่หลากหลายซึ่งทำให้การ ดำเนินงาน การบริหารจัดการองค์กรไม่มีความ ชัดเจน ดังนั้นการแยกกลุ่มออกมาเพื่อให้การ ทำงานมีความเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น	-สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในขณะ ร่วมทำกิจกรรม โดยการจัด ประเด็นคำถาม เพื่อสร้างความ เข้าใจเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่ ได้รับ -ได้ แผน ยุทธศาสตร์การ ดำเนินงานขององค์กรที่ชัดเจน ซึ่งได้จากการปรับเปลี่ยน โครงสร้างองค์กรและกฎระเบียบ ขององค์กรให้มีความสอดคล้อง กับการทำงานมากขึ้น

รายงานผลการดำเนินงาน(ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงานกิจกรรม	ผลตัวชี้วัด
แผนการพัฒนาที่ 2 เวทีอบรมเทคนิคการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของสมาชิกกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของพื้นที่บ้านและการตลาด	-พัฒนาฝีมือการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของสมาชิกกลุ่มให้มีศักยภาพในการผลิตและเกิดคุณภาพในผลิตภัณฑ์ที่สามารถที่จะเป็นสินค้าที่สร้างรายได้ให้กลุ่มได้ -เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความถนัดของแต่ละบุคคลที่จะนำมาปรับใช้กับการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของตนเองและเพื่อให้เกิดความชำนาญ -เพื่อให้เกิดขบวนการในการผลิตที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบเสริมสร้างกลุ่มให้แข็งแกร่งเกิดความสามัคคีในกลุ่มและนำไปสู่การพึ่งตนเองด้านการผลิต	-เป็นกิจกรรมภาคปฏิบัติ สมาชิกทุกคนที่เข้าร่วมกิจกรรมจะได้ปฏิบัติจริงและปฏิบัติตามโดยแบ่งกลุ่มตามความถนัดและความสนใจของสมาชิกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1.กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อการตัดเย็บมีจำนวน 7 คน ใช้ระยะเวลาอบรม 7 วัน 2.กลุ่มแปรรูปวัตถุดิบคือการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ มีจำนวน 7คน ใช้ระยะเวลาอบรม 3 วัน	-จากการจัดเวทีอบรมเทคนิคการแปรรูปผลิตภัณฑ์พบว่าสมาชิกที่ได้เข้าร่วมการอบรมภาคปฏิบัติมีทักษะและมีความเข้าใจในเนื้องานการผลิตมากยิ่งขึ้น ทำให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจความสามารถที่จะแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มทางเลือกให้กับกลุ่มสมาชิกที่จะเลือกผลิต ผลิตภัณฑ์ตามความถนัดของตนเองและส่งผลให้องค์กรมีสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น	-ประเมินผลงานที่ออกมาจากความประทับใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม -ประเมินสมาชิกผู้เข้าร่วม กิจกรรมมีความรู้และเข้าใจวิธีการผสมสีธรรมชาติและวิธีการย้อมผ้า และสามารถปฏิบัติได้เองโดยมีผู้กำกับดูแล

รายงานผลการดำเนินงาน (ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ผลตัวชี้วัด
แผนการพัฒนาที่ 3 การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อการพัฒนาวิสาหกิจ ในการผลิต	-เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในองค์กรตลอดทั้งปีและจัดซื้อวัตถุดิบให้สมาชิกได้แปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อการจำหน่าย -เพื่อให้เกิดการออมทั้งการรวมกลุ่มและตัวสมาชิกเองจะเป็นการทำ ให้กองทุนเติบโตเพื่อ นำไปสู่การปลดหนี้ได้	-จัดประชุมกลุ่มสมาชิกเพื่อประชุมวางแผนการ วางกฎระเบียบและแบบแผนการบริหารจัดการกองทุนหมุนเวียน ร่วมกัน -ผลกำไรจากการกองทุนหมุนเวียน จะนำมาจัดสรรเพื่อการออมของ สมาชิกตามสัดส่วน 100 % ดังนี้ 45 % กองทุนเพื่ออาชีพ 15 % สวัสดิการของสมาชิก เช่น ค่ารักษาพยาบาล เงินกู้ฉุกเฉิน 40 % การบริหารการจัดการ องค์กร	-ได้แผนการบริหารจัดการกองทุนดังนี้ -กองทุนเพื่อประกอบอาชีพหลัก กลุ่มมี งบประมาณจำนวน 19,000 บาท เพื่อให้ สมาชิกทั้ง 7 คน กู้ยืมเพื่อนำไปประกอบ อาชีพการเกษตรรายละเอียด 2,700 บาท -กองทุนเพื่อประกอบอาชีพเสริม กลุ่มมี งบประมาณ 20,000บาท เพื่อสร้างทุน หมุนเวียนในด้านกาจัดหาวัตถุดิบในการ ผลิต -กองทุนเพื่อการออมให้สมาชิกออมเดือน ละ 10 บาท 1 ปี จึงมีการปันผลซึ่งเป็น การกระตุ้นให้สมาชิกตระหนักถึงการออม มากขึ้น จึงทำให้สมาชิกเกิดการออมที่ ต่อเนื่อง -ในด้านสวัสดิการและเงินกู้ฉุกเฉินอยู่ ระหว่างการจัดดำเนินการ	-มีกองทุนหมุนเวียนในการจัดซื้อ วัตถุดิบเพื่อการแปรรูปผลิตภัณฑ์และ การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์กลุ่ม -สมาชิกกลุ่มมีความเข้าใจและให้ ความร่วมมือดำเนินการตาม กฎระเบียบและแบบแผนที่ได้ทำ ร่วมกัน -กองทุนส่วนนี้เพื่อช่วยยกคุณภาพ ชีวิตของสมาชิกให้เกิดความมั่นคงใน ชีวิตมากยิ่งขึ้น และช่วยลดปัญหา ดอกเบี้ยนอกกฎหมาย ลดภาระ หนี้สินให้กับสมาชิกเมื่อมีทุนเพิ่มขึ้น จากการพัฒนาอาชีพจะมีการ ดำเนินการต่อยอดโครงการของกลุ่ม ต่อไป

รายงานผลการดำเนินงาน (ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงานกิจกรรม	ผลตัวชี้วัด
โครงการต่อยอด : โครงการผลิต ผลิตภัณฑ์ผ้าปักมือ ชาวเขา เพื่อ การตลาด	-ให้สมาชิกผลิตสินค้าเพื่อ ขายให้กับกลุ่มเป้าหมาย -เพื่อให้สมาชิกได้มีรายได้ เสริมเพิ่มขึ้น -เพื่อให้เกิดการตระหนักถึง คุณค่าเอกลักษณ์ของ ตนเอง	-โครงการต่อยอดนี้ เป็นกองทุนที่สืบ เนื่องมาจากกองทุนของเวทีอบรม แล้วนำมาสมทบทุน เพื่อดำเนินการ ต่อยอดกองทุนหมุนเวียนเพื่อให้เกิด ความมั่นคงให้กับสมาชิกที่จะมีทุน หมุนเวียนในการผลิตแปรรูปและ อาชีพหลัก อาชีพเสริม -ได้มีการแบ่งกลุ่มอาชีพตลาด เป้าหมายออกเป็น 2 กลุ่ม คือ - กลุ่มอาชีพหลัก ได้แก่ กลุ่ม การเกษตรซึ่งเป็นกองทุนหมุนเวียน -กลุ่มอาชีพเสริม ได้แก่ กลุ่มการ แปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นเงินทุน หมุนเวียนในด้านการซื้อวัตถุดิบแปร รูปผลิตภัณฑ์ 3.ได้มีการแบ่งหน้าที่ของแต่ละส่วน ออกให้ชัดเจนมากขึ้น เช่น -ศูนย์ OTOP มีหน้าที่จัดจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มแปรรูปได้ทำการ ผลิต	โครงการนี้กำลังอยู่ระหว่างการดำเนินการ	-อยู่ระหว่างดำเนินการ

รายงานผลการดำเนินงาน (ต่อ)

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงานกิจกรรม	ผลตัวชี้วัด
		- กลุ่มแปรรูป มีหน้าที่แปรรูปผลิตภัณฑ์ พัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการจำหน่าย -กลุ่มกิจกรรม มีหน้าที่บริการเมื่อมีการจัดประชุมหรือการอบรม ให้ความรู้ซึ่งเป็นลักษณะหมุนเวียนกันในกลุ่ม สมาชิกทุกคนก็ จะได้ทำหน้าที่นี้ -ตลาดเป้าหมาย 1. ศูนย์ OTOP แหล่งท่องเที่ยวภูสีงา 2. จังหวัดพะเยา งานกาชาดหรืองานต่างๆ ที่เอื้อต่อการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ 3.เมืองทองธานี กรุงเทพมหานคร เมื่อมีการจัดงานเพื่อจำหน่ายสินค้า OTOP ทั่วประเทศ		

แผนภาพที่ 2.6.1 กิจกรรมโครงการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กรเชิงระบบ

1. การอบรมการบริหารจัดการองค์กร



2. การอบรมเทคนิคการตัดเย็บ



3. การอบรมเทคนิคการย้อมสีธรรมชาติ



4. ผลิตภัณฑ์รูปแบบต่างๆที่กลุ่มผลิตขึ้น



3. ผลที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในความเข้าใจของสมาชิกกลุ่มนั้น คือ การรู้จักพอไม่มีความโลภ การประกอบอาชีพให้พอที่จะเลี้ยงตัวเองและครอบครัว และการพอในที่นี้ คือ การรู้จักพอที่เกิดจากข้างในใจ และต้องทำประกอบกับการออม ซึ่งการออมนำไปสู่รายได้ที่มั่นคง

ดังนั้นผลที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการก็เหมือนกับการนำไปประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวันของสมาชิกกลุ่ม คือ

1. ความพอเพียงได้เข้ามาสะกิดใจของสมาชิกกลุ่มเมื่อจะทำสิ่งใดหรือดำเนินการอะไรก็มีความตระหนักถึงความสามารถของตัวเองและทำให้สิ่งที่จะทำมีความสัมพันธ์กัน
2. คำว่า พอเพียง และ เพียงพอ ทำให้เกิดการระมัดระวังในการใช้จ่ายของการดำเนินโครงการมากขึ้น
3. การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ไม่ได้ส่งผลเพียงในการดำเนินโครงการเท่านั้น แต่ยังเป็นการฝังรากของความคิดให้กับสมาชิกได้ตระหนักเสมอในการดำเนินชีวิตประจำวัน

4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

มีปัญหาด้านเวลา เนื่องจากโครงการบางส่วนเริ่มดำเนินการในช่วงฤดูเพาะปลูก จึงส่งผลให้มีความติดขัดกับเวลาที่ได้กำหนดไว้ แต่ก็มีมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมและดำเนินการผ่านมาได้ด้วยดี

5. ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

- การติดต่อประสานงานของเจ้าหน้าที่โครงการวิจัยมีความต่อเนื่องและชัดเจน
- โครงการทั้งสามนี้ได้ตอบสนองความต้องการกลุ่มสมาชิกได้ตรงความต้องการ
- อยากมีโครงการต่อเนื่องในด้านกองทุนหมุนเวียนเพื่ออาชีพหลัก คือ กลุ่มอาชีพเกษตร

2.6.2 กลุ่มผ้าทอไทลื้อบ้านเฮี้ย

1. ข้อเสนอโครงการ:โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร

กลุ่มทอผ้าบ้านเฮี้ยเป็นกลุ่มแม่บ้านที่รวมตัวกันเพื่อผลิตและจำหน่ายผ้าฝ้ายทอมือเป็นอาชีพเสริมในช่วงเวลาที่ว่างเว้นจากการทำนา โดยผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มจะมีเอกลักษณ์โดดเด่น คือ เป็นลายผ้าโบราณและย้อมสีธรรมชาติ ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในขณะนี้ยังเป็นผ้าที่ยังไม่มีการแปรรูป แต่ขณะเดียวกันนี้ทางกลุ่มได้มีความคิดที่จะแปรรูปสินค้าที่อยู่ให้ เป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่มีแบบที่เป็นสากล และเป็นที่ยอมรับของตลาดมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ทางกลุ่มมีช่างตัดเย็บน้อยทำให้กำลังในการผลิตผลงานมีไม่เพียงพอ ดังนั้นทางกลุ่มจึงได้จัดทำโครงการเรียนตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูปขั้นสูง (เสื้อผ้าสุภาพบุรุษ) ขึ้นเพื่อเพิ่มศักยภาพและความสามารถให้กับช่างที่มีอยู่และเพิ่มปริมาณช่างให้เพิ่มมากขึ้น

เสื้อผ้าสำเร็จรูป (เสื้อผ้าสตรี) เป็นสินค้ารายการหนึ่งของกลุ่มที่ได้รับรางวัลผลิตภัณฑ์ดีเด่นระดับสี่ดาวประเภทผ้าและเครื่องแต่งกายในโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทยปี 2549 (OTOP Product Champion) ทำให้สินค้าประเภทเสื้อผ้าสำเร็จรูป (เสื้อผ้าสตรี) ของกลุ่มเป็นที่ต้องการของตลาดแต่กำลังในการผลิตของทางกลุ่มมีไม่เพียงพอ อีกทั้งช่างตัดเย็บที่มีอยู่ยังขาดทักษะและความสามารถในการตัดเย็บเสื้อผ้าบุรุษ กลุ่มจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาศักยภาพของบุคลากรของกลุ่มในการตัดเย็บเสื้อผ้าบุรุษเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ การที่กลุ่มได้ก่อตั้งมานาน ทำให้สมาชิกขาดความกระตือรือร้นที่ต่อการดำเนินงานต่างๆ ของกลุ่ม ซึ่งกลุ่มได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวที่จะส่งผลต่อความเข้มแข็งของกลุ่มในอนาคต และจากการเข้าร่วมในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระบบการผลิตและวิสาหกิจชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงครั้งที่ 3 กลุ่มได้เรียนรู้ด้านการจัดการองค์กรเพิ่มเติม และได้เขียนแผนการพัฒนาการจัดการองค์กรขึ้นเป็นเบื้องต้น ดังนั้นกลุ่มจึงมีเป้าหมายที่จะกระตุ้น จิตสำนึกและความมีส่วนร่วมของสมาชิก ผ่านโครงการฝึกอบรมที่กลุ่มได้วางแผนร่วมกับโครงการพัฒนาระบบการผลิตและวิสาหกิจชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่พัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มต่อไปอย่างมั่นคงในอนาคต

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อให้สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการได้เรียนรู้ และสามารถออกแบบ ตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป (เสื้อผ้าบุรุษ) ได้ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาโครงสร้างการผลิตของกลุ่มอย่างยั่งยืนในอนาคต
2. เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตสินค้าให้กับสมาชิกในกลุ่ม ทำให้กลุ่มสามารถผลิตสินค้าที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น
3. เพื่อให้สมาชิกมีรายได้เพิ่ม เนื่องจากการผลิตผ้าทอเพียงอย่างเดียวไม่สามารถสร้างรายได้ได้ดีในภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว การแปรรูปผลิตภัณฑ์ถือเป็นทางออกที่ดีในการหมุนเวียนทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดรายได้
4. เพื่อพัฒนา กระตุ้น ให้สมาชิกเกิดจิตสำนึก ความมีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าของกลุ่มมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของกลุ่มที่เกิดจากแรงขับเคลื่อนจากสมาชิกอย่างแท้จริง

เป้าหมายและตัวชี้วัด

1. ได้เพิ่มศักยภาพบุคลากรของกลุ่ม โดยได้สมาชิกกลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าบุรุษ เพิ่มขึ้น จำนวน 5 คน นำไปสู่การสามารถสร้างรายได้ให้กับกลุ่มเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังสามารถช่วยให้แปรรูปสินค้าผ้าทอของกลุ่มที่มี ยอดจำหน่ายลดลงให้เพิ่มขึ้นได้
2. กระตุ้น และสร้างจิตสำนึก ความมีส่วนร่วม ความเป็นเจ้าของกลุ่มให้แก่สมาชิกกลุ่มจำนวน 60 คน ซึ่งจะทำให้กลุ่มเป้าหมายดังกล่าวเป็นแรงขับเคลื่อนในการพัฒนากลุ่มไปในอนาคต ซึ่งสามารถวัดผลได้ เช่น วัดจากสัดส่วนการสูญเสียของผลิตภัณฑ์ หรือการผลิตที่ไม่ตรงตามต้องการลดลง จากในปัจจุบันมี ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ไม่มาตรฐานจากสมาชิก ร้อยละ 10 จะพัฒนาให้หมดไปหลังจากการอบรม เป็นต้น

วิธีดำเนินงาน

1. ประชุมกลุ่มสมาชิกเพื่อสำรวจความคิดเห็นร่วมกันเขียนโครงการ
2. เสนอโครงการเพื่อพิจารณา
3. การดำเนินการฝึกอบรม
4. ติดตามและประเมินผลโครงการ

แผนการดำเนินงาน

รายการ	ระยะเวลาดำเนินงาน				
	25- 31 พ.ค.	1 - 15 มิ.ย.	16- 30 มิ.ย.	1 - 15 ก.ค.	16- 31 ก.ค.
ประชุมสมาชิกเพื่อสำรวจความคิดเห็นร่วมกันเขียนโครงการ	←→				
เสนอโครงการเพื่อพิจารณา		←→			
ดำเนินการฝึกอบรม				←→	
ติดตามและประเมินผลโครงการ					←→

สถานที่ดำเนินงาน

กลุ่มสตรีทอผ้าไทลื้อบ้านเฮี้ย 141 หมู่ 1 ตำบลศิลาแลง อำเภอปัว จังหวัดน่าน

คณะผู้รับผิดชอบโครงการ

1. นางแพว	คำภานูช	หัวหน้าโครงการ
2. นางศรีอ่อน	ชาวเฮี้ย	กรรมการ
3. นางวราภรณ์	สีฆาวงค์	กรรมการ
4. นางจอมผาง	เมฆแสน	กรรมการ
5. นางจุรีพร	วังลังกา	กรรมการและเลขานุการ
6. นางสมพร	โวทาน	กรรมการ
7. นางสาว	ลือยศ	กรรมการ

คณะที่ปรึกษา

1. นายสิทธิ์	วัลลภาชัย	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร 8 ว หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน
2. นางวันดี	พรหมบุญ	เจ้าสมาชิกเคหะกิจเกษตร 6 สำนักงานเกษตรอำเภอปัว
3. นายมนัส	สวนแก้ว	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร 6ว สำนักงานเกษตรอำเภอปัว

แผนปฏิบัติการและงบประมาณ

ลำดับ	กิจกรรม	งบประมาณ จาก โครงการ (บาท)	งบประมาณ จากกลุ่ม (บาท)	รวม (บาท)
1	จัดอบรมตัดเย็บเสื้อผ้าสุภาพบุรุษ ในช่วงวันที่ 1 - 15 กรกฎาคม 2550			
	- ค่าวิทยากร 1 คน วันละ 1,500 บาท กำหนด 15 วัน	22,500		22,500
	- ค่าที่พักวิทยากร 15 วันๆ ละ 350 บาท	5,250		5,250
	- ค่าอาหาร 15 วันๆ ละ 150 บาท	2,250		2,250
	รวมค่าวิทยากร	30,000		30,000
	ค่าวัสดุอุปกรณ์			
	- ค่าผ้า 60 เมตรๆ ละ 120 บาท		7,200	7,200
	- ค่าด้าย		300	300
	- ค่ากระดุม		350	350
	- ค่ากระดาษสร้างแบบ		350	350
	- ค่าผ้าอัดกาว 15 เมตรๆ ละ 70 บาท		1,050	1,050
	- ค่าผ้าเคมี		300	300
	- ค่าผ้าซับ		1,000	1,000
	- ค่ากาว		100	100
	- เข็มจักร		50	50
	- ค้อนทุบผ้า		300	300
	รวมค่าวัสดุอุปกรณ์		11,000	11,000
	รวมค่าใช้จ่ายกิจกรรมที่ 1	30,000	11,000	41,000
2	จัดฝึกอบรมเพิ่มศักยภาพความเข้มแข็งภายในกลุ่ม ในเดือนมิถุนายน 2550 จำนวน 1 วัน ณ หอประชุมประจำหมู่บ้านหมู่ 1 บ้านเฮี้ย			
	- ค่าวิทยากรอบรม 1 วัน 4 คนๆ ละ 1,500 บาท	6,000		6,000
	- ค่าอาหารผู้เข้าอบรม และวิทยากรจำนวน 60 คนๆ ละ 50 บาท	3,000		3,000
	- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม 60 คนๆ ละ 20 บาท	1,000	200	1,200
	รวมค่าใช้จ่ายกิจกรรมที่ 2	10,000	200	10,200

2.รายงานผลการดำเนินงาน

แผนพัฒนา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลการดำเนินงานกิจกรรม	ผลตัวชี้วัด
-โครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากร	-เพื่อให้สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการได้เรียนรู้และสามารถออกแบบ ตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป (เสื้อผ้าบุรุษ) ได้ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาโครงสร้างการผลิตของกลุ่มอย่างยั่งยืนในอนาคต -เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตสินค้าให้กับสมาชิกในกลุ่ม ทำให้กลุ่มสามารถผลิตสินค้าที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น -เพื่อให้สมาชิกมีรายได้เพิ่ม เนื่องจากการผลิตผ้าทอเพียงอย่างเดียวไม่สามารถสร้างรายได้ได้ในภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว การแปรรูปผลิตภัณฑ์ถือเป็นทางออกที่ดีในการหมุนเวียนทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดรายได้ -เพื่อพัฒนา กระตุ้น ให้สมาชิกเกิดจิตสำนึก ความมีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าของของกลุ่มมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของกลุ่มที่เกิดจากแรงขับเคลื่อนจากสมาชิกอย่างแท้จริง	-จัดฝึกอบรมเพิ่มเติมศักยภาพความเข้มแข็งภายในกลุ่ม -จัดอบรมตัดเย็บเสื้อผ้าสุภาพบุรุษ	(ภาพที่ 2.6.2) -จัดฝึกอบรมเพิ่มศักยภาพความเข้มแข็งภายในกลุ่มจำนวน 1 วันในวันที่ 20 กรกฎาคม 2550 ณ หอประชุมประจำหมู่บ้านเฮี้ย หมู่ 1 ตำบลศิลาแลง มีสมาชิกเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรจำนวน 69 คน เป็นสมาชิก 60 คน และผู้สนใจอีก 9 คน -คัดเลือกสมาชิกจำนวน 2 คน (ประธานกลุ่มและฝ่ายผลิต) เพื่อรับการฝึกอบรมตัดเย็บเสื้อผ้าสุภาพบุรุษ ในช่วงวันที่ 1-15 กรกฎาคม 2550 ใช้ระยะเวลา 15 วัน จากกิจกรรมดังกล่าวทำให้กลุ่มมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการตัดเย็บเสื้อผ้าบุรุษและสามารถแปรรูปผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้น -การดำเนินงานมีการถ่ายทอดความรู้และขยายจำนวนสมาชิกให้มีความสามารถให้การตัดเย็บเสื้อผ้าบุรุษเพิ่มขึ้น 5 คน รวมมีสมาชิกในกลุ่มที่มีความสามารถในการตัดเย็บจำนวน 7 คน	-สมาชิกมีจิตสำนึกและมีส่วนรวมเป็นเจ้าของกลุ่ม เห็นได้จากการสมาชิกให้ความสำคัญโดยการเข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมาก -กลุ่มสามารถสร้างบุคลากรด้านการตัดเย็บเสื้อผ้าบุรุษเพิ่มขึ้นจำนวน 7 คน นำความรู้ที่ได้อบรมมาถ่ายทอดให้กับสมาชิกคนอื่นภายในกลุ่มเพื่อให้เกิดการผลิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่มได้เป็นที่ต้องการของตลาดต่อไป -การฝึกอบรมตัดเย็บเสื้อผ้าบุรุษในครั้งนี้ สมาชิกสามารถแปรรูปสินค้าผ้าทอของกลุ่มให้มีความหลากหลายและช่วยให้ออกจำหน่ายลดลงเพิ่มขึ้นได้

แผนภาพที่ 2.6.2 กิจกรรมโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร

กิจกรรมการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากร



กิจกรรมการอบรมตัดเย็บเสื้อผ้าสุภาพบุรุษ



ผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสุภาพบุรุษที่สมาชิกผลิต



3. ผลที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ

- วิทยากรในการฝึกอบรมเป็นผู้มีความรู้ในชุมชน เพื่อความสะดวกในการติดต่อและความเข้าใจที่ตรงกันในการสื่อความหมายของหัวข้อการฝึกอบรม อีกทั้งเมื่อจบการฝึกอบรมสมาชิกที่เข้าร่วมการฝึกอบรมสามารถชักถามกับวิทยากรได้โดยตรง ซึ่งกิจกรรมทั้ง 2 กิจกรรมของกลุ่ม ใช้วิทยากรภายในท้องถิ่นทั้งหมด ซึ่งเป็นวิทยากรที่มีความรู้และประสบการณ์ตรงกับเรื่องที่ฝึกอบรม

- มีการจ้างงานภายในชุมชนขึ้น การจ้างงานเริ่มจากการจ้างวิทยากรในการฝึกอบรมไปจนถึงการจ้างกลุ่มแม่บ้านเข้ามาจัดทำอาหารกลางวันเลี้ยงผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งข้อดีของการจ้างกลุ่มแม่บ้านมาทำอาหารกลางวันนั้นคือได้อาหารที่ราคาไม่แพงมาก วัตถุดิบที่ใช้ในการปรุงอาหารเป็นวัตถุดิบที่มีในชุมชน

ทั้งนี้สมาชิกในกลุ่มได้เรียนรู้และได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ในชุมชน ที่สำคัญสมาชิกในกลุ่มสามารถเรียนรู้ได้ว่าหลักเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง

4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

- ระยะเวลาในการฝึกอบรมมีจำกัด แต่การเรียนรู้ในเรื่องการตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป(เสื้อสุภาพบุรุษ) ต้องใช้เวลาในการเรียนที่มาก ดังนั้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมจึงยังขาดทักษะและความชำนาญในการตัดเย็บในแบบที่ยากอยู่บ้าง

- วิทยากรกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีเวลาว่างที่จะเข้าร่วมการฝึกอบรมที่ไม่ตรงกัน เนื่องจากวิทยากรเป็นผู้ที่มีงานประจำอยู่แล้ว จะว่างเฉพาะวันหยุดราชการ อีกทั้งระยะเวลาในการฝึกอบรมเป็นช่วงที่สมาชิกทำการเกษตร จึงทำให้มีสมาชิกไม่สามารถเข้าร่วมฝึกอบรมได้ในเวลาที่กำหนด

- งบประมาณในการดำเนินกิจกรรมยังไม่เพียงพอ

5. ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

ในการฝึกอบรมครั้งต่อไปควรจัดให้มีระยะเวลาในการฝึกอบรมมากขึ้น เพื่อให้สมาชิกเกิดความรู้ความเข้าใจที่มากและเกิดทักษะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และควรมีการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สมาชิกได้เรียนรู้และเข้าใจอย่างถ่องแท้และสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งสามารถขยายผลไปยังเพื่อนสมาชิกภายในชุมชนให้ได้เห็นถึงประโยชน์ของการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

บทที่ 3

ผลการวิเคราะห์โครงการพัฒนาตนเอง

จากรายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาตนเองของกลุ่ม/สหกรณ์ ที่ผ่านมาทั้ง 19 โครงการ ซึ่งแต่ละโครงการมีระยะเวลาการดำเนินงานที่แตกต่างกันไป บางโครงการยังอยู่ระหว่างการดำเนินงาน ในขณะที่บางโครงการดำเนินการเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว สำหรับโครงการที่ยังอยู่ระหว่างการดำเนินงาน คณะวิจัยจะยังคงติดตามโครงการอย่างต่อเนื่องถึงแม้จะสิ้นสุดระยะเวลาของโครงการวิจัยฯ แล้วก็ตาม

การวิเคราะห์ข้อมูลตามระบบการผลิตทั้ง 6 ระบบการผลิต จะใช้เกณฑ์ที่ประยุกต์จากแนวคิดในการจัดทำโครงการพัฒนาตนเอง ดังต่อไปนี้

1. สามารถแก้ปัญหา หรือตอบโจทย์ของโครงการได้ (สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ)
2. สามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของกลุ่ม/สหกรณ์ได้
3. กิจกรรมที่ระบุในโครงการสามารถสร้างอาชีพและโอกาสให้กับสมาชิกและกลุ่ม/สหกรณ์ได้อย่างทั่วถึง โดยไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงและความเสียหายให้กับส่วนรวม
4. มีการประยุกต์ใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อสมาชิก กลุ่ม/สหกรณ์ และชุมชน อีกทั้งมีความต่อเนื่องไปในอนาคต
5. มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงาน
6. มีการแสดงเจตจำนงในการพึ่งพาตนเอง โดยการลงทุนร่วมกันระหว่างกลุ่ม/สหกรณ์กับโครงการวิจัยฯ
7. เกิดกระบวนการวิจัยปฏิบัติการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม (PLAR) โดยผ่านการระดมความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อวางแผนกิจกรรม ดำเนินงาน วิเคราะห์ และประเมินผล จนกระทั่งสามารถนำมาเรียบเรียงเขียนเป็นรายงานผลการดำเนินงาน สรุป และประเมินโครงการได้ด้วยตนเอง
8. ทำให้บุคลากรของกลุ่ม/สหกรณ์ มีความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้นในด้านการบริหารจัดการ กลุ่ม/สหกรณ์มีความเข้มแข็งและศักยภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถพึ่งพาตนเองเพื่อความอยู่รอดอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการจัดทำโครงการพัฒนาตนเองของโครงการวิจัย

นอกจากเกณฑ์ดังกล่าว คณะวิจัยได้ใช้วิธีการสังเกตจากการติดตามโครงการ มาเป็นองค์ประกอบในการวิเคราะห์การจัดทำโครงการพัฒนาตนเองของกลุ่ม/สหกรณ์ ในครั้งนี้ด้วย

3.1 ผลการวิเคราะห์โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตส้ม

การจัดทำโครงการพัฒนาตนเองในระบบการผลิตส้ม มีกลุ่ม/สหกรณ์เข้าร่วมโครงการจำนวน 4 กลุ่ม/สหกรณ์ ดำเนินกิจกรรมใน 5 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการศึกษาผลความหลากหลายทางชีวภาพที่มีต่อสวนส้ม 2) โครงการธนาคารสุกร 3) โครงการทำปุ๋ยหมักเพื่อการเกษตร 4) โครงการจัดการดินให้สมดุลในสวนส้ม และ 5) โครงการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพทดแทนสารเคมี ซึ่งทุกโครงการยังอยู่ระหว่างการดำเนินงาน เมื่อจำแนกโครงการตามวัตถุประสงค์พบว่าแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) โครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิต และ 2) โครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและต่อยอดองค์ความรู้เพื่อขยายผลทั้งในลักษณะของปัจจัยที่เกี่ยวข้องและการเสริมสร้างความรู้ที่นำมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพหลัก (ปลูกส้ม) (ตารางที่ 3.1.1)

ตารางที่ 3.1.1 โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตส้ม

โครงการในระบบการผลิตส้ม	ประเภทโครงการ	กิจกรรมหลัก	เป้าหมาย (ตามตัวชี้วัดหลัก)	ความก้าวหน้า/ผลความสำเร็จ	ปัญหา
1.โครงการศึกษาผลความรู้ทางชีวภาพที่มีต่อสวนส้ม	-เพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและต่อยอดองค์ความรู้เพื่อขยายผล	-ศึกษาความหลากหลายของพืชที่ปลูกในสวนส้ม เพื่อจัดการด้านการผลิตให้มีความยั่งยืนตามระบบนิเวศเกษตร	-ดินมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น สังเกตจากปริมาณอินทรีย์วัตถุที่คลุมดิน -การเจริญเติบโตของพืชกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ส้มลิ้นจี่ มะม่วง น้อยหน่า และกล้วย -ค่าใช้จ่ายที่ลดลงและมีรายได้เพิ่มขึ้น	(อยู่ระหว่างการดำเนินการดำเนินงานและเป็นโครงการระยะยาวอย่างน้อย 2 ปี ดำเนินการมาแล้ว 11 เดือน) -ต้นทุนการผลิตต่ำลงอย่างเห็นได้ชัด (เพราะไม่มีค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ย ยา และสารเคมีในการผลิต) -พืชที่ปลูกอย่างหลากหลายมีการเจริญเติบโตดี และมีรายได้จากการขายผลผลิตเฉลี่ยเดือนละ 2,000 บาท	-ยังไม่พบปัญหาในการดำเนินงานเนื่องจากโครงการเพิ่งเริ่มต้นและมีกระบวนการพัฒนาเกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอนของแผนงาน
2.โครงการธนาคารสุกร	-เพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิต	-กระจายผลผลิต(ลูกสุกร)ให้กับสมาชิกที่สนใจเพื่อสร้างอาชีพเสริมและสร้างแหล่งวัตถุดิบในพื้นที่(ปุ๋ยหมักจากมูลสุกร)	-ลูกสุกรคลอดกละ 8 ตัว (ได้ลูกสุกรตลอดปี 60 ตัว) -มูลสุกรที่นำมาใช้ในการผลิตเกษตรอินทรีย์ -สมาชิกมีรายได้จากการเลี้ยงสุกรขาย	(อยู่ระหว่างการดำเนินงานและเป็นโครงการระยะเวลา 1 ปี ดำเนินการมาแล้ว 10 เดือน) -แม้พันธุ์สุกรคลอดลูกสุกรตามลำดับดังนี้ -ลูกสุกรคลอดที่ 1 จำนวน 11 ตัว -ลูกสุกรคลอดที่ 2 จำนวน 9 ตัว -ลูกสุกรคลอดที่ 3 จำนวน 13 ตัว -มีการกระจายลูกสุกรให้สมาชิกรายอื่นที่สนใจนำไปเลี้ยงขายเพื่อสร้างอาชีพเสริม ในราคาที่ต่ำกว่าท้องตลาด(ตัวละ 600 บาท) -ได้มูลสุกรที่สามารถนำไปผลิตปุ๋ยหมักเพื่อลดต้นทุนการผลิต	-ยังไม่พบปัญหาในการดำเนินงานเนื่องจากโครงการเพิ่งเริ่มต้นและมีกระบวนการพัฒนาเกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอนของแผนงาน

ตารางที่ 3.1.1 (ต่อ)

โครงการในระบบการผลิตส้ม	ประเภทโครงการ	กิจกรรมหลัก	เป้าหมาย (ตามตัวชี้วัดหลัก)	ความก้าวหน้า/ผลความสำเร็จ	ปัญหา
3.โครงการทำปุ๋ยหมักเพื่อเกษตรกร	-เพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิต	-ทำปุ๋ยหมักเพื่อใช้ทดแทนสารเคมีและลดต้นทุนในการผลิต	-เงินหมุนเวียนที่ได้จากการผลิตปุ๋ยหมักขาย -คุณภาพของปุ๋ยหมักที่กลุ่มผลิต โดยประเมินผลจากการตรวจธาตุอาหาร	(อยู่ระหว่างการดำเนินการดำเนินงานและเป็นโครงการระยะเวลา 1 ปี ดำเนินการมาแล้ว 6 เดือน) -กลุ่มได้โรงเรือนสำหรับกิจกรรมการผลิตปุ๋ยหมัก (ปรับปรุงจากโรงเรือนร้างของหมู่บ้าน) -สมาชิกได้รับความรู้และดำเนินการผลิตปุ๋ยหมักครั้งที่ 1 (ยังอยู่ในระยะการหมักซึ่งต้องใช้เวลานานการหมัก 3 เดือน) เพื่อ 1.ใช้ทดแทนปุ๋ยเคมีและบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น 2.ตรวจธาตุอาหารเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพปุ๋ยที่กลุ่มผลิตขึ้น 3.เงินหมุนเวียนที่ได้จากการขายผลผลิต(ปุ๋ยหมัก)	-ขาดแคลนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตและขาดความรู้ที่ถูกต้องหลักวิชาการ - สมาชิกกลุ่มยังขาดความกระตือรือร้นและไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรม ทำให้การดำเนินงานมีความล่าช้า
4.โครงการจัดการดินให้สมดุลในสวนส้ม	-เพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและต่อยอดองค์ความรู้เพื่อขยายผล	-ผลิตปุ๋ยหมักเพื่อเรียนรู้วิธีการปรับปรุงสภาพดินในสวนส้มให้มียีนทรีย์วัตถุเพิ่มขึ้น	-สมาชิกมีความรู้ด้านการจัดการเพื่อการผลิต(การปรับปรุงดินให้มีความสมดุล) -ต้นทุนการผลิตลดลง (เปรียบเทียบกับการผลิตที่ใช้สารเคมี) -ดินมีความอุดมสมบูรณ์จากปริมาณอินทรีย์วัตถุที่เพิ่มขึ้น	(อยู่ระหว่างการดำเนินการดำเนินงานและเป็นโครงการระยะเวลา10 เดือนดำเนินการมาแล้ว 9 เดือน) -สมาชิกมีความรู้ในการจัดการดิน โดยมีการตรวจสภาพดินก่อนและหลังใช้ปุ๋ยหมัก เพื่อเสริมธาตุอาหารที่เหมาะสมให้กับดิน -สวนส้มของสมาชิกมีปริมาณอินทรีย์วัตถุเพิ่มขึ้นซึ่งเกิดจากการใช้ปุ๋ยหมักที่สมาชิกช่วยกันผลิต	-สมาชิกบางส่วนยังไม่เข้าใจกระบวนการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมและไม่เห็นความสำคัญของการดำเนินกิจกรรม

ตารางที่ 3.1.1 (ต่อ)

โครงการในระบบการผลิตส้ม	ประเภทโครงการ	กิจกรรมหลัก	เป้าหมาย (ตามตัวชี้วัดหลัก)	ความก้าวหน้า/ผลความสำเร็จ	ปัญหา
5.โครงการทำปุ๋ยหมักและนำหมักชีวภาพทดแทนสารเคมี			-มีการดำเนินงานร่วมกันเพื่อสร้างความสามัคคีและความเข้มแข็งให้กับกลุ่ม -ปุ๋ยหมักที่กลุ่มผลิตขึ้นมีมาตรฐานและคุณภาพใกล้เคียงกับปุ๋ยหมักในท้องตลาด -ต้นทุนการผลิตลดลง(เกิดจากการได้ใช้ปุ๋ยหมักที่มีคุณภาพและราคาถูกกว่าท้องตลาด) -ดินมีความอุดมสมบูรณ์ซึ่งเกิดจากปริมาณอินทรีย์วัตถุที่เพิ่มมากขึ้น	-กลุ่มมีทุนหมุนเวียนที่เกิดจากการขายปุ๋ยหมักให้กับสมาชิกและเกษตรกรในชุมชน(ขายให้สมาชิกกระสอบ (30 กิโลกรัม)ละ 100 บาท ขายให้เกษตรกรในชุมชน กระสอบละ 120 บาท) -สมาชิกมีกระบวนการดำเนินงานร่วมกันมากขึ้น (อยู่ระหว่างการดำเนินงานและเป็นโครงการระยะเวลา 1 ปี ดำเนินการมาแล้ว 9 เดือน) -กลุ่มมีเครื่องมือบดย่อยวัสดุ ที่ช่วยในการผลิตปุ๋ยหมักให้มีการย่อยสลายเร็วขึ้น -สมาชิกได้ใช้ปุ๋ยหมักที่มีราคาถูกกว่าท้องตลาดเฉลี่ยกิโลกรัมละ 1.20 บาท (ปุ๋ยหมักที่กลุ่มผลิตขึ้น มีต้นทุนเฉลี่ยกิโลกรัมละ 2.80 บาท ในขณะที่ปุ๋ยหมักที่ขายในท้องตลาด เฉลี่ยกิโลกรัมละ 4 บาท) -ได้ข้อมูลการตรวจธาตุอาหาร เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลการใช้ปุ๋ยหมักที่กลุ่มผลิตขึ้น (รอผลการตรวจอีกครั้งประมาณเดือนมีนาคม 2551)	-ไม่มีการกระจายบทบาทและหน้าที่ให้สมาชิกคนอื่นได้บริหารจัดการ -โครงการได้อย่างเป็นรูปธรรม การดำเนินงานส่วนใหญ่ยังเป็นหน้าที่หลักของประธานกลุ่มเพียงคนเดียว

ทุกโครงการมีวัตถุประสงค์ในการลดต้นทุนการผลิต ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในการประกอบอาชีพ(ปลูกส้ม) ของสมาชิก โดยเฉพาะการใช้สารเคมีเป็นจำนวนมาก ซึ่งนอกจากจะทำให้มีค่าใช้จ่ายสูงขึ้น ยังทำให้ดินเสื่อมสภาพลง ประกอบกับที่ผ่านมามีผลผลิตราคาตกต่ำ สมาชิกจึงเกิดแนวคิดที่ต้องการพึ่งพาตนเอง โดยนำความรู้ทางวิชาการมาประยุกต์ใช้ ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์และมีอินทรีย์วัตถุเพิ่มขึ้น ด้วยการผลิตปุ๋ยหมักเพื่อลดการใช้สารเคมี รวมถึงเป็นการสร้างแหล่งวัตถุดิบ แหล่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกและเกษตรกรในชุมชน

สมาชิกส่วนใหญ่จากโครงการในระบบการผลิตส้มได้รับประโยชน์จากกิจกรรมในโครงการและมีความรู้ ความสามารถในการสร้างแหล่งวัตถุดิบที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยการผลิตปุ๋ยหมักเพื่อใช้ทดแทนการใช้สารเคมีและช่วยปรับปรุงดินให้มีอินทรีย์วัตถุเพิ่มขึ้น เห็นได้จากโครงการศึกษาผลความหลากหลายทางชีวภาพที่มีต่อสวนส้ม ซึ่งในระหว่างการดำเนินงานสมาชิกมีต้นทุนในการผลิตลดลง เนื่องจากไม่มีค่าใช้จ่ายในการดูแล และพืชที่ปลูกเพื่อการศึกษาภายในสวนมีการเจริญเติบโตดีตามธรรมชาติ สามารถนำผลผลิตไปจำหน่ายและสร้างรายได้ให้กับสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมนี้ เช่นเดียวกับโครงการธนาคารสุกร คาดว่าสมาชิกที่ร่วมโครงการจะมีรายได้ที่เกิดจากการเลี้ยงลูกสุกรเพื่อจำหน่าย และได้มูลสุกรไว้ใช้ประโยชน์ในการผลิตในระยะยาว เนื่องจากโครงการมีขนาดเล็กและเพิ่งเริ่มดำเนินงานจึงไม่สามารถเอื้อประโยชน์ให้กับสมาชิกทุกคนได้ในระยะเริ่มต้น

การดำเนินงานแสดงให้เห็นถึงการนำทุนทางสังคมที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์และชุมชน ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การสนับสนุนจากหน่วยงาน กลุ่มต่างๆในชุมชน ทั้งด้านความรู้ วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรม เช่น โครงการศึกษาผลความหลากหลายทางชีวภาพในสวนส้ม ได้รับความร่วมมือและช่วยเหลือด้านองค์ความรู้ในเรื่องการทำเกษตรอย่างยั่งยืน จากสถาบันชุมชนเกษตรกรรมยั่งยืนและมูลนิธิสามอาชีพภูษาด เพื่อนำความรู้ที่ได้มาทดลองปฏิบัติ เช่นเดียวกับโครงการธนาคารสุกรที่มีการขอคำแนะนำในด้านการเลี้ยงสุกรเพื่อผลิตปุ๋ยหมัก จากเกษตรกรในชุมชน ในขณะที่โครงการการจัดการดินให้สมดุลในสวนส้ม ได้รับความอนุเคราะห์เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมโครงการจากกองทุน SML ของหมู่บ้าน นอกจากนี้พบว่า ทุกโครงการมีการนำวัตถุดิบเหลือใช้ทางการเกษตรที่หาได้ในท้องถิ่นมาใช้เป็นปัจจัยในการผลิต ทั้งที่ได้เปล่าและจากการรับซื้อจากผู้จำหน่ายในชุมชน ทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

โครงการในระบบการผลิตส้มมีการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการผลิต เพื่อพึ่งพาตนเองด้านการลดต้นทุนและลดปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบที่ใช้เป็นปัจจัยในการผลิต โดยเน้นใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับการดำเนินกิจกรรมและตอบสนองต่อชุมชน (การจำหน่ายปุ๋ยหมักที่มีคุณภาพและราคาถูกกว่าปุ๋ยหมักในท้องตลาด) มีการผลิตที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวม แสดงให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงานของโครงการในระบบการผลิตส้ม ซึ่งโครงการศึกษาผลความหลากหลายทางชีวภาพที่มีต่อสวนส้มและโครงการจัดการดินให้สมดุลในสวนส้ม ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรของกลุ่ม/สหกรณ์ โดยการส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้ด้านการปรับปรุงสภาพดินให้มีความสมบูรณ์และมีอินทรีย์วัตถุเพิ่มขึ้น เป็นการแสดงถึงความมีเหตุผล อีกทั้งการดำเนินงานยังได้มีนำหลักวิชาที่เป็นความรู้พื้นฐานมาใช้ เช่น การตรวจธาตุอาหารเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพของปุ๋ยหมักที่ผลิตได้ ซึ่งเป็นการจัดการความรู้แบบบูรณาการเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ในการประกอบอาชีพทำให้เกิดความยั่งยืนทั้งในระดับสมาชิกและกลุ่ม/สหกรณ์

กลุ่ม/สหกรณ์แสดงเจตจำนงในการพึ่งพาตนเองโดยการลงทุนร่วมกันกับโครงการวิจัย ในรูปของเงินทุนเพื่อดำเนินกิจกรรมการผลิตดังนี้ (ตารางที่ 3.1.2)

ตารางที่ 3.1.2 การมีส่วนร่วมด้านเงินทุนของโครงการในระบบการผลิตส้ม

โครงการในระบบการผลิตส้ม	กลุ่ม/สหกรณ์ร่วมลงทุน (บาท)	โครงการวิจัยสนับสนุน(บาท)	รวมงบประมาณทั้งหมด (บาท)
1.โครงการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพที่มีต่อสวนส้ม	10,000 (50.00)	10,000 (50.00)	20,000 (100.00)
2.โครงการธนาคารสุกร	5,000 (12.50)	35,000 (87.50)	40,000 (100.00)
3.โครงการทำปุ๋ยหมักเพื่อการเกษตร	12,000 (27.27)	40,000 (72.73)	55,000 (100.00)
4.โครงการจัดการดินให้สมดุลในสวนส้ม	5,000 (11.11)	40,000 (88.89)	45,000 (100.00)
5.โครงการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพทดแทนสารเคมี	12,000 (23.07)	40,000 (76.93)	52,000 (100.00)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนร้อยละ

โครงการจัดการดินในสมดุลในสวนส้มเป็นตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมที่สุด ในการสร้างกระบวนการวิจัยปฏิบัติการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม โดยมีกระบวนการดำเนินกิจกรรมในโครงการที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมตามความถนัดของแต่ละกิจกรรม เช่น ด้านการผลิต ด้านวิชาการ (การตรวจสอบคุณภาพดิน โดยสมาชิกกลุ่มที่เป็นหมอดินอาสา) รองลงมาได้แก่โครงการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพทดแทนสารเคมี ถึงแม้จะมีหัวหน้าโครงการเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และเป็นกำลังสำคัญในการดำเนินกิจกรรมเพียงคนเดียว แต่สมาชิกในกลุ่มได้แสดงถึงการมีส่วนร่วมในด้านความร่วมมือร่วมใจ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมได้ตามแผนการดำเนินงานที่วางไว้ ในขณะที่โครงการทำปุ๋ยหมักเพื่อการเกษตร สมาชิกไม่ค่อยมีความกระตือรือร้นในการดำเนินโครงการเท่าที่ควร ต้องได้รับการกระตุ้นจากคณะวิจัยเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง จึงจะดำเนินกิจกรรมได้ตามแผนการดำเนินงาน ส่วนโครงการศึกษาผลความหลากหลายทางชีวภาพที่มีต่อสวนส้ม และโครงการธนาคารสุกร รับผิดชอบโดยสมาชิกเพียงรายเดียว มีการดำเนินงานในลักษณะโครงการนำร่องคาดว่าจะนำผลการศึกษามาจากการทดลองมาวิเคราะห์ และนำไปถ่ายทอดให้กับสมาชิกรายอื่นๆ เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการดำเนินงานในโครงการ

การจัดทำโครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตส้ม ส่วนใหญ่มีกิจกรรมที่ส่งผลให้สมาชิกได้ความรู้ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการด้านการผลิตและการจัดการวัตถุดิบที่เกี่ยวข้องกับการผลิต โดยการประยุกต์ใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรที่ได้ภายในท้องถิ่น มาผลิตปุ๋ยหมัก และเป็นวัสดุที่ใช้เพื่อปรับปรุงดินให้มีอินทรีย์วัตถุเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์กับการประกอบอาชีพ(การปลูกส้ม) ของสมาชิกในระยะยาว(การสร้างวัตถุดิบให้เกิดขึ้นในชุมชน) ตลอดจนสมาชิกได้พัฒนาศักยภาพของตนเองซึ่งมีผลทำให้กลุ่ม/สหกรณ์สามารถพึ่งพาตนเองต่อไปได้ในอนาคต

3.2 ผลการวิเคราะห์โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตลำไย

การจัดทำโครงการพัฒนาตนเองในระบบการผลิตลำไย มีกลุ่ม/สหกรณ์เข้าร่วมโครงการจำนวน 3 กลุ่ม/สหกรณ์ ดำเนินกิจกรรมใน 3 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการสร้างนวัตกรรมการแปรรูปจากลำไย 2) โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพปุยหมักอินทรีย์ชีวภาพสู่มาตรฐานและการตลาดที่ยั่งยืน และ 3) โครงการเพิ่มรายได้เพื่อลดปัญหาความยากจน โดยเรียนรู้การเพาะเห็ดและเลี้ยงปลา เมื่อจำแนกโครงการตามวัตถุประสงค์พบว่าแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ โครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิต และ โครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและต่อยอดองค์ความรู้เพื่อขยายผล ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในด้านการประกอบอาชีพ(ปลูกลำไย) ทั้งในรูปขององค์ความรู้และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิต

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา โครงการเพิ่มรายได้เพื่อลดปัญหาความยากจน โดยเรียนรู้การเพาะเห็ดและเลี้ยงปลา ได้ดำเนินโครงการเสร็จสิ้นสมบูรณ์ตามแผนการดำเนินงานแล้วส่วนโครงการที่เหลือยังอยู่ระหว่างการดำเนินงาน(ตารางที่ 3.2.1)

ตารางที่ 3.2.1 โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตลำไย

โครงการในระบบการผลิตลำไย	ประเภทโครงการ	กิจกรรมหลัก	เป้าหมาย (ตามตัวชี้วัดหลัก)	ความก้าวหน้า/ผลความสำเร็จ	ปัญหา
1.โครงการสร้างนวัตกรรมรูปแบบการแปรรูปจากลำไย	-เพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและต่อยอดองค์ความรู้เพื่อขยายผล	-แปรรูปเศษวัสดุเหลือใช้จากลำไยให้เป็นเชื้อเพลิงทดแทน(ถ่านจากไม้ลำไยและเอทิลแอลกอฮอล์จากผลลำไย) เพื่อลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกสหกรณ์	-คู่มือการแปรรูปวัสดุเหลือใช้จากลำไยด้านการแปรรูปเชื้อเพลิงทดแทน-การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับสมาชิกและเกษตรกรที่สนใจเพื่อนำไปปฏิบัติจริง	(อยู่ระหว่างดำเนินการและเป็นโครงการระยะเวลาระยะเวลา 6 เดือน ดำเนินการมาแล้ว 9 เดือน) -ตัดสินใจดำเนินการมาแล้ว 5 ชุด และนำความรู้ที่ได้ไปประดิษฐ์ใช้ในส่วนลำไย จำนวน 26 ราย เพื่อนำไปประดิษฐ์ใช้ในส่วนลำไย จำนวน 26 ราย -ทดลองผลิตเอทิลแอลกอฮอล์จากการหมักด้วยผลลำไย และนำไปถ่ายทอดความรู้ให้สมาชิกสหกรณ์จำนวน 3 กลุ่มๆละ 12 คน (ยังไม่ได้ไปศึกษาดูงานเครื่องกลั่นเอทิลแอลกอฮอล์ เนื่องจากอยู่ระหว่างการขออนุญาตกรมสรรพสามิต)	-การดำเนินงานมีความล่าช้ากว่ากำหนดการเนื่องจากมีอุปสรรคด้านการปฏิบัติงาน (อยู่ระหว่างการขออนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลิตเอทิลแอลกอฮอล์)
2.โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพสูตรจากมูลสัตว์และ การตลาดที่ยั่งยืน	-เพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิต	-ผลิตปุ๋ยหมักให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ซื้อเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิก	-สูตรการผลิตปุ๋ยหมักที่รับรองมาตรฐานจากหน่วยงานราชการ(กรมวิชาการเกษตร) -รูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์และตรงกับความต้องการของตลาด	(อยู่ระหว่างดำเนินการและเป็นโครงการระยะเวลาระยะเวลา 6 เดือน ดำเนินการมาแล้ว 9 เดือน) -กลุ่มได้ข้อมูลด้านความต้องการของผู้ซื้อเพื่อนำมาวางแผนด้านการผลิต -กลุ่มได้ข้อมูลการตรวจธาตุอาหาร ซึ่งเป็นข้อมูลที่จะนำมาใช้เพื่อปรับปรุงสูตรปุ๋ยหมักให้เป็นที่ต้องการของตลาดและรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มผลิตขึ้น ทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายปุ๋ยหมัก	-การดำเนินงานมีความล่าช้ากว่ากำหนดการเนื่องจากมีอุปสรรคในการปฏิบัติงาน(มีข้อผิดพลาดในการตรวจสอบคุณภาพปุ๋ยหมักจึงต้องมีการส่งตรวจอีกครั้ง)

ตารางที่ 3.2.1 (ต่อ)

โครงการในระบบ การผลิตลำไย	ประเภทโครงการ	กิจกรรมหลัก	เป้าหมาย (ตามตัวชี้วัดหลัก)	ความก้าวหน้า/ผลความสำเร็จ	ปัญหา
3.โครงการเพิ่มรายได้ เพื่อลดปัญหาความ ยากจนโดยเรียนรู้การ เพาะเห็ดและเลี้ยง ปลา	-เพื่อการบริหารจัดการ ด้านการผลิตและต่อ ยอดองค์ความรู้เพื่อ ขยายผล	-การสร้างอาชีพเสริม ให้กับสมาชิกและ ผู้สนใจโดยอบรมเชิง ปฏิบัติการเรื่องการ เพาะเห็ดและเลี้ยงปลา	-ผู้เข้าร่วมอบรมนำ ความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติเพื่อ ลดรายจ่ายและมีรายได้ เพิ่มขึ้นจากการสร้าง อาชีพเสริม ด้วยการ เพาะเห็ดและเลี้ยงปลา -คณะกรรมการบริหาร กองทุน	(สรุปผลเป็นโครงการที่มีระยะเวลาในการ ดำเนินงาน 6 เดือน) -สมาชิกและผู้สนใจในชุมชนได้เรียนรู้วิธีการ เพาะเห็ด เชิงปฏิบัติการจากผู้ปฏิบัติจริง เพื่อ สร้างรายได้เสริมให้กับสมาชิกและผู้สนใจใน ชุมชน(จัดอบรม 2 ครั้ง) -กลุ่มได้โรงเรือนขนาดที่เหมาะสมกับการเพาะ เห็ด(ขนาด 4 x4 เมตร) -สมาชิกมีรายจ่ายลดลง และมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการเพาะเห็ดและเลี้ยงปลา -การดำเนินงานได้สร้างโอกาสให้กลุ่มได้เป็น แหล่งเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ (แหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงานด้านการสร้าง อาชีพเสริม) -ไม่พบว่ามีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหาร กองทุนแต่อย่างใด	-สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการงบประมาณ โครงการได้อย่างชัดเจน และไม่ มีการจัดตั้งกรรมการบริหาร จัดการกองทุน อย่างที่ ตั้งเป้าหมายไว้ เนื่องจากมี ประธานกลุ่มเป็นผู้ดูแลและ บริหารงบประมาณโครงการ เพียงคนเดียว

ภาพรวมของโครงการในระบบการผลิตลำไย มีวัตถุประสงค์ในการจัดทำโครงการพัฒนาตนเองที่คล้ายคลึงกัน คือ เพื่อเพิ่มรายได้ด้วยการสร้างอาชีพเสริม ซึ่งที่ผ่านมามีปัญหาจากผลผลิตล้นตลาดและมีราคาตกต่ำ รวมทั้งเกษตรกรต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ จึงเกิดแนวคิดที่จะนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาแปรรูปให้เกิดประโยชน์ เช่น การผลิตถ่านไม้ลำไยและเอทิลแอลกอฮอล์เพื่อเป็นเชื้อเพลิงทดแทน การเรียนรู้การบริหารจัดการด้านการผลิตปุ๋ยหมักเพื่อทำการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ซื้อ และการสร้างอาชีพเสริมด้วยการเพาะเห็ดและเลี้ยงปลาด้วยวัสดุจากธรรมชาติ ให้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายซึ่งเป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับสมาชิกและเกษตรกรและผู้สนใจในชุมชน

โครงการเพิ่มรายได้เพื่อลดปัญหาความยากจน โดยเรียนรู้การเพาะเห็ดและเลี้ยงปลา มีกิจกรรมที่สมาชิกสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพเสริมได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเรียนรู้จากผู้ปฏิบัติจริงและถ่ายทอดในลักษณะของการอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับสมาชิก เช่นเดียวกับโครงการสร้างนวัตกรรมการแปรรูปจากลำไย ที่มีกิจกรรมเพื่อต้องการสร้างคู่มือการแปรรูปวัสดุเหลือใช้จากการผลิตลำไยให้เป็นพลังงานทดแทน เช่นการผลิตเชื้อเพลิงจากถ่านไม้ลำไยและเอทิลแอลกอฮอล์สำหรับเป็นน้ำมันเชื้อเพลิง โดยมุ่งหวังที่จะนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงาน มาทดลองปฏิบัติและถ่ายทอดให้สมาชิกรายอื่นๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับการดำรงชีวิต ในขณะที่โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพสู่มาตรฐานและการตลาดที่ยั่งยืน มีกิจกรรมพัฒนาด้านการตลาด เพื่อบริหารจัดการด้านการผลิต (ปุ๋ยหมักอินทรีย์) ให้ได้ตามมาตรฐานที่ตลาดต้องการและคาดหวังว่าจะทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น

การดำเนินงานได้เปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามาเรียนรู้การเพิ่มรายได้ด้วยการสร้างอาชีพเสริมเพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือนลง เช่นโครงการสร้างนวัตกรรมการแปรรูปจากลำไย มีการนำองค์ความรู้ด้านการแปรรูปวัสดุเหลือใช้ให้เป็นพลังงานทดแทน และนำไปถ่ายทอด ขยายผล ให้กับชุมชน ส่วนโครงการวิจัยและพัฒนาคุณภาพปุ๋ยหมักอินทรีย์สู่มาตรฐานและการตลาดที่ยั่งยืน มุ่งหวังว่าผลผลิต (ปุ๋ยหมักอินทรีย์) ที่กลุ่มผลิตขึ้นจะสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้ใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีความปลอดภัยกับคนและสิ่งแวดล้อม ในขณะที่การทำงานอย่างมีส่วนร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ของโครงการเพิ่มรายได้เพื่อลดปัญหาความยากจน โดยการเรียนรู้การเพาะเห็ดและเลี้ยงปลา การดำเนินงานได้มีบทบาทร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและถ่ายทอดองค์ความรู้ ให้กับผู้ที่สนใจในชุมชน

โครงการในระบบการผลิตลำไยมีการใช้ทรัพยากรและวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยนำความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ และคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร โดยการจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น เพื่อสร้างรายได้ให้กับสมาชิกและชุมชน ซึ่งโครงการสร้างนวัตกรรมแปรรูปจากลำไย ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรที่เป็นสมาชิกให้มีความรู้โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการและนำความรู้ไปขยายผล ต่อยอดให้กับสมาชิกรายอื่นๆ เช่นเดียวกับโครงการเพิ่มรายได้เพื่อลดปัญหาความยากจน โดยเรียนรู้การเพาะเห็ดและเลี้ยงปลา ได้นำความรู้ทางวิชาการมาดำเนินการผลิต เช่นการเพาะเห็ด ทำให้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย และมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ส่วนโครงการวิจัยและพัฒนาคุณภาพปุ๋ยหมักอินทรีย์สู่มาตรฐานและการตลาดที่ยั่งยืน มีการบริหารความเสี่ยงโดยทำการวิจัยด้านความต้องการของตลาดก่อนดำเนินการผลิต เพื่อให้มีขนาดการผลิตที่สอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการ แสดงให้เห็นถึงความมีเหตุผลที่ต้องการศึกษาเรียนรู้ก่อนลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นการจัดการความรู้แบบบูรณาการเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี

กลุ่ม/สหกรณ์มีการแสดงเจตจำนงในการพึ่งพาตนเองโดยการลงทุนร่วมกับโครงการวิจัย ในรูปของเงินลงทุนในการดำเนินกิจกรรมโครงการเพื่อสร้างอาชีพเสริมให้กับสมาชิกดังนี้ (ตารางที่ 3.2.2)

ตารางที่ 3.2.2 การมีส่วนร่วมด้านเงินลงทุนของโครงการในระบบการผลิตลำไย

โครงการในระบบการผลิตลำไย	กลุ่มร่วมลงทุน (บาท)	โครงการวิจัย สนับสนุน(บาท)	งบประมาณ ทั้งหมด (บาท)
1. โครงการสร้างนวัตกรรมการแปรรูปจาก ลำไย	16,000 (29.00)	40,000 (71.00)	56,000 (100.00)
2. โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพปุยหมัก อินทรีย์ชีวภาพสู่มาตรฐานและการตลาดที่ ยั่งยืน	11,000 (22.00)	40,000 (78.00)	51,000 (100.00)
3. โครงการเพิ่มรายได้เพื่อลดปัญหาความ ยากจนโดยเรียนรู้การเพาะเห็ดและเลี้ยงปลา	13,000 (25.00)	40,000 (75.00)	53,000 (100.00)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนร้อยละ

อย่างไรก็ตามการดำเนินงานที่ผ่านโครงการเพิ่มรายได้เพื่อลดปัญหาความยากจน โดยเรียนรู้การเพาะเห็ดและเลี้ยงปลา สมาชิกยังไม่ได้รับประโยชน์ในด้านการบริหารจัดการงบประมาณที่ได้จากโครงการวิจัย อย่างไรก็ตามและไม่มีการจัดตั้งกรรมการบริหารกองทุนของกลุ่มตามที่คาดหวังไว้

โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพปุยหมักอินทรีย์ชีวภาพสู่มาตรฐานและการตลาดที่ยั่งยืน เป็นตัวอย่างที่ดีที่สุด ในการสร้างกระบวนการวิจัยปฏิบัติการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ในระบบการผลิตลำไยและระบบการผลิตด้านการเกษตรทั้งหมด โดยมีการดำเนินงานตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัย(วางแผน กิจกรรม ดำเนินงาน สรุป และประเมินผล) ที่มีการระดมความคิดเห็นร่วมกันของสมาชิก เพื่อออกแบบสอบถาม เก็บข้อมูลภาคสนาม และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อตอบโจทย์ การทำวิจัย ในขณะที่โครงการสร้างนวัตกรรมการแปรรูปจากลำไย มีการจัดตั้งสมาชิกส่วนหนึ่งเพื่อเป็นคณะทำงานในการสร้างคู่มือการแปรรูปจากลำไย ที่รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาดูงาน และนำองค์ความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดเพื่อให้เกิดประโยชน์กับสมาชิกและผู้สนใจในชุมชน เช่นเดียวกับโครงการเพิ่มรายได้เพื่อลดปัญหาความยากจน โดยการเรียนรู้การเพาะเห็ดและเลี้ยงปลา ที่มีการดำเนินงานในลักษณะของการอบรมเชิงปฏิบัติการ ที่ถ่ายทอดความรู้จากการปฏิบัติจริง และมีการติดตามผลการนำไปปฏิบัติ โดยให้คำแนะนำ เพื่อให้การดำเนินงานสามารถสร้างอาชีพให้กับผู้ปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตามการจัดทำโครงการพัฒนาตนเองของกลุ่ม/สหกรณ์ในระบบการผลิตลำไยในครั้งนี้ ได้เสริมสร้างความรู้ให้กับสมาชิกในด้านการเพิ่มรายได้ด้วยการสร้างอาชีพเสริม ด้วยการเพาะเห็ดและเลี้ยงปลา การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพปุยหมัก) และการสร้างคู่มือการแปรรูปลำไย โดยนำความรู้ที่ได้จากหน่วยงานต่างๆ มาปรับใช้และพัฒนาเป็นองค์ความรู้ใหม่ เพื่อช่วยทดแทนปัญหาผลผลิต(ลำไย)ราคาตกต่ำ เน้นการแปรรูปวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรที่หาได้ในท้องถิ่นมาสร้างประโยชน์ในกับการดำรงชีวิต ตลอดจนสมาชิกได้พัฒนาตนเอง เพื่อให้สามารถเป็นผู้นำเกษตรกรในชุมชน และนำความรู้ไปขยายผล ต่อยอดเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนต่อไป

3.3 ผลการวิเคราะห์โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตข้าว

การจัดทำโครงการพัฒนาตนเองในระบบการผลิตข้าว มีกลุ่มเข้าร่วมโครงการจำนวน 2 กลุ่ม ดำเนินกิจกรรมใน 2 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการพัฒนากระบวนการดำเนินงานกลุ่มข้าวอินทรีย์ใหม่ราษฎร์บำรุงสู่เศรษฐกิจพอเพียง และ 2) โครงการพัฒนาระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ ทดลองสาธิตการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพจากการเลี้ยงหมูหลุมด้วยจุลินทรีย์ และเมื่อจำแนกโครงการตามวัตถุประสงค์ พบว่าแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ โครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและต่อยอดองค์ความรู้เพื่อขยายผล และ โครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและการจัดการองค์กร ทั้งนี้เพื่อพัฒนาระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ให้มีกระบวนการดำเนินงาน ที่สร้างประโยชน์ให้กับการประกอบอาชีพหลัก(ปลูกข้าว) ของสมาชิก

โครงการพัฒนาระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ ทดลองสาธิตการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพจากการเลี้ยงหมูหลุมด้วยจุลินทรีย์ ได้ดำเนินโครงการเสร็จสิ้นสมบูรณ์และสรุปผลโครงการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในขณะที่โครงการโครงการพัฒนากระบวนการดำเนินงานกลุ่มข้าวอินทรีย์ใหม่ราษฎร์บำรุงสู่เศรษฐกิจพอเพียง ยังอยู่ระหว่างการดำเนินงาน(ตารางที่ 3.3.1)

ตารางที่ 3.3.1 โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตข้าว

โครงการในระบบการผลิตข้าว	ประเภทโครงการ	กิจกรรมหลัก	เป้าหมาย (ตามตัวชี้วัดหลัก)	ความก้าวหน้า/ผลความสำเร็จ	ปัญหา
1.โครงการพัฒนาระบบการ ดำเนินงานกลุ่มข้าว อินทรีย์ใหม่ราษฎร์ บำรุงสุขเศรษฐกิจ พอเพียง	-เพื่อการบริหาร จัดการด้านการผลิต และการจัดการ องค์กร	- เพื่อเรียนรู้กระบวนการบริหารจัดการกลุ่ม ด้วยการบริหารจัดการศูนย์สาธิตและปฏิบัติการเรียนรู้ชุมชนด้านต่างๆ เช่น ด้านกระบวนการผลิตปุ๋ยหมักอินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลง (งบประมาณจากโครงการวิจัยฯ) ด้านการเลี้ยงหมูหลุม (งบประมาณจากเกษตรตำบล) และด้านการปลูกข้าวอินทรีย์ (งบประมาณจากชุมชน)	-สมาชิกมีทักษะด้านการผลิตด้านเกษตรอินทรีย์โดย การเข้ามาศึกษาและฝึกปฏิบัติการเรียนรู้ ณ ศูนย์สาธิตฯ และเรียนรู้กระบวนการบริหารจัดการกลุ่ม -ต้นทุนในการผลิตลดลง และมีรายได้จากการจำหน่ายปุ๋ยหมักอินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลงและพันธุ์ข้าวอินทรีย์	(อยู่ระหว่างการจัดการดำเนินงานซึ่งเป็นโครงการที่ต้องการพัฒนากระบวนการดำเนินงานของกลุ่ม มีระยะเวลาในการดำเนินงานอย่างน้อย 1 ปี 6 เดือน และดำเนินการมาแล้ว 8 เดือน) -กลุ่มสร้างศูนย์สาธิตและปฏิบัติการเรียนรู้ชุมชน ด้านกระบวนการผลิตปุ๋ยหมักอินทรีย์ จำนวน 1 แห่ง -สมาชิกเข้ามาศึกษาเรียนรู้และร่วมกันผลิตปุ๋ยหมักอินทรีย์ สมุนไพรไล่แมลงอย่างต่อเนื่อง และมีการผลิตปุ๋ยหมักอินทรีย์(มีการผลิตไปแล้ว 3 รอบ) ไว้ใช้ในไร่นาทำให้นต้นทุนการผลิตลดลงแต่ยังไม่เพียงพอจำหน่าย -สมาชิกมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการผลิตมากขึ้น แต่ในเชิงวิชาการยังต้องประสานงานเพื่อขอความช่วยเหลือกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	-ยังไม่พบปัญหาในการดำเนินงานเนื่องจากโครงการเพิ่งเริ่มต้นและมีกระบวนการพัฒนาเกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอนของแผนงาน

ตารางที่ 3.3.1(ต่อ)

โครงการในระบบการผลิตข้าว	ประเภทโครงการ	กิจกรรมหลัก	เป้าหมาย (ตามตัวชี้วัดหลัก)	ความก้าวหน้า/ผลความสำเร็จ	ปัญหา
2.โครงการพัฒนาระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ ทดลองสาธิตการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพจากการเลี้ยงหมูหลุมด้วยจุลินทรีย์	-เพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและต่อยอดองค์ความรู้เพื่อขยายผล	-เพื่อเรียนรู้กระบวนการผลิตเกษตรอินทรีย์ ด้วยการเปรียบเทียบการผลิตหมูหลุมด้วยจุลินทรีย์และเลี้ยงวิธีทั่วไป โดยการร่วมวิเคราะห์ข้อมูลจาก การสังเกต การจดบันทึก เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	-สมาชิกได้รับความรู้ที่ ได้จากการทดลองปฏิบัติ(การเลี้ยงหมูหลุมด้วยจุลินทรีย์) -ต้นทุนในการผลิตลดลง มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายสุกร เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการผลิตครั้งต่อไป -มีผู้หมักที่ได้จากการเลี้ยงหมูไว้ใช้ในการผลิตตามระบบเกษตรอินทรีย์	(สรุปผลเป็นโครงการที่มีระยะเวลาในการดำเนินงาน 6 เดือน) -สมาชิกมีความรู้ด้านการเลี้ยงหมูหลุมด้วย จุลินทรีย์ ที่ได้จากการสังเกต การจดบันทึก และนำข้อมูล มาเปรียบเทียบ วิเคราะห์ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิธีการ เทคนิคด้านการผลิตเกษตรอินทรีย์ร่วมกัน -สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเลี้ยงหมูหลุม(รุ่นแรก)ทั้ง 2 วิธี (เปรียบเทียบจากสมาชิกที่เลี้ยงหมู จำนวน 2 ตัว/รุ่น และวิธีเลี้ยงที่แตกต่างกัน) คือ การเลี้ยงด้วยจุลินทรีย์ (ต้นทุน 3,625 บาท/รุ่น ขายหมูได้ 5,800 บาท/รุ่น มีกำไรจากการเลี้ยง 2,175 บาท-รุ่น) และการเลี้ยงด้วยวิธีทั่วไป (ต้นทุน 4,338 บาท/รุ่น ขายหมูได้ 5,400 บาท/รุ่น มีกำไรจากการเลี้ยง 1,062 บาท/รุ่น) ซึ่งการเลี้ยงด้วย จุลินทรีย์ทำให้สมาชิกมีต้นทุนในการผลิตที่ต่ำและมี รายได้เพิ่มขึ้นกว่าการเลี้ยงด้วยวิธีทั่วไปอย่างเห็นได้ ชัดเจน -ได้ผู้หมักจากการเลี้ยงจำนวน 60 กระสอบ/รุ่น เพื่อ นำไปใช้ในไร่และจำหน่ายต่อไป -จากกิจกรรมทำให้สมาชิกมีทุนหมุนเวียนและดำเนินการ เลี้ยงหมูรุ่นที่ 2 ต่อไป	-การเก็บข้อมูลที่ได้ จดบันทึก การสังเกต จากภูมิปัญญาของ สมาชิก ยังขาด ความรู้ ความเข้าใจ ในการปฏิบัติที่ถูกต้อง ตามขั้นตอน ซึ่งในอนาคตควรส่งเสริมให้สมาชิกได้มีต่อยอดด้วยวิธีการ วิทยาศาสตร์ เพื่อให้ เกิดผลสัมฤทธิ์กับ การดำเนินงานอย่าง แท้จริง

ภาพรวมทั้ง 2 โครงการมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ ซึ่งที่ผ่านมาสมาชิกได้ประสบปัญหาด้านค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น จากการผลิตตามกระแสหลักที่มีการใช้ปุ๋ยและสารเคมีราคาแพง ทำให้มีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นและสุขภาพของผู้ผลิตทรุดโทรมลง จากปัญหาดังกล่าวสมาชิกกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตข้าว ได้มีการปรับเปลี่ยนแนวทางในการผลิตจากกระแสหลัก มาเป็นระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ แต่อย่างไรก็ตามสมาชิกส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องเกษตรอินทรีย์อย่างแท้จริง จึงเกิดแนวคิดที่จะทำการศึกษาและพัฒนาระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับสมาชิกและชุมชน โดยการพัฒนาระบบการดำเนินงานของกลุ่มและพัฒนาความรู้ด้านการผลิตให้สมาชิกมีศักยภาพด้านการบริหารจัดการระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ในอนาคตต่อไป

สมาชิกส่วนใหญ่ในระบบการผลิตข้าวได้รับประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรม เห็นได้จากโครงการพัฒนาระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ ทดลอง สาธิตการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพจากการเลี้ยงหมูหลุมด้วยจุลินทรีย์ สมาชิกได้รับความรู้และสามารถผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพที่ได้จากการเลี้ยงหมูหลุม ตลอดจนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายเนื้อหมูให้กับตลาดภายในชุมชน ส่วนโครงการพัฒนาระบบการดำเนินงานกลุ่มข้าวอินทรีย์ใหม่ราษฎรบำรุงสู่เศรษฐกิจพอเพียง สมาชิกและชุมชนได้ร่วมกันจัดสร้างศูนย์สาธิตและปฏิบัติการเรียนรู้ชุมชนด้านกระบวนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และมุ่งหวังว่าจะได้เรียนรู้กระบวนการดำเนินงานและพัฒนาศักยภาพของตนเองจากการดำเนินกิจกรรมในโครงการ

การดำเนินงานได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อต่อยอดและพัฒนาองค์ความรู้ในระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ โดยการสนับสนุนจากหน่วยงานในพื้นที่ ซึ่งโครงการพัฒนาระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ ทดลองสาธิตการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพจากการเลี้ยงหมูหลุมด้วยจุลินทรีย์ ได้ร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในด้านการผลิตเกษตรอินทรีย์ จากเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน และได้รับการสนับสนุนด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพจากหน่วยงานต่างๆ เช่น มูลนิธิพัฒนาศักยภาพชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) และเจ้าหน้าที่จากโครงการอาหารปลอดภัย เพื่อเป็นพี่เลี้ยงและร่วมเป็นที่ปรึกษาให้กับโครงการ เช่นเดียวกับโครงการพัฒนาระบบการดำเนินงานกลุ่มข้าวอินทรีย์ใหม่ราษฎรบำรุงสู่เศรษฐกิจพอเพียง ได้รับความร่วมมือจากองค์กรในชุมชน เช่น แกนนำชุมชน องค์กรบริหารส่วนตำบล เพื่อร่วมกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน ตลอดจนได้รับความอนุเคราะห์จากสถานีอนามัย เพื่อช่วยตรวจสอบสารพิษตกค้างในเลือดให้กับสมาชิก และการจัดทำแผนตำบล เพื่อส่งเสริมความรู้ในเรื่องการผลิตเกษตรอินทรีย์จากศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล และความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากธนาคารเพื่อเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งการดำเนินโครงการทั้ง 2 โครงการมีการทำงานแบบบูรณาการ โดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานร่วมกันอย่างแท้จริง

โครงการพัฒนาดนเองในระบบการผลิตข้าว มีการดำเนินงานที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีศักยภาพในการดำเนินงาน และมีความรู้ในการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการผลิตโดยเน้นการใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อสร้างแหล่งวัตถุดิบและค่านึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ตลอดจนสนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้ด้านระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ในชุมชน เห็นได้จากโครงการพัฒนาระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ ทดลองสาธิตการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพจากการเลี้ยงหมูหลุมด้วยจุลินทรีย์ มีกระบวนการและเทคนิคเพื่อพัฒนาระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและมีความเหมาะสมกับผู้ดำเนินงาน โดยการเก็บข้อมูลทดลองการผลิตปุ๋ยหมักจากการเลี้ยงหมูหลุมด้วยจุลินทรีย์ กับการผลิตปุ๋ยหมักจากการเลี้ยงหมูหลุมด้วยวิธีการทั่วไป เพื่อเปรียบเทียบต้นทุนการเลี้ยงและให้การผลิตทางด้านการเกษตรมีสอดคล้องและเหมาะสมกับวิถีการดำเนินชีวิตของสมาชิก ที่ต้องการให้การผลิตมีความปลอดภัย

ตามมาตรฐานของเกษตรอินทรีย์ ส่วนโครงการพัฒนาระบบการดำเนินงานกลุ่มชาวอินทรีย์ใหม่ราษฎร์บำรุงสู่เศรษฐกิจพอเพียง ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของสมาชิก โดยให้สมาชิกได้เรียนรู้กระบวนการดำเนินงานของกลุ่ม เพื่อพัฒนาระบบการบริหารองค์กรและการบริหารจัดการด้านการผลิต เพื่อให้มีผลผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและคาดหวังว่าจะนำผลิตภัณฑ์ชาวอินทรีย์ไปสู่ตลาดเป้าหมาย เพื่อตอบสนองกับตลาดของผู้บริโภคได้ ซึ่งทั้ง 2 โครงการได้แสดงถึงการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน โดยเน้นใช้เหตุผลและนำความรู้ทางวิชาการมาพัฒนาบนพื้นฐานของการดำเนินชีวิตของสมาชิก เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่นำไปสู่ความยั่งยืนในการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

กลุ่มตัวอย่างได้การสังเกตแจ้งในการพึ่งพาตนเองโดยการลงทุนร่วมกับโครงการวิจัยในรูปแบบของเงินทุนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการผลิตเกษตรอินทรีย์ภายในชุมชน (ตารางที่ 3.3.2)

ตารางที่ 3.3.2 การมีส่วนร่วมด้านเงินลงทุนของโครงการในระบบการผลิตข้าว

โครงการในระบบการผลิตข้าว	กลุ่มร่วมลงทุน (บาท)	โครงการวิจัยฯ สนับสนุน(บาท)	รวมงบประมาณ ทั้งหมด (บาท)
1. โครงการพัฒนาระบบการดำเนินงาน กลุ่มชาวอินทรีย์ใหม่ราษฎร์บำรุงสู่ เศรษฐกิจพอเพียง	37,000 (46.5)	42,5000 (53.5)	79,500 (100.00)
2. โครงการพัฒนาระบบการผลิตเกษตร อินทรีย์ ทดลองสาธิตการผลิตปุ๋ยหมัก ชีวภาพจากการเลี้ยงหมูหลุมด้วยจุลินทรีย์	12,600 (24.03)	39,840 (75.97)	52,440 (100.00)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนร้อยละ

สมาชิกในโครงการระบบการผลิตข้าว มีการดำเนินงานตามขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้ง 2 โครงการ คือ ร่วมตัดสินใจในการดำเนินงาน ร่วมปฏิบัติการตามขั้นตอนกิจกรรม ร่วมรับประโยชน์จากกิจกรรมที่ทำร่วมกัน และร่วมประเมินผลเพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มได้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการผลิตเกษตรอินทรีย์ของชุมชน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน และขยายผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ต่อไป

การจัดทำโครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตข้าว ได้ส่งเสริมให้สมาชิกและเกษตรกรในชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ ซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ช่วยให้มีค่าใช้จ่ายในการผลิตลดลง และเป็นการบริหารจัดการผลิตที่คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ผลิตและผู้บริโภคเป็นหลัก ตลอดจนให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาองค์กร ให้มีการดำเนินงานที่มีรูปธรรมขึ้น ผ่านการเรียนรู้ในด้านต่างๆ เช่น การจัดการสร้างแหล่งการเรียนรู้และแหล่งวัตถุดิบเพื่อการเกษตรในชุมชน(การผลิตปุ๋ยหมักอินทรีย์) และมุ่งหวังว่าจะมีการนำวิธีปฏิบัติไปเป็นแบบอย่าง เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ ขยายผลสู่ชุมชนใกล้เคียง มีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายผู้ผลิตที่มีความสนใจในเรื่องเกษตรกรรมยั่งยืน ซึ่งเป็นเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพสมาชิกและชุมชน ให้มีความรู้ด้านระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3.4 ผลการวิเคราะห์โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตโคนม

การจัดทำโครงการพัฒนาตนเองในระบบการผลิตโคนม มีสหกรณ์เข้าร่วมโครงการจำนวน 3 สหกรณ์ ดำเนินกิจกรรมใน 3 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการทำบัญชีฟาร์มสำหรับสมาชิกตัวอย่างทดลอง สหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด 2) โครงการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการปลูกพืชอาหารสัตว์ สหกรณ์โคนมแม่วาง จำกัด และ 3) โครงการโคสาวทดแทนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคนม สหกรณ์โคนมบ้านโฮ้งสัมพันธ์ ๑ จำกัด ซึ่งจำแนกโครงการตามวัตถุประสงค์พบว่าแบ่งได้ 2 ประเภท คือ โครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิต และโครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและต่อยอดองค์ความรู้เพื่อขยายผล ทั้งในด้านความรู้ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิต เพื่อสร้างความยั่งยืนในการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมในอนาคต

ผลการดำเนินงาน พบว่า โครงการทำบัญชีฟาร์มสำหรับสมาชิกตัวอย่างทดลอง ของสหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด ได้ดำเนินการเสร็จสมบูรณ์ตามแผนการดำเนินงานและสรุปผลโครงการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ส่วนโครงการที่เหลือยังอยู่ระหว่างการดำเนินงาน(ตารางที่ 3.4.1)

ตารางที่ 3.4.1 โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตโคโคนม

โครงการในระบบการผลิตโคโคนม	ประเภทโครงการ	กิจกรรมหลัก	เป้าหมาย (ตามตัวชี้วัดหลัก)	ความก้าวหน้า/ผลความสำเร็จ	ปัญหา
1.โครงการทำบัญชีฟาร์มสำหรับสมาชิกตัวอย่างทดลองสหกรณ์โคโคนม การเกษตรไร้ยาปรการจำกัด	-เพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและต่อยอดองค์ความรู้เพื่อขยายผล	-สมาชิกตัวอย่างเรียนรู้การบันทึกบัญชีฟาร์มที่ถูกต้องและนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดให้กับสมาชิกรายอื่น	-สมาชิกมีความเข้าใจและ สามารถ วิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้ได้กำไรหรือขาดทุนเพื่อนำข้อมูลมาวางแผนพัฒนาอาชีพ การเสี่ยงโคโคนมในอนาคต	(สรุปผลเป็นโครงการระยะเวลา 4 เดือน) -สมาชิกที่เข้ารับการอบรมสามารถคำนวณหาต้นทุน (กำไร/ขาดทุน) ของน้ำมันดิบใน 1 กิโลกรัม เพื่อนำข้อมูลไปใช้วางแผนการใช้จ่ายการเลี้ยงโคนม -ได้ตัวอย่างสมาชิกนำร่องจำนวน 20 ฟาร์ม ในการบันทึกบัญชีฟาร์มที่ถูกต้อง -จากโครงการดังกล่าวสหกรณ์มีแผนการขยายผล โดยการถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกรายอื่นต่อไป เพื่อให้ทุกฟาร์มสามารถทำการบันทึกบัญชีฟาร์มได้อย่างถูกต้อง ในลักษณะของการจัดอบรมให้กับสมาชิกโดยให้เจ้าหน้าที่บัญชีของสหกรณ์และสมาชิกนำร่องเป็นผู้ดำเนินการ	-ไม่พบปัญหาในการดำเนินโครงการ

ตารางที่ 3.4.1 (ต่อ)

โครงการในระบบ การผลิตโคนม	ประเภทโครงการ	กิจกรรมหลัก	เป้าหมาย (ตามตัวชี้วัดหลัก)	ความก้าวหน้า/ผลความสำเร็จ	ปัญหา
2.โครงการจัดตั้ง กองทุนสนับสนุนการ ปลูกพืชอาหารสัตว์ สหกรณ์โคนมแม่วาง จำกัด	-เพื่อการบริหารจัดการ ด้านการผลิต	- สนับสนุนให้สมาชิกปลูก พืชอาหารสัตว์เพื่อลดปัญหา ภาวะการขาดแคลนอาหาร สัตว์	-ในระยะเริ่มต้นโครงการ สมาชิกสามารถผลิตพืช อาหารสัตว์ไม่น้อยกว่า 15 ไร่ และมีรอบการผลิตไม่ เกิน 2 เดือน(ในส่วนของ หญ้าสด) -ภาวะการขาดแคลนอาหาร หยาบลดลง สมาชิกมี ค่าใช้จ่ายในการผลิตลดลง (สามารถผลิตพืชอาหาร สัตว์ไว้ใช้เอง) -มีอาหารหยาบ เช่น หญ้า หมัก หญ้าแห้ง ในกองทุน มากขึ้น	(อยู่ระหว่างการทำงานเป็น โครงการระยะยาวอย่างน้อย 1 ปี ดำเนินการมาแล้ว 9 เดือน) -ดำเนินการปลูกพืชอาหารสัตว์ จำนวน 39 ไร่ จากที่ตั้งเป้าหมาย ไว้ 15 ไร่ ได้แก่ หญ้าธูปฤๅษี หญ้าอะ ลาพัส หญ้าแพงโกล่า หญ้ากินนีสี ม่วง หญ้าขน และมันสำปะหลัง ซึ่ง ในส่วนของหญ้าสดสามารถเก็บ เกี่ยวผลผลิตไปแล้ว 2 รอบ -สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ ลด ปัญหาการขาดแคลนพืชอาหาร สัตว์ในปีปัจจุบันและเป็น แนวทางให้สมาชิกคนอื่นๆได้เห็น ความสำคัญของการปลูกพืชอาหาร สัตว์ และมีการปฏิบัติตามในวงที่ กว้างขึ้น ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพ การผลิตของสมาชิกและ สหกรณ์ในระยะยาว	-สมาชิกส่วนหนึ่งยังไม่เห็น ความสำคัญของการปลูกพืช อาหารสัตว์ ซึ่งโครงการนี้เป็น แนวทางที่ช่วยลดปัญหาการ ขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ใน ระยะยาว

ตารางที่ 3.4.1 (ต่อ)

โครงการในระบบการผลิตโคนม	ประเภทโครงการ	กิจกรรมหลัก	เป้าหมาย (ตามตัวชี้วัดหลัก)	ความก้าวหน้า/ผลความสำเร็จ	ปัญหา
3.โครงการโคสาวทดแทนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคนม สหกรณ์โคนมบ้านไธสงสัมพันธ์ ๑ จำกัด	-เพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิต	-บริหารจัดการด้านการผลิต โดยจัดหาและผลิตโคสาวทดแทนที่มีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มปริมาณนมดิบให้กับสมาชิกและสหกรณ์ในอนาคต	-สมาชิกที่ย่อยที่มีต้นทุนการผลิตน้อยได้รับโคสาวทดแทนที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง โดยไม่ต้องไปกู้เงินจากแหล่งเงินกู้ที่มีดอกเบี้ยสูง -จำนวนโคสาวของสมาชิกสหกรณ์เพิ่มขึ้นอย่างน้อย 9 ตัว ในระยะเริ่มต้นและสามารถผลิตโคสาวทดแทนแม่โคได้ทั้งปีละ 10 ตัว -สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันเพื่อพัฒนาองค์กรต่อไป	(อยู่ระหว่างการดำเนินการดำเนินงานเป็นโครงการระยะยาวอย่างน้อย 5 ปีดำเนินการมาแล้ว 9 เดือน) -ดำเนินการจัดซื้อโคสาวทดแทนทั้งหมดจำนวน 15 ตัว ในระยะเริ่มต้น (เกินเป้าหมายจากที่วางไว้ 9 ตัว) -ได้รับการชำระเงินคืนจากสมาชิก และได้ดำเนินการจัดซื้อโคสาวทดแทน 2 เดือนต่อ 1 ตัว เพื่อกระจายให้สมาชิกรายอื่น -สมาชิกที่ย่อยได้รับประโยชน์จากโครงการอย่างทั่วถึง -โครงการนี้ช่วยลดต้นทุนด้านระยะเวลาในการเลี้ยง และสามารถเพิ่มสัดส่วนของโครีต่อโคกินเป่าได้เร็วขึ้น ต้นทุนต่อหน่วยลดลง และส่งเสริมให้ประสิทธิภาพการผลิตนมดิบของสหกรณ์เพิ่มขึ้น	-ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานมีราคาสูงขึ้นตามภาวะตลาด(ราคาโคสาว,อาหารเลี้ยงสัตว์)

ภาพรวมของโครงการพัฒนาดนเองในระบบการผลิตโคนมมีวัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ให้มีระบบการบริหารจัดการที่ดี ทั้งในด้านการผลิต (การคัดเลือกและจัดหาโคสาวทดแทน) การเงินและการบัญชี (การอบรมบัญชีฟาร์ม) และการจัดการวัตถุดิบ (การจัดตั้งกองทุนพืชอาหารสัตว์) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สมาชิกประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมและมีความมั่นคงขึ้น

สมาชิกส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมโดยตรง เห็นได้จากโครงการทำบัญชีฟาร์มสำหรับสมาชิกตัวอย่างทดลอง ของสหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด พบว่าสมาชิกที่เข้าร่วมอบรมได้รับความรู้ ตระหนักและเห็นความสำคัญของการบันทึกบัญชีฟาร์ม ที่ทำให้สามารถวิเคราะห์ต้นทุนน้ำนมดิบและผลตอบแทนจากการผลิต และสหกรณ์มุ่งหวังว่าสมาชิกจะมีการบันทึกบัญชีฟาร์มอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับใช้ในการวางแผนจัดการฟาร์มในอนาคตได้ ส่วนโครงการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการปลูกพืชอาหารสัตว์ของสหกรณ์โคนมแม่วง จำกัด พบว่า นอกจากสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับความรู้แล้วยังพบว่าสมาชิกที่ดำเนินการผลิตพืชอาหารสัตว์ไว้ใช้เองประสบปัญหาการขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ลดลงและคาดหวังว่ากิจกรรมจะช่วยให้สมาชิกมีแหล่งผลิตวัตถุดิบด้านพืชอาหารสัตว์ในชุมชน เพื่อลดปัญหาภาวะขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพโคนมและปริมาณน้ำนมที่ลดลง จากกิจกรรมดังกล่าวสหกรณ์คาดหวังว่าได้รับน้ำนมที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นและสม่ำเสมอตลอดปี เพราะโคนมได้รับอาหารที่มีคุณภาพและเพียงพอตลอดปี ในขณะเดียวกันได้ลดภาระและค่าใช้จ่ายในการหาแหล่งผลิตและจัดซื้ออาหารหยาบให้สมาชิกลง เช่นเดียวกับโครงการโคสาวทดแทนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคนมของสหกรณ์โคนมบ้านโฮ้งสัมพันธ์ ๑ จำกัด ที่สมาชิกได้รับโคสาวที่มีคุณภาพจากแหล่งผลิตที่เชื่อถือได้ เพื่อทดแทนโคคัดทิ้งที่คุณภาพการให้น้ำนมดิบต่ำลง ซึ่งจากกิจกรรมดังกล่าวคาดหวังว่าในอนาคตสมาชิกจะมีโคนมที่มีประสิทธิภาพในการให้น้ำนมดิบเพิ่มขึ้น และสหกรณ์ได้รับการส่งปริมาณน้ำนมดิบเพิ่มขึ้น และส่งผลให้สมาชิกมีรายได้มากขึ้น

การดำเนินงานได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อขอคำแนะนำในการดำเนินโครงการ ซึ่งโครงการโคสาวทดแทนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคนมของสหกรณ์โคนมบ้านโฮ้งสัมพันธ์ ๑ จำกัด ที่ได้รับความอนุเคราะห์จาก ปศุสัตว์อำเภอบ้านโฮ้ง เป็นที่ปรึกษาโครงการและช่วยให้ความรู้ในการคัดเลือกพันธุ์โคสาวทดแทนที่มีคุณภาพการให้น้ำนมดิบที่ดีจากแหล่งผลิตที่เชื่อถือได้ และสหกรณ์ได้ดำเนินการจัดซื้อให้กับสมาชิก ในขณะที่ยังดำเนินการของ 2 โครงการที่เหลือ การดำเนินกิจกรรมได้สร้างประโยชน์ให้กับสมาชิกและชุมชนโดยรวม ทั้งนี้โครงการทำบัญชีฟาร์มสำหรับสมาชิกตัวอย่างทดลองของสหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด หลังจากที่ได้จัดการอบรมการทำบัญชีฟาร์มให้กับสมาชิกตัวอย่างเรียบร้อยแล้ว ทางสหกรณ์มีแผนการที่จะจัดอบรมให้กับสมาชิกที่เหลือ โดยให้เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์และสมาชิกกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับจากการอบรมให้กับสมาชิกรายอื่นต่อไป เช่นเดียวกับโครงการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการปลูกพืชอาหารสัตว์ของสหกรณ์โคนมแม่วง จำกัด ที่ได้จัดพื้นที่การผลิตพืชอาหารสัตว์ภายในบริเวณสหกรณ์ ให้เป็นพื้นที่ส่วนกลางสำหรับการเพาะปลูก เพื่อให้สมาชิกที่ไม่มีพื้นที่เข้ามาใช้ประโยชน์ ตลอดจนสามารถสร้างเป็นแหล่งเรียนรู้ในด้านการผลิตพืชอาหารสัตว์ให้กับชุมชนอีกทางหนึ่ง

โครงการพัฒนาดนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตโคนม ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้การประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมมีความยั่งยืนในอนาคต โดยการพัฒนาบุคลากรของฟาร์มให้มีความรู้ในการทำบัญชีฟาร์ม เพื่อประโยชน์สำหรับการวางแผนบริหารจัดการฟาร์มได้อย่าง

เหมาะสม เช่นเดียวกับการจัดหาโคสาวทดแทนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคนม ที่มีการนำความรู้ทางวิชาการ มาเป็นข้อมูลเพื่อจัดหาพันธุ์โคนมที่มีคุณภาพจากแหล่งผลิตที่ดีเชื่อถือได้ ให้สมาชิกได้มีโอกาสขยายฟาร์มและมีความเสี่ยงจากการลงทุนต่ำ รวมถึงมีความสามารถในการบริหารจัดการได้โดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น โดยมีการลงทุนที่ไม่เกินตัวและสามารถบริหารจัดการหนี้ได้ (กู้ยืมเงินลงทุนจากสหกรณ์โดยสหกรณ์จะหักเงินเป็นรายเดือนจากค่าน้ำนมดิบที่สมาชิกส่งให้สหกรณ์) ในขณะที่การปลูกพืชอาหารสัตว์ก็ให้ความสำคัญกับการสร้างแหล่งวัตถุดิบในพื้นที่ เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ โดยใช้กระบวนการและเทคนิคที่เหมาะสมกับการผลิต และแนะนำสมาชิกให้ทราบถึงปริมาณพืชอาหารสัตว์ที่แต่ละฟาร์มต้องการ และจัดหาพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม มีขนาดพอดีกับความสามารถในการดูแลของสมาชิก ซึ่งการดำเนินงานของทั้ง 3 โครงการ แสดงให้เห็นถึงความพอประมาณและมีเหตุผลในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี อันเกิดจากการจัดการความรู้แบบบูรณาการ

สหกรณ์ได้แสดงเจตจำนงในการพึ่งพาตนเองโดยการลงทุนร่วมกับโครงการวิจัยฯ ทั้งในรูปของเงินลงทุนและความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เห็นได้จากโครงการทำบัญชีฟาร์มสำหรับสมาชิก ตัวอย่างทดลองของสหกรณ์โคนมไชยปราการ จำกัด ที่สมาชิกได้แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือในการดำเนินงาน โดยจัดเตรียมสถานที่ และอำนวยความสะดวกในระหว่างดำเนินการอบรมบัญชีฟาร์ม (ตารางที่ 3.4.2)

ตารางที่ 3.4.2 การมีส่วนร่วมด้านเงินลงทุนของโครงการในระบบการผลิตโคนม

โครงการในระบบการผลิตโคนม	สหกรณ์ร่วมลงทุน (บาท)	โครงการวิจัยฯ สนับสนุน(บาท)	งบประมาณทั้งหมด (บาท)
1.โครงการทำบัญชีฟาร์มสำหรับสมาชิก	-	39,700	39,700
ตัวอย่างทดลอง สหกรณ์โคนมไชยปราการ จำกัด*		(100.00)	(100.00)
2.โครงการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการปลูกพืชอาหารสัตว์ สหกรณ์โคนมแม่วาง จำกัด	5,000 (11.11)	40,000 (88.88)	45,000 (100.00)
3.โครงการโคสาวทดแทนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคนม สหกรณ์โคนมบ้านโฮ้งสัมพันธ์ ๑ จำกัด	30,000 (42.85)	40,000 (57.15)	70,000 (100.00)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนร้อยละ

* งบประมาณทั้งหมดโครงการวิจัยฯเป็นผู้บริหารจัดการให้กับสหกรณ์

โครงการในระบบการผลิตโคนม มีการดำเนินงานตามขั้นตอนของเรียนรู้การวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมได้อย่างเป็นรูปธรรมที่สุด ในระบบการผลิตทั้งหมด ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาตนเอง ทั้งนี้เกิดจากรูปการดำเนินงานของสหกรณ์ ที่มีโครงสร้างองค์กรที่เข้มแข็งและชัดเจน สมาชิกได้รับประโยชน์และเห็นความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกัน เห็นได้จากการดำเนินงานมีแผนการประชุมชี้แจงโครงการ ให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการและวางแผนร่วมดำเนินงานตามขั้นตอน ที่มีการเรียนรู้กระบวนการวิจัยผ่านการจัดทำโครงการ ซึ่งส่งผลให้สมาชิกได้พัฒนาระบบการคิด

อย่างมีระบบมากขึ้น และสามารถจัดการองค์ความรู้ให้เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ โดยนำหลักวิชาการมาใช้ในการดำเนินงานมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์กับการดำเนินโครงการ

การจัดทำโครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตโคนมครั้งนี้ ได้ส่งเสริมและเสริมสร้างให้สมาชิกมีความรู้ ความสามารถ ด้านการบริหารจัดการที่แตกต่างกันตามขั้นตอนกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของโครงการ เช่นด้านการผลิต สมาชิกในโครงการดสาวทดแทนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคนมของสหกรณ์โคนมบ้านโฮ้งสัมพันธ์ ๑ จำกัด ได้รับโคสาวทดแทนจากแหล่งผลิตที่เชื่อถือได้ และคาดหวังว่าในอนาคตสหกรณ์จะมีปริมาณน้ำนมดิบที่เพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับ การบริหารจัดการวัตถุดิบ สมาชิกในโครงการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการปลูกพืชอาหารสัตว์ของสหกรณ์โคนมแม่วง จำกัด ได้สร้างแหล่งวัตถุดิบให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นเพื่อลดปัญหาภาวะการขาดแคลนอาหารหยาบ และด้านการเงิน การบัญชี สมาชิกในโครงการทำบัญชีฟาร์มสำหรับสมาชิกตัวอย่างทดลองของสหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด ได้เรียนรู้การบันทึกบัญชีฟาร์ม เพื่อวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทน โดยคาดหวังว่าสมาชิกจะมีการบันทึกบัญชีอย่างต่อเนื่อง และนำข้อมูลไปวางแผนลดต้นทุนการผลิตในฟาร์ม ซึ่งจากกิจกรรมดังกล่าวของแต่ละโครงการในระบบการผลิตโคนม มุ่งหวังว่าสมาชิกได้พัฒนาศักยภาพของตนเองในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม ให้มีความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

3.5 ผลการวิเคราะห์โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตวิสาหกิจชุมชน

อาหารแปรรูปพื้นบ้าน

การจัดทำโครงการพัฒนาตนเองในระบบการผลิตวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน มีกลุ่มเข้าร่วมโครงการจำนวน 4 กลุ่ม ดำเนินกิจกรรมใน 4 โครงการได้แก่ 1) โครงการเพิ่มศักยภาพต่อยอดพัฒนา กลุ่มสนใจไปกับเศรษฐกิจพอเพียงปี 2550 2) โครงการพัฒนาผลผลิตเพื่อเศรษฐกิจที่ยั่งยืน 3) โครงการพัฒนากระบวนการผลิตตามระบบมาตรฐาน GMP และ 4) โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวแต่นฮาลาล เมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์พบว่าแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ 1) โครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิต 2) โครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและต่อยอดองค์ความรู้เพื่อขยายผล และ 3) เพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและการจัดการองค์กร ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ผลการดำเนินงาน พบว่า โครงการพัฒนาผลผลิตเพื่อเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและ) โครงการพัฒนาระบวนการผลิตตามระบบมาตรฐาน GMP ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นตามแผนการดำเนินงานและสรุปผลโครงการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ส่วน 2 โครงการที่เหลือ ยังอยู่ระหว่างการดำเนินงาน (ตารางที่ 3.5.1)

ตารางที่ 3.5.1 โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน

โครงการในระบบการผลิตวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน	ประเภทโครงการ	กิจกรรมหลัก	เป้าหมาย (ตามตัวชี้วัดหลัก)	ความก้าวหน้า/ผลความสำเร็จ	ปัญหา
1.โครงการพัฒนาศักยภาพต่อยอดพัฒนากลุ่มสาบโงะไปกับเศรษฐกิจพอเพียงปี 2550	-เพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและการจัดการองค์กร	-เรียนรู้การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่มโดย 1.แผนพัฒนาสมาชิกใหม่ การดำเนินงานที่เชื่อมโยงกับชุมชน 2.แผนพัฒนาต่อยอดบรรจุภัณฑ์ 3.แผนพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการตลาด	-สมาชิกได้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มกับชุมชน -สมาชิกได้เรียนรู้การพัฒนาสินค้า บรรจุภัณฑ์ และการตลาดด้วยตนเอง	(อยู่ระหว่างการดำเนินการดำเนินงานเป็นโครงการ 1 ปี และดำเนินการมาแล้ว 11 เดือน) -(-แผนพัฒนาคน)มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน กับชุมชน ในลักษณะของการจัดเวทีเสวนา โดยมีกลุ่มชุมชนจำนวน 14 กลุ่ม เข้าร่วมทำกิจกรรม (ครั้งแรกในชุมชน) คือ การร่วมทำกิจกรรมทางศาสนา (การทอดผ้าป่าสามัคคีและนำเงินถวายวัด จำนวน 172,300 บาท) และจากมติที่ประชุม จะดำเนินการจัดเวทีเสวนาไปตลอดปี (ต.ค 50 - ต.ค51) -(-แผนพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์) สมาชิกกลุ่มได้เรียนรู้วิธีการออกแบบสินค้าด้วยตนเอง ซึ่งเกิดจากการสำรวจจากผู้บริโภค ด้วยตนเอง เพื่อนำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงแผนการดำเนินงานของกลุ่มในด้านการผลิต -(-แผนพัฒนาเพิ่มศักยภาพการตลาด) อยู่ระหว่างดำเนินการ	-ยังไม่การดำเนินงานตามแผนการพัฒนาเพิ่มศักยภาพการตลาดของกลุ่มตามที่กำหนดไว้ ทำให้การดำเนินงานมีความล่าช้าออกไป

ตารางที่ 3.5.1 (ต่อ)

โครงการในระบบการผลิตสินค้าเกษตรชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน	ประเภทโครงการ	กิจกรรมหลัก	เป้าหมาย (ตามตัวชี้วัดหลัก)	ความก้าวหน้า/ผลความสำเร็จ	ปัญหา
2.โครงการพัฒนาผลผลิตเพื่อเศรษฐกิจที่ยั่งยืน	-เพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิต	-บริหารจัดการด้านการผลิตโดยจัดหาอุปกรณ์เพื่อลดจำนวนการสูญเสียของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต -เพื่อให้มีผลิตภัณฑ์เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า	-ลานตากเอนกประสงค์ (จำนวน 12 หลัง)และถึงเก็บความเย็น(จำนวน 2 ถึงที่มีประสิทธิภาพในการเก็บรักษาผลผลิตไม่ให้เน่าเสีย -มีผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น	(สรุปผลเป็นโครงการระยะเวลา 5 เดือน) -กลุ่มมีลานตากเอนกประสงค์(จำนวน 6 หลัง) และถึงเก็บความเย็น(จำนวน 2 ถึง) ที่ถูกสุขลักษณะของการผลิตที่ดี เพื่อรองรับผลผลิตได้มากขึ้น (ปกติกลุ่มรับซื้อมะเฟือง 500 กิโลกรัม/วัน ปัจจุบันกลุ่มสามารถรับซื้อได้ 1,500 กิโลกรัม/วัน) -มีผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่องและเพียงพอกับความต้องการของลูกค้า ส่งผลให้สมาชิกกลุ่มและคนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น	-ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานมีราคาสูงขึ้นตามภาวะตลาด(วัสดุอุปกรณ์)
3.โครงการพัฒนาระบบการผลิตตามระบบมาตรฐาน GMP	-เพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและต่อยอดองค์ความรู้เพื่อขยายผล	-พัฒนากระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐาน GMP เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจและมีแนวทางในการทำธุรกิจกับตลาดอื่นๆ	-กิจการได้รับมาตรฐาน GMPและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค -สมาชิกมีความเข้าใจและปฏิบัติตามกระบวนการผลิตตามมาตรฐาน GMP เพื่อให้กลุ่มได้รับมาตรฐานเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้บริโภค	(สรุปผลเป็นโครงการระยะเวลา 5 เดือน) -สมาชิกได้รับความรู้และแนวทางปฏิบัติตามมาตรฐาน GMP จากผู้เชี่ยวชาญในลักษณะการอบรมเชิงปฏิบัติการ ทำให้สมาชิกมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติที่ดีขึ้น(มีความะมัดระวังในการปฏิบัติงาน มีการแยกอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตอย่างเป็นสัดส่วน) -กลุ่มมีระบบการผลิตที่ใช้มาตรฐาน GMP โดยความร่วมมือระหว่างกลุ่มฯ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลำปางและโครงการวิจัยฯ ในการสร้างมาตรฐานการผลิต (องค์ความรู้ในการปฏิบัติและโรงงานตามระบบการผลิตมาตรฐาน GMP)	-ไม่พบปัญหาในการดำเนินการ

ตารางที่ 3.5.1 (ต่อ)

โครงการในระบบการ ผลิตวิสาหกิจชุมชน อาหารแปรรูปพื้นบ้าน	ประเภทโครงการ	กิจกรรมหลัก	เป้าหมาย (ตามตัวชี้วัดหลัก)	ความก้าวหน้า/ผลความสำเร็จ	ปัญหา
4.โครงการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ ข้าวแต่นาฮาลาล	-เพื่อการบริหาร จัดการด้านการผลิต	-พัฒนาระบบการผลิตให้ได้มาตรฐานฮาลาล เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่าย กับกลุ่มตลาดเป้าหมายใหม่ (มุสลิม) ในอนาคต	-ผลิตภัณฑ์ข้าวแต่นา หน้าใหม่เพื่อเพิ่มช่องทางการ จำหน่าย -ข้อมูลผลสำรวจความคิดเห็นของ ผู้บริโภค -แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้ได้มาตรฐานฮาลาล	(อยู่ระหว่างการดำเนินงานเป็น โครงการ 3 เดือนและดำเนินการ มาแล้ว 5 เดือน) -ได้ผลิตภัณฑ์ข้าวแต่นาหน้าใหม่ (ข้าวแต่นาหน้าเก๋หยอง) เพื่อนำมา เป็นเครื่องมือในการเก็บ แบบสอบถามข้อมูลผู้บริโภค จำนวน 100 ชุด และอยู่ระหว่างดำเนินการ เก็บข้อมูลผู้บริโภค ที่ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจด้านความต้องการของ ผู้บริโภคและสามารถหาช่องทางใน การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้เพิ่มขึ้น -ศึกษาแนวทางเกี่ยวกับมาตรฐาน ฮาลาลจากผู้เชี่ยวชาญ(รับการ อบรม)โดยขอความอนุเคราะห์จาก สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำปาง	-การดำเนินงานตามขั้นตอน ของแผนงานมีความล่าช้า เนื่องจากสมาชิกกลุ่มขาด ความกระตือรือร้นและไม่เห็น ความสำคัญในกิจกรรมที่ทำ

ภาพรวมของการจัดทำโครงการพัฒนาตนเองในระบบการผลิตวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการของตลาด ทั้งในด้านการพัฒนาระบบการผลิตให้ได้มาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ รวมถึงการพัฒนารูปแบบของบรรจุภัณฑ์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อจำหน่าย ความสามารถในการแข่งขัน และนำไปสู่รายได้ที่เพิ่มขึ้นของสมาชิก

สมาชิกส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรม ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการของตลาดและเพิ่มช่องทางการจำหน่ายให้กับสินค้า เห็นได้จากโครงการพัฒนาผลผลิตเพื่อเศรษฐกิจที่ยั่งยืน การดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า กลุ่มมีการผลิตที่ถูกสุขลักษณะและได้มาตรฐาน เนื่องจากมีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสามารถรองรับผลผลิตที่จะนำมาแปรรูปได้มากขึ้น และคาดหวังว่ากลุ่มจะมีผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่องและส่งผลให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับโครงการพัฒนาระบบการผลิตตามระบบมาตรฐาน GMP สมาชิกได้รับความรู้ ความเข้าใจในเรื่องปฏิบัติตนให้ถูกสุขลักษณะตามมาตรฐานที่กำหนด ทั้งนี้กลุ่มมุ่งหวังว่าหลังจากอบรมสมาชิกจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและดำเนินการผลิตให้ได้สอดคล้องกับการผลิตตามมาตรฐาน GMP มากขึ้น ส่วนโครงการเพิ่มศักยภาพต่อยอดพัฒนากลุ่มสนใจไปกับเศรษฐกิจพอเพียงปี 2550 สมาชิกได้รับความรู้และสามารถในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของเครื่องต้มสมุนไพรสำเร็จรูป ได้แก่ ขิงและกระชายดำให้มีรูปแบบที่หลากหลายขึ้น โดยการผลิตรูปแบบที่น่าสนใจและสำรวจผลิตภัณฑ์รูปแบบต่างๆ ของคู่แข่ง เพื่อนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม เช่นเดียวกับโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวแต่น้ำฮาลาล ที่มีการสำรวจความต้องการของผู้บริโภค เพื่อเปิดตลาดกลุ่มเป้าหมายใหม่และเป็นการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า โดยหวังว่าการดำเนินโครงการจะทำให้กลุ่มมียอดขายเพิ่มขึ้น

โครงการเพิ่มศักยภาพต่อยอดพัฒนากลุ่มสนใจไปกับเศรษฐกิจพอเพียงปี 2550 ได้มีการดำเนินงานลักษณะของการจัดเวที เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มต่างๆ ในชุมชนและมีการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนร่วมกัน โดยขอความอนุเคราะห์จากผู้นำชุมชน เข้ามาเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินโครงการ เพื่อให้กิจกรรมสร้างประโยชน์กับชุมชน เช่น กิจกรรมทางศาสนา ซึ่งที่ผ่านมามีการจัดงานเพื่อนำรายได้ถวายวัด และกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรม โดยมุ่งหวังให้กิจกรรมต่างๆ มีการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันเพื่อพัฒนาชุมชน ซึ่งมีกลุ่มเป็นศูนย์กลางเพื่อประสานงานให้มีการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม เช่นเดียวกับโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวแต่น้ำฮาลาล ที่ได้ขอความอนุเคราะห์จากสาธารณสุขจังหวัดลำปาง ในเรื่องการศึกษาแนวทางการผลิตตามมาตรฐานฮาลาล จากผู้เชี่ยวชาญในลักษณะของการอบรมเสวนา ซึ่งทุกโครงการในระบบการผลิตวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน ได้นำภูมิปัญญาดั้งเดิมและผลผลิตในท้องถิ่นมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน และคาดหวังว่าการจัดทำโครงการจะมีการบริหารจัดการที่ช่วยพัฒนากลุ่มให้มีช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น

กลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน มีการดำเนินงานที่เน้นการจ้างแรงงานและใช้วัตถุดิบภายในท้องถิ่นเป็นหลัก เพื่อสร้างอาชีพให้กับชุมชน มีการผลิตที่การกระจายความเสี่ยงจากการที่มีผลิตภัณฑ์หลากหลาย และมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ขณะเดียวกันการผลิตได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ของบุคลากรในกลุ่มตัวอย่างจากโครงการพัฒนาระบบการผลิตตามมาตรฐาน GMP พบว่า สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจ และให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตนตามเงื่อนไขการผลิตตามมาตรฐาน GMP มากขึ้น ซึ่งเป็นแสดงถึงกระบวนการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีถูกหลักวิชาการและมีขนาดที่เหมาะสม ในขณะที่โครงการเพิ่มศักยภาพต่อยอดพัฒนากลุ่มสนใจไปกับเศรษฐกิจพอเพียงปี 2550 ได้ส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยการเปิด

โอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็น เพื่อพัฒนากลุ่มและชุมชนให้มีศักยภาพไปพร้อมๆกัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมภาวะผู้นำให้กับบุคลากรกลุ่ม ในการทำงานร่วมกับชุมชน เช่นเดียวกับ โครงการพัฒนาผลผลิตเพื่อเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ได้ให้ความสำคัญกับสมาชิกให้มีส่วนร่วมในพัฒนาด้านการผลิต ให้มีขนาดที่สอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการ โดยจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ให้รองรับผลผลิตได้มากขึ้น และทำการผลิตให้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองกับความต้องการของตลาด ส่วนโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวแต่นฮาลาล ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการความเสี่ยงต่ำ โดยการทำกรวิจัยเพื่อสอบถามความต้องการของผู้บริโภคก่อนลงทำการผลิต ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมีเหตุผล เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ในการผลิตของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน

การดำเนินงานได้แสดงเจตจำนงในการพึ่งตนเอง โดยการลงทุนร่วมกันกับหน่วยงานอื่นและโครงการวิจัย ในรูปแบบเงินลงทุนได้อย่างชัดเจน เห็นได้จากโครงการพัฒนากระบวนการผลิตตามระบบมาตรฐาน GMP ที่ได้รับการสนับสนุนและมีกลุ่มมีส่วนร่วมในการจัดสร้างโรงเรือนและอุปกรณ์ เพื่อพัฒนาระบบการผลิตให้ได้มาตรฐาน GMP จากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง (ตารางที่ 3.5.2)

ตารางที่ 3.5.2 การมีส่วนร่วมด้านเงินลงทุนของโครงการในระบบการผลิตวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน

โครงการในระบบการผลิต วิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูป พื้นบ้าน	กลุ่มร่วมลงทุน (บาท)	หน่วยงานอื่น สนับสนุน (บาท)	โครงการวิจัย สนับสนุน (บาท)	งบประมาณ ทั้งหมด (บาท)
1.โครงการเพิ่มศักยภาพต่อยอด พัฒนากลุ่มसानใจไปกับ เศรษฐกิจพอเพียงปี 2550	19,500 (33.05)	-	39,500 (66.95)	59,000 (100.00)
2.โครงการพัฒนาผลผลิตเพื่อ เศรษฐกิจที่ยั่งยืน	16,700 (29.45)	-	40,000 (70.55)	56,700 (100.00)
3.โครงการพัฒนากระบวนการ ผลิตตามระบบมาตรฐาน GMP	200,000 (58.82)	100,000 (29.41)	40,000 (11.77)	340,000 (100.00)
4.โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว แต่นฮาลาล	15,000 (27.27)	-	40,000 (72.73)	55,000 (100.00)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนร้อยละ

โครงการเพิ่มศักยภาพต่อยอดพัฒนากลุ่มसानใจไปกับเศรษฐกิจพอเพียงปี 2550 และโครงการพัฒนาผลผลิตเพื่อเศรษฐกิจที่ยั่งยืน สมาชิกมีการวิจัยปฏิบัติการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามขั้นตอนของกิจกรรมเป็นอย่างดี โดยมีการระดมความคิดเห็นเพื่อวางแผนการดำเนินงานและดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เพื่อพัฒนาสมาชิกให้มีส่วนร่วมและมีบทบาทในการดำเนินงานร่วมกัน ส่วนโครงการพัฒนากระบวนการผลิตตามระบบมาตรฐาน GMP ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวแต่นฮาลาล ถึงแม้จะมีลักษณะเป็นกลุ่มประยุกต์โดยมีประธานกลุ่มเป็นเจ้าของกิจการ แต่การดำเนินงานได้แสดงถึงการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการเข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมในฐานะแรงงานจ้าง โดยมุ่งหวังว่าสมาชิกจะมีการปฏิบัติงานได้ถูกสุขลักษณะที่ดีตามมาตรฐาน GMP และมีประสิทธิภาพในการดำเนินการผลิตยิ่งขึ้น

ในขณะที่โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวแต๋นฮาลาล การดำเนินงานต้องได้รับการกระตุ้นจากคณะวิจัยเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสมาชิกยังขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากกลุ่มมีลักษณะเจ้าของกิจการรายเดียว และมีสมาชิกเป็นเพียงแรงงานรับจ้าง ทำให้สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพราะอำนาจการตัดสินใจขึ้นอยู่กับเจ้าของกิจการเพียงผู้เดียว

การจัดทำโครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มในระบบการผลิตวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน ส่งผลให้สมาชิกมีความรู้ และคาดหวังว่าจะมีความสามารถด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาระบบการผลิตให้ถูกสุขลักษณะตามมาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ และการพัฒนารูปแบบของบรรจุภัณฑ์ เพื่อให้มีประสิทธิภาพและมียอดขายสูงขึ้น โดยคำนึงถึงศักยภาพของตนเองในการบริหารจัดการและพยายามส่งเสริมให้สมาชิกและบุคลากรของกลุ่มมีการพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านทักษะความรู้และ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมโครงการ มาปรับใช้กับการดำเนินงานของกลุ่มให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3.6 ผลการวิเคราะห์โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน

การจัดทำโครงการพัฒนาตนเองในระบบการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน มีกลุ่มเข้าร่วมโครงการจำนวน 2 กลุ่ม ดำเนินกิจกรรมใน 2 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กรเชิงระบบ และ 2) โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร เมื่อจำแนกโครงการตามวัตถุประสงค์ พบว่า จัดอยู่ในประเภทโครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและการจัดการองค์กรทั้ง 2 โครงการ เพื่อพัฒนาสมาชิกให้มีความรู้และศักยภาพตนเองเพิ่มขึ้น

โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ได้ดำเนินโครงการเสร็จสิ้นสมบูรณ์และสรุปผลโครงการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในขณะที่โครงการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กรเชิงระบบ ยังอยู่ระหว่างดำเนินการ (ตารางที่ 3.6.1)

ตารางที่ 3.6.1 โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน

โครงการในระบบการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน	ประเภทโครงการ	กิจกรรมหลัก	เป้าหมาย (ตามตัวชี้วัดหลัก)	ความก้าวหน้า/ผลความสำเร็จ	ปัญหา
1.โครงการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กรเชิงระบบ	-เพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิต และการจัดการองค์กร	-เรียนรู้การบริหารด้านการผลิตและจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างอาชีพให้กับสมาชิก	-บุคลากรในองค์กรมีความรู้และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโครงการสร้างองค์กร -สมาชิกมีความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยประยุกต์เอกลักษณ์พื้นบ้านมาปรับใช้ให้ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลายขึ้น -กองทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม	(อยู่ระหว่างการดำเนินงานเป็นโครงการระยะเวลา 1 ปี ดำเนินงานมาแล้ว 9 เดือน) -(การพัฒนาองค์กร) สมาชิกมีส่วนร่วมและมีความเข้าใจในองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการองค์กรมากขึ้น โดยถ่ายเทจากคณะกรรมการที่เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระบบการผลิต ครั้งที่ 3 และมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์กรและกฎระเบียบให้สอดคล้องกับการทำงาน -(การพัฒนาผลิตภัณฑ์) กลุ่มจัดเวทีอบรม เสนอการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เช่น เทคนิคการตัดเย็บ เทคนิคการย้อมสีธรรมชาติ ซึ่งมีประสิทธิผลการทำงานในชิ้นงานต่างๆ ของสมาชิก -(การสร้างทุนหมุนเวียนในองค์กร) กลุ่มมีกองทุนเพื่อ (1) สำหรับอาชีพหลัก คือ การเกษตร และสำหรับอาชีพเสริม คือ ทุนในการจัดหาวัตถุดิบสำหรับแปรรูปผลิตภัณฑ์ (2)สวัสดิการสมาชิก เช่น เงินกู้ฉุกเฉิน (3) เพื่อสนับสนุนการออมของสมาชิก โดยสนับสนุนให้สมาชิกออมทุกเดือนๆ ละ 10 บาท เพื่อให้เกิดการออมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งดอกเบี้ยที่ได้จากกองทุนจะนำไปเป็นเงินหมุนเวียนให้กับกลุ่มต่อไป ซึ่งกองทุนส่วนนี้ ช่วยลดปัญหาการกู้ยืมนอกระบบ	-จากยังไม่พบปัญหาในการดำเนินงาน เนื่องจากโครงการเพิ่งเริ่มต้นและมีกระบวนการพัฒนาเกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอนของแผนงาน

ตารางที่ 3.6.1 (ต่อ)

โครงการในระบบการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน	ประเภทโครงการ	กิจกรรมหลัก	เป้าหมาย (ตามตัวชี้วัดหลัก)	ความก้าวหน้า/ผลความสำเร็จ	ปัญหา
2.โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร	-เพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและการจัดการองค์กร	-เรียนรู้การบริหารจัดการเพื่อเพิ่มศักยภาพของบุคลากรในกลุ่มให้มีทักษะด้านการตัดเย็บเสื้อผ้าชั้นสูง (เสื้อสุภาพบุรุษ) มากขึ้น	-การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์กร และรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของกิจการร่วมกันของสมาชิกเพิ่มขึ้น -ได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการตัดเย็บเสื้อผ้าชั้นสูง จำนวน 5 คน เพื่อนำความรู้ที่ได้มาสร้างผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายขึ้น	(สรุปผลเป็นโครงการระยะเวลา 5 เดือน) -สมาชิกได้รับความรู้ในด้านการพัฒนาศักยภาพองค์กร เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกความเป็นเจ้าของร่วมกัน และนำไปสู่การวางแผนพัฒนาปรับปรุงโครงการสร้างองค์กรให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น -กลุ่มได้บุคลากรที่มีความรู้ ทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าชั้นสูง (เสื้อสุภาพบุรุษ) เพิ่มขึ้นจำนวน 7 คน (ส่งสมาชิกไปรับการฝึกอบรม 2 คน นำมาถ่ายทอดให้สมาชิกที่มีฝีมือการตัดเย็บในระดับที่ดีอีก 5 คน) และสามารถพัฒนามาตรฐานการผลิตให้สูงขึ้น เพื่อรองรับการทำตลาดอื่นๆ ในอนาคต	-ไม่พบปัญหาในการดำเนินการ

โครงการในระบบการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความสามารถในการบริหารจัดการองค์กร และสนับสนุนสมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้มากขึ้น ซึ่งแผนการดำเนินงานในโครงการมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการผลิตบนฐานอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างรายได้ให้กับสมาชิก ชุมชน ตลอดจนมุ่งหวังให้ผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายเพื่อตอบสนองกับความต้องการของตลาดที่ส่งผลให้มียอดขายเพิ่มขึ้น

กิจกรรมในโครงการทำให้สมาชิกมีความรู้ ความชำนาญ และทักษะด้านเทคนิคการผลิตเพิ่มขึ้น ซึ่งโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร สมาชิกได้เรียนรู้เทคนิคการตัดเย็บชั้นสูง (เสื้อผ้าสุภาพบุรุษ) และมุ่งหวังว่าสมาชิกจะนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้เพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าทอให้เป็นที่ต้องการของตลาด ทำให้กลุ่มมียอดขายเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับโครงการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กรเชิงระบบ ที่สมาชิกได้เรียนรู้การพัฒนาองค์กรในลักษณะของการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ของกลุ่ม ที่มีกิจกรรมเพื่อพัฒนาการองค์กรให้มีการบริหารจัดการที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น และสมาชิกได้รับการเรียนรู้ด้านเทคนิคการตัดเย็บด้วยเครื่องจักร และแปรรูปผลิตภัณฑ์ (การย้อมสีจากธรรมชาติ) เพิ่มเติม ทั้งนี้กลุ่มให้ความสำคัญกับการนำเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่มีลวดลายการปักที่แสดงถึงภูมิปัญญาตามวิถีชีวิตของชนเผ่า ที่เป็นจุดเด่นให้กับกลุ่มและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า ขณะเดียวกันกลุ่มได้มีแนวคิดที่จะสร้างความยั่งยืนในอนาคต โดยการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการวิจัยฯ ให้เป็นลักษณะของการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม ซึ่งคาดหวังว่าการดำเนินกิจกรรมจะทำให้สมาชิกสามารถพึ่งตนเองและสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มในอนาคตต่อไป

โครงการในระบบการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่และหน่วยงานในชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์กับการดำเนินงาน เห็นได้จากโครงการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กรเชิงระบบ ที่นำเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชนเผ่ามาสร้างสรรค์เป็นงานฝีมือ (ผ้าปักชาวเขา) และสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน โดยมีบุคลากรจากหน่วยงานต่างๆในพื้นที่ เช่น ผู้นำชุมชน ผู้อำนวยการโรงเรียนในชุมชน และเจ้าหน้าที่มูลนิธิโครงการหลวง เป็นที่ปรึกษาให้กับโครงการ เช่นเดียวกับโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ที่ได้รับการสนับสนุนและความอนุเคราะห์จากหน่วยงานราชการในพื้นที่ มาเป็นคณะที่ปรึกษาและให้คำแนะนำความรู้ด้านการประกอบอาชีพ เพื่อให้สมาชิกและชุมชนได้มีอาชีพเสริมที่เกิดจากการใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่น มาสร้างสรรค์เป็นชิ้นงานผ้าทอที่มีเอกลักษณ์ของชนพื้นบ้าน

กลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการองค์กร และส่งเสริมให้มีกระบวนการผลิตที่เหมาะสมระหว่างเทคโนโลยี (การตัดเย็บด้วยเครื่องจักร) กับภูมิปัญญาพื้นบ้าน ที่เป็นผลงานมาจากฝีมือการผลิตของสมาชิก ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เกิดการจ้างแรงงานและใช้วัตถุดิบภายในท้องถิ่นเป็นหลัก เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน ซึ่งโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร สมาชิกได้เรียนรู้เทคนิคการตัดเย็บชั้นสูง (การตัดเย็บเสื้อผ้าสุภาพบุรุษ) เพื่อให้มีทักษะเพิ่มขึ้นและนำความรู้ที่ได้รับมาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ที่สมาชิกตัดเย็บไม่ได้ตามมาตรฐานและไม่สามารถจำหน่ายได้ ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและปรับเปลี่ยนเป็นสินค้ารูปแบบใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เช่นเดียวกับโครงการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กรเชิงระบบ ที่ได้ส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้การบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการเงินโดยการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนที่มีการจัดสรรผลกำไรจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์มาเป็นกองทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก ในรูปแบบของกองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ กองทุนสวัสดิการของสมาชิก และกองทุนการบริหารจัดการองค์กร เพื่อเป็นการวางรากฐานในการพัฒนาศักยภาพองค์กรที่ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ด้วยความพอประมาณและมีเหตุผลเพื่อสร้าง

ภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับสมาชิกในอนาคต ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน

การแสดงเจตจำนงในการพึ่งพาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน ได้มีการลงทุนร่วมกันกับโครงการวิจัยในรูปของเงินทุน ซึ่งโครงการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กรเชิงระบบ ได้จัดสรรงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนโดยจัดตั้งเป็นกองทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนด้านการบริหารการเงินของกลุ่มในอนาคต (ตารางที่ 3.6.2)

ตารางที่ 3.6.2 การมีส่วนร่วมด้านเงินลงทุนของโครงการในระบบการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน

โครงการในระบบการผลิต หัตถกรรมพื้นบ้าน	กลุ่มร่วมลงทุน (บาท)	โครงการวิจัยฯ สนับสนุน(บาท)	รวมงบประมาณ ทั้งหมด (บาท)
1.โครงการพัฒนาปรับปรุงการบริหาร จัดการองค์กรเชิงระบบ	10,000 (17.53)	47,056 (82.47)	57,056 (100.00)
2.โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร	11,200 (21.88)	40,000 (78.12)	51,200 (100.00)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนร้อยละ

โครงการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กรเชิงระบบ มีการดำเนินงานตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม โดยสมาชิกมีส่วนร่วมปฏิบัติการและร่วมรับประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมที่มีการระดมความคิดเห็น เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์องค์กร ในรูปแบบของการจัดเวทีเรียนรู้ภายในองค์กรเพื่อพัฒนาศักยภาพของสมาชิก ทั้งในด้านการบริหารจัดการองค์กรและการผลิต ในขณะที่โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร สมาชิกมีส่วนร่วมในการประชุม โดยสำรวจความคิดเห็น เพื่อนำเสนอโครงการที่กลุ่มต้องการและดำเนินงานตามแผนงานร่วมกัน

การจัดทำโครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มในระบบการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้านในครั้งนี้ เกิดจากความต้องการที่จะพัฒนากลุ่มและสมาชิก ให้เกิดการเรียนรู้และมีความสามารถในการบริหารจัดการองค์กร โดยเฉพาะการพัฒนาการผลิตและโครงสร้างองค์กร ภายใต้ทรัพยากรและทุนที่มีอยู่ โดยคำนึงถึงการนำอัตลักษณ์และภูมิปัญญาดั้งเดิมนำมาปรับใช้ รวมถึงสามารถนำความรู้จากภายนอกเข้ามาประยุกต์ใช้กับการผลิตของกลุ่มเพื่อให้ผลิตความต้องการของตลาดในอนาคต ซึ่งคาดหวังว่าจะเกิดการพัฒนากิจการดำเนินงานในองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยสมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมและเกิดจิตสำนึกที่อยากจะพัฒนาองค์กรมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของกลุ่มได้

3.7 ภาพรวมผลการวิเคราะห์โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่ม/สหกรณ์

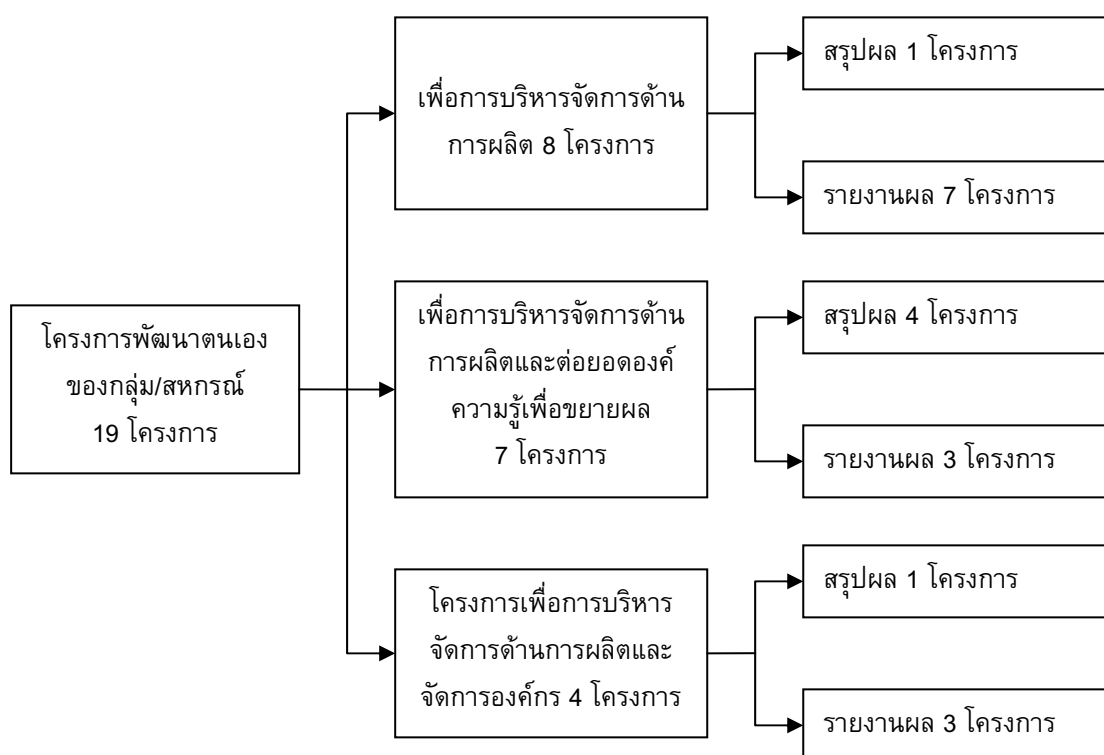
การจัดทำโครงการพัฒนาตนเองในครั้งนี้ มีกลุ่ม/สหกรณ์ เข้าร่วมโครงการจำนวน 18 กลุ่ม/สหกรณ์ ดำเนินกิจกรรมใน 19 โครงการ พบว่า มีโครงการที่ดำเนินการเสร็จสมบูรณ์จำนวน 6 โครงการ อยู่ระหว่างการดำเนินงาน 13 โครงการ โดยแบ่งโครงการตามวัตถุประสงค์ได้เป็น 3 ประเภท คือ (แผนภาพที่3.1)

1.โครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิต จำนวน 8 โครงการ ซึ่งโครงการพัฒนาผลผลิตเพื่อเศรษฐกิจที่ยั่งยืน สามารถสรุปผลการดำเนินงานเรียบร้อยแล้ว ในขณะที่โครงการที่เหลืออีก 7 โครงการยังอยู่ระหว่างการดำเนินงาน ได้แก่ (1)โครงการธนาคารสุกร (2)โครงการทำปุ๋ยหมักเพื่อการเกษตร (3)โครงการทำ

ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพทดแทนสารเคมี (4)โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพปุ๋ยหมักอินทรีย์สู่มาตรฐานและการตลาดที่ยั่งยืน(5)โครงการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการปลูกพืชอาหารสัตว์ สหกรณ์โคนมแม่วางจำกัด (6)โครงการโคสาวทดแทนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคนม สหกรณ์โคนมบ้านโง้งสัมพันธ์ ๑ จำกัด และ (7)โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวแต่น้ำฮาลาล

2.โครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและต่อยอดองค์ความรู้เพื่อขยายผล จำนวน 7 โครงการ ซึ่ง(1)โครงการเพิ่มรายได้เพื่อลดปัญหาความยากจน โดยเรียนรู้การเพาะเห็ดและเลี้ยงปลา (2)โครงการทำบัญชีฟาร์มสำหรับสมาชิกตัวอย่างทดลอง สหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด (3)โครงการพัฒนาระบบการผลิตตามระบบมาตรฐาน GMP และ (4) โครงการพัฒนาระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ ทดลอง สาธิต การผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพจากการเลี้ยงหมูหลุมด้วยจุลินทรีย์ ได้การดำเนินโครงการเสร็จสมบูรณ์ตามขั้นตอนของแผนกิจกรรมแล้ว ในขณะที่ 3 โครงการที่เหลือยังอยู่ระหว่างการดำเนินงาน ได้แก่ (1) โครงการศึกษาผลของความหลากหลายทางชีวภาพที่มีต่อสวนส้ม (2) โครงการจัดการดินให้สมดุลในสวนส้ม (3) โครงการสร้างนวัตกรรมการแปรรูปจากลำไย

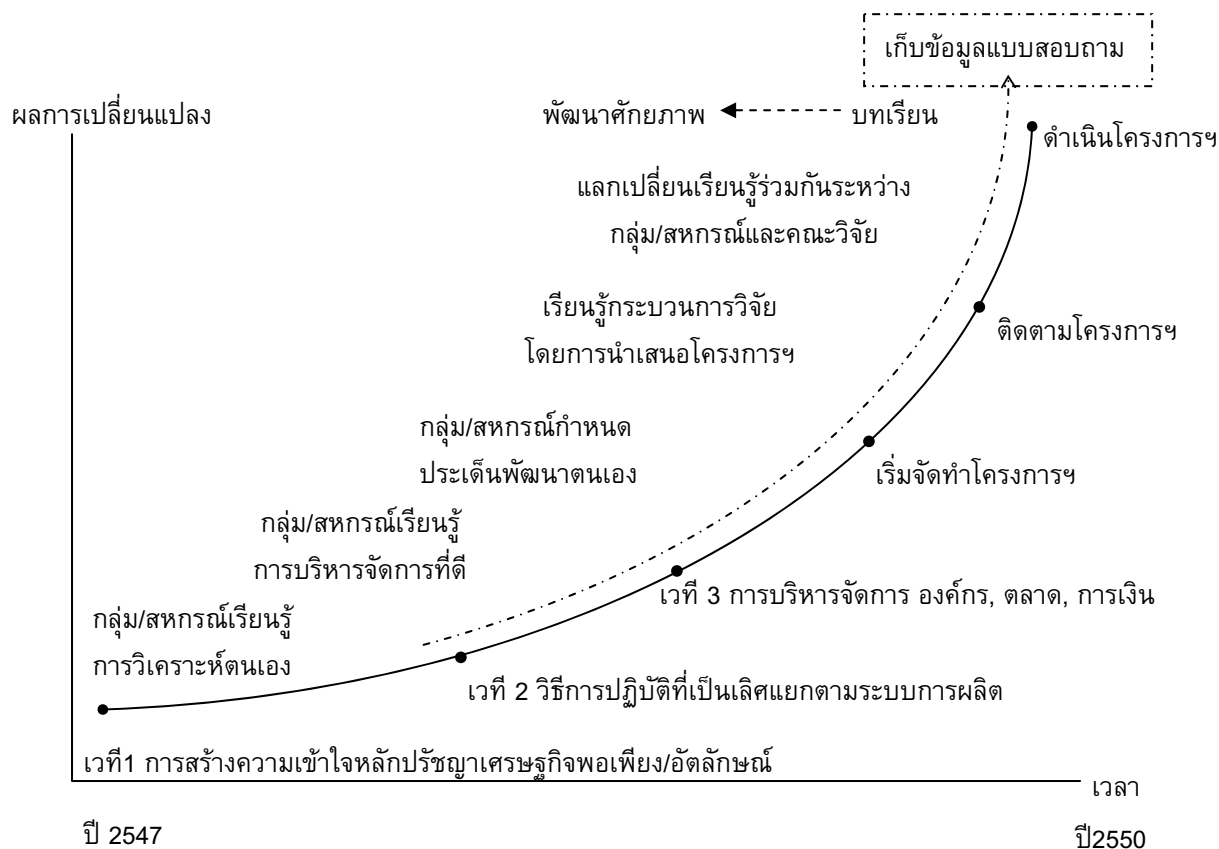
3.โครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและการจัดการองค์กร จำนวน 4 โครงการ โดยโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ได้สรุปผลการดำเนินงานเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในขณะที่ 3 โครงการที่เหลือยังอยู่ระหว่างการดำเนินงาน ได้แก่ (1)โครงการพัฒนาระบบการดำเนินงานกลุ่มชาวอินทรีย์ใหม่ราษฎร์สู่เศรษฐกิจพอเพียง (2)โครงการเพิ่มศักยภาพต่อยอดพัฒนากลุ่มसानใจไปกับเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2550 และ (3)โครงการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กรเชิงระบบ



แผนภาพที่ 3.1 ประเภทโครงการพัฒนาตนเอง

ภาพรวมของการจัดทำโครงการพัฒนาตนเอง มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและเกิดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า ทุกโครงการมุ่งหวังที่จะจัดทำโครงการเพื่อสนับสนุนด้านการผลิตและให้เอื้อประโยชน์กับการประกอบอาชีพหลักของสมาชิก โดยแสดงถึงความเป็นเจ้าของโครงการร่วมกันได้อย่างชัดเจน ทั้งในรูปของเงินลงทุน และความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงาน มีการนำทุนทางสังคมที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาพัฒนาต่อยอดและใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม ตัวอย่างที่สำคัญคือ ทรัพยากรมนุษย์ซึ่งมีบทบาทสำคัญที่สุด ที่ทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาด้านต่าง ๆ ประกอบกับองค์ความรู้ที่ได้เรียนรู้จากภูมิปัญญาพื้นบ้าน แล้วนำมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินงานในโครงการพัฒนาตนเอง ตลอดจนการประสานงานกับสถาบันและหน่วยงานในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะเป็นที่ปรึกษาและสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์และชุมชน ที่ทำให้โครงการพัฒนาตนเองส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ทั้งนี้การดำเนินงานมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มตัวอย่างได้มีการวิจัยปฏิบัติการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ตามขั้นตอนกระบวนการ ทั้งในลักษณะของผู้ดำเนินการที่ต้องเป็นผู้เขียนรายงานโครงการ และผู้ที่มีบทบาทช่วยเสริมให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

ผลการเปลี่ยนแปลงของกลุ่ม/สหกรณ์ที่เกิดจากการจัดทำโครงการพัฒนาตนเอง สมาชิกส่วนใหญ่เล็งเห็นความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม เนื่องจากการจัดทำโครงการช่วยส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และวิเคราะห์ตนเอง ซึ่งมีขั้นตอนมาจากการได้เข้าร่วมกิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้กลุ่ม/สหกรณ์ได้มองเห็นประเด็นที่จะพัฒนาองค์กรตามศักยภาพตนเอง โดยผ่านกระบวนการวิจัย ที่มีการสังเกต การจดบันทึก การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแนวทางการพัฒนาศักยภาพระหว่างกลุ่ม/สหกรณ์ที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการวิจัยหลักและคณะวิจัย และได้บทเรียนที่ช่วยเสริมสร้างความสามารถในการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาความคิดให้มีระบบมากขึ้นและทำให้มีการพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างต่อเนื่อง (แผนภาพที่ 3.2)



แผนภาพที่ 3.2 ผลการเปลี่ยนแปลงของกลุ่ม/สหกรณ์ที่เกิดจากการจัดทำโครงการพัฒนาตนเอง

ผลการพิจารณาความสอดคล้องของการดำเนินโครงการพัฒนาตนเองกับแนวทางปฏิบัติตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้เน้นการนำความรู้ทางหลักวิชาการมาใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้มีความรอบรู้ในการดำเนินงาน ตลอดจนสอดแทรกและเสริมสร้างความมีคุณธรรม จริยธรรม ในกิจกรรม ให้มีความพอประมาณ ความมีเหตุผล เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ซึ่งทุกโครงการมีการดำเนินงานที่นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในโครงการได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นแตกต่างกัน ตามวัตถุประสงค์ของการจัดทำโครงการของแต่ละโครงการ ทั้งนี้ แผนการดำเนินงานส่วนใหญ่ส่งเสริมให้บุคลากรของกลุ่ม/สหกรณ์ ได้มีความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้น เห็นได้จากสมาชิกมีทักษะความชำนาญและศักยภาพในการบริหารจัดการความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น การบริหารจัดการด้านการผลิต การบริหารจัดการด้านวัตถุดิบ การบริหารจัดการด้านองค์กร และการบริหารจัดการด้านการเงิน ซึ่งคณะวิจัยมุ่งหวังว่ากลุ่ม/สหกรณ์จะนำความรู้ที่ได้จากการจัดทำโครงการพัฒนาตนเองในครั้งนี้ ไปประยุกต์ใช้กับการดำเนินงานของกลุ่ม/สหกรณ์ได้อย่างบูรณาการ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

3.8 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ปัญหาและอุปสรรคโดยรวมในการดำเนินโครงการพัฒนาตนเอง พบว่า สมาชิกยังขาดความกระตือรือร้นในการดำเนินงาน ทำให้การดำเนินงานมีความล่าช้า และบางโครงการไม่สามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้ในช่วงเวลาที่สมาชิกต้องการรับประโยชน์จากกิจกรรมนั้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาในด้านอื่นๆ ดังนี้

1.ปัญหาการบริหารจัดการด้านการผลิต พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิต สำหรับการดำเนินโครงการ ได้แก่ เครื่องมือ อุปกรณ์ และวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต มีค่าใช้จ่ายและราคาสูงขึ้น ตามแนวโน้มของสภาวะตลาด และส่งผลกระทบต่อแผนการดำเนินงานที่วางไว้ ซึ่งที่ผ่านมาผู้ดำเนินการได้ปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารจัดการด้านการผลิต ให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับแผนการดำเนินงานในสภาวะปัจจุบัน โดยไม่ทิ้งสาระสำคัญของเนื้อหาของการดำเนินโครงการ

2.ปัญหาด้านการเรียนรู้ขั้นตอนการทำงานและความรู้ทางวิชาการ พบว่า โครงการที่ดำเนินกิจกรรมในลักษณะของการทดลอง วิเคราะห์ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัย โดยการเก็บข้อมูลด้วยการจดบันทึก การสังเกต ที่ได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น สมาชิกส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการปฏิบัติอย่างถูกวิธี ซึ่งในอนาคตคณะวิจัยควรเข้าไปให้ความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงาน ตามขั้นตอนการทำงานวิจัย เพื่อให้สมาชิกได้มีกระบวนการดำเนินงาน ตามหลักวิชาการได้อย่างถูกต้องต่อไป

3.ปัญหาด้านการมีส่วนร่วม พบว่า การดำเนินงานในบางโครงการสมาชิกยังขาดความรู้ ความเข้าใจของกระบวนการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม มีความเสียสละค่อนข้างน้อย เนื่องจากไม่เห็นความสำคัญของการร่วมกิจกรรม และมองว่าการดำเนินงานในโครงการมีความยุ่งยาก ทำให้เสียเวลาในการประกอบอาชีพ ดังนั้นควรส่งเสริมให้สมาชิกได้เห็นประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อเปลี่ยนทัศนคติและตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมที่สามารถช่วยทำให้กลุ่ม/สหกรณ์มีการดำเนินงานที่เข้มแข็งขึ้น

4.ปัญหาด้านการพึ่งพาตนเอง พบว่า ทุกโครงการมีการดำเนินงานที่แสดงให้เห็นถึงการพึ่งพาตนเองในหลายรูปแบบ ตามพื้นฐานและศักยภาพของสมาชิก แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีบางโครงการที่รอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ในด้านงบประมาณ สำหรับนำมาดำเนินงานและต่อยอดกิจกรรมของกลุ่ม/สหกรณ์ ทั้งที่การดำเนินงานได้สร้างประโยชน์ให้กับสมาชิกโดยตรง ดังนั้นควรสนับสนุนให้สมาชิกได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาแนวคิดในการพึ่งพาตนเองให้มากขึ้น

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะในการจัดทำโครงการพัฒนาตนเอง

การจัดทำโครงการพัฒนาตนเองของกลุ่ม/สหกรณ์ใน “โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง ” มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและเกิดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเริ่มการดำเนินงานหลังจาก การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้สมาชิกได้เรียนรู้ การบริหารจัดการในด้านต่างๆ และมองเห็นจุดอ่อน ปัญหา ของกลุ่ม/สหกรณ์ในแต่ละระบบการผลิต เพื่อนำข้อมูลที่ได้ มาจัดทำโครงการพัฒนาตนเองให้มีการบริหารจัดการที่นำไปสู่การพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

กลุ่ม/สหกรณ์ทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาตนเองแบ่งออกเป็น 6 ระบบการผลิต คือ 1) ระบบการผลิตส้ม 2) ระบบการผลิตลำไย 3) ระบบการผลิตข้าว 4) ระบบการผลิตโคเนื้อ 5) ระบบการผลิตวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน และ 6) ระบบการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน จำนวน 18 กลุ่ม/สหกรณ์ ซึ่งจัดทำโครงการ 19 โครงการ และเนื่องจากแต่ละโครงการมีระยะเวลาในการดำเนินงานที่แตกต่างกันไปตามขั้นตอนของกิจกรรม ทำให้มีโครงการที่สามารถสรุปผลการดำเนินงานได้แล้ว 6 โครงการ และยังอยู่ระหว่างการทำกิจกรรม 13 โครงการ โดยจำแนกโครงการตามวัตถุประสงค์ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) โครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิต จำนวน 8 โครงการ สรุปผลการดำเนินงาน 1 โครงการ ได้แก่โครงการพัฒนาผลผลิตเพื่อเศรษฐกิจที่ยั่งยืน และรายงานผลความก้าวหน้าของการดำเนินงาน 7 โครงการ

2) โครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและต่อยอดองค์ความรู้เพื่อขยายผล จำนวน 7 โครงการ สรุปผลการดำเนินงาน 4 โครงการ คือ (1)โครงการเพิ่มรายได้เพื่อลดปัญหาความยากจน โดยเรียนรู้การเพาะเห็ดและเลี้ยงปลา (2) โครงการทำบัญชีฟาร์มสำหรับสมาชิกตัวอย่างทดลอง สหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด (3) โครงการพัฒนาระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ ทดลอง สาธิต การผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพจากการเลี้ยงหมูด้วยจุลินทรีย์ และ (4) โครงการพัฒนาระบบการผลิตตามระบบมาตรฐาน GMP และรายงานผลความก้าวหน้าของการดำเนินงาน 3 โครงการ

3) โครงการเพื่อการบริหารจัดการด้านการผลิตและการจัดการองค์กรจำนวน 4 โครงการ สรุปผลการดำเนินงาน 1 โครงการ ได้แก่ โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร และรายงานผลความก้าวหน้าของการดำเนินงาน 3 โครงการ

โครงการทั้ง 3 ประเภทมีวัตถุประสงค์หลักคล้ายคลึงกัน คือ ที่มุ่งหวังจะได้รับการสนับสนุนจากภายนอกเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของกลุ่ม/สหกรณ์ ทั้งในรูปแบบขององค์ความรู้ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และทุนในการดำเนินกิจกรรมในโครงการ ซึ่งผลที่เกิดขึ้นจากการจัดทำโครงการพัฒนาตนเองนั้น พบว่า กลุ่ม/สหกรณ์สามารถบริหารจัดการโครงการได้ตามวัตถุประสงค์และบรรลุเป้าหมายในกิจกรรมตนเองได้ในระดับน่าพอใจ ตามดัชนีชี้วัดที่กำหนดไว้ตั้งแต่เริ่มโครงการ ซึ่งกลุ่ม/สหกรณ์ส่วนใหญ่ได้แสดงถึงความเป็นเจ้าของโครงการร่วมกันได้อย่างเด่นชัด โดยการร่วมลงทุนในด้านงบประมาณที่ใช้สำหรับการดำเนินกิจกรรม ตลอดจนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านอื่นๆ ที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

ผลการดำเนินงาน พบว่า ทุกโครงการมีกิจกรรมที่นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม ตามความเข้าใจและการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละโครงการ โดยนำความรู้ตาม

หลักวิชาการมาใช้ในการดำเนินกิจกรรม และไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคมโดยรวม บนพื้นฐานของความพอประมาณ ความมีเหตุผล เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี และทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในการดำเนินงานตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงได้ชัดเจนขึ้น เช่น โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตข้าว ที่จัดทำโครงการเพื่อสนับสนุนการพัฒนาระบบผลิตเกษตรอินทรีย์ ในระดับชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้สมาชิกและเกษตรกร ได้เรียนรู้ และตระหนักถึงความสำคัญของเกษตรอินทรีย์ ซึ่งเป็นพื้นฐานของระบบการผลิตที่สร้างความยั่งยืน ให้กับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในอนาคต

การรายงานผลการดำเนินงานเป็นส่วนหนึ่งที่กระตุ้นให้ สมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์ เกิดกระบวนการเรียนรู้ การวิจัยปฏิบัติการเรียนรู้วิจัยอย่างมีส่วนร่วม (PLAR) ได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีการบริหารจัดการโครงการตามแผนกิจกรรมได้แตกต่างกันไป ตามศักยภาพของสมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์ ซึ่งโครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตโคเนื้อ มีรูปแบบการดำเนินงานที่ชัดเจนที่สุด ทั้งนี้เกิดจากการดำเนินงานของสหกรณ์ ที่มีโครงสร้างองค์กรที่เข้มแข็ง สมาชิกเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและรับประโยชน์จากโครงการร่วมกัน ในขณะที่โครงการทำปุ๋ยหมักเพื่อการเกษตร ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มส้มสีทองในระบบการผลิตส้ม และโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวแต๋นฮาลาล ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเกาะคา ในระบบการผลิตวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน ยังขาดความกระตือรือร้นในการดำเนินกิจกรรมและการเรียนรู้กระบวนการวิจัย ทำให้ต้องมีการกระตุ้นจากคณะวิจัยอย่างต่อเนื่อง จึงจะดำเนินการได้ตามแผนงาน และการดำเนินงานส่วนใหญ่ยังเป็นเพียงผลในระยะเริ่มต้นเท่านั้น ซึ่งคณะวิจัยยังต้องติดตามผลเพื่อร่วมประเมินโครงการต่อไป

4.1 ปัจจัยที่ผลต่อการพัฒนากลุ่ม/สหกรณ์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาตนเองของกลุ่ม/สหกรณ์ ที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำโครงการพัฒนาตนเอง พบว่า สมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์ส่วนใหญ่ มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการและแนวทางปฏิบัติตามเงื่อนไขความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง และมีกระบวนการดำเนินงานที่สร้างภูมิคุ้มกันที่ดี เพื่อให้สามารถบริหารจัดการโครงการได้อย่างยั่งยืน ซึ่งมีปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ปัจจัยด้านการเรียนรู้

กลุ่ม/สหกรณ์ตระหนักถึงคุณค่าของการจัดทำโครงการพัฒนาตนเอง ภายใต้การดำเนินงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีรูปแบบของการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self directed learning) ที่ได้จากกระบวนการวิจัยปฏิบัติการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม (PLAR) และก่อให้เกิดการพัฒนาความสามารถของบุคลากรเพิ่มขึ้น ทั้งในด้านการบริหารจัดการ เช่น การบริหารจัดการด้านการผลิต การบริหารจัดการด้านวัตถุดิบ การบริหารจัดการด้านการตลาด การบริหารจัดการด้านองค์กร การบริหารจัดการด้านการเงินงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการวิจัย เพื่อสร้างเป็นทุนหมุนเวียนให้กับกลุ่ม และการบริหารจัดการสวัสดิการชุมชน โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างองค์กร เครือข่าย แล้วนำถ่ายทอด ขยายผล ทั้งในรูปแบบขององค์ความรู้ และผลผลิตที่ตอบสนองกับชุมชน

การดำเนินงานในทุกโครงการ มีการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการด้านการผลิตได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตส้ม สมาชิกได้เรียนรู้วิธีการผลิตปุ๋ยหมัก การปรับปรุงดินและบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ ด้วยวิธีการจัดการที่เหมาะสม (มีการบริหารจัดการด้านวัตถุดิบเหลือใช้ทางการเกษตร เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการผลิต) เพื่อสร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับดิน ซึ่งส่วนใหญ่

เป็นเกษตรกรและมีอาชีพด้านการเกษตร การจัดทำโครงการจึงเป็นลักษณะที่เอื้อประโยชน์ให้กับการประกอบอาชีพสมาชิกโดยรวมได้อย่างทั่วถึง

การเรียนรู้การดำเนินงานตามขั้นตอนของการวิจัยที่มีการศึกษาภาคทฤษฎีตามหลักวิชาการและนำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม มีการประเมินผลการดำเนินโครงการขั้นต้นด้วยตนเอง ซึ่งแต่ละโครงการมีการบริหารจัดการโครงการแตกต่างกันไป ตามศักยภาพของสมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์ เห็นได้จากตัวอย่างโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพปุ๋ยหมักอินทรีย์สูตรมาตรฐานและการตลาดที่ยั่งยืน ที่มีการดำเนินงานโดยกลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพ (พัฒนาหนองโป่ง) ในระบบการผลิตลำไย ถึงแม้ว่าสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกร และไม่มี พื้นฐานความรู้ทางวิชาการ แต่สามารถดำเนินงานได้ตามกระบวนการวิจัย โดยมีการระดมความเห็นเพื่อจัดทำเครื่องมือในการทำวิจัย คือ แบบสอบถามและดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม ซึ่งได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตอบโจทย์ การทำวิจัยด้านการตลาดปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพของกลุ่ม เพื่อให้การผลิตมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ซื้อ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงการนำความรู้มาใช้ในการบริหารจัดการได้อย่างบูรณาการ

การดำเนินโครงการ ช่วยกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์ ได้มีการเรียนรู้ เทคโนโลยีสมัยใหม่เพิ่มขึ้น เช่น สื่อสารสนเทศ การค้นหาข้อมูลทางออนไลน์ การรับ-ส่ง จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีกลุ่ม/สหกรณ์เกินครึ่งหนึ่ง (จำนวน 14 โครงการ) ใช้วิธีการสื่อสารกับคณะวิจัย ด้วยเทคโนโลยี สื่อสารสนเทศ เพื่อสอบถามข้อมูลโครงการและส่งรายงานผลการดำเนินงาน เช่น กรณีที่สมาชิกมีข้อสงสัยในด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงาน สามารถติดต่อและสอบถามข้อมูลเบื้องต้น เพื่อให้มีการดำเนินกิจกรรมได้ตามแผนงาน และทำให้คณะวิจัยมีข้อมูลเพื่อนำองค์ความรู้ที่เหมาะสม ไปถ่ายทอดให้กับสมาชิกเมื่อเข้าไปติดตามโครงการในครั้งต่อไป

2.ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม

กลุ่ม/สหกรณ์ ได้แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกัน ตามขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วม ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สมาชิกได้มีการแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดแนวทางในการจัดทำโครงการและวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน (2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ สมาชิกได้ร่วมดำเนินงานตามขั้นตอนของกิจกรรม (3) การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ สมาชิกได้รับประโยชน์จากกิจกรรมที่ทำ ทั้งในรูปขององค์ความรู้ ผลผลิตที่สมาชิกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับการประกอบอาชีพ และ (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สมาชิกได้ร่วมวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นการแสดงถึงการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสมาชิกให้มีบทบาทในการดำเนินงานร่วมกันได้มากขึ้น

การมีส่วนร่วมกับชุมชน ในลักษณะของการขอความร่วมมือ การประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนให้การจัดทำโครงการ ได้สร้างประโยชน์ให้กับสมาชิกและชุมชน เช่น โครงการพัฒนากระบวนการดำเนินงานกลุ่มข้าวอินทรีย์ไหม้ราษฎร์บำรุงสู่เศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์บ้านใหม่ราษฎร์บำรุง ในระบบการผลิตข้าว มีการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมแบบบูรณาการ โดยมีหน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ แกนนำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล สถานีอนามัย ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เข้ามาทำงานร่วมกันเพื่อผลักดันให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้ในการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมและสามารถพัฒนาองค์กรต่อไปในอนาคต

โครงการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างในระบบการผลิตพืชผักชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน เป็นตัวอย่างได้อย่างชัดเจน ในเรื่องความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของกลุ่ม 2 ลักษณะ คือ กลุ่มชุมชน ได้แก่ โครงการเพิ่มศักยภาพต่อยอดพัฒนากลุ่มสนใจไปกับเศรษฐกิจพอเพียงปี 2550 ของกลุ่มสตรีสหกรณ์บ้าน

ต้นผึ้ง และ โครงการพัฒนาผลผลิตเพื่อเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ของกลุ่มแปรรูปมะไฟที่บ้านกอก ซึ่งมีการดำเนินงานที่ให้ความสำคัญกับสมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเป็นรูปธรรม ตามขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วม ทำให้สมาชิกรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของกิจการร่วมกัน และก่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในการบริหารจัดการในด้านต่างๆ ซึ่งส่งผลให้กลุ่มมีการดำเนินงานที่เข้มแข็งขึ้น ในขณะที่ กลุ่มเชิงธุรกิจซึ่งมีการดำเนินงานในลักษณะของการเจ้าของกิจการรายเดียว ได้แก่ โครงการพัฒนากระบวนการผลิตตามมาตรฐาน GMP ของวิสาหกิจชุมชนข้าวแต่น้ำแดงมออำพัน และ โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวแต่น้ำฮาลาล การดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ที่การตัดสินใจของเจ้าของกิจการเพียงคนเดียว โดยให้สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนของการปฏิบัติการในฐานะแรงงานจ้าง แต่ไม่มีการแสดงถึงการมีส่วนร่วมในด้านอื่นๆ ได้อย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมให้ทุกกลุ่ม/สหกรณ์มีการดำเนินงานร่วมกันอย่างมีส่วนร่วมนั้น ยังไม่สามารถทำให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมได้ครบทุกขั้นตอน ทั้งนี้เกิดจากข้อจำกัดหลายประการ เช่น องค์ความรู้ การเสียสละ และการตระหนักถึงความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่คณะวิจัย ต้องหาวิธีการและแนวทางในการกระตุ้นให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และประโยชน์ของการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมต่อไป

3. ปัจจัยด้านการพึ่งพาตนเอง

กลุ่ม/สหกรณ์ที่เข้าร่วมจัดทำโครงการพัฒนาตนเอง คาดหวังที่จะได้รับความช่วยเหลือในด้านความรู้ ทักษะ และ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิต ซึ่งทุกกลุ่ม/สหกรณ์ได้แสดงถึงความเป็นเจ้าของโครงการร่วมกัน โดยมีการร่วมลงทุน ทั้งในด้านงบประมาณที่ใช้สำหรับการดำเนินกิจกรรม และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านอื่นๆ ที่ทำให้การจัดทำโครงการช่วยพัฒนาศักยภาพสมาชิกเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการพัฒนาระบบการคิด บนฐานความรู้ ที่ทำให้เกิดแนวทางในการพึ่งพาตนเอง

โครงการพัฒนากระบวนการผลิตตามระบบมาตรฐาน GMP ของกลุ่มตัวอย่างวิสาหกิจชุมชนข้าวแต่น้ำอำพัน ในระบบการผลิตวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน เป็นตัวอย่างในการแสดงเจตจำนงของการพึ่งพาตนเอง ด้วยการลงทุนด้านการเงินมากที่สุด โดยร่วมลงทุนระหว่างกลุ่มตัวอย่างกับ สำนักงานอุตสาหกรรม เพื่อสร้างโรงงานและการผลิตให้มีระบบการผลิตตามมาตรฐาน GMP ซึ่งโครงการวิจัยฯ ได้มีบทบาทในการสนับสนุนด้านองค์ความรู้ ที่ถูกหลักวิชาการให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยจัดหาวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้กับสมาชิกในเรื่องการปฏิบัติตามสุขลักษณะที่ดีในการผลิตอาหาร เพื่อให้กระบวนการผลิตได้มาตรฐานและสร้างผลตอบแทนที่ดีในระยะยาว

โครงการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการปลูกพืชอาหารสัตว์ ของสหกรณ์โคนมแม่วาง จำกัด และโครงการโคสาวทดแทนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคนม ของสหกรณ์โคนมบ้านโฮ้งสัมพันธ์ ๑ จำกัด ในระบบการผลิตโคนม และโครงการปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กรเชิงระบบ ของกลุ่มผ้าปักชาวเขาปางค่า ในระบบการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน มีการดำเนินงานที่แสดงถึงความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ด้านการบริหารจัดการกองทุนและการผลิตให้เติบโตและขยายผลสู่สมาชิกได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการจัดสรรงบประมาณที่ได้มาเป็นทุนหมุนเวียน เพื่อใช้ในการบริหารจัดการในด้านต่างๆ ต่อไป

ดังนั้นการพัฒนาทุกกลุ่ม/สหกรณ์ให้มีความยั่งยืน ต้องเริ่มจากการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง โดยมีองค์ประกอบสำคัญ คือ กระบวนการเรียนรู้ ทั้งที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก และการแสวงหาด้วยตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาในทุกๆ ด้าน และเชื่อมโยงให้เกิดเป็นการพัฒนาได้อย่างบูรณาการ

4.2 ข้อเสนอแนะจากการจัดทำโครงการพัฒนาตนเอง

เพื่อให้การจัดทำโครงการพัฒนาตนเอง ได้ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่ม/สหกรณ์ให้ยั่งยืนต่อไป คณะวิจัยมีข้อเสนอดังนี้

1. กลุ่ม/สหกรณ์ส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับปัญหาด้านการผลิต มากกว่าการพิจารณาปัญหาให้ครอบคลุมในทุกด้าน ดังนั้นควรส่งเสริมให้พิจารณาความสำคัญของปัญหาทุกขั้นตอนของกระบวนการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถหาแนวทางในการแก้ปัญหาและพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง

2. การจัดทำโครงการเพื่อเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามขั้นตอนการวิจัย แสดงให้เห็นว่า ได้สร้างกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบมากขึ้น ทำให้สมาชิกตระหนักถึงจุดอ่อนของตนเองได้ลึกซึ้งกว่าเดิม ดังนั้นควรสนับสนุนให้สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการโครงการอย่างต่อเนื่องให้มากขึ้น เพื่อพัฒนาศักยภาพให้กลุ่ม/สหกรณ์ มีการดำเนินงานที่เข้มแข็งต่อไป

3. ควรส่งเสริมให้เยาวชน คนรุ่นใหม่ ลูกหลานสมาชิกได้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ เช่น การบริหารจัดการด้านการผลิต การบริหารจัดการด้านองค์กร การบริหารการตลาด และการบริหารจัดการด้านการเงิน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานและเป็นการกำลังสำคัญให้กับกลุ่ม/สหกรณ์ต่อไปในอนาคต

4. ควรสนับสนุนให้การจัดทำโครงการมีการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานพื้นที่อย่างจริงจัง เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร พัฒนาชุมชน และเครือข่ายกลุ่มชุมชนต่างๆ ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ที่ส่งเสริมให้การทำงานของกลุ่ม/สหกรณ์ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

5. การกำหนดแนวทางและมาตรการความช่วยเหลือในระดับท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างและพัฒนากิจการดำเนินงาน ควรสนับสนุนแนวทางการพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้วยวิธีการจัดการความรู้ (Knowledge management) ในด้านองค์ความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่เป็นประโยชน์สำหรับการดำเนินงาน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ทำให้เกิดการพัฒนาและบริหารจัดการองค์กรได้อย่างยั่งยืน

6. ควรมีโครงการต่อเนื่องสำหรับกลุ่ม/สหกรณ์เหล่านี้ เพื่อติดตามการนำความรู้ไปปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นผลลัพธ์ (out come) ที่แท้จริงของโครงการพัฒนาตนเอง และเป็นการค้นหาเหตุผลของการดำเนินงานต่อเนื่องเพื่อประเมินผลการดำเนินงานว่าเข้าถึงเป้าหมายได้หรือว่าล้มเหลว

7. การพัฒนากลุ่มอาชีพ หรือสะสมทุนทางปัญญา ทุนทางสังคมต้องใช้เวลาการคลุกคลี ในระยะเวลาที่ยาวนานพอสมควร หากมีการทิ้งโครงการพัฒนาไปตั้งแต่งานเพิ่งเริ่มการดำเนินงาน โครงการพัฒนาตนเองที่มีผลงานดีในวันนี้ ก็อาจไม่สามารถยั่งยืนได้ด้วยตนเอง หากมีการสนับสนุนอย่างเพียงพอความสามารถในการพึ่งพาตนเองจะเกิดขึ้นได้ในวันหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- เกศสุตา สิทธิสันติกุล. การเรียนรู้สู่สมดุลงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น. เชียงใหม่: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาคคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549
- ชัชวาลย์ ทัดศิวัช. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR): มิติใหม่ของรูปแบบวิธีการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนระดับท้องถิ่น. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.polpacon7.ru.ac.th/downloadand/article> (15 ธันวาคม 2550)
- ภมรรัตน์ สุธรรม. พลวัตชุมชนกับการพึ่งพาตนเองในภาคตะวันตก. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2546 .
- สิริลักษณ์ ยัมประสาทพร. กระบวนทัศน์ใหม่กับการเรียนรู้ของชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2548
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.). การเสริมสร้างทุนทางสังคมเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p10/plan10/data/2.3.pdf> (20 ธันวาคม 2550)
- อภิชัย พันธเสน. สังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2549.
- อารี วิบูลย์พงศ์และคณะ. รายงานโครงการบ่มเพาะนวัตกรรมกรรมการเกษตรชุมชน. กรณีศึกษา ภาคเหนือ. เชียงใหม่: ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรคณะเกษตรศาสตร์ และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548.

ภาคผนวก
ทำเนียบนักวิจัยท้องถิ่นโครงการวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตเกษตร
และวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง

	ชื่อ-สกุล : นายนิรุตดี กองปินคำ ที่อยู่ : 8 หมู่ที่ 11 ตำบลแม่नावาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ 50280 เบอร์โทร : 084-4856938 E-MAIL: - ระบบการผลิต : ส้ม สหกรณ์เกษตรอินทรีย์ศรีเมืองฝาง จำกัด
	ชื่อ-สกุล : นายอนันต์ จันทร์ตะวงค์ ที่อยู่ : 18 หมู่ที่ 7 ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน 55130 เบอร์โทร : 087-1782601 E-MAIL :- ระบบการผลิต : ส้ม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มส้มสีทอง
	ชื่อ-สกุล : นายสมชาติ ทาราช ที่อยู่ : 5 หมู่ที่ 3 ตำบลแม่สุน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ 50110 เบอร์โทร : 083-3196814 E-MAIL : hs5rgh@hotmail.com ระบบการผลิต : ส้ม วิสาหกิจชุมชนเกษตรออร์แกนิก

	ชื่อ-สกุล : นายเรืองศักดิ์ อุดรสุข ที่อยู่ : 134 หมู่ที่ 12 ตำบลแม่สุ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ 50110 เบอร์โทร : 083-2063013 E-MAIL :- ระบบการผลิต : ส้ม วิสาหกิจชุมชนพืชไร่สารพิษบ้านสันมะม่วง
---	--

	ชื่อ-สกุล : นายวันชัย ประกัฏฐโกมล ที่อยู่ : 32 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าเตื่อ อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ 50260 เบอร์โทร : 081-8817673 E-MAIL :- ระบบการผลิต : ลำไย สหกรณ์ผู้ผลิตและตลาดกลางการเกษตรดอยเต่า จำกัด
--	--

	ชื่อ-สกุล : นายบุญยัง สิทธิธรรม ที่อยู่ : 45 หมู่ที่ 2 ตำบลท่ากว้าง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ 50140 เบอร์โทร : 089-2655393 E-MAIL :- ระบบการผลิต : ลำไย กลุ่มปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพ (พัฒนาหนองโป่ง)
---	--

	ชื่อ-สกุล : วิชาญ ภักดี ที่อยู่ : 65/1 หมู่ที่ 3 ตำบลท่ากว้าง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ 50140 เบอร์โทร : 083-2043626 E-MAIL : ระบบการผลิต : ลำไย กลุ่มปุ๋ยหมักอินทรีย์ฟอสเฟตบ้านแคว
---	--

	ชื่อ-สกุล : นายประจักษ์ กองตัน ที่อยู่ : สถานีอนามัยจำไ้ ตำบลสันโค้ง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา 56120 เบอร์โทร : 089-9522703 E-MAIL : prajakkt@hotmail.com ระบบการผลิต : ข้าว กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์บ้านใหม่ราษฎร์บำรุง
---	--

	ชื่อ-สกุล : นายเพทาย พัฒนาไชยกุล ที่อยู่ : 77 หมู่ที่ 1 ตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ 50130 เบอร์โทร : 089-7597269 E-MAIL : maneedum@hotmail.com ระบบการผลิต : ข้าว กลุ่มเกษตรกรกรรมยั่งยืนห้วยทราย
--	--

	ชื่อ-สกุล : นางสาววรรณภา ยิ่งโยชน์ ที่อยู่ : 623 หมู่ที่ 2 บ้านท่า ตำบลปงต้า อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ 50320 เบอร์โทร : 081-7966228 E-MAIL :- ระบบการผลิต : โคนม สหกรณ์การเกษตรโคนมไชยปราการ จำกัด
---	---

	ชื่อ-สกุล : นายรักพงษ์ ดาใจ ที่อยู่ : 81 หมู่ที่ 2 ตำบลสันกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ 50120 เบอร์โทร : 086-1945363 E-MAIL : rugpong@yahoo.com ระบบการผลิต : โคนม สหกรณ์โคนมแม่วาง จำกัด
---	---



ชื่อ-สกุล : นายนพดล วังแก้ว
 ที่อยู่ : 191 หมู่ที่ 1 ตำบลเหล่ายาว
 อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน 51130
 เบอร์โทร : 089-5573899
 E-MAIL : donjai_789@hotmail.com
 ระบบการผลิต : โคนม
 สหกรณ์โคนมบ้านไธสงสัมพันธ์ ๑ จำกัด



ชื่อ-สกุล : นางยุพิน อนุใจ
 ที่อยู่ : 4/4 หมู่ที่ 1 ตำบลเหมืองง่า
 อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน 51000
 เบอร์โทร : 05-351-2168, 084-7398273
 E-MAIL :-
 ระบบการผลิต : วิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน
 กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านต้นผึ้ง



ชื่อ-สกุล : นางวิวัฒนา ยศอาจ
 ที่อยู่ : 89 หมู่ที่ 1 ตำบลท่านาว
 อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน 55000
 เบอร์โทร : 05-445-7357, 089-7594199
 E-MAIL :-
 ระบบการผลิต : วิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน
 กลุ่มแปรรูปมะไฟเงินบ้านกอก



ชื่อ-สกุล : นายอนุชิต คนเที่ยง
 ที่อยู่ : 100 หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านเป้า
 อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52000
 เบอร์โทร : 05-436-0272, 081-3871409
 E-MAIL : aumpunkaotan@hotmail.com
 ระบบการผลิต : วิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน
 วิสาหกิจชุมชนข้าวแต่น้ำแดงโมอำพัน

	ชื่อ-สกุล : นายกิตติกร นกต่อ ที่อยู่ : 154 หมู่ที่ 5 ตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง 52130 เบอร์โทร : 05-432-8123 ,089-8401431 E-MAIL :- ระบบการผลิต : วิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปพื้นบ้าน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเกาะคา
---	--

	ชื่อ-สกุล : นางเพย ศรีสมบัติ ที่อยู่ : 64 หมู่ที่ 1 ตำบลผาช้างน้อย อำเภอปง จังหวัดพะเยา 56140 เบอร์โทร : 089-5535442 E-MAIL : - ระบบการผลิต : หัตถกรรมพื้นบ้าน กลุ่มผ้าปักชาวเขاب้านปางค่า
--	---

	ชื่อ-สกุล : นางแพว คำภานุช ที่อยู่ : 141 หมู่ที่ 1 ตำบลศิลาแลง อำเภอปัว จังหวัดน่าน 55120 เบอร์โทร : 081-4733627 E-MAIL : - ระบบการผลิต : หัตถกรรมพื้นบ้าน กลุ่มผ้าทอไทลื้อบ้านเฮี้ย
---	---

	ชื่อ-สกุล : นายวงศพันธ์ ต๊ะมา ที่อยู่ : 26/1 หมู่ที่ 6 บ้านดงป่าซาง ตำบลมะขุนหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ 50120 เบอร์โทร : 05-383-7162 E-MAIL:- ระบบการผลิต : หัตถกรรมพื้นบ้าน กลุ่มแม่บ้านเยาวชนพัฒนาหัตถกรรมบ้านดงป่าซาง หมายเหตุ: กลุ่มไม่ได้ร่วมจัดทำโครงการพัฒนาตนเอง
---	--